IMPLEMENTATION OF LAND AND AGRICULTURAL REFORM LAW NO. 1757 IN URFA (1960-1980)

by

Bahar Bilgen

Submitted to

The Atatürk Institute for Modern Turkish History

in partial fulfillment of the requirements

for the degree of Master of Arts

Boğaziçi University

2007

An abstract of the thesis of Bahar Bilgen for the degree of Master of Arts from the Atatürk Institute for Modern Turkish History to be taken September 2007

Title: Implementation of Land and Agricultural Reform Law No. 1757 in Urfa (1960-1980)

This thesis focuses on the implementation period of Land and Agricultural Reform Law No. 1757 in Urfa which was the region of implementation. The law remained in force between 1973-1978. After the application of the Democratic Party to the Constitutional Court, the law was abrogated in 1977. The Constitutional Court gave a one-year term to pass a new law; however, there wasn't any attempt to make a new law. As a result, Law No. 1757 ceased to have force in 1978. Until Law No. 3083 the Agricultural Reform Law on Land Arrangement in Irrigation Regions inured in 1984, several articles of the Law No. 1757 remained in force. Law No. 1757 was implemented in a very restricted way; nevertheless, it had drastic effects in Urfa. This law was a very flexible law that it may create a transformative effect in the region of implementation depending on the interpretation of certain articles related to expropriation and types of enterprises. On the other hand, it contained certain articles that allowed large land owners to compensate their loss or even avoid the expropriation process. In this respect, the success of the implementation very much depended on the government. The main questions of the thesis are that what kinds of effects the implementation of land reform had both on landless peasants and land owners and what their reactions were to being included in the process. The land reform had to be perceived as an implementation that might facilitate egalitarian social structure in a geography where not much industrial employment opportunities were provided and where serious inequalities were observed in land dispersion.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde Yüksek Lisans derecesi için Bahar Bilgen tarafından Eylül 2007'de teslim edilen tezin kısa özeti

Başlık: 1757 Sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu'nun Urfa'da Uygulama Süreci (1960-1980)

Bu tez 1757 Sayılı Toprak ve Tarım Reformu Yasası'nın uygulama sürecini incelemektedir. Bu yasa pilot bölge olarak seçilen Urfa'da uygulanmıştır. Yasa 1973-1978 yılları arasında yürürlükte kalmıştır. Demokratik Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne başvurmasından sonra yasa 1977 yılında iptal edilmiş ve yeni bir yasa çıkarılması için bir yıllık süre tanınmıştır. Ancak yeni bir yasa çıkarmak yönünde herhangi bir adım atılmamıştır. 1984 yılında 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu çıkana kadar, 1757 No.lu yasanın belirli maddeleri yürürlükte kalmıştır. Temel olarak yasanın çıkış süreci, uygulama süreci ve sonrası ele alınmaktadır. Bu anlamda tez, 60–80 arası dönemi kapsamaktadır. Yasa her ne kadar çok sınırlı ölçüde uygulanmış olsa da, Urfa için çok etkili sonuçları olmuştur. Bu yasa maddelerinin yorumlanmasına göre çok çeşitli uygulama sonuçları doğuracak kadar esnek bir yasaydı. Bir taraftan bölgede sosyal ve ekonomik ilişkileri dönüştürücü bir etkisi olabilecekken, diğer taraftan toprak sahiplerinin bu uygulama sürecinin dışında kalmalarını sağlayacak kaçış noktaları da sağlıyordu. Bu tezin temel sorusu, toprak reformu uygulamasının topraksız köylüler ve toprak sahipleri üzerinde sürece müdahale açısından nasıl bir etkisi olmuştur. Başarısız ya da yozlaştırılmış bir toprak reformu uygulaması ağaların otoritesini pekiştirmiş midir? Başarısız bir toprak reformu uygulaması, köylülerin toprak bilincinde bir uyanışa yol açabilir mi? Bu uyanış çeşitli şekillerde bir direnişin sinyallerini verebilir mi? Bu tez, Türkiye'deki toprak reformu çalışmalarına, bilgi alt yapısı ve elle tutulur bir kaynak sağlama yönünde bir katkı niteliğindedir.

To my dear parents,

Adalet Bilgen and Ekrem Bilgen

ACKNOWLEDGEMENTS

I would like to thank first and foremost to my dear parents Adalet and Ekrem Bilgen, words can not express my gratitude to them. I thank for their invaluable efforts and support of me throughout the thesis writing period. Without their faith in me and the peaceful environment they provided for me I could not have concluded this thesis. My mother has been of great moral support to me, not only while I was writing this thesis, but in my whole life. She has always believed in me and the choices I have made. Discussions we have made on several topics with my father during our long breakfasts would never to be forgotten.

I would like to thank to my thesis advisor, Assoc. Prof. Asım Karaömerlioğlu, not only for his academic support, but also for his understanding, tolerance and encouragement throughout the writing of the thesis. I also would like to thank to my jury members, Prof. Şevket Pamuk and Assist. Prof.Yücel Terzibaşoğlu for their questions and guiding advice.

I would like to thank to Prof Dr. Taha Parla, who always created time to talk about my thesis. He helped to eliminate the clouds in my mind in times of confusion.

I have chosen this thesis topic with the help of Burak Gürel, whose interest and generosity in sharing his resources and documents with me was unforgettable.

I'm grateful to Tracy Deliismail, who encouraged me to go to Urfa. I'm thankful to her for sincere interest in my thesis topic and her prompting questions.

I would like to thank to my friend, Fırat Kurt; and his uncle, Mehmet Kurt; and Ömer Abi and their large family. With their support, I felt at home in Urfa.

I can not forget the special interest of Prof. Dr. Mehmet Ali Çullu, Dean of Faculty of Agriculture of Harran University, who helped me to find contacts during my time in Urfa. I would like to express my special thanks to people in the Regional Presidency of Land Reform in Urfa: Aydın Aydemir, Mustafa Başar and Nusret Seyhanlıgil for their invaluable talk and sharing of documents with me. I would also thank to Müslüm Akalın and İbrahim Güllüoğlu, who shared their experiences and knowledge with me.

I would also thank to Ali Nejat Ölçen and Celal Beşiktepe, who shared their documents, experiences and invaluable ideas with me.

I would like to thank to my dear friend, Sevim Songün, with whom I shared both life since our undergraduate years and the working environment throughout this period. I would also thank to Yeliz, Alpkan, Seçil, Cem, Barış, Sonay, Halil and Ozan. I would also like to thank to Leyla Abla for her sincere talks and Necla Hanım and Kadriye Hanim, who always answered with understanding all my questions. I can not forget the careful effort of Ms. Kathryn Kranzler for editing my thesis.

Last but not least, this study could not have come into existence without the support and faith of my dear love, Bayram Şen. With his never ending energy, he encouraged me in stressful times. I thank to him for being my best friend and confidant since our first day in the intermediate class of YADYOK at Boğaziçi University. Without him all the time intervals, past, present and future would be meaningless.

PREFACE

The issue of land reform occupied the agenda of Turkey from the 1930s to the 1990s. Even though studies have been conducted on Land Provision Law of 1945, there is no academic work on the Land and Agricultural Reform Law of 1973. In this respect, this study provides a new perspective on the discussions of land reform in Turkey.

This thesis is comprised of five chapters including the introduction and conclusion. The second chapter titled, "Land Reform in the Environment of the 1960s", examines the political environment of the 1960s and their approach and interpretation of land reform. In the 1960s ideologies shaped politics. Land reform was not exempt from this situation. In this chapter, secondary resources are used like books and diaries etc.

The third chapter examines how discussions in the Parliament were shaped. In this chapter, *Meclis Tutanak Dergisi* is predominantly used in order to comprehend and reflect the concerns of the parliamentarians on the issue of land reform.

The fourth chapter discusses the implementations of land reform in Urfa, which was the region of implementation. We see both through the eyes of the landless peasants and of the landowners the conflicts and struggles given over the land. Land defined everything in Urfa; and land gave meaning to all relations in the region. I mainly used *Cumhuriyet* newspaper as a source. The second important source for this chapter was four interviews I conducted about the implementation of land reform. I used documentary material made for TRT (Turkish Radio and Television Organization) on 27 October 1975 by Gürol Sözen. In addition to this, a

novel is written by one of grandchildren of a big landowner (*ağa*), *Türedi Ağa*. These materials helped me to fill in the blanks. However, if a field study is to be conducted in the region about both the experiences of the landless peasants and the ağas may contribute to understanding the power relations in the region. Having the ownership of land had a crucial effect on shaping the relations in the eastern Anatolia where, inequalities are experienced acutely. In this respect, it is important to bring up a forgotten matter in order to understand both the region and the politics.

Even though land reform basically aims at transforming the ownership of land; it carries meanings beyond the issue of property. It pursues the goal to change the social and political relations as well.

CONTENTS

CHAPTER I: INTRODUCTION 1
CHAPTER II: LAND REFORM IN THE POLITICAL ENVIRONMENT OF THE 1960S 7
Land Reform in the Discussions of the "Left" 9
Ecevit's Challenge and the New Image of the RPP: Left of Center 14
12 March 1971 17
CHAPTER III: THE MAIN ISSUES OF THE LAND AND AGRICULTURAL REFORM LAW DURING THE NEGOTIATIONS IN THE PARLIAMENT 20
Understanding the Ownership of Land: Land Reform as a Recipe against Communism or a Path towards Communism 23
Sharecropping and Tenancy 54
Agricultural Cooperatives 58
CHAPTER IV: IMPLEMENTATION PERIOD OF LAND REFORM (1973-1978) 61
Selection of Urfa as the Region of Implementation 61
Plans for 1975 64
Voice of the Peasantry 67
Ağa vs. the State 69
The Voice of the Ağas 71
Landowners in Action 72
After the 31 March 1975-Nationalist Front Government 75
Türedi Ağa 89
Law No. 3083 for Return of Land to the Landowners 92
Concluding Remarks 95
CHAPTER V: CONCLUSION 98
BIBLIOGRAPHY: 103
APPENDICES 105

CHAPTER I

INTRODUCTION

Land reform has been one of the topics on which most heated debates have been held in Turkey since the 1930s. The scope of its implementation has been perceived as an implication of the regime of the country. Land reform carries with slogans of social and democratic equality and, in the political context of the world divided into two main camps since 1945, it is not incomprehensible. There have been two main laws of land reform that had drastic effects for the political life of Turkey other than its economic results: Land Provision Law No. 4753, and Land and Agricultural Reform Law No. 1757.

In this thesis, the necessity or efficiency of implementing land reform is not discussed. As Korkut Boratav writes in his article after discussing the alternative modes of production on land and examining a possible implementation of land reform in terms of types of crop, the scope of the land and productivity, land reform is a topic that can not be evaluated just from a "technocratic" viewpoint. He states that "land reform can be the means of great social and political transformations. In this respect, the contributions of the dynamism that is created by such transformations to the economy and society would destroy all calculations of 'economists' and cost-benefit analysis of a 'technocratic' approach.[1]" On the other hand, how discussions of land reform shape politics and how politics shape the implementation of land reform are discussed and analyzed.

[1] "Toprak reformu büyük politik ve toplumsal dönüşümlerin bir yansıması ve icra aleti de olabilir. Böylesine büyük dönüşümlerin serbest bırakacağı güçlerin ekonomiye ve genel olarak topluma getireceği dinamizmin katkıları, 'ekonomistçe' veya 'teknokratik' bir yaklaşımın fayda-maliyet hesaplarını alt-üst edecektir.", Korkut Boratav, "Türkiye Tarımının 1960'lardaki Yapısı Ile İlgili Bazı Gözlemler," *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, no. 27 (1972): 812.

Many studies have examined why land reform occupied that much place in the discourses of the leaders of the RPP during the 1930s and 1940s. What the absence of a bottom-to-top demand from the people impelled the RPP to take land reform so seriously. As Asım Karaömerlioğlu points out, this interest in land reform was not an economic interest, but a political, ideological, and sociological one.[2] As he points out that apart from the statistical data that indicates that there were significant numbers of landless peasants at the time in Turkey- noting that statistical data of the time are not reliable and have some drawbacks- what is important is that the ruling class has the perception that there is a crucial problem of landless peasants in Turkey. That is to say, what is important is the understanding of the ruling class in shaping the politics of agriculture.[3]

The intention behind resorting to the policy of land reform is explained by Karaömerlioğlu as the landless peasantry constituted a potential source of disorder in society. However, the lack of any peasant movement at the time complicates the issue. In such a situation what stimulated their fear of peasant unrest? According to Karaömerlioğlu "peasantism" may have had some effect on the ideological formation of the ruling class. This is not a clear cut acceptance of this idea, but there are some traits of it such as the fear of the development of a working class that might trigger class struggle. For the ruling elite, one of the main slogans of which was to create a classless society, this fear may be understandable. As the migration of people to the cities may have been prevented by land reform, so too, proletarianization. In addition to this, creating a small landholding society in the countryside also prevented the

[2] Asım Karaömerlioğlu, *Orada Bir Köy Var Uzakta: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2006), 135.
[3] Ibid., 131.

emergence of agricultural workers.[4] In fact, the common point is the fear of communism.

Şevket Pamuk and Çağlar Keyder propose another point of the intention of the ruling class in their support of land reform. There was no shortage of land during the 1940s. The total amount of land cultivated in 1945 was 60 percent of those cultivated in 1955. Rather, there was a lack of labor power and technological equipment.[5] In this context, what prevented the landless peasants from working on the lands of the large land owners or *ağas* was their dependency on equipment. Even though lands would be distributed to the landless peasants, they did not have the means to cultivate it. However, according to Pamuk and Keyder, just after the flow of tractors into the agricultural sector through the Marshall Plan, the landless peasantry started to cultivate the unused lands. This proposition supposes that the tractors were almost equally used by the large land owners and landless peasants. Keyder points out in another article that this resulted into the abolition of sharecropping and the prevalence of the small peasantry.[6] There may have been another possible result of the immediate flow of the tractors into the agricultural sector: tractors and other technologic equipment were mainly used by the large land owners who could afford them, driving away the sharecroppers from their lands. This resulted in an increase in the number of landless peasants and agricultural workers.

Discussions of land reform occupied the agenda of the 1960s as one of the main interests of the left. The other parties were not able to remain disinterested in this issue. İnönü took the issue as a trump card for his political maneuvers to

---

[4] For the full discussion of the matter, see Asım Karaömerlioğlu, "Elite Perceptions of Land Reform in Early Republican Turkey," *The Journal of Peasant Studies* 27, no. 3 (2000).
[5] and Şevket Pamuk Çağlar Keyder, "1945 Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu Üzerine Tezler," *Yapıt*, no. 8 (1984-1985): 61.
[6] For the full discussion, see Çağlar Keyder, "Türkiye'de Ortakçılık Döngüsü Ve Küçük Köylü Mülkiyetinin Pekişmesi," *Yapıt* 11 (1985).

counteract the slogans of the left. He presented the RPP as the recipe against both communism and fascism with the political charisma of Ecevit. The first mention of land reform was in the 1965 election declarations of the RPP, which aimed to direct some of the indecisive votes from the TİP (Türkiye İşçi Partisi-Turkish Workers Party) to the RPP.

The issue of land reform resulted into the division of the RPP. In fact, the RPP's choice of the principle of the left of center and especially programs for implementing land reform that aimed to transform the property relations of the country in terms of land dispersion resulted into different outcomes. The RPP for the second time experienced a rupture in itself: Turhan Feyzioğlu and his group left the party and founded a new party called the Trust Party (*Güven Partisi*). Another important rupture from the party was the purge of Prof. Dr. Nihat Erim. He was one of the most critical rivals of Ecevit's slogan "*Toprak İşleyenin, Su Kullananın*" (the land belongs to its cultivator, water to its user). This slogan resulted in harsh criticism of Erim. He was one of the possible candidates for the post of İnönü. Conflict between Ecevit and Erim can be seen in the diaries of Erim. He pointed out on 30 March 1970 that Ecevit was praising Mao, the methods of Bulgaria, and land occupations.[7] On 27 August 1970, he gave example from a book called *La Gauche en Europe* (European Left) in which it was stated that the slogan "the land belongs to its cultivators" (*Toprak İşleyenindir*) was used by the French Communist Party. He said to İnönü that "Ecevit deceives all of us as using slogans of Karl Marx and other radical leftists. I do not believe in him anymore."[8]

Why did land reform emerge as a vital issue both in the 1940s and the 1960s? Was there no economic, demographic or sociological change in Turkey between

[7] Nihat Erim, *Günlükler*, ed. Ahmet Demirel, vol. 2 (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2005), 930.
[8] Ibid., 948.

those years? In 1945, there was the threat of communism from the neighboring country, Russia. On the other hand, in the 1960s and the 1970s the perception of the threat of communism was from inside of the country. Land reform had a prominent place in the platform of the radical left. In the discourses of those that opposed the law in the 1930s and the 1940s, there was no connotation that land reform was a radical implementation on the way to communism. However, those who are opposed to land reform in 1960s and 1970s frequently expressed their fear of communism. It was feared that this law might stimulate communism among the people. However, the opponents of the law point out that the spread of private property was the most effective preventative action communism.

In addition to this, the matter of landless peasants was not solved and the discontent among the peasants became more visible as a result of the activities of radical leftist groups involved in a rural guerilla movement. It was a temporary trend and the motivation behind these actions did not come from the peasantry; but the peasants were motivated by the revolutionary youth movements.

The Land Provision Law may have had transformative effects on the distribution of land among the peasantry. However, its radical articles were abrogated. The most well-known article was the 17th article, which states that the distribution of land could be expropriated in order to be distributed to landless peasants or those who had insufficient land that were working as tenants or sharecroppers, or were agricultural workers who had settled down, on the condition that three times more land was left to the owner than was given to the landless peasants. Lands that were left to the land owners could not be less than 50 *dönüm* (a land measure of about 920 [or 1000] square meters).[9] However, this article was

[9] "*Topraksız veya az topraklı olan ortakçılar, kiracılar veya tarım işçileri tarafından işlenmekte bulunan arazi, o bölgede (39.) madde gereğince, dağıtmaya esas tutulan miktarın kendi seçtiği yerde*

abrogated in 1950 by the pressure of the large land owners in the party. This law resulted in an allocation of a total of 22,313,646 dönüm lands until the end of 1972; the ratio of land allocated to total cultivated land in Turkey was 7.55 %[10]. However, approximately just 54,000 dönüm of land was expropriated from the land owners. The remaining part of the land belonged to the state. In this respect, there was no transformative effect of this law.

With Law No. 1757 only 230,897 dönüm of land were allocated out of 1,616,000 dönüm expropriated lands. It may be inferred that the Land Provision Law was a successful implementation, while the Land and Agricultural Reform was a total failure. However, I propose that the latter had more dramatic effects in the region of implementation for the reason that it had the power to transform the property relations by expropriation and created restlessness in the region. The discontent and the unrest experienced in the region transformed the region in such way that there was no longer any possibility of going back.

---

3 *katı sahibine bırakılmak şartıyla, yukarıda yazılı çiftçi ve işçilere dağıtılmak üzere kamulaştırılabilir. Sahibine bırakılacak olan arazi 50 dönümden aşağı olamaz*."

[10] Y. Prof. Dr. Duran Taraklı, *Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu Ve Uygulama Sonuçları (Güney-Doğu Anadolu Bölgesindeki Uygulama Ve Örnekleme Sonuçlarıyla)* (Ankara: Kalite Matbaası, 1976), 308.

CHAPTER II

LAND REFORM IN THE POLITICAL ENVIRONMENT OF THE 1960S

The 1960s and 1970s may be predominantly taken into consideration as the clash of two main ideologies in Turkey: fascism and socialism. All issues were discussed on the basis of these two opposing ideologies. Land reform can not be considered out of the context of the period.

Land reform was included in the programs of the TİP, the RPP and the NAP. The intentions of each party while proposing land reform as a solution to the problems were different. However, land reform was not discussed mainly on the basis of economics; it was in the terrain of politics.

Between 27 May 1960 and 12 March 1971, 10 land reform drafts were prepared by the governments.[11] Looking at the general process of making a land reform law, just after the 27 May 1960 coup d'etat the National Unity Committee (MBK, *Milli Birlik Komitesi*) attempted to prepare a draft of land reform. However, the MBK was unable to pass it. The RPP prevented this attempt on the grounds that it was inconvenient to pass a land reform that required a great transformation and because the RPP considered it to their advantage in the general elections.[12] Nevertheless, Alpaslan Türkeş, who would be responsible for the Undersecratary of Land and Agricultural Reform later on during the First Nationalist Front government, worked on this issue. Türkeş demanded that the Ministry of Development and Housing work in accordance with the essence of 27 May, on land reform, which had

[11] For a full discussion of the drafts see, Prof. Dr. Reşat Aktan, "Türkiye'de Toprak Reformu Çalışmaları," in *Toprak Reformu Ve Ekonomik Gelişme* (İstanbul: Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti, 1971), 65-93.
[12] Doğan Avcıoğlu, *Türkiye'nin Düzeni: Dün, Bugün, Yarın*, vol. 2 (İstanbul: Cem Yayınevi, 1973), 686.

become an inevitable necessity in the country. The leader of the MBK later on pointed out that a land reform law would definitely be passed.

As a result of the pressure coming from Gürsel, the Ministry of Agriculture prepared a draft of land reform. This draft was peculiar for the reason that it left 20,000 dönüm of land to the land owner. In the legal terms of the draft land reform would never be against any group or class and it will never damage the interests of anyone. During the period of transition (MBK governments), three drafts were presented to the Committee by the Minister of Agriculture, Osman Tosun; however, none of them were passed.

After the 15 September 1961 general elections, during the RPP-JP coalition government, Cavit Oral a large land owner in Adana, who had opposed the Land Law of 1945, and attempted to prevent the implementation of the law and change threatening articles, and prepared a draft of a land reform bill. He decreased the land left to the large land owners from 20,000 dönüm to 5000 dönüm, however, he prepared a loophole: expropriations would be made from the person, while distribution would be based on peasant households. So, large landowners would indirectly be allowed to divide their lands among their family members. In addition to this, the article that required prohibiting any disposal on land was removed. As a result, large land owners would easily be able to take precautions to escape from having their lands expropriated. In 1963 a draft was prepared by Mehmet İzmen, Minister of Agriculture from the YTP (New Turkey Party, *Yeni Türkiye Partisi*), during the coalition government of RPP-YTP and CKMP (Republican Peasants' National Party, *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi*). According to Turhan Feyzioğlu, this law was block from going to the Council of Ministers by the party chairman of the YTP for the reason that, the YTP depended on the votes of the eastern Anatolia.

In 1965, Turan Şahin prepared a new draft during the government of the RPP and independents. This draft stipulated that the reform would be concluded in 25 years and leaves 5000 dönüm to the land owners. This draft was passed to a joint committee. However, this draft was rejected in the joint commission by 167 no to 159 yes votes. About 30 parliamentarians from the RPP, who represent large land owners, did not participate in the voting.

During the Demirel government, the goverment adopted the slogan "we need agricultural reform, not land reform," and they prepared a draft of an agricultural reform law. This draft was not announced to the public until the last days of the government.[13] Land reform was always a burden on the shoulders of the governments. As a Constitutional requirement and one of the hot issues discussed mainly by the leftist groups, the governments could not separate themselves from the issue, because it addressed the lives of the people, and attracted the attention of the people.

Land Reform in the Discussions of the "Left"

First of all, it must be stated that it is not possible to mention a full-fledged, organized modern class movement when referring to the left of the 1960s.[14] It included many sects, fractions, and many classes. Many leftist intellectuals or groups in one way or another referred to land reform. The 27 May 1960 coup d'etat and the 1961 Constitution revived the potential of people from different orientations on the left who perceived the National Unity Committee as carrying a social revolutionary ideal and potential. Hikmet Kıvılcımlı, a former TKP-origin socialist, wrote a letter

[13] Ibid., 686-90.
[14] Ergun Aydınoğlu, *Türk Solu: Eleştirel Bir Tarih Denemesi* (İstanbul: Belge Yayınları, 1992), 12.

to the MBK in which he emphasized his belief in the revolutionary background and power. Mihri Belli wrote in a journal called *Yeni Yol* (New Way) calling on the MBK for the implementation of a rooted land reform. Belli stated the purpose of the land reform as the abolition of the retrogressive basis of rural areas, and including the peasantry in the democratic revolutionary ranks. He emphasized that the peasantry was the *sine qua non* of the revolution.

Mehmet Ali Aybar also wrote a letter to Cemal Gürsel and appreciated the projects of land reform, educational reform and planning of the economy.

The 1960s witnessed many radical left groups, each deserving attention in order to understand how each shaped their revolutionary path and how they were differentiated from each other or how they shared common viewpoints. Even though they were differentiated from each other mainly on the way to socialism; the discussion on the role of the peasantry and development or underdevelopment of agriculture was always a central issue.

Yön (Direction)

Yön started publication just after 27 May by Doğan Avcıoğlu, Mümtaz Soysal and Cemal Reşit Eyüboğlu. Avcıoğlu and Soysal also contributed to the publication of *Akis* which had emerged as an opposition to the Democrat Party in the 1950s. In addition to this, both of them effectively participated in the Constitutional Assembly during the preparation of the 1961 Constitution. *Yön* and the Manifesto of *Yön* brought together many intellectuals from different sides of the left. There were three tendencies in the composition of Yön. The main body and the most observable group was “top-down”, or as the opponents of the “junta” for the reason that the manifesto

signaled the tendencies of a desire for a "revolution from top to down," the aspiration of creating a classless society and fear or worry from the rise of the modern class conflict. Another wing was made up of social democratic reformists who were not strong enough to be "Kemalist radicals." The Kemalist revolution can be explicated in terms of two points: first of all, as a single successful revolutionary struggle symbolizing a bourgeois revolution, and it is taken as a reference. However, Kemalism may also be perceived as the symbol of preserving the status quo. Nevertheless, many leftist ideologies could not separate themselves from the Kemalist ideology and expressed their programs of change through it. Projecting a new understanding of etatism, the manifesto set as its objective rapid development and a people's democracy via Village Institutes, syndicates, land reform aiming at creating agricultural cooperatives and an organized peasantry replacing the ağas. Another group that must not be disregarded was those who took side with the working class and Marxist ideology. They constituted the basis of the TİP and the National Democratic Revolution (*Milli Demokratik Devrim*, known as MDD). *Yön* stopped being published on 30 June 1967. Just five months later, a new journal Türk *Solu* (Turkish Left) started to be published which introduced a new movement, a national democratic revolution.

TİP (Turkish Workers' Party) as a Rising Left Party

TİP was established on 13 February 1961 by twelve trade unionists. TİP and *Yön* had common discourses and the same commitments; however, they were differentiated as they stated the reasons for existence on completely different base. While *Yön* rejected the class struggle, it was the reason of the establishment of

the TİP. However, as Mehmet Ali Aybar was selected as the party chairman, he broadened the scope of the party. He tried to embrace many different segments of society: "…Worker, peasant, artisans and small traders, waged citizens, retired, widow, low income people, Kemalist socialist intellectual, and citizen side with the people and labor…" As Aybar points out, the TİP was the first party established by the people, from bottom to top, organized by the people.[15] Aydınoğlu points out that there was not much difference in the content of the programs of *Yön* and TİP, but their propositions on the ways to approach socialism were different.[16]

Agricultural modes of production were central to the discussions made among the different fractions of the "leftist" ideology. As David Seddon and Ronnie Margulies note:

> For the different interpretations of the nature of Turkish agriculture, and hence of the forms of production and class relations existing in the rural areas, were closely associated with different conceptions of the appropriate political strategy of the left.[17]

That is, the basis of the discussion was whether capitalism prevailed in rural areas in one form or another, or if feudal or semi-feudal relations of productions continued to shape the lives and production in the rural areas. There were mainly two camps. The Turkish Workers' Party which was a "workerist"[18] party that basically defended the line that capitalism was present in rural arena and shaped the production relations in agriculture and that a struggle for socialist revolution was possible and urgent. On the other hand, the MDD movement claimed that feudal relations still prevailed in rural areas, so it had to be abolished.

---

[15] Ali Gevgilili, *Yükseliş Ve Düşüş* (İstanbul: Bağlam Yayınları, 1987), 316.
[16] Aydınoğlu, *Türk Solu: Eleştirel Bir Tarih Denemesi*, 70.
[17] Ronnie Marguiles David Seddon, "The Politics of the Agrarian Question in Turkey: Review of a Debate," *Journal of Peasant Studies* (1986): 29.
[18] Ibid.: 32.

The tradition of *Yön* is maintained by *Türk Solu* and later on *Aydınlık*. The basic claim of MDD was that what was necessary in Turkey was not a socialist but a democratic revolution for the reason that there were traditional power centers that had to be broken down. For this reason, Belli called for military and civil bureaucracy, national bourgeoisie getting into alliance with middle class intellectuals in order to realize their rule as soon as possible. They made an anti-imperialist struggle not a struggle of socialism against capitalism. For this reason, the components of the struggle did not matter: workers, revolutionary youth, socialists, the left of center, members of the TİP, the RPP, the JP, the Nation Party or the Republican Peasants' National Party could join it. As a response to this all including proposition of the MDD, and from the TİP, especially Behice Boran and Sadun Aren responded that a national democratic revolution had been done in the time of Atatürk. The struggle for national independence had been carried out simultaneously with the struggle for socialism. All social movements were carried out by different groups coming together for a single aim; but there was an impulsive power that pulled the other sub-groups into the movement.

At the end of the 1960s, the TİP was boiling from inside. When Aybar started a discussion about "smiling socialism" in the party, Boran and Aren responded severely that "scientific socialism" could not be carried on with the slogans like "smiling socialism." On 29 October 1970, in the 4th General Congress of the TİP, Behice Boran was elected the party chairman.

Ecevit's Challenge and the New Image of the RPP: Left of Center

Discussions on the left and their programs and political projects started to shape the agenda of the country in the 1960s. Ergun Aydınoğlu says that many issues like land reform, industrialization, and social justice started to be discussed in the way that "left" touched to the point. Aydınoğlu points out that politicians of bourgeois class like Ecevit and Bölükbaşı, started to borrow these matters[19].

However, in a political environment in which everyone was divided into camps, and in a period when "politics" not "policies" were discussed, land reform was also discussed as a matter of ideological positioning. It has to be highlighted that, as stated above, for the "left" taking a position on the agricultural development of the country was a matter of determining a strategy for the revolutionary struggle, while for the "left of the center" it was a matter of driving the competitors on the "left" out of the political arena.

İnönü declared that the RPP was a party of left of center just before the general elections of 1965. It was a calculated act to balance the popularity and effectiveness of the TİP. He proposed this solution as a recipe against both communism and fascism.[20] Later on, Ecevit emerged as the leader of the left of center principle. This triggered the division of the RPP. What resulted ruptures was not the adaptation of the principle of the left of center but a new approach to the issue of land reform as defended by Ecevit. One of the main actors of this division was Nihat Erim, who accused Ecevit that "from now on the RPP is a party of a class under the control of people *sans scruple* (without scruple) who define land occupations as revolutionary activity and define the reforms of Atatürk as reforms of

[19] Aydınoğlu, *Türk Solu: Eleştirel Bir Tarih Denemesi*, 52.
[20] Gevgilili, *Yükseliş Ve Düşüş*, 322.

wardrobe."[21] Ecevit evaluated the reforms of Atatürk as reforms of superstructure. He said that real revolution meant revolution of the infrastructure that regulated the relations of production and that ensured the transfer of economic power.

The Eighteenth General Meeting of the RPP became an arena between the conservatives and Ecevit. The principle of left of center was perceived by Feyzioğlu and his group as a way to socialism and they opposed and rejected the transformation of the party towards this line severely. Inönü tried to prevent the separation in the party by pointing out that the RPP was a party standing on the left of center, carrying the principle of populism; on the other hand, the RPP was not a socialist party and would never be.

However, who would stay and who would leave the party became clear in the Fourth RPP Extraordinary Meeting on 28 April 1967. İnönü defined his attitude towards the principle of the left of center as reemphasizing the role of this principle as a "security wall" against the radical left as well as the radical right. He pointed out that even though the RPP had some common features with socialists like populism, statism and revolutionary principles, the RPP was not a duplicate of socialist parties in any case. In the end, Feyzioğlu and his group left the party and established a new party called the Trust Party (*Güven Partisi*) on 12 May 1967.

The Twentieth General Meeting of the RPP became a stage for another settling of accounts. Ecevit's usage of the slogan "*Toprak işleyenin, su kullananın*" (the land belongs to its cultivators, water to its users) was criticized harshly especially by Kemal Satır. Satır asked İnönü if what Ecevit proposed was a revolutionary activity or an illegal activity. İnönü replied that not every illegal activity had to be dangerous. However, in the first meeting of the party assembly, he

[21] İlhan Lütem, *Erim'den Mektuplar* (İstanbul: Kurtiş Matbaası, 1992), 95.

felt the necessity to state that land occupations were both illegal and a revolutionary activity.

The RPP shaped and deepened the principle of left of center with a program of development called *köykent* (urban villages). This was the part of the program of the peoples' sector (*halk sektörü*) that involved the participation of the people in the production in industry through some sort of cooperatives. Ali Nejat Ölçen, who put forth the peoples' sector, writes that migration from the villages to the city centers has always interpreted as a result of industrialization; however, the dynamic population that assembled in the slums of the cities was not provided with work opportunities. This was the depopulation of the rural. Cities did not draw the people from the countryside because of job opportunities, but as a result of the low price policy for agricultural production and insufficient land. It had been planned in the first five-year plan that money coming from the export of agricultural production would finance industrialization. However, this did not happen. *Köykent* carried the meaning that the process of economic and social development could not be completed without the rural. Ölçen points out that *köykent* had more social content than economic content. It was a development plan for the villages. It aimed to hold the population in the villages, solving the problem of employment there; it did not only combine sparse villages and bring infrastructure services to the villages. *Köykent* was a social and economic development project from the bottom to top in the rural areas. It was the basis of the principle of the left of center. In addition to this, *köykent* was a project of the simultaneous development of cities and villages.[22]

[22] For a full discussion of the *halk sektörü* see, Ali Nejat Ölçen, *Halk Sektörü* (Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1974), 97.

12 March 1971

12 March came with reform demands that were stated clearly in the 1961 Constitution. The period starting from 12 March 1971 until the general elections on 14 October 1973 can be defined as a process of transition. This intervention did not create the same excitement and appreciation as to the 1960 coup d'etat. This can be seen from the words of İnönü:

> Parliament can not fulfill its responsibility under this kind of coercion. Democratic order is not compatible with the governments coming and going in accordance with the appreciation and criticism of commanders. In order to revive the democratic order, we propose to the President that the establishment of a temporary government responsible of ensuring law and order in the society, and making the general elections.[23]

Gevgilili points out that İnönü was opposed to the idea that elections were held after the completion of the reforms.

However, there were other reactions to the 12 March Warning. Dev-Genç (*Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu*, Revolutionary Youth Federation) and TÖS (*Türkiye Öğretmenler Sendikası*)[24] congratulated the military and they pledged their allegiance to this act.

The new prime minister was Nihat Erim, who left the RPP just after the 12 March Warning and became an independent in parliament. Erim formed his cabinet with fourteen technocrats out of the parliament, and five ministers from the JP, three ministers from the RPP and one minister from the National Trust Party on 26 March 1971. Erim founded a cabinet that would prevent the right or left dictatorships that

[23] Gevgilili, *Yükseliş Ve Düşüş*, 512. *"Parlamento böyle bir baskı altında kaldıktan sonra, artık görevini yapacak halde değildir. İcranın emri altında bulunan kumandanların takdir edeceği veya tenkit edeceği ölçüye göre hükümetler kalacak veya kalmayacak; böyle bir düzen demokratik değildir. Demokratik düzenin, bir an önce avdet etmesi için sayın Cumhurbaşkanına yapacağımız teklif, geçici bir hükümetin kurulmasıdır. Bu hükümet asayişi muhafaza etmekle görevli olsun, seçimi uygulama görevini de yerine getirsin."*

[24] Turkish Teachers Union [Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS)] established on 8 July 1965 just after 1960 in the liberal political environment of the day, however it was banned after 12 March 1971.

aimed at dividing the country. The Erim government started rough operations immediately. They declared martial law (*sıkıyönetim*) in eleven cities[25] to prevent rural guerilla preparations of the radical left, the slaughter plans of the radical right and the establishment of a Kurdish Independence Party in the east of Turkey. However, first Erim government did not last long. Reforms could not be brought onto the agenda of parliament in this extraordinary period of the country as a whole. Ecevit severely criticized Erim government as a baseless, groundless government that was not able to pass the necessary reforms, but was only supported by the dominant powers.

The transition government of Naim Talu was comprised of the Justice Party of Demirel and the Republican Trust Party of Feyzioğlu. Ecevit preferred to remain outside of the government, and as an opposition party in the government weakened the Justice Party. The JP and the RTP were decisive about passing the basic social reforms in parliament whether imperfect or not, in order to fulfill the demand of 12 March and in order to silence the reformists.[26]

Demirel's speech at the end of the passing of the land and agricultural reform is very important in understanding the intentions and the driving force behind the passage of this law. He pointed out that land reform was a matter that had been discussed for ten to twelve years throughout the country. He said, "I can't claim that every precaution has been taken, that peasant and peasantry problems are solved by this law, but we claim that this law may help to solve the matters of the peasantry."[27]

> It comes up on the agenda before every election. At the time that reform and regime discussed for two years it constituted an important problem of the country. There is one important thing other than the content of this law. It is not what this law will give to the Turkish people, the Turkish peasantry but

[25] Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Zonguldak, Kocaeli, Sakarya, Eskişehir, Diyarbakır, Hatay and Siirt.
[26] Gevgilili, *Yükseliş Ve Düşüş*, 645.
[27] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125, session 2, 12 June 1973.

this law carries a political character as well. What has been discussed for days here is whether this parliament can pass a reform law or not, whether this parliament can be a remedy to the problems of the people. This law is a reply to all the accusations about this parliament. In addition to this, it is a response to those creating the image that the parliamentarian regime is weak.[28]

[28]" *Vatan sathında hemen hemen her seçimde aynı konu geniş çapta işlenmiştir ve nihayet 'Toprak Reformu' namı altında yeniden memleketin önemli bir meselesi olarak kamuoyuna takdim olunmuştur…Bu kanunun büyük önemi sadece muhtevasında değildir; Türk Milletine, Türk köylüsüne, Türk çiftçisine ne verdiğinde değildir. Bu kanun siyasi bir mahiyet de almıştır…burada münakaşa edilen şey, aslında meclislerin kanun yapamayacağı, ülkenin dertlerine çare bulmayacağı hususu idi. Bu itibarla sadece Toprak ve Tarım Reformu Yasası'nı çıkarmış olmuyorsunuz; aynı zamanda Parlamento üstünlüğüne yönelmiş bir takım tenkidlerin de en güzel cevanbını vermiş oluyorsunuz. Aynı zamanda rejimin güçsüzlüğü imajını zihinlerde yaratmak isteyenlerin de cevabını fevkalade net ve açık bir şekilde vermiş bulunuyorsunuz."*, Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125, session 2, 12 June 1973

CHAPTER III

THE MAIN ISSUES OF THE LAND AND AGRICULTURAL REFORM LAW DURING THE NEGOTIATIONS IN THE PARLIAMENT

It is crucial to understand under what kind of intensives this reform law was passed in the Parliament on 19 July 1973 just before the 14 October 1973 elections.

After the commission of the government prepared a resolution of the law, it passed to Provisional Commission of the Parliament. Provisional Commission President İsmail Hakkı Tekinel, who was an Istanbul Parliamentarian from the Justice Party, criticized the resolution of the government. He declared that in order to establish the land and agricultural reform law firmly, it was necessary to have data on the land stocks of the country. The resolution of the government was based on Village Inventory Surveys of the Ministry of Rural Affairs between 1962-1969 the changes that had taken takes place in following years were not taken into account.[29] The land reserves determined to be distributed among landless peasants or those who had insufficient land was 32,096,643 dönüm. The resolution determined a peasant family was comprised of five people. According to the Results of Village Inventory Surveys there were 4,125,778 peasant families in Turkey. 636,155,000 families had 50 dönüm or more land. The land that would be expropriated would be these lands. Peasant families owning 1-50 dönüm, those having "insufficient land", numbered 2,221,322 families. Landless peasants numbered 1,268,301. Of the landless peasants, 72,883 families were sharecroppers, 12,673 families were tenants and 1,182,745 families were agricultural workers. From these figures, Tekinel deduced that

[29] *Cumhuriyet*, 31 May 1973.

32,489,623 dönüm were planned to be distributed to 3,489,623 landless peasants or those who had insufficient land. If the resolution of the government was accepted without making any change, then it would be possible to distribute land to about 539,949 families in 15 years. 2,674,000 families would not be able to get land from this distribution.[30]

The coalition government was comprised of the Justice Party and the Republican Trust Party. The Prime Minister was from the quota of the Senate of the Republic, Naim Talu. Opposition parties in the Parliament were the Republican Peoples' Party and the Democratic Party. As the articles of the law had been negotiated in the Parliament these two parties opposed the law from completely different view points. While the RPP criticized the law as diminishing land reserves and protecting large land owners, the Democratic Party criticized the law as communism-oriented law.

Urfa was declared as the region of implementation by decree of the Council of Ministers on 1 November 1973 after the election was won by the Republican Peoples' Party. Minister of State İlhan Öztrak declared that in order to prevent "fictitious transactions," works would done in privacy and because of the atmosphere of the election, they preferred to delay the declaration of the region of implementation.[31] The RPP asserted that if they formed a coalition government, they would submit a new resolution and delay the implementation of the land reform. In addition to this, they commented on the selection of Urfa as "unserious"[32]. Ziya Gökalp Mülayim pointed out that the Land and Agricultural Reform Precautionary Law had passed one and a half years earlier, the Land and Agricultural Reform Law had passed six months earlier. The coalition government of the JP-RTP had not made

[30] *Cumhuriyet*, 31 Mart 1973.
[31] *Cumhuriyet*, 23 October 1973.
[32] *Cumhuriyet*, 24 October 1973.

any attempt to implement the law until now. He added that he found the declaration ridiculous and unserious just one day before the resignation of the government.[33] After several trials for different coalition alternatives the RPP and the National Salvation Party formed a coalition. However, this coalition government did not take land reform into their program because of the opposition of the NSP. Nevertheless, at the beginning of 1974 the Undersecratariat of Land and Agricultural Reform started to work in Urfa under the control of Undersecretary of H. Saim Kendir. In early 1975 expropriations started; every 20 days 50,000 dönüms of private property were expropriated. At the first distribution of land, it was planned to distribute land to 5 thousand families. However, after the Cyprus Peace Operation, the RPP-NSP Coalition left the government for early elections. In April 1975, the Nationalist Front Coalition comprised of the JP, the NSP and NMP took over the government. The Undersecretary and technicians were replaced by others; expropriations were slowed down. However, 1,600,000 dönüm were expropriated and there were about 1,100,000 dönüm from the Treasury. With the participation of Alparslan Türkeş, 163 households received 25,958 dönüm of land in 1975. After the application of the Democratic Party to the Constitutional Court, the law was abrogated by the Constitutional Court in 1977. The Constitutional Court gave a one year term to pass a new law; however, there was no attempt to make a new law. As a result, Law No. 1757 ceased to have force in 1978.

The Land and Agrarian Reform Law was comprised of seventeen chapters and 237 articles. This law involved articles that are worth mentioning in order to comprehend the grounds of discussion. In this respect, some crucial articles of the law will be evaluated.

[33] *Cumhuriyet*, 24 October 1973.

Understanding the Ownership of Land: Land Reform as a Recipe against Communism or a Path towards Communism

The Land and Agrarian Reform Law found its basis in the 1961 Constitution's Right of Property Title and specifically Article 37 (Land Ownership). In this respect, together with the discussions on the Land and Agrarian Reform Law, specific articles of the 1961 Constitution's should be examined. The content of the discussions both on the Constitution and the Land and Agrarian Reform Law were basically on the threat of communism against the right of private property. Article 36 of the Constitution defined the right of property. Everyone had the right of property and inheritance. These rights could only be limited by law in case of public benefit. The use of right of property could not be contradictory to the public good. In the legal grounds of Article 36, it is stated that the right of property could not be perceived as a limitless freedom of the individual to use the right of property without taking into consideration public good, as in Roman law. The understanding of property included a social character. Article 37 was read several times during the negotiations of the Land and Agricultural Reform Law both to claim that this law was not consistent with Article 37 and Article 38 and this law was very much based on these articles or could not carry the real meaning of them.

In the negotiations of the Constitution, one of most heated debates was seen on this article. Article 37 stated that the state, for efficient productivity and for supplying landless peasants or peasants who had insufficient land with land, would take the necessary measures. For this purposes, the law could limit the scope of land to be owned in different agricultural regions. Şefik İnan declared that this was a kind

of "confiscation by installment."[34] In the name of the Constitution Commission, Muammer Aksoy said:

> …In order to say that land ownership is *de facto* a common right in Turkey, not just 5000 or 50,000 people but the majority of the peasants who cultivate the land must own the land. If we understand from the protection of land ownership to protect the big farms, we would like to imply that for the right of a minority we make the majority to be deprived of the same right. To say it frankly, people who demand large land ownership mean that I just do not ask for the protection of my land but to have the right to keep others as slaves, I do not want others to have the right to own land.[35]

Article 38 defined the conditions for expropriation. The state or public corporations, in conditions of public benefit, provided that it paid the actual value, could expropriate whole or some part of the real estates that was private property, according to the principle causes and procedures stated in the law. The way of paying the value of the land expropriated for the purpose of giving land to the landless peasants, nationalizing forests, for forestry plantation and for projects of housing would be stated in a related law. When the law set payment of the value by installments, the duration of payment could not exceed twenty years when land was distributed to peasants. On this condition, payments were divided into equal installments. The expropriated lands of small peasants would be paid in advance. For peasants directly managing their lands of which some parts were expropriated, part of the land which is necessary for subsistence determined by law would be paid in advance in equitable and fair measure as well.

---

[34] "*Bu taksitle istimlak müessesesidir*." Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 34, session 1, 30 March 1961.

[35] "*Türkiye'de toprak mülkiyetinin bir hak olarak fiilen tanınmış sayılabilmesi için, yalnız 5000 kişi 50,000 kişi için değil, toprağı ekenlerin büyük çoğunluğunun toprağa sahip olması gerekir. Eğer toprak mülkiyetinin korunması sözünden, büyük çiftliklerin muhafazası manasını çıkarırsak, azınlık için bir hakkın tanınmasının çoğunluğun aynı haktan mahrum olmasını istiyoruz demektir. ..daha açık konuşursak: büyük toprak mülkiyeti isteyenler 'ben yalnız toprağımı muhafazayı değil, başkalarını da esir olarak kullanmak imkanına da sahip olmak istiyorum; başkalarının toprak sahibi olmasını istemiyorum' demektedirler*.", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 37, session 2, 4 April 1961.

This article was declared by some parliamentarians to put a burden on the Turkish peasants who owned small amounts of land, as if the small peasants' lands would be expropriated. For instance, Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu[36] compared the article to the activities of the former government, which was on trial during the negotiations on the Constitution. The Menderes government had confiscated the property of the citizens but had not informed them of when they would pay the compensation.[37] Karaosmanoğlu seems to blur the issue with this comparison. As the former government was judged mainly because of their confiscation without any consent from the public, he wanted to make people think that this article mainly justified all those acts. Karaosmanoğlu wanted to make it seem that small landowners' land would be expropriated. Turkish citizens and small landowners would be the victims of this article.[38] However, as Commission Spokesman Muammer Aksoy said in response to Karaosmanoğlu the article just served to make people the owners of land and homes.[39] As a response to the objections to this article, Commission Vice President Emin Paksüt, compared this article on the old Constitution, as the 74th article of the 1924 constitution stated that the costs of lands and forests expropriated in order to make the peasants owners of land and to govern forests by the state, would be determined in a related law. In this respect, expropriation was not a novel application.[40] In order to show the unfairness of the article they gave as examples of someone who owned four villages, but after the

[36]He is the member of one the long-established families of Manisa, Karaosmanoğulları. He is one of the founders of the Democrat Party and he became minister of the state and organized the distribution of Marshall Aid. He was also the Minister of Interior during the Menderes government (02.12.1951-07.04.1952). Later on, because of carrying on the activities of freedom of press at the time period, he countered against Menderes and he was dismissed from the DP. Thereafter, he founded Freedom Party and became the chairman of the party. He is the representative of RPP in the Constitutional Assembly.
[37]Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 53, session 3, 25 April 1961.
[38] Ibid.
[39] Ibid.
[40] Ibid.

expropriation of these villages, he was transformed into a beggar[41]. Discussions continued on this ground with different proposals. Hayrettin Şakir Perk, for example, proposed the following;

> My fellows, if we distribute lands of Treasury in a framework of a plan to the landless Turkish peasants it is sufficient. By this application there wouldn't remain any landless peasants. In this respect, it is unnecessary to harm private property as a result of expropriation by installment as if the continuation of the old days. Do not harm this beautiful law like this. (Applause and voices of congratulations).[42]

In addition to this, Yusuf Ziya Yücebilgin evaluated the situation as if the burden of social justice was imposed only on the shoulders of the peasantry.[43] In response, Cemil Sait Barlas said "no one has rejected the right of property. Nevertheless, the understanding of property has been transformed from the idea that whoever pays the money takes the land, just like in the 1900s."[44]

Şevket Raşit Hatiboğlu said it was a groundless thesis held that the lands of peasants who directly cultivated the land would be expropriated. Given to landless peasants and as a result, small peasants would be disadvantaged. This was not the case. Land owned by large land owners that was cultivated by dividing it among sharecroppers would be expropriated and distributed to the real cultivators of the land.[45] In this society, there was something more important than safety of property,

---

[41] Ibid.

[42] "*Arkadaşlar, Hazine bir plan dahilinde elindeki toprakları topraksız Türk köylüsüne tevzi etse yeter, artarda ve hiçbir Türk köylüsü topraksız kalmaz. Onun için hususi mülke inmeye lüzum yoktur. Hususi mülkü zedelemek, eski ruhun devamı olan taksitli istimlak esasını kabul etmek yazıktır, mahal yoktur. Bu güzel Anayasayı bu şekilde zedelemeyin. (Bravo sesleri ve alkışlar)*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.

[43] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961

[44] "*... Mülkiyet inkar edilemez. Mülkiyet müessesesini tanımayan ne bir siyasi parti, ne de bir şahıs bu memlekette yoktur…zümre mülkiyeti mefhumu, muhtevası son zamanlarda artık değişmiştir… 1900 yıllarında olduğu gibi al parayı ver araziyi tarzında almaktan çıkmış ve bugünkü mahiyetini almıştır…*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.

[45] "*Topraklarını işletmekte olan çiftçilerin ellerinden arazileri alınacak, topraksız halka tevzi edilecek ve bu suretle bir toprak reformu sağlanacak. Yok arkadaşlar. Yalnız köyleri de içine alan büyük arazi mülklerini, sahipleri tarafından işlenmeyen toprakları istimlak edip bizzat kendi işleyecek çiftçilere dağıtmak asıl hedeftir.*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.

which was safety of livelihood. The safety of the livelihoods of millions of people depended on the word of the land owner.[46] With this version of land reform, said Hatiboğlu, large land owners were invited to social solidarity.[47]

However, according to Ferid Melen, there was not feudal land system in which a minority of people held large lands. The land problem was solved after 1946 with the 1945 Land Provision Law. He pointed out that there was nothing like an unequal distribution of land if there were people holding large amounts of land like feudal lords.[48] Coşkun Kırca quoted the figures of 1959 population census, according to which 69.3 percent of the population or 18,616,545 people lived in rural area. On the one side of the coin there were 2,122,000 families cultivating 39.9 percent of the arable land, while on the other side of the coin there were 38,000 families cultivating 24.7 percent of the arable land. It was not possible to claim that there was no land problem in Turkey.[49] He concluded his speech by giving individual right of property as a recipe against communism and any crisis or depression. He underlined that as some people defended the right of property, it was logical for them to do so for everyone, not just for a selected group of people.[50] The article continued to be discussed for several days. On the following day, Commission spokesman Muammer Aksoy gave examples from Atatürk's opening speech of the Parliament in 1 November 1937:

> First of all, no landless peasants should be left in the country. More importantly, any land that sustains a family can not be divided in any case.

---

[46] "*...Sizlere hemen haber vereyim, gene bu memlekette mülk emniyeti kadar, belki ondan da mühüm rızk emniyeti meselesi vardır… bu cemiyette milyonlarca insanın rızk emniyeti toprak sahibinin dudakları arasındadır…*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.
[47] "*...Bununla büyük arazi sahipleri bir sosyal dayanışmaya davet ediliyor…*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.
[48] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.
[49] Ibid.
[50] Ibid.

> Land that belongs to large landowners has to be limited according to population density and the productivity of the land in that particular region.[51]

This speech facilitated the amendment of the 74th article of the 1924 Constitution.

Muammer Aksoy continued to refer to this article as "the article of seizure by installment." The first struggle of Menderes in his political life started with his being against the Land Provision Law.[52] Zeki Tekiner, who opposed the installments, said that the land ağa was also a son of this country, and had to be taken into account his benefit.[53] Ömer Sami Coşar described the situation in 1945: "Refik Koraltan opposed the Land Provision Law as it meant taking the property of Ali and giving it to Veli. According to Menderes, that law would cause the devastation of poor peasants. In this respect, the ağa must stay an ağa, slaves must stay slaves." Coşar points out that while in 1940 there had been about 130,000 landless peasants the number exceeded half of a million peasants at that time.[54] Çullu pointed out that this article aimed at eliminating large land holdings which had exploited the labor of the peasantry for centuries without putting their own effort into the soil. Lands would not be expropriated without any compensation. The cost of the land would be paid, if the occasion arose, it by installments. In response to these comments, it was said that the state was rich, the land ağa was poor.[55]

In the last session of the discussions on the 38th Article, parliamentarians who were opposed the article made speeches based on the idea that they had no ties to land ağas by no means. For instance, Ferid Melen responded to the accusation that

---

[51] "*Bir defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olan ise, bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprağın hiçbir sebeple ve suretle, bölünemez bir mahiyet almasıdır. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işleyebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlamak lazımdır.*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 2, 28 April 1961.
[52] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 1, 28 April 1961.
[53] "*…Toprak ağası da bu memleketin evladıdır. Onun mevzuunu da, onun davasını da burada düşünmemiz lazım…*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 1, 28 April 1961.
[54] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 1, 28 April 1961.
[55] Ibid.

those were opposed to the article had been elected by the votes of ağas. He especially stressed that he had inherited no more than five dönüm from his grandfather, which was used by his relatives. In addition to this, he said that he had an apartment in a cooperative that he hadn't paid half of the cost yet. He asked "Is this what you called as farm ağa.?[56] Just like Melen, Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu started his speech by saying that he did not come to this parliament as a land ağa or a representative of ağas. He was a representative of the Turkish nation. He said that,

> I assure you that I have not inherited even one dönüm land from my family. I earn my livelihood just from the soil by owning an agricultural enterprise which is not even equal to a middle level enterprise, which is the fruit of 35 years of work with effort. I did not support a class from my own case. Our case is to make the Turkish peasantry the owners of the land, to protect the forests, planning and even housing. Our case is also making reform; however, we have to take into account the people who own land by their own effort or by inheritance.[57]

Ahmet Karamüftüoğlu said that the burden of land reform or social justice must not be put on the shoulders of some families. He proposed that just like savings bonds, land bonds should be sold. He concluded that it seemed like a crime, to own land.[58]

The first article of the land and agricultural reform law defined land and agrarian reform an arrangement to distribute property, the way agricultural

---

[56] "*Biliyorsunuz, bir gazete, bu maddenin aleyhinde konuşanları, 'Çiftlik ağaları, derebeyleri ve onların reyleriyle gelenler' olarak tavsif etmiştir… Bendenizin, dededen kalma 5 dönümü geçmiyen arazim vardır. O da uzak akrabalarımın tasarrufundadır. Ankara'da bir kooperatifte bir evim var. Borcun yarısı henüz duruyor. Çiftlik ağası böyle mi olur?*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 3, 28 April 1961.

[57] " *Sevgili kardeşlerim buraya ne toprak ağası olarak geldim ve ne de toprak ağalarının temsilcisiyim. Hepiniz gibi Türk milletinin temsilcisi olarak hürriyet için mücadele ede ede gelmiş, naçizane mücadele yapmış bir millet temsilcisi olarak geldik… sizi temin ederim ki, mirasla dahi olsa bana bir dönüm toprak ailemden intikal etmemiştir. 35 senedir alın terimin mahsulü olan ve ortanın çok aşağısında düzenli bir işletmenin başında nafakamı yalnız topraktan çıkaran bir insanım. Günah mı arkadaşlar? Ben kendi davamda bir sınıf meydana getirmedim ve bir sınıfımız da yoktur…bizim davamız, Türk köylüsünü topraklandırmak, ormanları muhafaza etmek, planlaştırmak ve hatta iskandır. Bizim davamız da ıslahat, ama bu davayı hallederken, ıslahatı yaparken biraz da gerek miras yolu ile gerek çalışarak kazanç yolu ile toprak sahibi olmuş insanları da düşünelim.*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 3, 28 April 1961.

[58] "*… Biz istiyoruz ki bu memlekette toprak reformu ve sosyal adaletin tahakkuku bazı ailelerin sırtına yüklenmesin. Toprak reformu yapılacaksa, ki mutlaka yapılmalı, bugün nasıl tasarruf bonoları çıkarıyorsak buna benzer toprak reformu için bonolar çıkarılmalı… Toprak sahibi olmak suç, hatta bir vatan hiyaneti gibi ifade ediliyor…*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 3, 28 April 1961.

enterprises and the structure related to these enterprises were managed according to the principles of productivity and social justice. Discussions on this article centered on social justice. From the Democratic Party Group, Bahri Dağdaş, former Minister of Agriculture during the first Demirel government between 1965-1969, charged that the law was socialist, damaging the right of property or even sought to abolish the system of property.[59] Against this claim, Provisional Commission President İlhami Ertem said that this law aimed at the expansion of property.[60] He pointed out that Commission had changed the socialist and communist clauses in the resolution of the government.[61]

Dağdaş continued by giving examples of the distribution of land in Turkey: land owners of 1-50 dönüm had the 23 percent of the arable lands in Turkey. Land owners of 50-100 dönüm had 23.37 percent of the arable lands; land owners of 101-200 dönüm held 23.24 percent of the lands. Land owners of 200- 500 dönüm held 16.98 percent of the lands and 500-999 dönüm corresponded to the 4.51 percent of the lands. 1000-2500 dönüm corresponded to 2.21 percent of the lands. 2501-4999 dönüm corresponded to 1.87 percent of the lands and lands over 5000 dönüm corresponds to 2.43 percent of the arable lands. He compares these figures with countries like Guatemala, Colombia, Equator, and Chili, where about sixty to seventy percent of the land was owned by 2-3 people. He claimed that there was a fair distribution of land in Turkey.[62] These figures belonged to the Agricultural Censuses of 1963. However, he did not present the number of enterprises that corresponded to each category.

[59] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122 , session 1, 6 June 1973.
[60] Ibid.
[61] *Cumhuriyet*, 15 May 1973.
[62] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122, session 1, 6 June 1973.

Korkut Boratav cites the results of the 1963 Agricultural Censuses: the lowest 20 percent of the enterprises had 1.8 percent of all arable land, the following 20 percent of the enterprises had 3.7 percent of all arable land; after that the following 20 percent had 11.7 percent of the land, the following 20 percent had 2.0 percent of all land and the highest 20 percent of the enterprises had 60.8 percent of all arable land.[63] The inequality in land distribution becomes clear with these figures.

The title of the second article was the aim is to cultivate the soil productively; to increase agricultural production continuously; to make good use of agricultural production; effective marketing of agricultural production and to establish an agricultural structure that accelerated the national development; giving land to landless families or families that owned insufficient land, to equip them, to subsidize them and to organize them in order to make them sufficient income earning family enterprises; to establish a Land and Agrarian Reform Cooperatives in order to realize the aims of the Land and Agrarian Reform; to regulate tenancy and sharecropping in agriculture; to bring together lands that are divided so much so that do not allow economic production, and to prevent agricultural enterprises to be divided so much that would not be sufficient for maintaining livelihood or that would not be sufficient to make use of the family labor force; to establish model villages; to use land and water resources in a way that was suitable for technical and economic needs, to protect them, to ameliorate them, to improve them and to sustain productivity.

Without directly referring to the article, Dağdaş said that this law sought to bring agriculturalists in black shirts by confiscating some peoples' lands. In Turkey, there were about 3.5 million small land owners and 1.2 million landless peasants.

[63]Boratav, "Türkiye Tarımının 1960'lardaki Yapısı Ile İlgili Bazı Gözlemler," 777.

About 8 million dönüm of land was comprised of enterprises over 1000 dönüm. Ninety percent of that people who owned more than 1000 dönüm were in Urfa.[64] In the name of the RPP Group Ahmet Durakoğlu pointed out that in the legal text of this law, three aims were mentioned: economic, political and social. The 'a' sub-clause of the 2nd article was the economic aim of this law and the 'b' sub-clause was the social aim of the law. However, the political aim had been removed from the law.[65] Durakoğlu reads the political aim from the resolution that had been prepared by the technicians:

> The political aim of this law is to remove the inequality in land and income distribution and to secure the rights of the people working on that land that the Constitution provides and to protect right of property.[66]

He continued reading the political aim from the legal text of the law: to end anachronistic ruins that no longer fit the needs of the twentieth century and to remove the barriers that restricted use of rights freely that was provided by the Constitution.[67] Durakoğlu points out that without a political aim, the law was not complete and it would not attain its purpose. If the political aim was not realized, frustrated results would emerge from the economic and social aims[68].

Dağdaş gave examples from a book called *Handbook der Land-Wirtsc Haft*, in which the 1945 The Land Provision Law was categorized as a revolutionary law, a law of seizure. All the nations that determined a ceiling figure for owning property

---

[64] "*Bu amaç, buz gibi, şunun bunun arazisini elinden alıp, bir nevi kara gömlekli ziraatçısı mı diyelim, bunları tesis etmek için tedbirler getiriyor. Yani Türkiye'de 3,5 milyona yakın az topraklı çiftçi var; 1,2 milyon hiç toprağı olmayanlar var. Kanun toplamış, 8 milyon dönüm civarında 1000 dönümün üstünde; toprağı olan var; o 1000 dönümün üstünde olanların % 90'ı da Urfa'dadır*.", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122, session 1, 6 June 1973.
[65] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122 , session 1, 6 June 1973.
[66] "*Tarım kesiminde toprak ve gelir dağılımındaki dengesizliği gidermeyi, mülk güvenliğini ve toprakta çalışanlara Anayasanın öngördüğü hakları özgürce kullanma olanağını sağlamaktır*.", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122 , session 1, 6 June 1973
[67] " *20nci yüzyıl gereklerine uymayan çağdaş kalıntılara son vererek, Anayasanın öngördüğü hakları özgürce kullanmayı kısıtlayan engelleri ortadan kaldırmaktır*.", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122 , session 1, 6 June 1973
[68] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122, session 1, 6 June 1973.

were those that wanted collectivist or communist system. He gave examples of such countries:

> …Poland set 500-1000 dönüm as the ceiling, Czechoslovakia and Romania set 500 dönüm, Hungary set 200-500 dönüm, Yugoslavia set 350-450 dönüm, Bulgaria set 200 dönüm, Albania set 200 dönüm. These types of limited enterprises are called collectivist enterprises, socialist enterprises and it is called "*agrar revolutionen*"… Democratic countries once tried these kinds of applications; however, they abandoned this system. For instance, Italy, West Germany, Japan abandoned this system…[69].

According to Dağdaş, while some kinds of limitations were implemented for 11 percent of the peasantry, for the 89 percent of the peasantry there was no kind of limitations.[70]

Article 6 referred to the productive cultivation of the land. Cultivating the land in a productive way meant a) to cultivate the land in accordance with the special qualities of that particular land and in accordance with the economic and natural conditions of that particular region; b) to take precautions in order to protect water and land resources that were necessary for increasing the productivity of the land. Those people who did not conform to these conditions, except those specified in this law, and people who did not directly cultivate their land and farmed it out or gave it to sharecroppers, would be considered as not cultivating their land.

Dağdaş started the discussions by criticizing the law as completely doctrinaire. The resolution of the proposed law was composed of factitious articles prepared to take the land from its owner in one way or another by unfair applications. He pointed out that nobody asked the people who farmed out their lands to

---

[69] "*...Polonya 500 ila 1000 dönüm tavanını koymuş; Çekoslavakya'da 500 dönüm; Romanya'da 500 dönüm; Macaristan'da 200 ila 500 dönüm; Yugoslavya'da 350 ila 400 dönüm; Bulgaristan'da 200 dönüm; Arnavutluk'ta 200 dönüm.Konulan tavanlar bunlardır ve bunların adına da "Kolektivist işletme", "Sosyalist işletme" veya "agrar revolutionen", "agra ihtilali" diyorlar…Bunu bizim gibi düşünen, demokratik düzenle yaşayan milletler de denedi, fakat vazgeçtiler.Nereler vazgeçti? İtalya vazgeçti, Batı Almanya vazgeçti, Japonya vazgeçti…*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122 , session 1, 6 June 1973.

[70]Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122 , session 1, 6 June 1973.

sharecroppers why they did not prefer to cultivate their land themselves. According to Dağdaş, if there were two people it was considerable for one of them have the land and capital, another one had the ability to ameliorate the soil. Would you take the land from the land owner because he farmed out his land? You could not dissolve sharecropping from agriculture. If you did, you would remove capital from agriculture.[71]

In the name of the RPP Group, Ahmet Durakoğlu, touched on the point from an entirely different point of view. While land owners who farmed out their land to sharecroppers were considered not to be cultivating their lands, land owners who hired laborers to cultivate the land without farming it out would be considered to be cultivating the land by themselves. While the article did not protect the one who was farming out his land, on the other hand, but the one who employed laborers without signing a contract with them.[72] The difference between spending one's physical and mental effort on the land and being the one who hired labor was not clear in this article.[73]

On the other hand, Bahri Karakeçili claimed that land owners suffered the results of the absence of services and investments that had not been completed by the state. The phrase "in case of necessity facilities are provided and when a certain period of time is allowed" had to be put at the beginning of the article. For instance, if the land of the one that is under the threat of drought as a result of the absence of a drainage system, or the unproductive land of one because of inadequate usage of fertilizer, chemicals and, technical stuff, was expropriated, it would not be in accordance with a democratic reform. If this article was not revised, the state could expropriate any peasant's land at any time.

[71] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122, session 1, 6 June 1973.
[72] Ibid.
[73] Ibid.

Another part of this article which was not compatible with agricultural enterprises was that it prevented the management of land by skilled people. The phrase "people who do not directly cultivate their land and farm out or give to sharecroppers" had to be replaced with "people who do not directly or under the responsibility of themselves cultivate their land and farm out their land to sharecroppers." Karakeçili pointed out that the existing judgement did not fit into the principle of productive management of the land. It was not correct to accept that lands that were managed by a farm manager would be unproductive. Turning all agricultural enterprises into family enterprises was not compatible with the contemporary political system[74].

Mehmet Seydibeyoğlu said that over 80 percent of Turkey's exports were from the agricultural sector. It was not possible to define a law as a reform law unless it provided the peasantry with land and unless it solved the problem of unemployment.

> I don't think that we can find land to distribute in Turkey, if we accept the 6th article in its current form. Because, the main cause of land reform is to give land to real cultivators and to keep it in the hands of the cultivator.[75]

For this reason, they proposed a resolution. To add the phrase "cultivating the land in a productive way means that [compatible to] conditions, except those specified in this law", "by the spending (of the) land owner's and his families' own physical and mental efforts." He points out that, "Otherwise, those who just stand near their land

[74] Ibid.
[75] " *Bu 6ncı madde bu hali ile geçtiği takdirde, Türkiye'de dağıtılacak toprak bulmanın kolay olacağı kanısında değilim. Zira toprak reformlarında esas, toprağı işleyene vermektir ve işleyenin elinde muhafaza etmektir…*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122, session 1, 6 June 1973

will keep their land, while it would not be possible to distribute land to landless peasants."[76]

Provisional Commission President İlhami Ertem responded to all these discussions. About the requirement of productivity, if an owner of an agricultural enterprise was not able to afford the productive management of land and water resources, and if there were not any facilities provided by the Agricultural Bank (*Ziraat Bankası*) or bank loans, then visibly, it meant that the economic conditions were provided to him. The necessary conditions for protecting the soil, water resources and the productivity depended on the economic conditions supplied to the peasantry in that particular region. These issues would be stated with a regulation. Another point of discussion was the abolition of sharecropping and tenancy as Bahri Dağdaş opposed this issue. İlhami Ertem stated that the peasantry who cultivated the land must own that land for the increase in productivity, for better protection of the soil and for the deep establishment of conception of the property:

> Another point that we do not agree with is the RPP's view on hiring laborers. The owner of an agricultural enterprise himself manages the enterprise. If necessary, he hires laborers. Hiring laborers isn't a barrier to directly managing the enterprise; he uses his mental efforts, he takes his financial responsibility. Otherwise, it is not possible for a farm family to cultivate the scope of lands that is determined in this law.[77]

The 7th article defines agricultural enterprises. Agricultural enterprise is a production unit made up of one or more of such units as land, building, equipment, machine, vegetal or animal production means as well as labor power. Small enterprises are

---

[76] "*Aksi halde, adam hiçbir işgücünü katmadan sırf toprağının başında veya yakınında olmakla elindeki toprağı muhafaza edecek ve topraksız köylüye toprak dağıtmak, vermek imkanı hasıl olmayacaktır*." Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122, session 1, 6 June 1973.

[77] "*...Diğer bir husus, sayın CHP sözcüleri bu "İşleme ve İşletme" tabirini çok başka anlamda anlamak istemektedirler. Bir çiftliği, bir toprağın sahibi bizzat işletir. Tabii isterse işçi kullanır. İşçi kullanması bizzat işlemesine mani değildir. İşletmesini işletiyor demek, tabii ki ona fikri gücünü katıyor demektir, ona mali sorumluluğunu koyuyor demektir. Aksi takdirde, ileride vermiş olduğumuz büyüklükleri bir çiftçi ailesinin bizzat kendisinin ve ailesinin çalışarak yerine getirmesine imkan yoktur...*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 122, session 1, 6 June 1973.

enterprises comprising of the scope of land shown in Tables 3 and 4 enclosed in this law. Small farmers were the ones that a small enterprise they owned directly by themselves to earn their livelihoods. A family enterprise was defined as an enterprise that comprised the scope of land shown in Tables 3 and 4 enclosed in this law. A middle size enterprise was larger than a family enterprise and comprised of the scope of land shown in Tables 1 and 2 enclosed in this law. A model enterprise was stated as an enterprise that, in order to attain certain production goals, according to the economic and ecologic conditions in that particular region, applied modern agricultural methods, worked with an agricultural enterprise plan, keeps accounting records of the enterprise, and in the region was in which land and agricultural reform law had been implemented in the previous three years produces more than the regional average that would be determined by the Council of Ministers, owning the necessary equipments and means according to the type and size of the enterprise. In order to consider an enterprise a model enterprise, had to have produced a production surplus in the last three years more than the region average, no less than 10 percent, as taking into account economic and social conditions of each region, would be determined by the Council of Ministers according to the suggestions of the Ministry that Undersecretariat of Land and Agrarian Reform was under the authority. The determination of the regional average of the productivity for irrigable/unirrigable land and the conditions for the consideration of an enterprise as a model enterprise would be determined by a regulation prepared by the Ministry of Agriculture and Undersecretariat of Land and Agrarian Reform. This regulation was implemented by the Undersecretariat of Land and Agrarian Reform. By the decree of the Council of

Ministers dated 17 February 1975, production surplus was stated as 40 percent for Urfa.[78]

Bahri Dağdaş started discussions on the 7th article in the name of his party group. As he did for several times, he started his speech by claiming this law was communist:

> Communism rejects every kind of small or big property, perceiving it as burglary. Again, perceiving it as burglary, communism reject legitimate fortune, it doesn't matter whether it is small or big… We discuss the productivity or unproductiveness of an enterprise as if any agricultural enterprise remains… You take the land of 2-2.5 million people who farm out their 50-100 dönüm of land, and then you mentioned enterprises.[79]

After Dağdaş, Mehmet Seydibeyoğlu pointed out the difference between the resolution of the government and the text of the Commission. In the text of the Commission, types of enterprises were classified in several categories. However, in the resolution of the government, two types of enterprises were suggested in accordance with the realities of Turkey: small enterprise and family enterprise. The legal ground was predicated on the family enterprises and the indivisibility of land parcels below a certain size. That is to say, the goal of the resolution was sufficient income earning family enterprises. In the 53rd article of the resolution of the government sufficient income earning family enterprises were defined, in accordance with the 1971 index of wholesale prices, as an enterprise that brought 15,000 liras of agricultural income annually to a family of five. The types of the enterprises increased to four in the Commission. Seydibeyoğlu said,

---

[78] "Toprak Ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Urfa Bölge Başkanlığı Faaliyet Raporu (1973-1978)," (1978), 6.

[79] "*Komünizm, büyük küçük ne olursa olsun her türlü mülkiyeti hırsızlık kabul eder. Yine komünizm, meşru servet büyük olsun, küçük olsun bunu da hırsızlık kabul eder… Acaba tarımsal işletme kaldı mı ki? Tarımsal işletmenin verimliliğini ya da verimsizliğini müzakere edelim... 2-2,5 milyona yakın arazisini kiraya veren 50-100 dönümlük çiftçilerin bütün mülklerini ellerinden alıyorsun, ondan sonra da işletmecilikten bahsediyorsun.*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.

> …Small enterprises, family enterprises and middle-sized enterprises are accommodated as small and family enterprises in the resolution of the government; however, if you put the definition of a modern enterprise, then it is not possible to achieve land reform anymore. This is contrary to the principle of equality in article 12 of the Constitution- because you make concessions compared to other enterprises- and it is contrary to social justice and political goal. The definition of a modern enterprise based on subjective criteria will eliminate land reserves…[80]

Turhan Özgüner made a speech during which he proposed to remove the definition of modern enterprise from the article. Modern enterprise was the aim of the land reform. The land and agrarian reform would transform all enterprises into modern ones[81].

About the changes made by the Commission of the Parliament to the resolution of the government, Provisional Commission President, Istanbul Parliamentarian from the JP İsmail Hakkı Tekinel explained the reasons for the changes made to this article: the "political preference" of the Commission was in favor of productivity. As modern agricultural enterprises were vital for the economic aim of the law and agricultural production, education and agricultural development, modern agricultural enterprises was added to the resolution of the government to provide the minimum needs of such enterprises.[82] President of the Turkish Chamber of Agricultural Engineers Avni Başdoğan criticized the principle of modern agricultural enterprise as contradictory to the principle of social justice. He claimed

[80] "*Küçük işletme, aile işletmesi ve orta işletme tabirleri, detaylarına inmeden, Hükümet tasarısındaki küçük işletme ve aile işletmeleri tarifleriyle telif edilmiş vaziyettedir ama, işe bir de modern işletme diye bir işletme şekli sokarsanız, o zaman toprak reformu yapmak mümkün olmaz. Bu Anayasanın 12nci maddesindeki eşitlik ilkesine de aykırı olduğu gibi,- çünkü, diğer işletmelere nazaran ayrıcalık tanınmaktadır- sosyal adalet ve siyasal amaca da aykırı düşmektedir…Subjektif kriterlere dayanılarak getirilen modern işletme tarifi ve bunun kanun metnine ithali, toprak rezervini tamamıyla ortadan kaldıran bir unsur olacaktır…*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.
[81] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.
[82] *Cumhuriyet*, 31 March 1973.

that success of the reform very much depends upon administrative reform and the will and support of the governments.[83]

In the name of the RPP Group vice chairman Ahmet Durakoğlu claimed that this land reform would protect those whose capital was land, not the peasants. The definition of modern agricultural enterprise that was stated in the resolution was a loophole to protect those who had large amounts of land.[84] Bahri Dağdaş said that these definitions were contrary to the Common Market which defined a sufficient income earning enterprise as one brings in net 180, 000 liras or 12, 000 dollars of income after subtracting the cost of seed and feed.[85] İrfan Baran explained the reason for adding the definition of modern enterprise to the article.

> Because in the 28th article, the amounts of land that will be left to the land owners has not been calculated in accordance with scientific principles and so the determined amounts are very disadvantageous for land owners, in order to prevent this situation, the institution of modern enterprise is put in the article by the Commission. We have to acknowledge that this institution contains inequalities and disadvantages… Applying model enterprise is left to the evaluation of the Council of Ministers. The Council of Ministers can determine figures that for none of the enterprises this definition of model enterprise is able to be applied; however, another Minister or Council of Ministers may enable abuse of this institution.[86]

Provisional Commission President İlhami Ertem responded to several claims on this article. He said about sharecropping and tenancy incorrect information had been given.

---

[83] *Cumhuriyet*, 21 May 1973.
[84] *Cumhuriyet*, 16 June 1973.
[85] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.
[86] "*Filhakika bu kanun tasarısının 28nci maddesinde toprak sahiplerine bırakılacak arazi büyüklükleri, gerçek fenni esaslara göre tanzim edilmediği, gösterilen miktarlar mülk sahipleri aleyhine mübalağalı hesaplara dayandığı için, bunu önleme bağbında Komisyonumuz bir modern işletme müessesesi kabul etti. Kabul etmek gerekir ki, bu müessese, eşitsizlikleri ihtiva edecektir… Örnek işletmenin tatbik edilebilme kabiliyeti tamamıyla işbaşında bulunan Bakanlar Kurulunun takdirine bırakılmıştır. Bakanlar Kurulu öyle ölçüler tespit edebilir ki, bu maddeyi hiçbir işletme için tatbik etme imkanı bulunmaz. Buna mukabil, bir başka türlü bakan ya da Bakanlar Kurulu da tespit ettiği ölçülerle bu müessesenin suistimaline imkan verir*.", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.

> It is suggested as if small traders' or artisans' 15-20 dönüm lands will be expropriated. Direct cultivation neither means like the definition of the RPP that requires mental and physical effort of all the family or like the definition of the Democratic Party that as a result of social and economic conditions of Turkey, the lands of people who leave their lands as a result of inadequate amount of land, will be taken. The 128th article points out several exceptions… This resolution is trying to take away qualified labor and capital from the land and trying to balance productivity, social justice and distribution of income in the agricultural sector together.[87]

He said that for the model enterprises, there was more than 32 million dönüm of land in Turkey and 8,313,408 dönüm would be obtained through expropriations. The reduction of reserves through model enterprises could be only around two million dönüm. Concerning the sharecropping and tenancy, Ertem pointed out that the aim of the law was to prevent large landowners from farming out their lands to sharecroppers and tenants. There was no attempt to expropriate small traders' 15-20-50 dönüm lands.[88]

Article 12 was about the implementation of the land and agrarian reform. Agricultural lands in the administrative boundaries of a province or district which was in the land and agrarian reform region that was not registered in the land records, starting from the fields that had priority, maps for determining title deeds were made in the required scale and quality; the land use plan and land indexes were written on maps. Land reform aimed at the distribution of lands.

With this article, first of all, the title deeds of lands are given to the claimants of those lands. According to the 33rd article of Property Law No. 766, lands over 100

---

[87] "*... Sanki küçük esnafın, bakkallıkla meşgul olanın, kapıcının 15 dönüm, 20 dönüm toprağı alınacakmış gibi tasarıda bulunmayan bir hususu ileri sürmektedir…Bizzat işlemek ne Halk Partisinin anladığı manada toprak sahibinin ailesiyle birlikte fikri ve bedeni bütün gücünü katmasını gerektirir, ne de Demokratik Parti'nin ileri sürdüğü gibi Türkiye'nin sosyal ve ekonomik şartları gereği olarak toprağından yeter toprağı bulunmadığı için ayrılmış olan geçimleri mahdut kimseleri, toprağının elinden almak suretiyle huzursuzluğa sevk eder. 128nci madde istisnaları getirmektedir…Bu tasarı, kalifiye işgücünü ve sermayeyi topraktan kaçırmaya gayret eden, verimlilikle sosyal adaleti ve tarımdaki gelir dağılımını bir arada dengelemeye çalışan bir tasarıdır.*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973

[88] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.

dönüm (reduced 50 dönüm by Land and Agricultural Reform Precautionary Law No. 1617), temporary use rights that went back to the Ottoman period became acceptable for taking a title deed, property rights to that land. This implementation resulted in first giving the title deeds of lands legally owned by the state to large landowners, then expropriating the deeds for public benefit by paying great amounts of money. In Urfa, title deeds of 8,525,000 dönüms of land from 16,620,000 dönüm of land were issued by use right of that property.[89] Another crucial point is that in Turkey, especially after 1948, as a result of the rapid mechanization of the agricultural sector, there was a trend to open pastures to cultivation. Most of this "new" land was legally owned by the state. The title deed of this land was given to the occupiers of the land. Suat Aksoy proposed that if these lands would be expropriated, the payment of the value of that land was meaningless.[90]

Article 18 was titled as prohibition of disposal of land. From the publication of the decision of Council of Ministers until the completion of the implementation of reform in the region in terms of distribution of land, lands registered in land register office possessed by real persons or corporate bodies were not able to be transferred, assigned and the use right of land was not registered at the land register office was not able to be transferred. However, this period could not exceed three years. This kind of land in the stated time period could only be charged to Agricultural Bank of Turkey, the Institution of Agricultural Equipment, and the Agriculture Credit Cooperatives.

During the discussions on this article Dağdaş said that title deeds were as holy as marriage for Turkish people. Nobody could disseize it; however, now they impose an

[89] Celal Beşiktepe, "Harita Ve Kadastro Mühendisleri Odası Başkanı Celal Beşiktepe'nin Açış Konuşması" (paper presented at the Toprak Reformu Kongresi (1978), 1978), 16.
[90] Suat Aksoy, *Türkiye'de Toprak Meselesi* (İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1969), 150.

embargo on it.[91]Mehmet Seydibeyoğlu, in the name of the RPP Group, said that it was necessary to put some restrictions in order to implement the law on land and the Agrarian reform region. The undersecratariat implementing the reform made plans, ascertained the land reserve and make its cadastration. However, they thought that a three-year restriction was not appropriate in case of the incompletion of works. On the other hand, people who had land in the reform region had to make a declaration of the land they possessed in regions other than the reform region.[92] Turhan Özgüner from RPP said that it was doubtless that the reforms did not satisfy everyone. The reforms were rigid, reforms not calculated to satisfy this or that class.[93] Provisional Commission President İlhami Ertem responded to the complaints about the duration of prohibition of the disposal of the land: "This will not be able to last forever. This is an extreme idea as well. The government will complete the task in three years. If it is not be able to complete, Parliament will extend the duration."[94] Dağdaş claimed that prohibition of disposal of land was like declaring of owners of land as smugglers or intriguers:

> I don't know any peasant that doesn't support reform. You say "I will multiply your resources" and he prefers to be smuggler, and then you have to resort to prohibition of disposal of land…[95]

However, Suat Aksoy declared that in the Land Laws retrospective rules were necessary; because, many large land owners had transferred their lands to relatives or close friends by collusive ways when they realized land reform would be

[91] "*Türkiye'de tapu, Türk milleti için, nikahı kadar mukaddestir. Bunu hiç kimse onun elinden alamaz; ama ambargo koyuyorlar.*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.
[92]Ibid.
[93]Ibid.
[94]Ibid.
[95] "*Islahata taraftar olmayan tek çiftçiyi tanımıyorum ben; yoktur Türkiye'de.Sen gelip adama 'Birini bin yapacağım' diyeceksin, o da kaçakçılık yapacak; bunun için de sen temliki tasarruflara başvuracaksın…*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 123 , session 1, 7 June 1973.

implemented.[96] In Turkey, since 27 May 1960 land reform had been a burning issue. For this reason, many large land owners already had transferred their deeds to relatives or friends. For the principle of equality in the laws retrospective rules were necessary; as there were people who did not resort to such ways of saving their land. In this respect, not including retrospective rules meant protecting those people appealing to collusive ways.[97]

Article 19 was titled as lands that would be passed to the governance of the Undersecretariat of Land and Agrarian Reform: a) land that would be expropriated in accordance to the provisions of this law; b) land possessed by the state that was not assigned to public service; c) land that would be registered to the Treasury according to 38th article of Property Law No. 766 (*Tapulama Kanunu*);d) government land previously assigned to public services; e) pastures that had been left to the usage of local administrations; f) parcels of land left to the municipalities by the Treasury via special laws that were more than necessary according to municipal plans; g) orchards, moors and similar land and land that was not defined as forest according to special laws; h) land that had come into being as a result of the draining of lakes or swamps, changing the bed of or level of a river; i) and all lands left by those lodged according to housing laws. Bahri Dağdaş said;

> This law, similar to The Land Provision Law, is solely a distribution of land, just a decline in production, just to estrange the Turkish peasantry from technology. It just brings conflict between land owner and tenants and brings the possibility of land occupation by rural guerillas… This law is just developed to abolish property in Turkey, which is more comprehensive than the 14 August decree of Karaosmanoğlu and the Precautionary Law of Nihat Erim governments.[98]

---

[96] Aksoy, *Türkiye'de Toprak Meselesi*, 153.
[97] Ibid., 154.
[98] "*Tıpkı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununda olduğu gibi; sadece bir toprak dağıtımından, sadece bir tedirginlikten, sadece bir üretim düşmesinden, sadece Türk çiftçisinden gelişen teknolojiyi uzaklaştırmadan başka bir şey getirmiyor. Sadece bir kargaşalık getiriyor, sadece kiracıyla arazi sahibi arasında ihtilaf ve kardeş kanı kokuyor, sadece kır gerillalarına yeniden toprak işgali imkanı getiriyor bu kanun... Karaosmanoğlu'nun getirdiği 14 Ağustos kararnamesi ve yine Nihat Erim'in hükümetlerinin getirmiş olduğu Öntedbirler Kanununun biraz daha genişletilmiş şekliyle, Türkiye'de*

The Provisional Commission President İlhami Ertem responded to Dağdaş's claim that the seizure of property would be legalized by this law. Ertem said that land ownership had been limited since 1945. Previously, it had been limited in specific regions since 1927. Law no. 4753 and Law no. 5618 limited land ownership. In this respect, if the land owner cultivated the land directly he could have 5000 dönüm. If he farms out to sharecroppers or tenants it was limited to 2000 dönüm.

> When these laws were implemented, was Turkey a communist country? When law no.1505 and law no. 1097 were implemented in the times of Atatürk, was there such a tendency? It is altogether out of the question. What is aimed to be implemented by this law is to ameliorate agricultural enterprises, to regularize land ownership and property relations in Turkey that are implemented in accordance with the principles of modern law and the Constitution and to take any kind of precaution to improve Turkish agriculture. To create an atmosphere similar to that of a *kolkhoz*[99] or *kibbutz*[100] is only a disturbance[101].

Refet Sezgin from the Justice Party (JP) said that during the government of the Justice Party in 1965-1969, land and agrarian reform studies had been made that were compatible to the JP party program. Three resolutions were presented; however, they were rejected as being on the left of the JP's political thought. In this respect, it was not right to claim that the JP supported a collectivist law.[102] Irfan Baran said that this law was not a collectivist law, because communist philosophy rejected property

---

mülkiyeti ortadan kaldırmak için geliştirilmiş bir kanundur." Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 124 , session 1, 11 June 1973.

[99] Kolkhoz was a form of collective farming in the Soviet Union that existed along with state farms (sovkhoz).

[100] Kibbutz is an Israeli collective community.

[101] " *Bu sınırlanma olduğu zamanda Türkiye komünist ülke miydi? Atatürk devrinde 1505 ve 1097 sayılı kanunlarla sınırlama yapıldığı zaman da böyle bir cereyan var mıydı? Bunların hiçbirinin alakası yok. Burada bu Toprak ve Tarım Reformu Kanunu ile getirilmek istenen şey; Türkiye'de tarımsal bünyelerin, işletme bünyelerinin ıslahını sağlamak, Türkiye'de toprak tasarrufu ve mülkiyet şeklini düzenlemek, ki bu tamamen modern hukukun ve Anayasanın ilkelerine uygun olarak yapılmaktadır ve Türk tarımının gelişmesi için her türlü tedbiri getirmek. ..Burada bir kolhoz, bir kibutz havası yaratmak, en hafif ifadeyle tahrikten ibarettir.*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 124 , session 1, 11 June 1973.

[102] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 124 , session 1, 11 June 1973.

ownership of the land. All land belonged to the state. In DP's resolution a ceiling figure was stated that not all lands were transferred to the control of the state.[103] Turhan Özgüner said that to claim that a land and agrarian reform would lead to communism was a false accusation because; a reform that was based on property regime that was the distribution of property was the most effective defense against communism.

> [C]ommunism rejects private property completely… Land reform distributes lands. The distribution of an amount of land as much as the place of a grave is the most fatal way to abolish communism. Red China became red because of landlords that resisted land reform.[104]

Article 26 was about the expropriated lands. Save for the 19th article's clauses concerning the lands passing to the control of the Undersecretariat of Land and Agrarian Reform without any expropriation, lands that belonged to the real persons or corporate bodies listed below were expropriated together with the buildings and establishments related to the agricultural enterprise:

a) Except olive groves, belonging to annexed and recorded foundations, providing raw goods to olive oil factories of General Directorate of Foundations and State Production Farms, lands belonged to business corporations, associations, cooperatives and cooperative unions, all the lands belonged to the real persons and corporate bodies according to the article 87 of the village law numbered 442, parts of the lands that are not used for public purposes belonged to public corporations, public economic enterprises, state institutions or corporations that public corporations, public economic enterprises and state institutions joined.

---

[103] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 124 , session 1, 11 June 1973.

[104] *" [K]omünizm mülkü külliyen inkar eder…Toprak reformu ise mülk dağıtıyor, tapu veriyor; hiç değilse bir mezar yeri kadar toprak dağıtımı, komünizmi en etken bir şekilde yok eden, öldüren bir silahtır. Kızıl Çin, bir şahsın eline kızıl boya alarak haritayı kırmızıya boyamasıyla değil, toprak reformuna kafa tutan toprak ağalarından dolayı Kızıl Çin olmuştur.*", Toprak Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 124 , session 1, 11 June 1973.

b) At the date that reform is declared in the regions of land and Agrarian reform, all the lands that are not cultivated productively according to the principles stated in article 6 and safe for the exceptions in 128th article those lands that are not cultivated directly and farmed out to sharecroppers and tenants.

c) Part of the lands that are cultivated directly and productively by families or persons considered as family or part of the lands farmed out to sharecroppers or tenants as a result of exceptional conditions stated in (a), (b), (c), (d), (e), and (h) clauses of 128th article that exceed the amounts stated in table 1 and table 2 enclosed to this law and stated in 28th article in this law, and for the exceptional conditions stated in (f) and (g) clauses of 128th article the amounts exceeded the figures stated in those clauses.

d) All the lands left by those people settled to another place by the state

e) All the lands that are not used for public purposes in possession of provincial, municipal or village public corporations

f) Parts of the pastures more than the necessary amount determined by the principles of this law in possession of provincial, municipal or village public corporations

All or part of the lands belonged to public corporations, public economic enterprises, public institutions, annexed and recorded foundations and agricultural cooperatives and cooperative unions, by taking into account the purpose of their usage could be excluded from expropriation by the proposal of the Undersecretariat of Land and Agrarian Reform and decision of Council of Ministers.

In the case of the existence of a coffee house, *han* (large commercial building), shop, mill and factory on some part of the expropriated land, that part of the land was excluded from expropriation. (d) clause of this article was not included.

Article 28 was about the amount of land that would be left after expropriation. The amount of land that would be left to the families or persons considered to be family, if the land was irrigable, the amount of land determined in Table 1 was left, if it is unirrigable, the amount of land determined in Table 2 was left.

The enterprises that were admitted to having the qualifications of model enterprises by the Undersecretariat of Land and Agrarian Reform, in accordance with whether they had irrigable/unirrigable land, without taking into account the land index one time more than the amount of land determined in Table 1 and Table 2 is left.

To those families and persons considered to be family engaged in other work as well as peasantry except livestock production and dairy farming, irrigable land, the amount of land stated in Table 1 and unirrigable land the amount of land stated in Table 2 was left. These families were not able to benefit from the second clause of this article.

The 28th article was one of the articles on which heated debates broke out in Parliament. In the name of the RPP Group, Turhan Özgüner declared that lands that would be allocated ranged from 300-1000 in irrigable land in Table 1. If that enterprise was a model enterprise, that proportion increased two times. And if the owner of the enterprise provided irrigation facilities by himself, then you would leave him 2500 dönüm land and you claim to implement land reform in Turkey. He said that a group that felt obliged to enact Land Reform after 12th March, under the name of land reform, under the cover of land reform, pretended to enact land reform; however, land reform lost too much of its character with the 28th article.[105] Bahri

[105] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125 , session 1, 12 June 1973.

Dağdaş in the name of the DP Group criticized the indexes determined in the article. He said that Ayvalık and Bismil one of them is olive region, while the other one was a wheat area, but they had the same index. Nusaybin and Bafra, Akhisar and Viranşehir were in the same index group.[106] Another point that bothered Dağdaş was, "I have land, capital and I give the management of the enterprise to an improver. Then, you come to expropriate my land. This is nothing more than a socialist idea. I appoint a manager and he manages the enterprise in a productive way."[107]

In the name of the RPP Group Turhan Özgüner said that just before the negotiations started on the 28th article, Minister of State Öztrak had indicated that he opposed the 28th and 7th articles (included model enterprise). Öztrak said that if this article came out in its current version, then 50,000 peasant families would be deprived of land. He also highlighted that the changes made to the resolution of the law created problems both in payments and that the expropriation value, which was determined as 15 billion TL, would be 1-2 times more.[108] Özgüner said that while this law could be perceived as land reform in appearance, it became tangled in the 7th and 28th articles. These articles were the centers of gravity of the law:

> When considering the indexes, if I give an example from my region, İçel, in Mut and Gülnar, 330 dönüm irrigable land. You can't find 330 dönüm of irrigable lands in Mut or Gülnar. If you will consider it as a model enterprise, then you will give 660 dönüm lands. In Tarsus and Mersin you may be able to implement this article for 2-3 people, and then the land would be exhausted. You can't allocate land if there aren't any reserves.[109]

---

[106] I*bid.*

[107] *"Benim arazim vardır, fevkalade bir ıslahatçı vardır. Sermayem de vardır, ıslahatçıya idare ettiriyorum orayı. Sen diyorsun ki, bu arazi senin değil, istimlak edeceğim. E, şimdi bu sosyalist bir görüş değil de nedir?... Müdür tayin etmişim, işletiyorum arazimi, verimli işletiyorum…*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125 , session 1, 12 June 1973.

[108] *Cumhuriyet*, 18 Şubat 1973.

[109] "*Benim bölgemden size bir-iki tane örnek vereceğim… Mut'ta 330 dönüm, Gülnar'da 330 dönüm. Mut'ta, Gülnar'da 330 dönüm sulu arazi bulamazsınız. Buna "örnek" diyeceksiniz, iki katını vereceksiniz; 660 dönüm vereceksiniz… Tarsus'ta ve Mersin'de ancak 2-3 kişiye tatbik edebilirsiniz, arazi kalmaz, zira dağıtılacak arazi yoktur*." Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125 , session 1, 12 June 1973.

Provisional Commission President Ilhami Ertem said that in a "modern state," the understanding of the right of property ascribed responsibilities as well as rights. In this respect the situation could not be compared to the question "why don't you expropriate apartments." Land resources were limited; however everyone that could afford to could build apartments.

Another point on land was the hidden unemployment that employment areas created. As the RPP spokesmen express and many articles in the press brought up, an end had to be put to the idea that ağas are supported; without economic freedom there wouldn't be political freedom; you do not want to disturb your resources of votes. After the law was passed the same old story that there are people who own 30,000-50,000 dönüm of land, who owned villages will be abated; there are 740 villages that were owned by ağas. Another point was that there was the idea that a limitation was put on land holding, productivity and production would decrease. Article 28 would prevent this as would the definition of model enterprise in Article 7.[110]

In the resolution submitted to the Nihat Erim government, lands were limited to 150-400 dönüm in irrigable land and 300-1600 dönüm in unirrigable land. In addition to this, land worth more than 500,000 TL tax value, had to be expropriated. That is, in citrus fruits regions, the amount of land could be at least 20 dönüm and in the regions of cotton at most 125 dönüm lands to be cultivated by a single individual. Technicians in the Commission calculated this amounts according to the first rate state official's wage that was equal to 4700 TL. The Commission rejected this immediately. They said that they did not seek equal distribution of wealth. They considered precautions for the development of agriculture in Turkey. However,

[110] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125 , session 1, 12 June 1973.

because they could not provide for people earning their lives by farming, employment opportunities in industry or the service sector and because they could not give them creative and entrepreneurial education, they carried the burden of employing them in the agricultural sector. However, no article of this law ever had the meaning of creating small enterprises. This law was aimed to create sufficient income earning enterprises.[111] Nevertheless, they had to consider the reality that 75 percent of Turkish enterprises were between 1-50 dönüm, and 14.7 percent of the enterprises were 51-100 dönüm. The reserves were definite: 8,313,408 dönüm of land would be from expropriation, 13,783,235 dönüm from the Treasury and 10 million dönüm from public land: this was nearly 32,096,643 dönüm in total. Model enterprise could reduce this amount 2-3 million dönüm. The only purpose was not to allocate lands; they were obliged to consider Turkish agriculture, qualified staff in agriculture, and sought to attract capital to invest in agriculture, to increase productivity and production. In this respect, model enterprises and necessary limitations were necessary.[112]

İrfan Baran gave some examples. Two years earlier, he had met with a parliamentarian from the Democrat Party. He owned eight villages. He cultivated 140 tin boxes of seeds; because of drought he could not harvest the crops. A*ğa* who owned eight villages could only cultivate as much as was cultivate on 140 dönüm of barren land. Another example was that in his city there was a village owned by a family.

> I know that one of the allottees is a prison warden who is around 65 years old. The other allottee is a kind of janitor in the Chamber of Agriculture. In Turkey for years some-not all of them- of the large land owners live in such conditions. All in all, we must not be affixed to those numbers. It will be seen during the implementation period.[113]I went to the Uzuncaburç village of

[111] Ibid.
[112] Ibid.
[113] Ibid..

> Silifke. There are 250-300 m2 of fields. I was really surprised. For the reason that there isn't adequate land, do we have to divide lands into such small amounts of 100 m2, 300 m2[114]?

Article 36 was about the calculation of the value of the expropriation. In the determination of current market value (*rayiç bedel*), the climatic zone of the land, way of usage, irrigation conditions, situation of amelioration, and technical factors such as land index and economic factors such as transportation, marketing and agricultural income were taken into account. The value of expropriation could not exceed the landed property tax declared by the owner before the announcement of the region as the land and agrarian reform region.

On the 36th article, İrfan Baran said that in the preparation of this law famous English economist Kaldor[115] had an effect that stayed in Turkey to decrease the costs of the lands. For this reason, conflicts emerged in the State Planning Organization. Atilla Karaosmanoğlu and his friends supported Kaldor's report passionately; however the government of the time did not accept to implement this report.[116] Ömer Sami Coşar gave the example that in 1935 in the legal ground of Land Law presented in the Parliament, selling the lands of the large land owners to the peasants and giving the payment to the large land owners meant supporting feudality in advance. In this condition, small land owners would fall into the situation of sharecropper again, and he would be indebted to the land owner, dependency would continue[117].

---

[114] "*Sahiplerinin en büyük hissedarlarından biri hapishanede gardiyanlık yapıyor, 65 yaşlarında. Diğer bir hisse sahibi de Ziraat Odasında odacılık yapıyor. Arkadaşlar işte Türkiye'de senelerden beri büyük toprak sahiplerinin, ağaların bir kısmı da- hepsi demiyorum- bu mahiyettedir… Silifke'nin Uzuncaburç köyüne bir vazife ile gittim. 250-300 metrekarelik tarlalar gördüm; hayretten küçük dilimi yutacaktım. Şimdi buralarda bu kadar arazi yok diye, illa da toprak dağıtacağız diye miktarları 100 metrekareye, 300 metrekareye kadar indirmek mümkün olur mu?*, Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125 , session 1, 12 June 1973.

[115] English economist Nicholas Kaldor after examining the tax system of Turkey, prepared a report proposing to increase especially the agricultural taxes and suggesting to make radical changes in the the fields that has not been taxed sufficiently until that time.

[116]Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 124, session 1, 11 June 1973.

[117] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.

Article 54 was about the amount of land that would be allocated. To the head of the households that would benefit from the allocation of land and to the people considered to be family within the principles of this article, the amount of land that would provide a sufficient income was given. The amount of land that would provide a family with sufficient income was determined by taking into account the characteristics of the climate and land and the types of the enterprises specified for that region, according to the 1971 wholesale price index, providing a family 15,000 liras of annual income by the Regional Presidency of Land and Agrarian Reform. Agricultural income was calculated by discounting the costs necessary the production except for the cost of labor and land debt payments.

If a family had more than five people, then for every additional person a10 percent agricultural portion of income was added. Nevertheless, the total portion of income for every additional person was not able to exceed half of the income specified in the second clause of this article.

About the 54th article Cavit Oral said that implementing the 1971 wholesale price index and providing a family 15,000 liras of annual income was impracticable. Calculations were made in accordance with 1971. However, 1971 was one of the most stable years. Would the calculations be compatible with 1971 in the following years[118]? Minister of State İlhan Öztrak stated that they were predicated on 1971 that as a result of increases in prices in the following years this 15,000 TL would increase. It would correspond to 15,000 TL of 1971. It would not remain fixed to 15,000 TL.[119] Dağdaş claimed that this law was worse than The Land Provision Law.

> If you demand productivity and to support 70-80 million people, then you are obliged to develop modern enterprises. It is not possible to give land to everyone in Turkey. However, it is possible to give meat, milk, sugar to everyone. It becomes possible by the implementation of modern enterprise,

[118] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125, session 1, 12 June 1973.
[119] Ibid.

> by capital, by vertical development… How will you tie the peasantry to the land with 15,000 TL? Twice of 15,000 TL is able to be earned by a family composed of 5 people by working in cotton hoeing for 2 months and in beet hoeing for a month. For this reason I offer to set 30 tons of wheat in minimum…[120]

Sharecropping and Tenancy

With this law, sharecropping and tenancy were planned to be interdicted and for exceptional cases, regulated. There are several arguments about the sharecropping system in Turkey. One of the basic ones is from a prominent sociologist Çağlar Keyder. He claims that after a period of cyclical domination of the one system over the other, the traditional system of sharecropping disappeared completely and small landholdings of the peasantry became established after the 1950s.[121]He presents supportive evidences for this claim. As a result of the Marshall Plan, the agricultural sector underwent a transformative change. One of the clearest examples of this change is the number of tractors: while in 1948 the total number of tractors was 1750, it increased to 40,000 in 1955.[122] In 1967 the number of tractors increased to 74,982.[123] Another noteworthy change in the sector was an increase in the amount of the arable land. Between 1948 and 1955 the amount of agricultural land increased 50 percent.[124] These lands were pastures legally owned by the state.

---

[120]"*Eğer verimlilik, eğer 70-80 milyon insanı beslemek istiyorsanız; ekonomik modern işletmeleri geliştiriniz. Çünkü, Türkiye'de herkese toprak vermek mümkün değildir; ama herkese ekmek, herkese süt, herkese süt, herkese şeker vermek mümkündür. Modern teknolojinin tatbiki ile mümkündür, tecrübe ile mümkündür, sermaye yatırımı ile mümkündür, vertikal gelişmeyi sağlamakla mümkündür… 15 bin liralık gelir, 5 nüfuslu bir aile sahibi iki ay pamuk çapasında, pamuk koza toplamasında, bir ay da pancar çapasında çalıştı mı bunun iki misli parayı alır. Hiçbir surette toprağa bağlanmayacaktır…o bakımdan diyoruz ki, asgariden 30 ton buğday veya muadili karşılığı büyüklüğün içine getirin…*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125, session 1, 12 June 1973.
[121] Keyder, "Türkiye'de Ortakçılık Döngüsü Ve Küçük Köylü Mülkiyetinin Pekişmesi," 90.
[122]Ibid.: 101.
[123] Aksoy, *Türkiye'de Toprak Meselesi*, 71.
[124] Keyder, "Türkiye'de Ortakçılık Döngüsü Ve Küçük Köylü Mülkiyetinin Pekişmesi," 102.

These figures are accessible in the works of several writers; however, the approach to these figures changes. According to Keyder, those people who got the chance to increase the amount of land they owned were not just the rich ağas who were able to afford tractors. As tractors were sold by taking credit, there was no completely unequal distribution of tractors in favor of ağas.[125] He presents two kinds of transformation in favor of small land holding: in villages sharecropping was more common and land distribution was more unequal, ağas tended to buy tractors. This new technology made sharecroppers redundant and it is used to take over the productive parts of the lands of poor peasants. Sharecroppers and poor peasants responded to this new trend by trials to get land from lands legally owned by the state not cultivated previously. As deeds were given by the land allocation commissions as a result of the land reform law of 1946, the transfer of public lands to those poor peasants became formalized. Another example was villages in which a more equal distribution of land and higher proportion of mid-sized peasantry are observed. Once more, the occupation of lands legally owned by the state was approved by the cadastre; and most of the peasantry were able to take a share of those lands. In both of these models small landholding pattern became prevalent and enterprises operated by owners were 2.3 million in 1950, it increased to 2.5 million in 1952 and 3.1 million in 1963.[126]

Even though there was a tendency towards an increase in small landholding patterns, which is observable in several sets of statistical data, there is evidence that all these developmental signals in the agricultural sector touched a limited segment of the agricultural society. Doğan Avcıoğlu quotes from William H. Nicholls, who was a member of the World Bank Mission. He said that Turkey primarily in industry

[125] Ibid.
[126] Ibid.: 103.

and later on in agriculture followed a type of "*vitrine*" show economic development policy through which at the disadvantage of the large public supported a small group of producers, granted them privileges in one way or another and made them symbols of a progress in the name of people who did not benefit from this process.[127] As Suat Aksoy points out, increasing credit opportunities were mostly used by middle or large land owners, and they used this advantage to modernize their enterprises by mechanization. There was a discernible change in using credit between 1940 and 1967: 50 million liras and 5551 million liras, respectively. However, just one-third of agricultural enterprises were able to use agricultural credits.[128] Contrary to Keyder, Aksoy asserts that pastures that were legally owned by the state were mostly taken over by middle or large landowners. Even though poor peasants benefited from these lands as well, their weight was secondary[129].

Coming to the law, Article 127 introduced the prohibition of sharecropping and tenancy in land and agrarian reform regions. Lands could not be operated by tenancy or sharecropping in land and Agrarian reform regions. Lands that were detected to be run by sharecropping or tenancy would be expropriated. Nevertheless, lands that would be expropriated could be run by tenancy or sharecropping until the completion of expropriation procedures. Exceptions were stated in Article 128.

In Article 128 exceptions for running lands by tenancy or sharecropping were stated in land and agrarian reform regions: people not able to run the land directly as a result of military service, imprisonment, perennial illness or disablement or education; people are under the statutory age or being under custody and tutelage; older people that were not able to work anymore; widows, unmarried female children since there was no change in their marital status or they did not run the land by

[127] Avcıoğlu, *Türkiye'nin Düzeni: Dün, Bugün, Yarın*, 618.
128 Aksoy, *Türkiye'de Toprak Meselesi*, 72.
[129] Ibid., 76.

themselves; people with another rightful impediment since this impediment continued; people living in another city because of their job, profession or duty and being unable to run the land directly by themselves; owning land all over the Turkey shown in Table 3 and Table 4 or land that did not exceed half of the amount shown in Table 5; those workers going abroad owning land all over Turkey shown in Table 3 and Table 4 or land that did not exceed half of the amount shown in Table 5, starting from the date they first left Turkey at most for five years; parliamentarians owning land all over Turkey shown in Table 1 and Table 2 and lands that did not exceed the amounts shown in Table 5 until the end of their term of office.

In parliament, Coşkun Kırca spoke about how common sharecropping was in Turkey especially in the southeast and east of the country. In these parts of the country large land holdings were usually cultivated using this method.

> Sharecropping is the second most common way of cultivating land following the directly cultivating of the land by its owners... the sharecropper does not make investments in the land to ameliorate it because he may not benefit from it as he only has the use right of the land for a limited period of time… In this respect, sharecropping is not a suitable way technically, economically, socially, administratively or politically.[130]

According to the Village Inventory Surveys of the Ministry of Rural Affairs in 1964, in Urfa from 644 villages, fourteen were cultivated by tenancy, and 552 by sharecropping. Landless peasants were comprised of 10,766 sharecroppers, 748 tenants and 18,051 agricultural workers. Sharecroppers and tenants cultivated the lands of large land owners and the lands of those living in the cities.

Mahmut Tekin Çullu, during a discussion on the Constitution, touched on the interaction between agriculture and industrialization:

---

[130] " *Ortakçılıkla işletme şekli, memleketimizde, doğrudan doğruya işletme şeklinden sonra en yaygın olan işletme şeklidir… Ortakçı, toprak kendisinin olmadığından onu geçici olarak kullandığından, işletme tesisleri kurmaya yanaşmaz… Hulasa, ortakçılıkla işletme şekli teknik, ekonomik, sosyal hatta idari bakımlardan zararlı olan bir işletme şeklidir…*" Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.

> The most effective reason for unemployment in industry is the migration from the villages to the cities. As a result of population growth, resources have become inadequate in the villages. However, the demand for labor does not correspond to the labor supply. This situation results in decreased wages. Sharecropping does not only in agricultural sector but also in industrial sector results in proletarianization. The sharecropping system let the ağa impose political coercion on the peasantry[131].

Ömer Sami Coşar explained the current situation by pointing out that the peasantry who were not tired of living in feudal conditions, would not be tired as a result of the 38th article of the Constitution. He said that some people implied that the land of the peasants would be taken from them. He asked which land, if it was the land that the peasantry cultivated as sharecroppers:

> My fellows could not enunciate that this article, by expropriating lands from the large land owners, will give the land to its real owners who cultivate it; and it will give the real meaning of social state. He asks again, how do they own those lands? With pains? Yes, but with pains of poor peasants who are sharecroppers on that land, who are landless peasants, who are the slaves of the land.[132]

Agricultural Cooperatives

Article 70 defined Land and Agrarian Reform Cooperatives. In the land and agrarian reform regions in order to perform works that could not be completed by the agricultural enterprises, to increase production, to turn to account and market the production and to help accomplishing land and Agrarian reform, the Undersecratariat

---

[131] " *Hükümet adamlarımızın, mevcudolmadığını ısrarla söyledikleri ve haddi zatında mevcudolan sanayi kolundaki işsizliğin en mühim sebebi köyün şehre akmasıdır. Evet arkadaşlar, nüfusun fazla artması sonucunda, bu betbaht vatandaşlarımızın çoğu şehirlere akın etmektedir, çünkü açtır, çünkü çaresizdir. Bunun neticesi ise şehirlerde sanayi alanında emek arzının kontrolsüz bir şekilde artması ve işçi ücretlerinin düşme temayülü göstermesidir. Ortakçılık sistemi sadece tarımda alanında değil; sanayi alanında da bir proleter zümrenin doğmasını sağlamaktadır… Ortakçılık sistemi, aynı zamanda toprak ağasına ortakçı köylü üzerinde türlü siyasi baskılar yapmak imkanını vermektedir…"* Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 56, session 3, 28 April 1961.

[132] " *Arkadaşlar bir türlü diyemiyorlar. Bu madde, toprak derebeylerini sosyal devlet anlamına uyduracak, kısacası toprağı işleyenlere, hakiki sahiplerine devredecek, imkanlar artacaktır… Nasıl bu araziye sahibolmuşlar? Alınteri mi? Evet ama marabacılık, yarıcılık, kesimcilik yapan zavallı Türk köylüsünün alınteri ile. Ve o yine topraksız, yine toprak esiri..*", Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.

of Land and Agrarian Reform in pursuant of Law No. 1163 ensured the establishment of Land and Agrarian Reform Cooperatives. Article 71 defined the responsibilities of the Land and Agrarian Reform Cooperatives: to supply any kind of production input, tools and facilities; work and services that could not be performed by the members of the cooperatives; the marketing of products directly or after a process; to build plantations to process the products; to provide members with credits and to control the usage of credits; to provide members with agricultural machine services, to get every kind of equipment, plantations and machines for the common usage of members; to help members in regulating agricultural production and increasing productivity.

Bahri Dağdaş said that the law brought a single way to organize peasants: cooperatives. He asked if there was no other way other than cooperatives in Turkey and in the free world. "For instance, aren't chambers of agriculture a peasant organization? Is it like this in Holland or in Germany? There is Landwirtschaft in Germany and in Holland there is Genossenschaften for the amelioration of the peasants. One-sided cooperatives are seen especially in socialist and countries behind the iron curtain."[133] He mentioned the Mansholt Plan of the Common Market. This plan envisages giving more and more responsibility to the producers about the marketing of the agricultural products. In this respect, it is important to organize producers on the basis of product groups in order to manage all the marketing. In addition to this, the governments were to withdraw from the price guarantee system.

International Congress of Cooperatives sets some decisions such as free membership and democratic management.[134] It was contradictory to both the support of free enterprise and cooperatives in democracy, and called for obligatory

[133] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 12, session 1, 12 June 1973.
[134] Ibid.

membership in cooperatives.[135] Seyfi Öztürk responded to Bahri Dağdaş saying that in the 51st article of the Constitution, it was stated that the State promotes cooperatives; it was called democratic cooperatives. "If we compare cooperatives and *kolhoz*, in a cooperative property belongs to the members while in a *kolhoz* property belongs to the state. In cooperatives the amount of the production is decided by the members, in the *kolhoz* the central authority gives the decision. Productions are marketed by the members in the cooperatives."[136]

Coşkun Kırca then summarized what has to be done both to have productive enterprises and equal distribution of income by bringing together small agricultural enterprises, without touching their individual property rights, working together, and pooling resources.[137] Provisional Commission President İlhami Ertem said that Dağdaş had said that this law would bring state cooperatives just like in Bulgaria and Hungary:

> That is completely wrong, completely provocation. I have made research in Hungary as the Minister of Agriculture. Cooperative in Hungary means a completely state institution. A member of the cooperative doesn't own any land. The member has the status of a worker there. The member doesn't have any right except selecting the administrative board. He doesn't have the right to leave the cooperative; he has to do the work that the administrative board demands just like a slave, you may say. Here, cooperative is completely respectful to the right of property. Everybody will work on his own land, but if individually he is not be able to supply all the requirements of the enterprise; if he is not able to protect land and water resources, then cooperative will support him. Everybody owns his own land, everybody cultivates his own land; however, it is very obvious that a small enterprise is not able to buy a reaper; so it is very natural to buy it through cooperatives. As small peasantry doesn't have the capacity to establish a canned food factory or fruit juice factory, it is possible to obtain this through cooperatives.[138]

[135] Ibid.
[136] Ibid.
[137] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 54, session 1, 26 April 1961.
[138] Republic of Turkey, *TBBM Tutanak Dergisi*, term 125, session 1, 12 June 1973.

CHAPTER IV

IMPLEMENTATION PERIOD OF LAND REFORM (1973-1978)

This is a descriptive analysis of an implementation of land reform. The story told here is not a story of a successful implementation of land reform or an organized land occupation of landless peasants as a response to this injustice or not a total silence. However, there was no change in favor of the peasants in terms of the land dispersion in Urfa. If an organized and successful operation of a group of people occurred, it is the large land owners.

On the other hand, the unsuccessful implementation of land reform contributed to the improvement of consciousness of the landless peasants. They became more visible with their banners protesting the government, or with their petitions written to the public authorities, and at last with their resistance to not leave the lands they were cultivating as tenants.

Selection of Urfa as the Region of Implementation

Urfa had 11,010,000 dönüms of arable land, or 60 percent of all the lands in Urfa.[139] Urfa was declared as the region of implementation by İlhan Öztrak just after the general elections. It is planned to distribute 2,552,173 dönüms of land among 18,776 landless peasants and those who had insufficient land in Urfa. As mentioned according to the 18th article of the law, every kind of disposal of lands was prohibited for three years in Urfa. Those people who were not able to get land from the distribution would be settled in industrialized regions. Öztrak explained the reason

[139] *Cumhuriyet*, 26 June 1973.

for the selection of Urfa as the region of implementation: in Urfa 115 village out of 644 belonged either to a person or a family and 55 percent of 53,785 peasants were landless. Öztrak claimed that by the precautions taken after the land reform the annual income of peasant families would rise from 5,464 TL to 21,210 TL.[140] Another point mentioned most often is that Urfa had a bad reputation of large land owners who were powerful in many cases. In this respect, if implementation failed in Urfa, then it would lose its power. Reform would not continue in other regions.[141]

Undersecretary of Land and Agricultural Reform Saim Kendir declared that the government of Naim Talu had selected Urfa as the region of implementation deliberately, as a place where the "feudal" order continued and "the institution of ağas" was preserved.[142] This selection was made in order to confirm the failure of the party or government that succeeded in the elections. Urfa was one of the cities in which the consciousness of the landless peasantry was lowest. In order to fulfill the purpose of land reform it was necessary to make the public conscious, to get their support. According to interest groups it was not that easy for Urfa, even impossible. In addition to this, the infrastructure in the region was inadequate and two-thirds of the land was not able to be irrigated. This was the calculation of the interest groups. However, if the reform was succeeded by a courageous, confident and a reasonable administration, the effects of reform would be seen in the region clearly. Within the shortest possible time they concluded procedures that guarantee the issuing of the regulations on land distribution in 1 June 1975. Since 1 March 1975 the government was in a situation of being able to distribute land to 2000 families in a year. If the number of families had been 100-200 not 2000, this would have created speculations. Kendir said that they aimed at such a big number of families in order to make people

[140] *Cumhuriyet*, 23 October 1973.
[141] *Cumhuriyet*, 11 April 1975.
[142] *Cumhuriyet*, 24 January 1975.

believe in the capability and control of the reform and the state. In addition to this, in the lands of the ağas, the staff of the reform made infrastructure works, in spite of their threats. The landless peasants believed in the determination and capability of the reform. The large land owners relied on the interest groups in Ankara comprised of large land owners. Kendir highlighted that it was a reality that if they lost the support of the state, if they were stabbed by the state, they would be unable to implement the reform. On the other hand, they could not leave the region. They had to make people believe in the reform.[143]

Ali Balaban, professor in the Faculty of Agriculture in Ankara University emphasized the number of villages belonging to a person or a family. He pointed out that without waiting for a regional implementation of a reform, the peasants in those villages would have to be given land immediately. However, he stated that when selecting a region for the implementation of reform, it was vital to select a place which had high production capacity; because a high production potential enables increasing the number of peasants who would be given land 5-6 times compared to other regions having less potential. In addition to this, considering the irrigation potential of Urfa, which is 600,000 hectares land, 80,000 hectares of this land was able to be irrigated with ground waters and the remaining part is able to be irrigated through Keban Dam. For this reason, it was better to start implementation of the reform with problematic villages in terms of land ownership; wide-ranging implementations could be conducted in regions where irrigation facilities were provided. By this implementation, the waste of land reserves could be avoided by preventing the distribution of unirrigable lands. In addition to this, after the irrigation

[143] *Cumhuriyet*, 24 January 1975.

projects were completed, at least 4-5 times more peasants could be given land in the irrigable land conditions.[144]

Plans for 1975

On 1 November 1973 the Land and Agricultural Reform Law took effect with the announcement of it in the official gazette (*Resmi Gazete*). First of all, the land owners gave declarations about how much land they had. The most debated issue was the giving of title deeds to the claimants to those lands, mentioned in Chapter 2. Cadastral works were started with the Land and Agricultural Reform Law in Urfa. As Celal Beşiktepe points out, when cadastre and reform entered into the region at the same time, it means that they would not give lands to poor peasants, to the real cultivators of the land, who were under the control and disposal of the state. First, the title deeds of the land was given to the large land, owners and later on those lands were expropriated from them; and compensation for expropriation was paid to them as well.[145]

In parallel with giving the title deeds, on 1 October 1974 Akçakale was selected as the first region for implementation within Urfa. Later on, on 15 June1975, Merkez, Hilvan, Viranşehir and on 15 January 1976 Birecik, Bozova, Halfeti, Siverek and Suruç were declared as regions of implementations.

Minister of State Salih Yıldız declared that in June 1975 the distribution of land would start. For this reason, 6,000 peasant families would be brought together in

---

[144] *Cumhuriye*t, 6 June 1974.

[145] "*Şimdi kadastronun reformla birlikte girmesi demek devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve gerçek sahibi köy yoksulları olan, gerçek üretici olan insanlara bu toprağı ben vermeyeceğim demektir aslında. Önce ben ağaya tapulayacağım, sonra ağadan kamulaştıracağım. Kamulaştırma parası vereceğim..*", Celal Beşiktepe, interview by the author, tape recording, İstanbul, Turkey, 21.12.2006.Office of the interviewee.

cooperatives and a 510 million TL allowance would be granted in the 1975 budget for infrastructure investments. In 1975, 8 million dönüm of land would be rented to 100,000 peasant families.[146]

It was planned to distribute 320,000 dönüms and 580,000 dönüms to 5900 and 5390 landless peasants and those with insufficient land in Akçakale and in Viranşehir, respectively, through the year 1975. Undersecratary Kendir declared that until 1977 all expropriations would be completed and 900,000 dönüms of would land would be expropriated and given to around 25,000 peasant families. The implementation would begin with Akçakale. Out of 122 villages in Akçakale in 41 villages all preparations were completed and before February expropriations would be finished[147]. For the cooperatives 400 million TL operating loan was launched in 1975, 200 million TL from the Agricultural Bank and 200 million TL from the fund of reform. Machines like ploughs, seed drills, combine harvesters and seeds and artificial fertilizer were ready for the cooperatives. In order to operate the machines that would be given to the cooperatives, youths selected from villages would be trained.[148]

Even though Minister of State Salih Yıldız said that it was not a question of whether or not there was any "delay" of land distribution and the Undersecratary of Land and Agricultural Reform earnestly said that land distribution would start in April 1975, there were serious technical barriers in front of it. As a result of some coordination and planning problems, the timing of the implementation would fall behind the determined date. First of all, land indexes were not determined yet, and even the chief engineering of land analysis laboratory had not been established yet. As it was not possible to determine indexes in winter, it would start at the earliest in

[146] *Cumhuriyet*, 11 December 1974.
[147] *Cumhuriyet*, 4 January 1975.
[148] *Ibid*.

April. If 200 engineers worked, indexing would finish in two months. However, it was not possible to employ 200 engineers in the region, because even out of 15 engineers who had passed the employment interview, seven of them refused to work in Urfa.[149] People did not want to be employed in Urfa because of the coercion in the region against the reform. In addition to this, the social, economic, cultural and technological research had not been completed to implement the reform[150]. As seen just at the start of the implementation, whether the date of distribution of the land was speculation or not is a matter of question.

During April 1975 applications for land were collected. Applications numbered 75,700 in total. In addition to this, the Beritanlı Tribe,[151] which was a semi-nomadic tribe, demanded land; their applications numbered 320 in total. This numbers shows the discontent in the region.

Table 1: Applications According to Boroughs[152]

Borough	Number of villages	Number of applications
Merkez	183	16,000
Akçakale	117	11,000
Birecik	40	2,800
Bozova	90	6,000
Halfeti	34	2,800
Hilvan	55	5,100
Siverek	59	13,000
Suruç	72	5,500
Viranşehir	47	13,500
Total	697	75,700

[149] *Cumhuriyet*, 13 January 1975.
[150] Ibid.
[151] Beritan Tribe is worth mentioning in the case of the Land and Agricultural Reform. They were one of the semi-nomadic tribes living in Viranşehir/Urfa the winters and Şerafetttin Mountain in Bingöl in summer. They rented lands from *ağas* and they paid about 25-100 thousand liras for three months. They earned their livelihood by livestock breeding and producing dairy products. They were not able to sustain their livelihood like this anymore because of the exploitation they faced, ranging from renting lands to selling their products. They sent a petition to President Fahri Korutürk in order to draw attention to their problems. They established an association called the Association for Agricultural Settlement of the Beritan Tribe. When they applied to the land reform, they were replied that if land was left over after the distribution they would be given land. They asked if lands had not even been distributed to the peasantry in Urfa, how they would get land from the distribution.
[152] "Toprak Ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Urfa Bölge Başkanlığı Faaliyet Raporu (1973-1978)," 56.

Voice of the Peasantry

"*…Kirvem hallarımı aynı böyle yaz*
Rivayet sanılır belki…"
Ahmed Arif

In January 1975 in a village of Akçakale, Cimpolat, Fikret Otyam talked to one of the villagers. He asked how the ağas had gained so much land. The villager replied:

> God granted, how should I know? Our guilt is our forefathers, our ancestors…They did not take hold of land, villages. We missed the train; those who have money got the land in the past. How should I know how they got the land?[153]

He did not accuse the landowners of being usurpers, but he blamed his own ancestors. In addition to this, he did not carry any hope to reverse this situation. Doğan Avcıoğlu writes that the peasantry did not perceive the ağas, usurers and middlemen as cruel exploiters, despite to the exploitative and parasitic character of their economic activities. Even though they over-exploited the peasants, as they performed some kind of social functions and were interested in the needs of the peasantry in the city, there occurred some kind of reciprocity.[154] As James Scott points out, "patronage is more to be recommended for its resources than its reliability".[155] Scott also explains the continuity of this exploitation with the concept of "subsistence ethic". Scott tries to explain the conditions in which that the peasants endured of exploitation. While labor theory explains this situation as a matter of false consciousness, Scott says that the concept of false consciousness disregards the

[153] "*Allah vermişi ne bileyim ben,biz…Günahımız hep dedemiz, toprak tutmadılar. Köyler tutmadılar… Geçti gitti, toprakları hep para olan aldılar, eskiden…*", *Cumhuriyet*, 21 Ocak 1975.
[154] Avcıoğlu, *Türkiye'nin Düzeni: Dün, Bugün, Yarın*, 680.
[155] James C. Scott, *The Moral Economy of the Peasant: Rebellion and Subsistence in Southeast Asia* (New Haven and London: Yale University Press, 1976), 27.

possible reality that what is at issue is not "simply one of misperception." On the contrary, the peasants have their own values about "equity and exploitation".[156] He notes that the peasant asks "how much is left before he asks how much is taken; he asks whether the agrarian system respects his basic needs as a consumer".[157] In order to maintain the unequal distribution of resources, the elites have to fulfill their responsibilities to the community.[158]

Another example is from the *muhtar*[159] of Meşrefe (Donandı) village, Mustafa Korkmaz, who said that when Demirel took over the government, the land reform program started to malfunction. The government took sides with the ağas. The Ağa said that "if there is anyone who applied land reform he is a communist." Now, we were communist in the eyes of the ağa. The Ağa of Keseveren village threatened the peasants who applied to the land reform to flow them into see with trucks. He said "after the harvest, go to Syria." Mustafa Korkmaz said, "We go to nowhere. Where can we go?" [160]

The landless peasants tried to attract attention to their problems during a Töb-Der meeting in 1975. They marched and demand land. The banner they carried describes the reason for their centuries old hunger for land: "Damn those who do not give land to us and send us to the mines instead. Peasants from Harran![161]" Scott says the meaning of the protest was "not so much a radical belief in equality of wealth and landholding but the more modest claim of a "right to subsistence".[162]

---

[156] Ibid., 160.
[157] Ibid., 31.
[158] Ibid., 52.
[159] Village headman
[160] *Cumhuriyet*, 6 June 1975.
[161] *Kahrolsun bizlere toprak vermeyipmayın tarlalarına gönderenler. Harran Köylüleri*." Mehmet Faraç, *Suyu Arayan Toprak: Harran Ve Fırat'ın Bin Yıllık Dramı* (İstanbul: Ozan Yayıncılık, 2001), 103.
[162] Scott, *The Moral Economy of the Peasant: Rebellion and Subsistence in Southeast Asia*, 33.

Vedat Türkali said that landlessness and smuggling were matters that could not be considered separately.[163] Scott says,

> "…. [t]he reasons for the absence of revolt in the context of exploitation and misery. There are host of adaptive or survival strategies that, for some time at least, stave off the immediate threat to subsistence. Some of these strategies are individual and often temporary (short-term migration) and some are collective (social banditry)…"

In the case of Urfa, the most common of them was seasonal migration to Çukurova as wage workers, as families or even as an entire village. Another alternative strategy of the peasants to earn their livelihood was smuggling goods accross the borders.

Ağa vs. the State

Ürgüplü village was a village of 35 houses in Suruç. Seventeen families who were landless out of these 35 families applied to the Land Reform. In doing so, they got into trouble with ağa's son. The ağa's son who have two or three villages in the region demanded that those who applied to the reform to leave the village. However, those peasants who think that the state is powerful than the ağa, disregarded this warning. The ağa's son attacked the village with guns. One of the men of ağa, Yahya Kurt, was killed. After that day, about hundred people of seventeen families ran away. Since the reform had been heard of around Urfa, the ağa's son went around in his jeep and advised to landless sharecroppers that "Reform is forbidden in Urfa.

[163] Vedat Türkali, just matter of the Land and Agricultural Reform implementation in Urfa became heated, wrote a scenario about the centuries old problems of Urfa such as bloodshed, smuggling on the borders and system of ağalık. He took three stories of Bekir Yıldız who was a prominent writer usually reflecting the life of the eastern Anatolia in his stories. Vedat Türkali put the land reform in the background of these three stories. This scenario called "Kara Çarşaflı Gelin " was filmed by Süreyya Duru. This film was censured three times by Central Film Control Commission (Merkez Film Kontrol Komisyonu), later it passed from Council of State (Danıştay), for the full discussion of the matter see, Vedat Türkali, *Üç Film Birden* (İstanbul: Gendaş, 2002).

Leave Urfa. I will not let you take the lands of my father[164].” However, the opponents did not take his words seriously. Then, when the land reform started, people from the two villages, Mirhan and Köseveli, threatened the 17 families: “We will not let you breath.” Müslim Yeşil, who fled this coercion moved to İstanbul with his wife, three children, his three brothers-in-law and one sister-in-law. He said, “I will never go back to Ürgüplü even if they gave me the entire village. The ağa has proved his power over the state.[165] ” [166] The peasants that struggled against the ağa’s son were not the subject of their struggle. They put the subjects of the play as the ağa and the state. The reason for the land reform was not the irresistible demand of the peasantry, but a political decision, even not an economic one of the governments. This result is not surprising.

In a documentary broadcasted on 27 November 1975 on TRT (Turkish Radio and Television Organization) titled “*Toprak ve İnsan*” (Land and Man) which was about the implementations of the land reform in Urfa, in Buğdaytepe village. In this village 6354 dönüm of land belonged to six families living in İstanbul or in the city center of Urfa. There were two people older than 64 years old. The others went to go Çukurova to working for daily wages of 25-30 TLs. One of the peasants said that if the government gave us land, we would work. Another peasant from Kısas village said that if they had land, they would get out of the roads to Adana and desolation. If they had water, land, and tractor and if it were possible for them to get bank loans, then, their lives would be very beautiful[167].

While the peasants did not lay claim to the lands, the ağas pleaded their rights on land. The peasants said that if the state gave them land, they would cultivate it.

---

[164] “*Urfa’da reform yasak. Aklınız varsa buradan gidin. Ben babamın topraklarını size yedirmem.*”
[165] *Artık köyün tamamını verseler dönmem Ürgütlü’ye. Ağa hükümetten baskın çıktı*.”
[166] *Cumhuriyet*, 29 April 1975.
[167] Toprak ve İnsan, Documentary, 27.11.1975, 51 minutes. TRT

İsmail Beşikçi said that with the high rates of population growth, the demands for land, work and maintenance of livelihood gained a great dynamism. Even though these demands were directed towards the state, it was undoubtedly turned to those who have the control on land.[168]

The Voice of the Ağas

According to a land owner, Hasan Demirkol, who was also a dealer of Arçelik and Anadol cars as well as being an honorary *kadı,*[169] the Land and Agricultural Reform Law was a proclamation of 12 March. The RPP had no effect on this law. Ecevit claimed to be the protector of the law. Kendir expropriated 210,000 dönüm lands in 3 months. It was not ingenuity. It was not possible to expropriate lands in Urfa in three years as they claimed. It had to be six years.[170]

Another land owner, Adil Badıllı, said that in the 115 villages were said to be owned by a person or a family, there were 618 families. "A family may have a large amount of lands. However, this land does not belong to one person. There isn't anybody owning more than 10,000 dönüm. For instance, Külaplı village is owned by our relatives. 10,000 dönüm considered as if belonging to a sole person. However, that person died and the land has been divided between his thirteen children. They all have family. The village is comprised of thirty-five households. They all cultivate the land separately."[171]

One of the large land owners and Head of the Chamber of Commerce in Urfa, Hakkı Demirkol said that even though families held large amounts of land, these

[168] İsmail Beşikçi, *Doğu Anadolu'nun Düzeni: Sosyo/Ekonomik Ve Etnik Temeller* (Ankara: E.Yayınları, 1969), 117.
[169] Muslim judge
[170] *Cumhuriyet*, 8 June 1975.
[171] *Cumhuriyet*, 11 January 1974.

lands were used by the children after the death of the land owner. The eldest brother among the children bought other children's shares. If this transfer of lands to one person were restricted, property could be distributed naturally. Even though Demirkol claimed that he was a supporter of the land reform, he claimed that this implementation was a seizure. The Land and Agricultural Reform Law is the outcome of 12 March. If lands were divided, the efficiency of the lands would decrease. Agricultural Reform must have the priority compared to Land Reform.[172]

Esat Sadun, who was a large land owner, pointed out that before the land reform hearsay of land reform had arrived in Urfa. Prices of lands had decreased half. If the state gave him 500 dönüm of land in Çukurova, I would donate 5000 dönüm land in return. Without solving the problem of irrigation in Urfa the land reform was meaningless[173].

Landowners in Action

Landlords also developed implicit and explicit solutions, as Suzan Ilcan defines, "countermeasures of their own,[174]" against the implementation. Just as James C. Scott points out, everyday forms of resistance are not a peasants' monopoly:

> Anyone who has analyzed the measures taken by landowners in the face of an announced land reform, to evade its application to their holdings by dispersing titles, bribing officials, or changing cropping patterns will recognize the pattern.[175]

İbrahim Güllüoğlu, who was the son of one of the ağas described the situation:

---

[172] *Cumhuriyet*, 12 January 1974.
[173] *Cumhuriyet*, 12 January 1974.
[174]Suzan M. Ilcan, "Peasant Struggles and Social Change: Migration, Households and Gender in a Rural Turkish Society," *International Migration Review* 28, no. 3 (1994): 560.
[175] James Scott, "Everday Forms of Resistance", p.23.

> Even the newspapers called my mother a lady ağa. We never believed that the reform would be realized. Many people got divorced in order to save their lands. 3000 dönüm land was expropriated that was owned by my mother in Dönemeç village of Siverek. I don't know how our ancestors got those lands. Since I was born, all those lands have belonged to us. We have held the title of the lands given by the Turkish Republic. What ties us here is the soil[176].

As observed in the words of Güllüoğlu, it can be proposed that the process operated here inversely compared to the one that prominent historian E. P. Thompson describes in his book *Whigs and Hunters*.[177] This is the customs of the ağas.

As the issue of land reform was discussed in the media for years, many land owners as a precaution, divorced their wives and divided their lands among their own servants, but they continued to collect the harvest themselves. They also resorted to explicit solutions. Undersecratary of Land and Agricultural Reform Prof. Dr. Saim Kendir declared that large land owners had met in Akçakale Chamber of Agriculture two times, and they had decided to struggle against the implementation of the reform actively and they launched a fund. They accumulated 1,250,000 TL in this fund. In addition to this, these land owners chose two representatives establish to contact with Ankara: Celal Öncel and Reşit İpek. Celal Öncel and his family had 76,000 dönüm in total and Reşit İpek had 9000 dönüms of lands.[178] Kendir claims that Celal Öncel was ceaselessly in Ankara and frequenter of the *Anadolu Kulubü*,[179] and Öncel had a very close relationship with the Minister of State, Salih Yıldız. Salih Yıldız was

---

[176] "*Annem bile o dönemde gazeteye çıktı. Bayan toprak sahibi diye. Reformun olacağına hiç inanmadık. Birçok aile topraklarını kaybetmemek için boşandı. 3 bin dönüm anne tarafından gitti. Dedelerimiz nasıl almış bilmiyoruz, biz gözümüzü açtık bu topraklar bizimdi. T.C.'nin tapusu vardı elimizde. bizi buraya bağlayan topraktır.*" İbrahim Güllüoğlu, interview by the author, note taking, Şanlıurfa, Turkey, 27 March 2007, Office of the interviewee.
[177] For the full discussion of the matter see, E. P. Thompson, *Whigs and Hunters: The Origin of the Black Act* (London: Penguin Books, 1975).
[178] *Cumhuriyet*, 22 January 1975.
[179] Anadolu Kulübü

responsible for the Undersecretariat of Land and Agricultural Reform, called Celal Öncel, "Celal *Ağabey*[180]". [181]

In these two meetings at the Akçakale Chamber of Agriculture, they discussed the ways of struggle. They suggested several alternatives in order to paralyze the law. First of all, they thought of the possibility of abrogating of the law as the Democratic Party had already undertaken this possibility. The Democratic Party even in the discussions in the Parliament for the law claimed to work for the abrogation of this law. Another possibility was to change the law in favor of themselves. However, their solicitors pointed out that would not be that easy. This law passed from the Parliament with difficulty, so the possibility of changing the law would be more difficult. Another suggestion was to change the region of implementation by a decree of the Council of Ministers which meant to delay the implementation of the law. If all these possibilities could not be achieved, then they considered changing the expropriation value just as happened in the case of Keban Dam. They had given their property tax value declarations two years earlier. Two years earlier the price of wheat had been 100-110 kuruş, today it is three liras. They thought that "if they could not change the Constitution, then could change this article." If the value of the land is determined by the commission of inquiries, then it was possible to manipulate the prices. Not all of the large land owners attended these meetings. They proposed that all these lands had been obtained by usurpation. Today, the state proposed to pay the value in 20 installments and 15 percent of the price was paid in advance. It was not fair to complain about this situation. They sold the land of the state to the state again.[182]

---

[180] Ağabey is a a title used when addressing a respected person who is older than the speaker.
[181] *Cumhuriyet*, 22 Ocak 1975.
[182] *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1975.

Minister of State Salih Yıldız for Land and Agricultural Reform visited Akçakale-Urfa with the official car of the Ministry, with the companionship of Celal Öncel and Reşit İpek. They went to the region where the lands had started to be expropriated. As Urfa RPP Parliamentarian Celal Paydaş pointed out, their visit created surprise in the region, and demoralized the technocrats of Undersecratariat of Land and Agricultural Reform.[183] Salih Yıldız did not speak with the people who demanded land, he did not even get out of the car.

As the Democratic Party applied to the Constitutional Court for the abrogation of the law, the Constitutional Court reporter examined the objections of the DP about the law. The Reporter demanded the abrogation of the law on a "formal" basis[184] on account of "improper voting" during the discussions of the law in the Parliament.

After the 31 March 1975-Nationalist Front Government

When the Nationalist Front formed a coalition government, the staff of the Undersecretary of Land and Agricultural Reform was changed. The minister of the state for Land and Agricultural Reform became Mustafa Kemal Erkovan, who was from the Nationalist Action Party. Giving the Ministry of Land and Agricultural Reform to the NAP was a political maneuver of Demirel in order to squirm out of the responsibility. He was able to cast the blame of the failure of reform onto Alpaslan Türkeş.[185]

Kendir pointed out that to stop the implementation of the Land Reform was not at issue. The Law had been implemented and the functions kept going. However,

[183] *Cumhuriyet*, 25 January 1975.
[184] *Cumhuriyet*, 3 February 1975.
[185] *Cumhuriyet*, 7 June 1975.

if the political preferences of the new government manifested itself to change the speed and dose of the implementations, the administrations and administrators may change[186].

Letter from Saim Kendir to President Fahri Korutürk

Saim Kendir was removed from his office by the new Minister of State Erkovan. He wrote a letter to President Fahri Korutürk in order to draw his attention to the implementation of the land reform. He pointed out that he can imagine how large land owners were content with the situation, that the most responsible staff of a cadre which tried to realize a reform in spite of all threats, barriers, and attempts to destroy from the inside, had been driven out of business. He said that if thousands of landless people in Urfa who hoped to get land and prosperity lost their hope, this would result in the failure of the land reform in Urfa and in other cities. He requested that Korutürk show concern for Urfa and the land and agricultural reform in order to start land distribution on 1 June 1975.[187] In place of Kendir, Orhan Türköz who was an expert from the State Planning Organization and who was pro-NAP, was appointed.

Ağas from Urfa VisitDemirel in Ankara

After the establishment of the NF government the Urfa ağas met in the house of Osman *Ağa* one of the large land owners. This house was known as the "White Palace" (*Beyaz Saray*) in Urfa. Osman Ağa, Hacı Bakır Melik, the Demirkol family,

[186] *Cumhuriyet*, 15 April 1975.
[187] *Cumhuriyet*, 30 April 1975.

Öncel family and others met there in order to determine the strategies and they would follow.[188]

The land owners from Urfa visited Demirel in Ankara just after the formation of the NF government. They demanded that Demirel stop the implementation of land reform.[189] They claimed that as they are deprived of their land, production is declined. They claimed that the people who had lived without owning land until now would not demand their land. Demirel replied that every problem had a solution and they could not accept illegal implementations. He said "our government will examine this case and remunerate the rightful people. We do not claim to take the property of anybody by coercion." [190]

1 June 1975- Date of Hope and Despair

Land distribution was not completed by1 June 1975. This date had a symbolic meaning, signifying the first target. The new administration implied that the determination of this date was false news circulating around. The new regional director Fuat Ercan said that 1 June was the completion of the harvest in Urfa every year but that year the rainy season had been late. For this reason, distribution had been delayed. However, they ignored every implementation done until that time, as if they took over the Undersecretariat from the start. He listed the required work to be done. The land assets were inspected on an individual basis in detail. It took time. He said he thought these studies had not been taken into account when determining this

[188] *Cumhuriyet*, 16 July 1976.
[189] *Cumhuriyet*, 5 May 1975.
[190] Ibid.

date.[191] On1 June 1975 uncertainty dominated, nobody knew if there would be a distribution, where or to how many families.

Personnel from the Reform Office went to Meşrefe village on 1 June and informed the peasants that land distribution was delayed. Yalçın Doğan from *Cumhuriyet* newspaper reported that Halil Güngör, one of the inhabitants of the village, listened to the personnel without any response. Later on, while the personnel were leaving the village, he ran after their car, caught to it and shouted:

> No, it's not possible! Today is 1 June. You promised to give land. We struggled for this country. We served in the military. We want land. I won't leave the village. Either I will kill the ağa, or the ağa will kill me. But land, land, land… Enough is enough[192].

Halil Borutekin, who was one of the workers of the Siyala Tribe's headman Sattam El-Bedr, said that the government was the ağas now. When this government had won, the poor had lost. When the journalist asked him the reason of this, he pointed out that government took side with the ağas. When the journalist said that fertilizer had become cheaper, so that he could afford to buy it, Borutekin pointed out that the ağa bought the fertilizer, because he had the land. Whoever had the land, benefited from the cheapness of the fertilizer and petrol.[193]

As ex-Undersecretary Saim Kendir declared that it was not necessary to wait for the harvest to send a notification to the land owner. This did not mean to usurp the production. The land owner was simply being informed that just after the harvest the land ownership would change hands.[194]

---

[191] *Cumhuriyet*, 5 June 1975.
[192] "*Gözüm üstüne, olmaz begim, olmaz böyle. Bugün bir Heziran, E hani Torpak verilecekti… Biz bu vatan geldik, Mücadele yaptık. Askerlik yaptık. Biz istiyik torpak. Daha çıkmam burdan, ya ben ağa öldürecik, ya ağa ben. Ama torpak, torpak, torpak. Ben bura kadar kızdım.*", *Cumhuriyet*, 2 June 1975.
[193] *Cumhuriyet*, 7 June 1975.
[194] *Cumhuriyet*, 9 June 1975.

An expert from the Regional Presidency of Land and Agricultural Reform said that a notice which would determine the policy of distribution had not been sent. The issue of land reform was negotiated in the National Security Council for the reason that Urfa was a border area. For this reason, some of the lands on the frontier would be left without any plantation or usage. In addition to this, it had to be determined whether or not all of the reserves of expropriated lands would be distributed to landless peasants. The NSC would decide on all of these issues[195].

The discussions were centered on whether or not lands could be distributed on that. There were 10 men who had become reformers in Urfa and left behind their previous occupations. During the rapid expropriations it had been claimed that they were all communists, and did not accept any presents. The story had changed. The expropriation had been stopped, because these reformers were receiving bribes from land owners. These rumors were circulated by the land owners. By discrediting the experts in the region, they tried to break the ties with the peasants and shake the confidence of the peasants in the experts.[196]

On 24 June 1975 the land distribution started. In five villages of Akçakale 22.670 dönüms of the land were distributed to 124 families. Demirel declared that the first title deed not land distribution, but land and agricultural reform had been *de facto* realized.[197] In fact, he just wanted to prove that his government was able to implement a land reform by this political step. However, the first person who took land from the distribution previously had been a land owner. Müslim Kara took the land that he had previously owned in Dibek village. He had sold the lands four years ago, and these lands were expropriated from the new owner. Müslim Kara was an

[195] *Cumhuriyet*, 5 June 1975.
[196] *Cumhuriyet*, 6 June 1975.
[197] *Cumhuriyet*, 25 June 1975.

owner of an apartment in Urfa and two trucks. This news created discontent among the landless peasants in Urfa.[198]

The Alliance of Industrialists and Landowners

Article 42 was about the payment of debts to the land owners with the shares of public economic enterprises. This article became effective during the first NF government. It was decided to pay 40 percent of the debts with the shares of 10 firms. The State Planning Organization (SPO) had sent a list of 90 firms that the shares of which the Undersecretary of Land and Agricultural Reform could take in the value of expropriation. These were the firms that the SPO suggested for giving incentives. However, the Undersecretary of Land and Agricultural Reform selected just one firm among 90 firms, Muş Licorice Industry. About the other nine firms there is no information. For instance, according the *Cumhuriyet* newspaper MEYTAŞ Kırşehir Meyvesuyu Sanayi ve Ticaret A.Ş., which was supposed to be a fruit juice company, had left from this sector. They were planning to enter the lime sector. ARTOP, Araklı Toprak ve Gıda Sanayi A.Ş. which was related to soil and food, as understood from its name had entered transporting. Apart from all these, none of these companies had gone into production yet. They have not made any investments. There was no criterion about how these firms were selected. The only criterion seems to have been their close relationship with the NF.[199]

---

[198] *Cumhuriyet*, 22 July 1975.

[199] *Cumhuriyet*, 24 July 1975. Here is the list of the firms:

1. ARTOP, Araklı Toprak ve Gıda Sanayii A.Ş., Trabzon-Sürmene
2. UPAŞ, Uşak Elektro Porselen A.Ş., Uşak
3. MİTAŞ, Modern İplik Ticaret A.Ş., Urfa
4. Terme Bakır Sanayi Ticaret A.Ş, Samsun, Terme
5. Panter Plastik Sanayi A.Ş. Kayseri-Tomarza
6. Kırşehir Holding A.Ş, Kırşehir
7. Çankırı Tuz Ürünleri Üretim Dağıtım A.Ş. Muş

Just after the decision on the payment of the 40 percent of debts to land owners with the shares of ten firms, according to a new decision, the shares of six public economic enterprises would be sold to land owners over 19 years with an 8 percent of treasury guarantee stocks. All of the six firms were selected from the textile industry[200].

As Patrick Veillerot, a faculty member of the University of Algeria, very well describes in Le Monde Diplomatique this land reform by protecting big agricultural enterprises aimed at transferring the capital of land into industry.[201]

Regulation Changes by the NF Government

The regulation on the amount of land that would be left to the land owners was amended by the Nationalist Front governments in favor of the land owners. It was stated that if the index of a parcel land was less than 30, it was supposed to be an uncultivable parcel. It allowed to leave more land to the land owners, and it contradicted the land and agricultural reform law itself. The law never stated a principle for accepting a land as an uncultivable land that had an index of less than a certain value. Even land that had been improved by amelioration was declared agricultural land. It was pointed out by an expert that this amendment in the regulation allowed to the exclusion of extensive lands such as pastures or lands that

---

8. Muş Meyan Kökü Sanayi Ticaret A.Ş, Muş
9. MEYTAŞ Kırşehir Meyvesuyu Sanayi ve Ticaret A.Ş Kırşehir
10. Akdağ Deri Sanayi ve Ticaret A.O. Yozgat- Akdağmadeni

200 *Cumhuriyet*, 15 August 1975.

1. Adıyaman Pamuklu Dokuma Sanayi T.A.Ş.
2. Karaman İpl. ve Pam. Mensucat T.A.Ş.
3. Nevşehir Pamuklu Dokuma Sanayi A.Ş.
4. Bergama Pam. İpl. ve Dokuma San. A.Ş.
5. Manisa Pamuklu Mensucat A.Ş.
6. Antalya Pamuklu Dokuma Sanayi T.A.Ş.

201 *Cumhuriyet*, 20 January 1976.

would be cultivable by amelioration to the land owners. The uncultivable land defined in the law was those lands on which buildings, roads and other constructions existed.[202]

The 12 October 1975 Senatorial Elections

The RPP, which was an opponent of land reform, offered as the first candidate a land ağa who was well-known beyond the eastern part of the country, Abdülgani Demirkol. Demirkol said that the peasantry was content with his candidacy as a land owner. He said that some lands had to be distributed to those who cultivated land but that this must not be implemented strictly. One of the peasants that Yalçın Doğan talked to complained that the peasants kept saying Acavit but the RPP he elected a land ağa[203]. They had lost their hopes and the peasant said that it seemed that Çukurova was waiting for them. As Yalçın Doğan said they gave up imagining own their own lands. Now they started to make calculations about how they would survive the following winter. The land owners became the first candidates of every party in this election; they shared the front ranks in the RPP, the NSP and the JP. Whoever was selected, no longer mattered to them anymore. The first rank senatorial candidate of the Justice Party is in Urfa was Hasan Oral from Siverek, the leader of the Bucak tribe. He had been in parliament for years. While he had lands in Siverek, his wife, Pakize Oral had lands in Akçakale where the land reform was to be implemented. Her lands were expropriated. However, her *kahya* (farm manager) continued to cultivate those lands.

---

[202] *Cumhuriyet*, 3 January 1976.
[203] "*Acavit reform diyi, diyi ama toprak ağasını seçii… bizim başımıza toprak ağasını seçiyi…toprak ağasını getiriyi partiden…*" *Cumhuriyet*, 9 October 1975.

The Nationalist Action Party in Action

Commandos undertook operations in the name of the Land and Agricultural Reform Regional Presidency in Urfa. According to the information obtained from *Cumhuriyet*, 160 commandos received salaries from the Regional Presidency. They went to the villages with the vehicles of the regional presidency and they passed out pictures and posters of Türkeş, Şeyh Şamil, rosettes of the NAP, and "Nine Lights" pamphlets to the people and sometimes received money in return. Even land owners were not content with the situation. Land owners described Saim Kendir and his staff was like a sharp sword. They had a goal and they worked towards that goal. However, these commandos were like *kör bıçak* (a blunt knife) the owners know neither how much land they would give or what would be their next steps.[204] Another claim is that tractors of the Undersecratariat are used to clean stones in the lands of the land owners[205].

Zülfikar Kızıltaş, was a member of a Land and Agricultural Reform Cooperative which was established with 92 peasants who had been given land during the first land distribution in the villages of Sevinç, Dodanlı and Dibek that encompassed 2000 dönüm of land. He said, "we are not able to get the lands that are supposed to be given to us on 24 June. The land reform stopped in the villages. We are not allowed to cultivate lands or build houses on the land, we live in tents. If the land reform is discontinued, they have to declare this situation to us."[206]

---

[204] "*Saim Kendir ve ekibi keskin bir kılıç gibiydi. Bu işi biliyordu ve ne yapacaklarını da biliyorlardı. Bunlar ise kör bıçak. Ne yapacakları belli, ne de bize ne kadar toprak bırakacakları*.", *Cumhuriyet*, 10 November 1975, p.7.
[205] *Cumhuriyet*, 10 November 1975.
[206] *Cumhuriyet*, 24 August 1975. "*24 Haziran'da bize verilen topraklar tarafımıza teslim edilmemiştir. Köylerde toprak reformu durmuştur. Bize verildiği söylenen araziler üzerinde ev yapmamıza izin verilmiyor. Halen çadırlarda yaşıyoruz*."

Ali Nejat Ölçen, who was a RPP Parliamentarian between 1973-1980, visited the land reform region in 1976 and talked with the people. He visited Donandı (Meşrepe) village in which 44 families had received land from the reform. He entered the house of the *muhtar* and saw a poster of Alpaslan Türkeş on the wall. As he learned the *muhtar* was an opponent of the RPP, Ölçen asked him why he had hung the poster. The muhtar replied "if I don't hang this poster on the wall I can't take a share from the harvest." However, the *muhtar* drew Ölçen near the poster and showed that he had picked out the eyes of Türkeş. Ölçen said that this was a spontaneous reaction of the peasant to this implementation.[207]

Ali Nejat Ölçen gave another example from his interview with people from Meşrefe Donandı village. The inhabitants of the village, thinking that he was from the Undersecratariat of Land Reform, gave cliché responses to his questions. Then, they mentioned their problems. When Ölçen asked one of them, Mustafa Korkmaz if he was ever afraid of the wolf that was hung on the wall, Korkmaz said that it was in their hearts. He had received 206 dönüm lands; however, the cooperative cultivated it. They had taken the land one year earlier, but they did not have the control of the land. They could not even work on the land. The staff of the regional presidency had said to the people that they would benefit from the land in three years. This was a deception. Three years was the duration to be qualified to be able to cultivate the land efficiently stated in Article 60. Tractors tilled the soil, the cooperatives collected the harvest. The peasants were just onlookers to all of these. They did not own the land in the real meaning of the word. They could even not work on the land. All work was done by the personnel of the Regional Presidency of Land and Agricultural Reform, who were usually required to be enrolled to a Party. One of the peasants

[207] Ali Nejat Ölçen, interview by the author, tape recording, Ankara, Turkey, 18 June 2007, House of the interviewee.

complained that when he went to the Reform office and said that he wanted to work instead of the those workers coming out of the village as personnel and taking salary, they rejected him. Peasants were not allowed to go to work to even near the village.

Another peasant from Donandı in a letter sent to Ali Nejat Ölçen dated 8 July 1976 said that a few days earlier, the cooperative had given part of the harvest to the villagers. There was a deficiency in weight. In ten tons which were given to one household one ton has missing. In total 44 tons were deficient in Donandı. Another complaint was that the cooperative laid the wheat in front of the houses, but did not help the peasants mill the wheat. People were in a quandary. They wrote letters and demanded help.

There is an interesting example given in the official report of the Regional Presidency of the Undersecratariat of Land and Agricultural Reform that in the Doğrular Cooperative from Hilvan, even though there were 126 members who had received land from the distribution, for reasons that are difficult and inconvenient to explain, none of the members were the de facto owners of their lands. The cooperative maintained the agricultural production procedures with workers from other regions. Similar to this situation, in İki Cırcıp which was in Ceylanpınar/Viranşehir Düzova, the Muratlı and Gülkaya cooperatives were not able to function because the peasants that had received land did not want to cultivate the lands for similar reasons that were not explained.[208]

While the rightful beneficiaries of the land were prevented from cultivating the land, the former owners of the lands by making a deal with the staff of the regional presidency, harvested the crop. Another instance was that people not even the former owner of the land claimed rights on the expropriated lands and used the

[208] "Toprak Ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Urfa Bölge Başkanlığı Faaliyet Raporu (1973-1978)," 79.

land. According to Mustafa Korkmaz, the ağa did not claim rights on the land because of his fear, but İsa Reco said that "I will cultivate this land, and he did it." Mustafa Korkmaz said that "Reco made a deal with the Reform. Otherwise, he could not encroach on state property." [209]

In Yukarı Yarımca village, 22 families applied for land. Land that belonged to the Behrano family living in Urfa who had other business in Urfa were expropriated but not distributed to the peasants. When the journalist asks why the government had not given the lands to the peasants, *muhtar* İsa Aydın replied "I don't know. The government decides whether to distribute the lands or not. We are waiting."[210] The reform cultivated the land and harvested the crop, but they did not give the peasants share of a production. Because the reform office told them that the reform would give the land, none of them worked; formerly, they had gone to Adana. As they did not get their shares, the peasants in the village told the *muhtar* to report this situation. The m*uhtar* replied that it was not right to make a complaint about the government, about the state.[211] They had not even been informed of how much land they had got from the reform.

As seen in the two examples above, Mustafa Korkmaz from Donandı village and İsa Aydın from Yukarı Yarımca village saw the state property as untouchable.

In a report written by the Regional Presidency of Land and Agricultural Reform it was stated that between the dates 1 November 1973 and 1 November 1976, which was the period determined to prohibition every kind of disposal on land for

[209] *Anlaşma yapmışlar. Yoksa insan Devlet malına parmağını uzatır mı*?, Ali Nejat Ölçen, "Urfa Uygulama Bölgesinde Bir Gözlem" (paper presented at the Toprak Reformu Kongresi (1978), 1978), 153-58.
[210] "*E, Vallahi bilmem. Hükümet ister verir, ister vermez. Bekliyik.*", *Cumhuriyet*, 13 July 1976.
[211] *Köylü dedi şikayet et, ben dedim hükümet şikayet edilir mi, devlet şikayet edilir mi*?, *Cumhuriyet*, 13 July 1976.

three years, in 697 villages of Urfa the expropriation procedures were completed.[212] However, it was pointed out that by the former Undersecratary of Land and Agricultural Reform Saim Kendir that just at the time of the Talu government the amount that was to be expropriated was determined as 2,300,000 dönüm. On 1 October 1974 preparations for the expropriation started and expropriations *de facto* started on 3 February 1975. In the first three months 200,000 dönüms were expropriated. At that time the Nationalist Front government was established. Expropriations restarted in January 1976 and until 1 November 1976 expropriations decisions of 1.5 million dönüm land were given. Nevertheless, 800,000 dönüms were considered as not arable land left to the land owners. More importantly, even though the decision of expropriation had been given, it was gone into effect with the declaration of this decision to the land owner and payment of the first installment to them. However, these procedures for about 700,000-800,000 dönüms were not completed. These lands were donated to the land owners.[213] That was also confirmed by Müslüm Akalın, who worked as a contract lawyer in the Regional Presidency of Undersecratariat of Land and Agricultural Reform for twenty years. He said that there were two kinds of land. Small amounts of land were allocated to peasants; however, they couldn't get the title deed of that land for the reason that Law No. 1757 was abrogated before they completed the duration of nominee peasantry that was three years. Because these lands were in the hands of the peasantry, they were rented to that peasantry again. There was also land that was expropriated from the land owners, but not distributed to the peasants. These lands were rented to the shareholders according to the principles of the Civil Code. Even though the land was expropriated, the amount of land that was expropriated was not parceled out. They

[212] "Toprak Ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Urfa Bölge Başkanlığı Faaliyet Raporu (1973-1978)," 26.
[213] *Cumhuriyet*, 2 November 1976.

did not decide which part of the lands that belonged to the land owner would be expropriated. If the law was not abrogated according to the normal procedure, the Undersecratary of Land and Agricultural Reform would parcel out that amount of land, and would use it. As lands were not divided or parceled out they had to rent the lands to the land owner or shareholders.[214]

Table 2: Situation of Expropriation in Urfa[215]

Borough	Number of villages	Number of people	Amount of land Expropriated (D-K)	Lands that are not arable		Cost of expropriation (TL)
				Number of villages	Amount of land	
Merkez	96	505	259,987,065	15	15,978,734	79,028,192,60
Akçakale	79	395	330,604,955	9	20,993,463	113,336,258,76
Birecik	20	116	36,832,263	4	2,853,250	12,295,554,61
Bozova	19	83	29,932,331	3	1,482,250	7,670,012,57
Halfeti	4	14	2,200,338	2	1,345,400	172,500,50
Hilvan	33	163	196,591,140	16	9,546,862	61,024,958,44
Siverek	38	455	557,406,790	19	66,055,993	102,823,138,10
Suruç	9	10	3,982,254	1	1,055,570	737,553,10
Viranşehir	31	172	198,553,713	8	12,823,400	53,668,241,32
	329	1613	1,616,090,849	77	132,134,922	430,756,410,00

Following is a Table of the distribution of land in order to compare the numbers.

[214] "*İki tür arazi vardı, bir kısmı köylüye dağıtılmış ama köylünün tapusunu alamadığı topraklar vardı. Onlar köylünün elinde olduğu için köylüye kiraya verdiler. Bir de henüz dağıtım sırası gelmemiş ya da işlem sırası gelmemiş ama kamulaşmış tarım arazileri vardı, onlar da hissedarlara kiraya verildi medeni kanun hükümlerine göre. Benim hissedar olduğum bir araziyi başkasına kiraya veremezsin. Kamulaştırdın ama ifraz etmedin ayırmamışsın. Normal prosedüre göre İleride reform idaresi orayı ifraz edip, ayrı bir parça haline getirip istediği gibi kullanabilecektir. Ama yasa yürürlükten kalktığı için bunu yapamamıştır. Bunlar müşterek halde durduğu için mecburen ortaklara verme durumu oluyor*." Müslüm Akalın, interview by the author, tape recording, Şanlıurfa, Turkey, 28 March 2007.Office of the interviewee.

[215] "Toprak Ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Urfa Bölge Başkanlığı Faaliyet Raporu (1973-1978)," 27.

Table 3: Situation of Land Distribution in Urfa[216]

Borough	Number of villages	Amount of land allocated	Lands reserved	Lands given	
				household	population
Merkez	13	59,808	12,808	390	1927
Akçakale	25	71,634	23,258	552	2381
Hilvan	5	31,853	36,838	153	483
Viranşehir	4	67,602	69,147	123	748
Total	47	230,897	142,051	1218	5539

Türedi Ağa

Yalçın Doğan from *Cumhuriyet* talked with Ahmet Kapaklı, who was one of the land owners in Harran. Kapaklı says:

> Everybody talks about an ağa? Who is the ağa? What is the reform? Radio keeps mentioning land ağas. A few tactless people said ağa makes oppression. They slander. Where is the ağa? Show me one. They are shameless.[217]

His grandson Kemal Kapaklı, who was the owner of a Güneydoğu Media Group, 14 years later 1989 wrote a book called *Türedi* Ağa and dedicated this book to Ahmet Kapaklı for representing a "Real Ağa" throughout his life. Even though the book has been written objectively and reflecting both the thoughts of peasants and ağas, it implicitly made propaganda of the ağas. The main idea of the book is that both ağas and the peasants were the victims of the Reform. This book is in some ways written in story style, in some ways giving data about the implementation of the reform. The main character of the story is Halaf, a landless peasant working in the lands of the ağa and going to Çukurova. Halaf has two children and his wife Hatça. He has always imagined owning his own land and working on it to live in humane

[216] Ibid., 45.
[217] "*Ağa, ağa. Kimmiş bu ağa? Reform ne imiş? Bi radyo tutti toprak ağası. Ağa zulüm. İki tane densiz söyleti. Ağa kimmiş. Bir tek ağa gösterin. Hepsi iftira edi. Utanmiler. Haya etmiler.*", *Cumhuriyet*, 5 June 1975.

conditions, while working in Çukurova all day for a mere pittance.[218] As the reform starts to be implemented, the landless peasants or those who have insufficient land apply to the Reform in order to obtain land. In order to confirm that those who applied to the Reform in order to take land really have the qualifications to get the land, personnel from the Reform visit the villages and interview the peasants. Halaf is asked how he earns living; he responds that he has works for the ağa until now. If rain doesn't fall, he goes to Çukurova with his family. The personnel ask again who is the owner of this village and if Halaf know him. Halaf replies that he has worked for him for years, he owes his living to him, and he certainly knows the ağa. The entire village belongs to Reşo Ağa. Later on, he is asked that if Reşo ağa is coming to village, working on his land permanently.[219] At that moment, the *muhtar* replied that the ağa has not come to the village for years. The villagers cultivate his land; he comes at the time of the harvest to sell the crop. They see his face at the following harvest.[220]

After the personnel leave the village, Halaf is angry with the *muhtar* for lying about the ağa. In fact, the ağa lives in the village and he asks them if they have any problems or needs. Muhtar counters Halaf saying that they do not lie, can they get land? You are incorrigible; you can't do anything other than working in Çukurova. Halaf asks if he lies, can he get land. The muhtar explains that the peasants have to say that he doesn't care for his land and he doesn't pay them he oppresses them in order to get the land. Kemal Kapaklı describes this situation as seeding the antagonism between the ağas and the peasants. In fact, he complains about the

---

[218] "*Görecahsan yahında hem de çok yahında toprağımız olacah… Urfa'dan Çukurovalara kadar gelmiyecağıh.. bizim tarlada çalışacağıh… bıradaki kimin karın tokluğuna, ölene kadar değil, insanca yaşamah için çalışacağıh…*", Kemal Kapaklı, *Türedi Ağa* (Şanlıurfa: Güneydoğu Yayıncılık, 1989), 4.
[219] Ibid., 24.
[220] Ibid., 25.

awakening of a sleeping hostility, a system that has been going on for a long time. The law passes in order to make the landless peasants owners of the land, triggers a "class" war.[221] As Halaf is eligible to get land he gets into a quarrel with his wife.

Hatça symbolizes the view of the peasantry who think that they do not have the right to take the land that belongs to the ağa. She asks Halaf how he will get the land of Reşo ağa.[222] Halaf replies that there is no longer a Reşo Ağa, hereafter he was Halaf Ağa. He is the owner of the land.[223] Even though they are selected as the candidates that will get land, they are unable to get their land, work it, cultivate it, or collect the harvest.

As pointed out above, the cooperatives arrange and complete all the work. The peasants were not able to work their land, and they were unable to go to anywhere to work. The peasants started to call the cooperative "cooperative ağa." Kapaklı explicated this as an ideological maneuver of the government. Nevertheless, as he points to the RPP as aiming at dividing the society into two camps in order to abolish the system of ağalık, he ignores that all these implementations by the cooperatives were done in the time of the NF and specifically the NAP. I do not imply that the RPP did not use this law as a political propaganda tool. However, I do not think that the NAP and the NF had any motivation to abolish the system of ağalık or creating a "class" war. Other than creating a class war, the NAP tries to impose principles of Turkism in a region composed of different ethnic groups not widespread in Turkey. Kapaklı never mentions the NAP and its implementations. Halaf continues to go to work to Çukurova until his wife is dead from malaria. Later on, he moves to the city and works as construction worker. This is very much the

[221] Ibid., 27.
[222] "*Reşo ağanın toprağını nasıl siye verecahlar? Sen Reşo ağanın toprağını nasıl alacahsan*?", Ibid., 42.
[223] "*Reşo Ağa, meşo ağa yoh artıh. Karşıda Halaf ağa var. Toprağın sahabı benem artık*.", Ibid., 43.

same fame for many of the landless peasants. In the most hopeless time, Halaf remembers Reşo ağa that who lives at the city as well. The ağa treats him a meal, shares his distress, and gives money to him. So he is differentiated himself from the new ağas. Halaf says to Reşo Ağa that "we couldn't appreciate your goodness." Kapaklı points out that thousands of new ağas emerged in Urfa after the land reform thanks to the Land and Agricultural Reform Law, which entailed the rental of expropriated lands only to landless peasants or those who had insufficient land. However, this was only a deception. In fact, lands were accumulated in the hands of economically and socially powerful people. The state, aiming at limiting the over accumulation of land by one individual, was unable to prevent to rent 10,000 dönüm lands to the same people.[224] The state created new ağas: Türedi Ağa. As Kapaklı points out, Harran has become a center for the plunder of land.[225] Kapaklı via Reşo Ağa says that those new ağas painlessly appropriated thousands of lands with the help of the state.

Law No. 3083 for Return of Land to the Landowners

As Land and Agricultural Reform Law No. 1757 ceased to have force in 1978, there was a period of legal loophole until the Law No. 3083 Agricultural Reform Law on Land Arrangement in Irrigation Regions was promulgated in 1984. As stated above, lands expropriated by the Undersecretariat of Land and Agricultural Reform, were not distributed among the landless peasants. However, in accordance with a regulation, these lands were planned to be rented to landless peasants or those who had insufficient lands. Landless peasants seemed to rent these lands on paper.

[224] Ibid., 116.
[225] Ibid., 118.

However, the former owners of those lands or those had connections with the officials in the Reform fictitiously accumulated large amounts of land in their hands. The interim period lasted for six years, 22 November 1984 a new law was passed from the Parliament. According to this new law, if those land owners whose lands had been expropriated in accordance with the Law No. 1757 would applied in six months after this law come into effect, after the required examinations were made, articles related to the amount of lands left to the land owner would be implemented for them. Ten times more than the amount of land determined to be given was left to the land owners. In order to expropriate the lands of a person, he/she had to have more than 2000 dönüm in unirrigable land and 600 dönüm in irrigable land.

Müslüm Akalın who was the President of the Bar in Urfa, said that many of the land owners that had been on the wrong foot before, protected themselves by either selling the lands returned to them by Law No. 3083, or dividing the lands between their near relatives, loyal workers or close friends on condition that each of them did not exceed 600 dönüm. In accordance with this new law, 1326 people out of 1489 whose lands had been expropriated applied to take back their land. To these people around 892,000 dönüm of land was given back. The expropriation decisions of 35 people out of 1489 people were canceled and 128 people did not give application forms to take back their lands.

Another result of the Law No. 3083 was that the peasants that took lands but could not take the title deeds were enabled to take the title deeds. As seen in Table 3, 852 peasants applied to take back their lands out of 1218 peasants. 530 landless peasants took the title deed of their lands. 74,000 dönüms of land were distributed to these peasants in total. This is a real failure of a reform which started with the goal of

giving 2,552,173 dönüm of land to 18,776 landless peasants and those who had insufficient land.

The story of the land reform is the story of Harran. It is very important to understand the sociological and ethnic difference around Urfa as well. Urfa is different from the rest of Turkey, but it is also differentiated within itself. This law was mostly implemented in Akçakale/Harran. Harran's population was predominantly comprised of Arabs. Müslüm Akalın points out that before the implementation of the land reform, the lands belonged to people living in the city. However, after the implementation they sold or had to sell their lands to groups of peasants or tribe leaders. The city centered structure of the property is replaced by an ethnic structure; large farms collapsed and small land holding flourished. However, Harran did not constitute the center of feudalism; and a new class of ağas emerged to seize the lands of the large land owners,[226] just as Kapaklı described in *Türedi* Ağa.

Here is just one story of the expropriation from 1976 to 2006. It illustrates thirty years of procrastination. Aşhan Turhanlı, whose husband was dead, was the head of a family. She lived with her two sons in Kahta/ Adıyaman. She had 2402 dönüm land in Düğer and Kocabey villages of Hilvan/Urfa divided in 51 parcels inherited from her husband. Her sons also inherited lands in these villages from their father. As a result of the expropriation regulations of the Land and Agricultural Reform Law No. 1757, 1433 dönüm lands were expropriated from her. 963 dönüm lands were left to her. She had four sons and a daughter. According to the documents lands were managed by Mustafa Turanlı. The expropriation decisions were made according to the determination of productive management of the enterprise by the family. It was found that they cultivated the land productively and they contributed

[226] Müslüm Akalın, Biz Toprak Reformunu Çok Sevmiştik.

to cultivating the land mentally and physically. According to the official records Mustafa Turanlı was directly cultivating these lands in Urfa, while he was dwelling in Adıyaman. Lands in Kocabey village were totally arable field, while thosein Düger village were partially arable fields and vineyards. These lands were not given to landless peasants. There were five villages in Hilvan in which the lands were distributed among peasants. After Law No. 3083 was put into effect, Aşhan Turanlı applied to the Regional Presidency of Land and Agricultural Reform in order to take back the lands expropriated on the condition that they paid back the installments they had received. The shares of Aşhan Turanlı and her children Mustafa and Zeynel, who were under age, were expropriated collectively with a single decision. They demanded the application of the return of the lands to be made with a single decision according to Law No. 3083. However, as Aşhan Turanlı had registered the shares of their children, they were registered with the Treasury. All in all, Mustafa and Zeynel we able to get back their lands in 2006 while they had applied in 1987.[227]

Concluding Remarks

This law did not result in a transformation of the distribution of land in the region in favor of the landless peasants. However, just as Celal Beşiktepe noted, this law had the possibility of opening a field for the struggle. The law may not have been implemented, but it contributed to the transformation of the consciousness and understanding of the peasantry.

Peasants' demands became more visible, as seen during the groundbreaking ceremony of the Atatürk Dam. Kenan Evren attended the ceremonies, but he faced

[227] Appendix 2

the demands of the peasants. The peasants asked with their banners who the water was going to, for whom these dams, tunnels had been constructed? The peasant was landless…

During the government of Turgut Özal, Law No.3083 was put into effect. As lands were given back to the former owners, many peasants became victims of this process. One example was Musa Akbaba, who rented land from the Regional Presidency of Land and Agricultural Reform for 10 years. As the Motherland Party (ANAP) promised to the tenants that they would be able to get the title deeds of lands that they had cultivated, many landless peasants or those who had insufficient land vote for ANAP. ANAP got all the seats (seven seats) in the parliamentary from Urfa. However, the land that Musa Akbaba cultivated was given to former owner Etem Etemoğlu. He applied to the public authorities, but he was told that if he did not know any influential people, he would not get any results. All in all, he found a way to protest the Özal government. As he had given his vote to ANAP with his left arm, he put his left arm in an agricultural machine and he lost it. He said that if injustice continued to be done to the landless peasants, he would give his right arm as well.[228]

At the same time, other landless peasants from Harran, Ceylanpınar, Akçakale renting land from the state wrote hundreds of petitions to the President, the Prime Minister, the Ministry of Agriculture, the Ministry of Rural Affairs, the Directorate General of Agricultural Reform, to the governorship and parliamentarians of Urfa in December of 1987 demanding that their lands not be taken from them. Their efforts did not yield results. Starting from 1987 lands was given to former owners by taking them from the tenants. Until the end of the

[228] Faraç, *Suyu Arayan Toprak: Harran Ve Fırat'ın Bin Yıllık Dramı*, 132-34.

December 1987 only 950 households out of 2274 households were able take back their lands (600,000 dönüm of land in total). Tenants resisted leaving the lands expropriated from 1324 household, which was 850,000 dönüm. However, they bowed to pressures of the ağas and left the lands.[229] This process of procrastination has had long lasting effects. This resistance of the landless peasants deserves more attention and more study. The implementation of an unsuccessful land reform strengthened the consciousness of the landless peasants in a region known for its feudal relations. The peasants struggled for their lands first by using "legal" means such as writing petitions to public authorities, but later on, as a result of the disinterest of the public authorities, they resorted to direct resistance.

[229] Ibid., 135.

CHAPTER V

CONCLUSION

This is the story of the land reform experienced in the 1960s and 1970s, which has long lasting effects spanning to the 1990s. In this context, this historical narrative has things to say for today's actors and problems. The land reform may be seen as a matter of history in Turkey discussed through the 1930s to 1945 and from the 1960s to 1973. Later on, it lost its first rank in the party programs and was replaced with plans for a "green revolution".

In the 1960s and 1970s, one of the most heated debates was held on the issue of development. As development is very much connected with the industrialization process of the country, agricultural policies were discussed on the basis of the transfer of capital from the agricultural sector to industry. Land reform was discussed in this context. This can be observed in Land and Agricultural Reform Law No. 1757 as expropriation payments to the landowners was able to be made through shares of public economic enterprises. In this context, the capital of the ex-land owners was successful, transferred to industry through land reform. Another possible outcome of implementing land reform was preventing the potential of over-migration to the cities by tightening the bounds of the peasants to the land. All of these could be the possible outcomes of this reform law. However, the passing of this land reform had other reasons and results very different, as observed throughout this thesis.

This is, indeed, the story of politics. Land reform was one of the main issues of discussions of the time and had a central place in the agenda of the intellectuals

while discussing the development problems of Turkey or defining a revolutionary strategy for the left. Land reform was not taken into account as an economic program for efficient production or for a more stable and equal distribution of income among the people; it carried a much more superior mission of realizing democratic ideals. This was an encompassing concept that could be narrowed or widened according to the group or party that defined it. In the case of some leftist groups, land reform very much carried the meaning of the solidarity of peasants and workers for the revolutionary ideals. For some other leftist groups that claimed that in order to abolish the remnants of feudalism in the rural areas, it was a necessary part of the national democratic revolution. On the other hand, the RPP was divided for conflicts emerged within the party as a result of the different views on land reform. Ecevit declared that he was carrying out the mission of fulfilling the infrastructure reforms of the country that could not be completed by Atatürk.

This is the story of the political actors struggle for power. Again, land reform was part of the scene of this struggle as many political actors were very eager to pass the law of land reform in the period of their government, although they were not as ambitious to implement the reform. This may be very well seen from the timing of the RPP putting land reform in their election declaration of 1965. This was the political maneuver by İnönü against the popularity of the TİP among the people. He presented the RPP as a cure against both the radical left and the radical right. On the other hand, the passing of this reform from the Parliament by the coalition government of the JP and the RTP was not a surprise in the political circumstances of the country. Reform demands became like a prerequisite of the general elections and conclusion of the transition period after 12 March. In this respect, it was a clever political act on the part of Süleyman Demirel to perform the reform demands and

show that his government was able to accomplish passing a reform law. He might have calculated to increase the votes of his party by this last minute action. However, the land reform law has always been remembered by the people as an undertaking of Ecevit.

This is the story of the landless peasants in their struggle for bread. The struggle of the peasants for bread did not have one clear cut result. We witnessed both the retreat and attack of the peasants. Their positioning towards the tactics of the land owners were visible as petitions, banners, protests at meetings or invisible as choosing another alternative to earn their subsistence like working as seasonal laborer in Çukurova, or smuggling across the border on the mined lands between Turkey and Syria. However, the peasants' struggle against the land owners has not finished yet. Turkey has witnessed two crucial cases of direct peasant resistance against the ağas recently that deserve more attention than have been given: The Aslanoğlu and Sinan villagers of Diyarbakır/Bismil. On the other hand, today what is at issue are not large land owners holding large amounts of land in their control. The implementations of transnational companies are as much as or more strict and exploitative and isolative. The ağas also exploit, but they base their legitimacy of power and control on the principle of reciprocity. The ağa has to fulfill some responsibilities towards the peasantry; however, now that capitalism has been injected in every field of life everybody is responsible from their own doings.

It seems that land reform has lost its urgency or necessity in the contemporary agricultural policies of Turkey. As Mehdi Eker, Minister of Agriculture, says, "until now social justice was the basis of agricultural policies, but from now on, productivity will take priority." Policies of productivity always take precedence over social justice, but it has never been stated this directly before.

In this context, the meaning of land reform has new dimensions. It is understood that industrialization is not a cure for the unemployed masses coming from the agricultural sector. There is a declining trend in the industrial sector for absorbing workers. This is very much like the mechanization of agriculture: mechanization of industry. In this respect, demand for labor is decreasing in industry. Today we observe a new system of exploitation in the agricultural sector. This is very much different from the one experienced during the 1960s and 1970s and much more destructive. Today about 40 percent of the population is employed in the agricultural sector, and it is planned to decrease this ratio to 5 or 10 percent, in accordance with the negotiations of the European Union. However, nobody asks how to supply that population detached from agriculture with work, food or housing. In the case of agricultural politics, Turkey is attached to the policies of the IMF and the World Bank.

In this respect, as industry can not absorb the peasantry, today we can not mention the vanishing of the peasantry; on the contrary, they are becoming more and more visible in the global arena. *Via Campasina*[230] and MST[231] (Brazil's Landless Workers Movement) are worth mentioning in this context.

Nevertheless, the means of struggle and demands are similar. It is the struggle for democratic rights of the peasants and social justice and equality. However, the

[230] Via Campesina (from Spanish la vía campesina, the campesino way) describes itself as "an international movement which coordinates peasant organizations of small and middle-scale producers, agricultural workers, rural women, and indigenous communities from Asia, Africa, America, and Europe". They are a coalition of over 100 organizations, advocating family-farm-based sustainable agriculture and were the group that first coined the term "food sovereignty". Food sovereignty refers to the right to produce food on one's own territory. Probably their best known spokesperson is the French farmer José Bové. The organisation was founded in 1993 by Rafael Alegría, and had its original headquarters in Tegucigalpa, Honduras.

[231] Brazil's Landless Workers Movement, or in Portuguese Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra (MST), is the largest social movement in Latin America with an estimated 1.5 million landless members organized in 23 out of Brazil's 27 states. The MST states, it carries out land reform in a country mired by unjust land distribution. In Brazil, 1.6% of the landowners control roughly half (46.8%) of the land on which crops could be grown. Just 3% of the population owns two-thirds of all arable lands.The MST claims land occupations are rooted in the most recent Constitution of Brazil (1988), by interpreting a passage which states that land should serve a "larger social function".

axis of the struggle is unstable and it is both local and global: it is not a face-to-face relationship. No one knows personally against whom he or she is struggling and this makes it difficult to win the struggle. As peasants continue to say where they are, transnational capital may flow away as easily as it comes for the reason that they are making contracts with the local peasantry and they do not make investments. From now on, land reform may be meaningless for the reason that the transnational companies make contracts with the small or middle landholding peasantry and transform them into laborers on their own land. In this respect, categories lose their meaning in the agricultural sector. Peasants are obliged to struggle on different platforms, both to the large landowners and to resist to these transnational organizations.

BIBLIOGRAPHY:

Aksoy, Suat. *Türkiye'de Toprak Meselesi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1969.

Aktan, Prof. Dr. Reşat. "Türkiye'de Toprak Reformu Çalışmaları." In *Toprak Reformu Ve Ekonomik Gelişme*. İstanbul: Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti, 1971.

Avcıoğlu, Doğan. *Türkiye'nin Düzeni: Dün, Bugün, Yarın*. Vol. 2. İstanbul: Cem Yayınevi, 1973.

Aydınoğlu, Ergun. *Türk Solu: Eleştirel Bir Tarih Denemesi*. İstanbul: Belge Yayınları, 1992.

Beşikçi, İsmail. *Doğu Anadolu'nun Düzeni: Sosyo/Ekonomik Ve Etnik Temeller*. Ankara: E.Yayınları, 1969.

Beşiktepe, Celal. "Harita Ve Kadastro Mühendisleri Odası Başkanı Celal Beşiktepe'nin Açış Konuşması." Paper presented at the Toprak Reformu Kongresi (1978) 1978.

Cumhuriyet

Çağlar Keyder, and Şevket Pamuk. "1945 Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu Üzerine Tezler." *Yapıt*, no. 8 (1984-1985): 52-63.

David Seddon, Ronnie Marguiles. "The Politics of the Agrarian Question in Turkey: Review of a Debate." *Journal of Peasant Studies* (1986).

Erim, Nihat. *Günlükler*. Edited by Ahmet Demirel. Vol. 2. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2005.

Faraç, Mehmet. *Suyu Arayan Toprak: Harran Ve Fırat'ın Bin Yıllık Dramı*. İstanbul: Ozan Yayıncılık, 2001.

Gevgilili, Ali. *Yükseliş Ve Düşüş*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 1987.

Ilcan, Suzan M. "Peasant Struggles and Social Change: Migration, Households and Gender in a Rural Turkish Society." *International Migration Review* 28, no. 3 (1994): 554-79.

Kapaklı, Kemal. *Türedi Ağa*. Şanlıurfa: Güneydoğu Yayıncılık, 1989.

Karaömerlioğlu, Asım. "Elite Perceptions of Land Reform in Early Republican Turkey." *The Journal of Peasant Studies* 27, no. 3 (2000): 115-41.

———. *Orada Bir Köy Var Uzakta: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2006.

Keyder, Çağlar. "Türkiye'de Ortakçılık Döngüsü Ve Küçük Köylü Mülkiyetinin Pekişmesi." *Yapıt* 11 (1985): 89-105.

Lütem, İlhan. *Erim'den Mektuplar*. İstanbul: Kurtiş Matbaası, 1992.

Ölçen, Ali Nejat. *Halk Sektörü*. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1974.

———. "Urfa Uygulama Bölgesinde Bir Gözlem." Paper presented at the Toprak Reformu Kongresi (1978) 1978.

Republic of Turkey, *T.C. Resmi Gazete*

Republic of Turkey, *TBMM Tutanak Dergisi*

Scott, James C. *The Moral Economy of the Peasant: Rebellion and Subsistence in Southeast Asia*. New Haven and London: Yale University Press, 1976.

Taraklı, Y. Prof. Dr. Duran. *Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu Ve Uygulama Sonuçları (Güney-Doğu Anadolu Bölgesindeki Uygulama Ve Örnekleme Sonuçlarıyla)*. Ankara: Kalite Matbaası, 1976.

Thompson, E. P. *Whigs and Hunters: The Origin of the Black Act*. London: Penguin Books, 1975.

"Toprak Ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Urfa Bölge Başkanlığı Faaliyet Raporu (1973-1978)." 1978.

Türkali, Vedat. *Üç Film Birden*. İstanbul: Gendaş, 2002.

APPENDICES

Appendix A

Text of Land and Agricultural Reform Law

BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL
JUL 23 1973
KÜTÜPHANE

T. C.
Resmî Gazete

Kuruluş tarihi : 7 Ekim 1336 - 1920

Yönetim ve yazı işleri için Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat Genel Müdürlüğüne başvurulur	19 TEMMUZ 1973 PERŞEMBE	Sayı : 14599

KANUN

Toprak ve Tarım Reformu Kanunu

Kanun No : 1757 *Kabul tarihi : 25/6/1973*

BİRİNCİ BÖLÜM

TANIM, AMAÇ VE KAVRAMLAR

Tanım :

MADDE 1. — Bu kanun açısından toprak ve tarım reformu, toprak mülkiyet dağılımının, tasarruf ve işletme şeklinin ve işletmelerle ilgili yapının verimlilik ve sosyal adalet ilkelerine uygun olarak düzenlenmesidir.

Amaç :

MADDE 2. — Bu kanunun amacı :

a) Toprağın verimli bir şekilde işletilmesini, tarımsal üretimin sürekli olarak artırılmasını, değerlendirilmesini, pazarlanmasını ve ulusal kalkınmayı hızlandıracak tarımsal yapının kurulmasını,

b) Topraksız veya az topraklı çiftçi ailelerinin yeter gelirli tarımsal aile işletmeleri haline getirilmeleri için topraklandırılmalarını, donatılmalarını, desteklenmelerini ve örgütlenmelerini,

c) Toprak ve Tarım Reformu hedeflerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olmak amacı ile Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri kurulmasını,

d) Tarımda kiracılık ve ortakçılığın belli bir düzene sokulmasını,

e) Ekonomik bir üretime imkân vermeyecek şekilde parçalanmış arazinin birleştirilmesi ve gerektiğinde genişletilmesi suretiyle toplulaştırılmasını ve tarımsal mülklerin çiftçi ailelerinin geçimini sağlamaya ve aile işgücünü değerlendirmeye yetmeyecek derecede parçalanmasını ve küçülmesini önlemeyi,

f) Örnek köyler kurmayı, mevcut köylere eklemeler yapmayı,

g) Tarımda toprak ve su kaynaklarının teknik ve ekonomik gereklere göre kullanılması, korunması, ıslahı, geliştirilmesi ve verimliliğinin sürdürülmesini,

Sağlamaktır.

Bu kanun bakımından tarım arazisi :

MADDE 3. — Üzerinde ekim, dikim, bakım, yetiştirme yapılabilen veya orman hariç doğrudan doğruya tabiattan yararlanmak suretiyle bitki veya hayvan üretimine elverişli olan veya ıslah (amélioration) suretiyle üretime elverişli hale getirilen araziye, «tarım arazisi» denir.

Bu kanunda kullanılan toprak ve arazi deyimleri, birinci fıkrada anımı yapılan tarım arazisi anlamını ifade eder.

Çiftçilikle ilgili tanımlar :

MADDE 4. — Bu kanunun uygulanmasında :

a) Arazi üzerinde geçinme amacı ile bitki veya hayvan yetiştirilmesine veya bunların ürünlerinin elde edilmesine, değerlendirilmesine «çiftçilik»,

b) Çiftçilik işlerini bedenî ve fikrî güçlerini kısmen veya tamamen katarak doğrudan doğruya yapan ve esas geçim kaynağını bu işlerden sağlayanlara «çiftçi»,

c) Sahibi olduğu toprağı bizzat işleyenlere veya işletenlere «toprak sahibi çiftçi»,

d) Sahibi olduğu toprağı kiracılık veya ortakçılıkla işletenlere «toprak sahibi»,

e) Başkasının toprağını nakdî veya aynî veya hem nakdî hem aynî belli bir bedel karşılığında işleyenlere veya işletenlere «kiracı»,

f) Başkasının toprağını o topraktan elde edilecek ürünün belli bir payı karşılığında işleyenlere «ortakçı»,

g) Çiftçilik işlerinde nakdî veya aynî veya hem nakdî hem de aynî ücret karşılığında çalışanlara «tarım işçisi»,

Denir.

Aile ve aile başkanı :

MADDE 5. — Bu kanunun uygulanmasında karı-koca ve varsa reşit olmayan füru ile reşit olup da evli olmayan ve ailesi başkanı ile birlikte oturan fürua «aile» denir.

Reşit olup da yalnız yaşayan ve evli olmayan kişiler ile vesayet altında bulunan kişiler de aile sayılır.

Çiftçilik işlerini sürekli ve doğrudan doğruya yapan aileye «çiftçi ailesi», aileden kocaya, yoksa karıya «aile başkanı» denir.

Toprağın verimli olarak işletilmesi :

MADDE 6. — Toprağın verimli olarak işletilmesinden maksat :

a) Toprağın özel niteliklerine ve bulunduğu yerin ekonomik ve doğal imkân ve koşullarına uygun biçimde işlenmesi veya işletilmesi,

b) Su ve toprak kaynaklarının korunması, toprak verimliliğinin artırılması bakımından zorunlu ve olağan tedbirlerin alınması,

Suretiyle çiftçilik yapılmasıdır.

Bu esaslara uymayanlarla bu kanunda gösterilen istisnalar saklı kalmak üzere toprağını doğrudan doğruya işletmeyerek kiraya veya ortağa verenler, toprağını işlemiyor veya işletmiyor sayılır.

Bu maddeye ilişkin hususlar yönetmelikte belirtilir.

Tarımsal işletmeler :

MADDE 7. — Bu kanuna göre tarımsal işletme; çiftçilik yapılması için gerekli toprak, bina, tesis, alet, makine, bitkisel ve hayvansal üre-

tim araçlarından bir veya birkaçı ile işgücünün birlikte kullanıldığı üretim birimidir.

Küçük işletme: Bu kanuna ekli 3 ve 4 numaralı tablolarda gösterilen veya 5 numaralı tabloya göre bulunan arazi miktarlarına kadar araziye sahip olan işletmedir. Sahibi oldukları küçük işletmeleri doğrudan doğruya işletmek suretiyle geçimini sağlayanlara «küçük çiftçi» denir.

Aile işletmesi: Bu kanuna ekli 3 ve 4 numaralı tablolarda gösterilen veya 5 numaralı tabloya göre bulunan arazi miktarları kadar araziye sahip olan işletmelerdir.

Orta işletme: Aile işletmesinden büyük ve bu kanuna ekli 1 ve 2 numaralı tablolarda gösterilen veya 5 numaralı tabloya göre bulunan arazi miktarları kadar araziye sahip olan işletmelerdir.

Örnek işletme: Belli üretim hedeflerine ulaşmak için bulunduğu bölgenin ekonomik ve ekolojik şartlarına göre modern tarım usullerini uygulayan, tarımsal bir işletme planı ile çalışan, işletme muhasebe kayıtları tutan, toprak ve tarım reformunun uygulandığı bölgede son üç yılda birim alandan bölge ortalamasının Bakanlar Kurulunca tespit edilecek belli katı kadar fazla tarımsal üretim elde eden, işletme tipine ve büyüklüğüne göre gerekli tarımsal alet ve vasıtalara sahip olan işletmelerdir. Bir tarım işletmesinin örnek tarım işletmesi sayılabilmesi için son üç yılda birim alandan bölge ortalamasının üzerinde elde etmesi gereken üretim fazlası yüzde ondan az olmamak üzere, her bölgenin ekonomik ve sosyal şartları gözönünde tutularak Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir.

Sulu ve kuru arazi için ayrı olarak birim alandan alınan ve verimin bölge ortalamasının tespiti ve bir tarım işletmesinin örnek tarım işletmesi sayılabilmesi için gerekli nitelik ve şartlar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının Tarım Bakanlığı ile müştereken hazırlayacağı bir yönetmelikle tespit edilir.

Bu yönetmelik Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından uygulanır.

Sulu arazi ve kuru arazi:

MADDE 8. — Bitki yetişme devresinde lüzumlu olan fakat doğal yağışlarla karşılanamayan su açığının, yerüstü veya yeraltı su kaynaklarından temin edilen sulama suyu ile karşılanması imkân bulunan ve nitelikleri de sulamaya elverişli olan arazi veya arazi kısmına «sulu arazi» denir. Alınacak tedbirlerle sulanması mümkün olan arazi de sulu arazi sayılır.

Yukarıda belirtilen anlamda sulanmayan ve alınacak tedbirlerle de sulanması mümkün olmayan arazi «kuru arazi» sayılır.

Toprak ve tarım reformunun uygulandığı bölgelerde su ve toprak nitelikleri bakımından sulanması mümkün olan arazi, sahibinin kendi imkânları ile sulanan arazi haline getirilmiş ise buralarda kuru arazi ile ilgili hükümler uygulanır.

Üçüncü fıkra hükmü Devlet sulama şebekeleri alanlarında uygulanmaz.

Arazinin, sulu arazi veya kuru arazi olduğu, toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Köy İşleri Bakanlığınca saptanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esaslar yönetmelikte belirtilir.

Tarımsal yerleşim:

MADDE 9. — Tarımsal yerleşimden maksat; göçmen, göçebe ve naklen yerleştirilenlerle bu kanun kapsamı içinde topraklandırılan çiftçilerden gerekli görülenleri, konut ve tarımsal işletmenin gerekli kıldığı yapı ve tesisleri sağlamak suretiyle, reform amaçlarına en uygun şekilde yerleştirmektir.

Yüzölçümü:

MADDE 10. — Bu kanunun uygulanmasında yüzölçümü olarak kullanılan dönüm 1000 metrekarelik alandır.

İKİNCİ BÖLÜM

TOPRAK VE TARIM REFORMUNA GİRİŞ

Toprak ve tarım reformu bölgesinin belirtilmesi:

MADDE 11. — Toprak ve tarım reformunun uygulanacağı köyler, ilçeler veya iller Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının önerisi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilir ve bu karar Resmi Gazete'de yayımlanır.

Toprak ve tarım reformunun uygulanması:

MADDE 12. — Toprak ve tarım bölgesi olarak belirtilen ve tapulaması bulunmayan köylerle ilçe veya il belediye sınırları içindeki tarım arazilerinin, öncelikle uygulamaya geçilecek alanlardan başlamak üzere, tapulaması ile gerekli nitelik ve ölçekteki haritaları yapılır; haritaların üzerine arazi kullanma şekilleri ve toprak endeksleri işlenir. Maliye Bakanlığından gerekli vergi kayıtları ve beyannameleri istenir.

Bunlardan ve diğer verilerden yararlanılarak Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçecek toprakların tespiti, kamulaştırma, toprak dağıtımı, mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahsisi, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin kurulması ve gerektiği takdirde toplulaştırma ve tarımsal yerleşim işleriyle bu kanunda öngörülen diğer işler birbirini tamamlayacak şekilde hazırlanacak program ve planlara göre birlikte yürütülür.

Toprak ve tarım reformu bölgeleriyle ilgili etüt, proje ve yatırımlar, kalkınma planı ve yıllık icra plan ve programlarında özel bir bölüm olarak belirtilir.

Duyuru:

MADDE 13. — Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilen köy, ilçe veya illerde toprak ve tarım reformu uygulamasına başlandığı Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca uygun ve alışılmış araçlarla ve varsa o bölgede çıkan gazetelerden birisi ile duyurulur.

Bu duyuru Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunca ücretsiz yayınlanır.

Bildirim verilmesi:

MADDE 14. — Tarım arazilerinin malikleri veya malik sıfatıyla zilyedleri, bir bölgenin toprak ve tarım reformu bölgesi olarak ilân edilmesinden itibaren üç ay içinde, malik veya zilyed oldukları araziler hakkında, çıkarılacak yönetmelikte gösterilecek yetkili mercilere bildirim vermekle yükümlüdürler.

Bu bildirimde; malik veya zilyedin ad ve soyadı, yaşı, medeni hali ile arazinin gerçek büyüklüğü, işletme ve kullanılış şekli ve mülkiyet veya zilyedlik hakkı üzerinde bir ihtilaf bulunup bulunmadığı bildirilir.

Bildirimler tapulu taşınmaz mallarda malik, tapusuz taşınmaz mallarda zilyed tarafından, velâyet veya vesayet altındaki kişiler için veli, vasi veya kayyım tarafından, ihtilâflı arazide hak iddiasında bulunanlar tarafından, müşterek veya iştirak halinde mülkiyette temsilci veya hissedarların tamamı yahut herhangi birisi tarafından, tüzel kişilere ait arazilerde tüzel kişiyi temsile yetkili olan kişi tarafından düzenlenerek imza edilir.

Bildirimlerin şekil ve muhtevasına ilişkin ayrıntılar ile bildirim verilmesi ve incelenmesi işlemlerinin nasıl yürütüleceği çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir. Yönetmelik, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde çıkarılır.

Bildirimler hiçbir vergi, harç ve resme tabi değildir.

Bildirimlerin incelenmesi:

MADDE 15. — Bildirimler, ilgili dairelerden sağlanacak kayıtlara ve diğer belgelere göre toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca yetkili kılınacak mercilerce yerinde incelenir.

Bildirimlerin biçim ve kapsamına ilişkin ayrıntılar ile bildirim verme işlemlerinin nasıl yürütüleceği ve incelemenin nasıl yapılacağı yönetmelikte gösterilir.

Çiftçi kütükleri:

MADDE 16. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde çiftçiler kendilerini «Çiftçi kütükleri» ne yazdırmakla yükümlüdürler. Kütüklere kendilerini Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca belirtilen süre içinde yazdırmayanlar, istenen belgeleri doğru bir şekilde vermeyenler ve Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca tanınan ek süre içinde yanlışlıkları düzeltmeyenlerle eksiklikleri tamamlamayanlar bu kanunla çiftçilere tanınan yardımlardan yararlanamazlar.

Çiftçiliği terk edenler kütükteki kayıtlarını belirtilen süre içinde sildirmek zorundadırlar.

Çiftçi kütüklerini hangi kuruluşun tutacağı ve bu kütüklerin biçimi ve kapsamına ilişkin ayrıntılar yönetmelikte gösterilir.

Köy sınırları :

MADDE 17. — Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilen yerlerde sınır kâğıdı olmayan veya aralarında uyuşmazlık bulunan köylerin sınırları Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca, duyuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde bitişik köylerin muhtar ve ihtiyar kurulu üyeleri ve varsa belediye başkanları dinlenerek kayıt ve belgelere göre tespit edilir. Tespit kararına karşı, ilgili köy muhtarları veya belediye başkanları, kararın tebliğinden itibaren onbeş gün içinde görevli mahkemeye itiraz edebilirler. İtiraz, Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu kararı aranmaksızın, otuz gün içinde mahkemece karara bağlanır. Mahkemenin verdiği bu kararlar aleyhine üst yargı mercilerine başvurulmaz ve bu sınırlar, yeniden köy kurulması, köylerin birleştirilmesi ve tabii âfetlerin gerektirdiği sınır değişiklikleri hariç, kesinleştikleri tarihten itibaren on yıl süreyle değiştirilemez. Onuncu yıldan sonra, bu sınırlarda değişiklik yapılması gerektiği takdirde, yapılacak değişiklikler Köy Kanunu ile İl İdaresi Kanunu hükümlerine tabidir.

Bu konuda idarî makam veya idarî yargı mercilerinde bulunan ve henüz kesinleşmemiş olan uyuşmazlıklara ait dosyalar, birinci fıkra hükmüne göre işlem yapılmak üzere, duyuru tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığına re'sen devredilir.

Temlikî tasarrufların durdurulması :

MADDE 18. — Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilen yerlerde, Bakanlar Kurulu kararının yayımlanma tarihinden itibaren o bölgedeki reform uygulamasının mülkiyet dağılımı açısından sona ermesine kadar, gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait araziden tapuda kayıtlı olanlar devir ve temlik edilemez ve tapuda kayıtlı olmayanların zilyedliği devredilemez. Ancak, bu süre üç yılı aşamaz.

Bu gibi arazi yukarıda belirtilen süre içinde, ancak T. C. Ziraat Bankasına, Türkiye Zirai Donatım Kurumuna ve Tarım Kredi Kooperatiflerine ipotek edilebilir.

İpotek edilen bu taşınmaz malların satışı gerektiği takdirde, bedeli, alacaklı banka, kurum ve kooperatife ödenmek suretiyle, taşınmaz mal Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer.

Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilen Devlet sulama şebekesi alanlarında, temliki tasarruflar, sulama şebekesi kısımları tamamlanıp sulamaya geçilinceye kadar durur. Ancak, bu süre beş yılı geçemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOPRAK VE TARIM REFORMU MÜŞTEŞARLIĞI EMRİNE GEÇECEK ARAZİ

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçecek arazi :

MADDE 19. — Aşağıda belirtilen arazi, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer :

a) Bu Kanun hükümlerine göre kamulaştırılacak arazi.

b) Devlete ait olup kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere tahsis edilmemiş olan arazi.

c) Kazandırıcı zamanaşımı hükümleri saklı kalmak kaydıyle 766 sayılı Tapulama Kanununun 38 inci maddesi gereğince Hazine adına tespit ve tescil edilecek arazi.

d) Kamu hizmetlerinde kullanılmakta iken sonradan tahsisi kaldırılan Devlete ait arazi.

e) Mahallî idarelerin yararlanmasına bırakılmış veya bu idarelere tahsis edilmiş olan mera, yaylak ve kışlaklar.

f) Hazinece, özel kanunlarla, bedelsiz olarak belediyelere devredilen araziden imar planlarına göre ihtiyaçtan fazla olduğu, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca ilgili bakanlıkların görüşü alınarak tespit edilecek arazi parçaları.

g) Kesinleşen orman tahdit harita ve tutanakları dışında bırakılan yabanî meyvelik, fundalık, makilik ve benzeri arazi ile özel kanuna göre orman tanımına girmeyen arazi.

h) Göllerin ve bataklıkların kuruması veya kurutulması, nehirlerin mecra ve seviye değiştirmesi, göl ve deniz kıyılarının dolması veya doldurulması ile meydana gelen ve gelecek olan arazi.

i) İskân kanunlarına göre başka yere karşılıksız yerleştirilenlerin terk ettikleri arazinin tamamı.

Bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmüne göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının emrine geçecek arazide, 28 Aralık 1960 tarih ve 189 sayılı Kanun hükümleri saklıdır. Ancak, bu kanun hükümlerine göre satılması istenilen arazinin tarım arazisi olarak kullanılmak istenilip istenilmediği Maliye Bakanlığı tarafından Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığından sorularak tarım arazisi olarak kullanılmak istenilenler söz konusu müsteşarlık emrine tahsis edilir. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca topraksız çiftçiye dağıtılacak olan toprakların, Milli Savunma Bakanlığından devralınan yerlere ait taksitleri veya topluca alınacak bedelleri, tahsilât yapıldıkça, 189 sayılı Kanun hükümlerine göre Milli Savunma Bakanlığı bütçesinde mevcut veya yeniden açılacak özel tertibine gelir kaydolunur.

Yukarıda (g) bendi uyarınca Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçecek araziden emek ve masraf ihtiyar edilerek ıslah ve ihya edilen yerler üzerinde kazanılmış olan haklar ile (h) bendinde belirtilen arazi üzerinde kanunları uyarınca kazanılmış olan haklar saklıdır.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçiş :

MADDE 20. — 19 uncu maddenin (a) bendindeki arazi, bu kanuna göre kamulaştırma ile; (b), (e) ve (g) bendlerindeki arazi, bu kanunun yürürlüğe girmesi ile; (f) bendindeki arazi, tespit edilmesi ile; (h) bendindeki arazi, meydana gelmesi ile; (c) ve (i) bentlerindeki arazi, Hazine adına tescil ile; (d) bendindeki arazi, kamu hizmetlerine yapılan tahsisin kaldırılması ile Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer.

Arazi üzerinde tasarruf ve tahsis yetkisi :

MADDE 21. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen arazi, topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçi ailelerine dağıtılabileceği gibi bu kanundaki amaçların ve 1306 sayılı Kanuna göre yapılacak iskân projelerinin gerçekleşmesini sağlamak için de tahsis edilebilir.

19 uncu maddenin (a) bendi dışındaki Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen araziden, toprak ve tarım reformu amaçları için kullanılması gerekli olmayanlar, ilgili kuruluşun müracaatı ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni ile kamu hizmetlerinde veya özel kanunlarla kendilerine verilen görev ve yetkiler içinde kullanılmak üzere Devlet kuruluşlarına tahsis edilebilir.

Devlete ait kuruluşlardan yararlanma ve yeni kuruluşlar meydana getirme :

MADDE 22. — Toprak ve tarım reformu ile ilgili olarak çiftçilerin eğitilmesi, tohumluk, damızlık ve benzeri ihtiyaçlarının karşılanması amaçları ile Devlete ait mevcut kuruluşlardan yararlanılır.

Gerekli hallerde, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen araziden uygun görülenler, üzerinde birinci fıkrada öngörülen amaçlarla üretim ve eğitim müesseseleri kurulmak üzere ilgili kuruluşlara tahsis edilebilir.

Satım ve kiralama :

MADDE 23. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, bu kanun hükümlerine göre emrine geçen araziyi gerçek ve tüzel kişilere bu kanunda öngörülen amaçlar dışında kulanılmak üzere satamaz ve kiralayamaz.

Ancak :

a) Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı bu kanun uyarınca emrine geçen araziyi milli savunma ihtiyacının karşılanması, ülkenin ekonomik, sosyal, teknik gelişmesi ve buna bağlı yeni iskân alanlarının sağlanması, kıyıların korunması ve turizm amaçları için Bakanlar Kurulu kararı ile Hazinenin tasarrufuna bırakabilir. Bu takdirde, kamulaştırma karşılığı ödenmesi gereken hallerde, bedel doğrudan doğruya bu amaçlarla yapılan kamulaştırmalarda uygulanan kanuni hükümlere göre ödenir.

b) Köy içinde bulunup konut kurmaya elverişli arsa durumunda bulunan yerler, köy ihtiyar kurulunun konut yerine ihtiyaç göstermesi üzerine Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca o köye yerleşmiş olan gerçek kişilere pazarlık yolu ile satılabilir.

c) Kamulaştırılan arazi dağıtılıncaya kadar, Devletçe ihya veya ıslah suretiyle tarıma elverişli hale getirilen arazi ile bu kanun hükümlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen diğer arazi ve bu maddenin (a) bendi hükmü gereğince Hazinenin tasarrufuna bırakılan arazi, tarımsal işleme ve çalışmalar tahsis durumuna engel teşkil etmediği hallerde, topraksız çiftçilere veya birlikte işletecek topraksız çiftçi gruplarına Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca kiraya verilebilir. Arazinin kiraya verilmesi, kiracıya dağıtımdan öncelikle yararlanma hakkını vermez.

Bu madde hükmüne göre yapılacak tahsis ve satım işlemleri esasları ile kiraya verilecek arazi miktarı, kira bedeli ve kira süresi Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca saptanır.

Köy sınırları :

MADDE 17. — Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilen yerlerde sınır kâğıdı olmayan veya aralarında uyuşmazlık bulunan köylerin sınırları Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca, duyuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde bitişik köylerin muhtar ve ihtiyar kurulu üyeleri ve varsa belediye başkanları dinlenerek kayıt ve belgelere göre tespit edilir. Tespit kararına karşı, ilgili köy muhtarları veya belediye başkanları, kararın tebliğinden itibaren onbeş gün içinde görevli mahkemeye itiraz edebilirler. İtiraz, Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu kararı aranmaksızın, otuz gün içinde mahkemece karara bağlanır. Mahkemenin verdiği bu kararlar aleyhine üst yargı mercilerine başvurulmaz ve bu sınırlar, yeniden köy kurulması, köylerin birleştirilmesi ve tabii âfetlerin gerektirdiği sınır değişiklikleri hariç, kesinleştikleri tarihten itibaren on yıl süreyle değiştirilemez. Onuncu yıldan sonra, bu sınırlarda değişiklik yapılması gerektiği takdirde, yapılacak değişiklikler Köy Kanunu ile İl İdaresi Kanunu hükümlerine tabidir.

Bu konuda idarî makam veya idarî yargı mercilerinde bulunan ve henüz kesinleşmemiş olan uyuşmazlıklara ait dosyalar, birinci fıkra hükmüne göre işlem yapılmak üzere, duyuru tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığına re'sen devredilir.

Temlikî tasarrufların durdurulması :

MADDE 18. — Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilen yerlerde, Bakanlar Kurulu kararının yayımlanma tarihinden itibaren o bölgedeki reform uygulamasının mülkiyet dağılımı açısından sona ermesine kadar, gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait araziden tapuda kayıtlı olanlar devir ve temlik edilemez ve tapuda kayıtlı olmayanların zilyedliği devredilemez. Ancak, bu süre üç yılı aşamaz.

Bu gibi arazi yukarıda belirtilen süre içinde, ancak T. C. Ziraat Bankasına, Türkiye Zirai Donatım Kurumuna ve Tarım Kredi Kooperatiflerine ipotek edilebilir.

İpotek edilen bu taşınmaz malların satışı gerektiği takdirde, bedeli, alacaklı banka, kurum ve kooperatife ödenmek suretiyle, taşınmaz mal Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer.

Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilen Devlet sulama şebekesi alanlarında, temlikî tasarruflar, sulama şebekesi kısımları tamamlanıp sulamaya geçilinceye kadar durur. Ancak, bu süre beş yılı geçemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOPRAK VE TARIM REFORMU MÜŞTEŞARLIĞI EMRİNE GEÇECEK ARAZİ

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçecek arazi :

MADDE 19. — Aşağıda belirtilen arazi, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer :

a) Bu Kanun hükümlerine göre kamulaştırılacak arazi.

b) Devlete ait olup kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere tahsis edilmemiş olan arazi.

c) Kazandırıcı zamanaşımı hükümleri saklı kalmak kaydıyle 766 sayılı Tapulama Kanununun 38 inci maddesi gereğince Hazine adına tespit ve tescil edilecek arazi.

d) Kamu hizmetlerinde kullanılmakta iken sonradan tahsisi kaldırılan Devlete ait arazi.

e) Mahallî idarelerin yararlanmasına bırakılmış veya bu idarelere tahsis edilmiş olan mera, yaylak ve kışlaklar.

f) Hazinece, özel kanunlarla, bedelsiz olarak belediyelere devredilen araziden imar planlarına göre ihtiyaçtan fazla olduğu, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca ilgili bakanlıkların görüşü alınarak tespit edilecek arazi parçaları.

g) Kesinleşen orman tahdit harita ve tutanakları dışında bırakılan yabanî meyvelik, fundalık, makilik ve benzeri arazi ile özel kanuna göre orman tanımına girmeyen arazi.

h) Göllerin ve bataklıkların kuruması veya kurutulması, nehirlerin mecra ve seviye değiştirmesi, göl ve deniz kıyılarının dolması veya doldurulması ile meydana gelen ve gelecek olan arazi.

i) İskân kanunlarına göre başka yere karşılıksız yerleştirilenlerin terk ettikleri arazinin tamamı.

Bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmüne göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının emrine geçecek arazide, 28 Aralık 1960 tarih ve 189 sayılı Kanun hükümleri saklıdır. Ancak, bu kanun hükümlerine göre satılması istenilen arazinin tarım arazisi olarak kullanılmak istenilip istenilmediği Maliye Bakanlığı tarafından Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığından sorularak tarım arazisi olarak kullanılmak istenilenler söz konusu müsteşarlık emrine tahsis edilir. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca topraksız çiftçiye dağıtılacak olan toprakların, Milli Savunma Bakanlığından devralınan yerlere ait taksitleri veya topluca alınacak bedelleri, tahsilât yapıldıkça, 189 sayılı Kanun hükümlerine göre Milli Savunma Bakanlığı bütçesinde mevcut veya yeniden açılacak özel tertibine gelir kaydolunur.

Yukarıda (g) bendi uyarınca Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçecek araziden emek ve masraf ihtiyar edilerek ıslah ve ihya edilen yerler üzerinde kazanılmış olan haklar ile (h) bendinde belirtilen arazi üzerinde kanunları uyarınca kazanılmış olan haklar saklıdır.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçiş :

MADDE 20. — 19 uncu maddenin (a) bendindeki arazi, bu kanuna göre kamulaştırma ile; (b), (e) ve (g) bendlerindeki arazi, bu kanunun yürürlüğe girmesi ile; (f) bendindeki arazi, tespit edilmesi ile; (h) bendindeki arazi, meydana gelmesi ile; (c) ve (i) bentlerindeki arazi, Hazine adına tescil ile; (d) bendindeki arazi, kamu hizmetlerine yapılan tahsisin kaldırılması ile Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer.

Arazi üzerinde tasarruf ve tahsis yetkisi :

MADDE 21. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen arazi, topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçi ailelerine dağıtılabileceği gibi bu kanundaki amaçların ve 1306 sayılı Kanuna göre yapılacak iskân projelerinin gerçekleşmesini sağlamak için de tahsis edilebilir.

19 uncu maddenin (a) bendi dışındaki Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen araziden, toprak ve tarım reformu amaçları için kullanılması gerekli olmayanlar, ilgili kuruluşun müracaatı ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni ile kamu hizmetlerinde veya özel kanunlarla kendilerine verilen görev ve yetkiler içinde kullanılmak üzere Devlet kuruluşlarına tahsis edilebilir.

Devlete ait kuruluşlardan yararlanma ve yeni kuruluşlar meydana getirme :

MADDE 22. — Toprak ve tarım reformu ile ilgili olarak çiftçilerin eğitilmesi, tohumluk, damızlık ve benzeri ihtiyaçlarının karşılanması amaçları ile Devlete ait mevcut kuruluşlardan yararlanılır.

Gerekli hallerde, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen araziden uygun görülenler, üzerinde birinci fıkrada öngörülen amaçlarla üretim ve eğitim müesseseleri kurulmak üzere ilgili kuruluşlara tahsis edilebilir.

Satım ve kiralama :

MADDE 23. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, bu kanun hükümlerine göre emrine geçen araziyi gerçek ve tüzel kişilere bu kanunda öngörülen amaçlar dışında kulanılmak üzere satamaz ve kiralayamaz.

Ancak :

a) Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı bu kanun uyarınca emrine geçen araziyi milli savunma ihtiyacının karşılanması, ülkenin ekonomik, sosyal, teknik gelişmesi ve buna bağlı yeni iskân alanlarının sağlanması, kıyıların korunması ve turizm amaçları için Bakanlar Kurulu kararı ile Hazinenin tasarrufuna bırakabilir. Bu takdirde, kamulaştırma karşılığı ödenmesi gereken hallerde, bedel doğrudan doğruya bu amaçlarla yapılan kamulaştırmalarda uygulanan kanuni hükümlere göre ödenir,

b) Köy içinde bulunup konut kurmaya elverişli arsa durumunda bulunan yerler, köy ihtiyar kurulunun konut yerine ihtiyaç göstermesi üzerine Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca o köye yerleşmiş olan gerçek kişilere pazarlık yolu ile satılabilir.

c) Kamulaştırılan arazi dağıtılıncaya kadar, Devletçe ihya veya ıslah suretiyle tarıma elverişli hale getirilen arazi ile bu kanun hükümlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen diğer arazi ve bu maddenin (a) bendi hükmü gereğince Hazinenin tasarrufuna bırakılan arazi, tarımsal işleme ve çalışmalar tahsis durumuna engel teşkil etmediği hallerde, topraksız çiftçilere veya birlikte işletecek topraksız çiftçi gruplarına Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca kiraya verilebilir. Arazinin kiraya verilmesi, kiracıya dağıtımdan öncelikle yararlanma hakkını vermez.

Bu madde hükmüne göre yapılacak tahsis ve satım işlemleri esasları ile kiraya verilecek arazi miktarı, kira bedeli ve kira süresi Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca saptanır.

Kazandırıcı zamanaşımı ile ayni hak kazanma yasağı:

MADDE 24. — Bu kanun hükümlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen arazi üzerinde kazandırıcı zamanaşımı işlemez ve bu yolla mülkiyet ve öteki ayni haklar kazanılamaz.

Arazinin Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçmesinden önce kazandırıcı zamanaşımı şartlarını tamamlamış olanların hakları saklıdır.

Toprak değiştirilmesi:

MADDE 25. — Teknik, ekonomik ve hukuki nedenler ve zorunluklarla Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca lüzum görülmesi halinde gerçek ve tüzel kişilere ait arazi sahiplerinin muvafakati ile Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen aynı değer ve nitelikteki arazi ile değiştirilir.

Değiştirme işlemi aşağıda yazılı şekilde yapılır:

a) Değer ve nitelikte fark bulunmazsa eşit ölçüde toprak değiştirilir.

b) Değer ve nitelikte fark bulunursa bu fark değiştirilen toprağın ölçülerinde değişiklik yapılmak suretiyle kapatılır. Değerlerin eşitliği, değiştirmenin yapıldığı yıldaki değerler karşılaştırılarak sağlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KAMULAŞTIRMA

Kamulaştırılacak topraklar:

MADDE 26. — 19 uncu maddenin kamulaştırmaya tabi olmaksızın Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının emrine geçecek araziye ilişkin hükümleri saklı kalmak üzere, aşağıda sayılan gerçek ve tüzel kişilere ait tarım toprakları, varsa üzerindeki tarımsal işletme ile ilgili yapı veya tesislerle birlikte kamulaştırılır:

a) Mülhak ve mazbut vakıflara ait olup, Vakıflar Genel Müdürlüğünün zeytinyağı fabrikalarına hammadde temin eden zeytinlikler ile Devlet Üretme Çiftlikleri hariç olmak üzere kurumlara, ticaret şirketlerine, derneklere, kooperatiflere ve bunların birliklerine, 442 sayılı Köy Kanununun 87 nci maddesinde sayılan gerçek ve tüzel kişilere ait arazinin tamamı ile kamu tüzel kişilerine, kamu iktisadî teşebbüslerine, resmî kurumlara, kamu tüzel kişilerinin, resmî kurumların ve kamu iktisadî teşebbüslerinin katıldıkları kurum veya şirketlere ait arazinin kamu hizmetlerinde kullanılmayan kısımları.

b) Toprak ve tarım reformu bölgelerinde, reformun ilân edildiği tarihte 6 ncı maddede belirtilen esaslara göre verimli olarak işletilmeyen veya 128 nci maddede sayılan istisnaî haller saklı kalmak üzere doğrudan doğruya işletilmeyerek kiraya veya ortakçılığa verilen toprakların tamamı.

c) Ailelerle aile sayılan kişilerin doğrudan doğruya ve verimli olarak işledikleri veya işlettikleri veya 128 nci madenin (a), (b), (c), (d), (e) ve (h) bentlerinde sayılan istisnaî haller sebebiyle kiraya veya ortağa verdikleri Türkiye'deki toprakları toplamının 28 inci maddede belirtilen esaslara göre ve bu kanuna ekli 1 ve 2 numaralı tablolarda gösterilen veya 5 numaralı tabloya göre bulunan miktarları geçen kısmı ile 128 nci maddenin (f) ve (g) bentlerinde sayılan istisnaî haller için bu bentlerde belirtilen miktarları geçen kısım.

d) Devletçe borçlandırılmak suretiyle başka yerlere yerleştirilen kimselerin, eski yerlerinde iskân kanunlarına göre bıraktıkları toprakların tamamı.

e) İl, belediye ve köy tüzel kişilerinin mülkiyetindeki kamu hizmetlerinde kullanılmayan arazinin tamamı.

f) İl, belediye ve köy tüzel kişilerinin mülkiyetindeki mera, yaylak ve kışlakların bu kanun hükümlerine göre saptanan ihtiyaçtan fazla olan kısımları.

Kamu tüzel kişilerine, kamu iktisadî teşebbüslerine, resmî kurumlara, mazbut ve mülhak vakıflara ve tarımla iştigal eden kooperatiflere ve bunların birliklerine ait toprakların tamamı veya bir kısmı, kullanılmakta oldukları amaç gözönüne alınarak, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile kamulaştırma dışında bırakılabilir.

Kamulaştırılan arazinin bir kısmının üzerinde kahvehane, han, dükkân, değirmen, imalâthane ve fabrika gibi tarımsal işletme ile ilgili olmayan yapı veya tesisler mevcut ise bunların üzerinde bulunduğu arazi parçası kamulaştırma dışında bırakılır. Bu maddenin (d) bendi bu fıkra hükmüne tabi değildir.

Köy yerlerinin kamulaştırılması:

MADDE 27. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce sahipli arazi üzerinde Köy Kanunu hükümlerine göre köy ve köye bağlı yerleşim yerleri olarak topluluk vücuda getiren ailelerin ellerinde bulundurdukları ev, ahır, samanlık ve avlu gibi tarımsal işletme ile ilgili yapı veya tesisler, bu kanunun 28 inci maddesinde gösterilen sınırlara bakılmaksızın, yapı veya tesisler arsa sahibi tarafından kurulmuşsa arsa ile birlikte, ellerinde bulunduranlar tarafından kurulmuşsa sadece kapladıkları arsa, bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılıp ellerinde bulunduranlar adına borçlandırılarak tescil edilir.

Bırakılacak toprak miktarı:

MADDE 28. — Aile başkanlarına ve aile sayılan kişilere arazileri sulu ise tablo 1 de belirtilen miktarda, arazileri kuru ise tablo 2 de belirtilen miktarda arazi bırakılır.

Bu Kanunun 7 nci maddesinde belirtilen şartları haiz olduğu Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca kabul edilen örnek işletme sahiplerine, arazilerinin sulu veya kuru olmasına göre, toprak endeksine bakılmaksızın 1 ve 2 numaralı tablolarda gösterilen miktarların bir katı daha fazla arazi bırakılır.

Hayvancılık ve mandıracılık hariç olmak üzere, aynı zamanda çiftçilikten başka bir meslekle de iştigal eden ailelere ve aile sayılan kişilere sulu arazide tablo 1 de belirtilen miktarda, kuru arazide tablo 2 de belirtilen miktarda arazi bırakılır ve bu aileler ve aile sayılan kişiler, bu maddenin ikinci fıkrası hükmünden yararlanamazlar.

Bırakılacak arazinin bir kısmı sulu, bir kısmı kuru ise o yerin tablo 2 de belirtilen kuru arazi miktarının, tablo 1 de belirtilen sulu arazi miktarına oranı esas alınarak, sulu arazi miktarı kuru arazi miktarına dönüştürülerek işlem yapılır.

Tablo 1 ve 2 de belirtilen rakamlar ait oldukları işçilerin sınırları içindeki her yere uygulanır.

Tablo 1 ve 2 de bulunmayan ilçelerin hangi kategoriye gireceği yönetmelikte belirtilecek esaslara göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca tespit edilir.

Kamulaştırılacak arazi miktarı 54 üncü maddede belirtilen esaslara göre bir çiftçi ailesinin topraklandırılmasına yetmeyecek miktarda ise ve bitişiğinde kamulaştırılacak veya dağıtılabilecek başkaca arazi yoksa, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca kamulaştırılmayarak sahibine bırakılabilir.

Tablo 1 ve 2 de belirtilen arazi miktarları toprak endeksi elli olan araziler içindir.

Toprak endeksi elliden farklı arazilerde bırakılacak toprak miktarı tablo 5 teki katsayıları ile elli endeksine göre bırakılacak miktarların çarpılmasiyle bulunur.

Toprak endeksi, arazilerin profil karakteri, toprak bünyesi, meyli, tuzluluk, alkalilik, asitlik, erozyon, mikroröliyef gibi faktörler nazarı itibara alınarak TOPRAKSU Genel Müdürlüğü tarafından tespit olunur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikte belirtilir.

Sahibine ait toprak miktarının hesaplanması:

MADDE 29. — Ailelerle aile sayılan kişilere ait arazi miktarının tespitinde tapulu ve tapusuz toprakların tamamı hesaba dahil edilir. Toprak ve Tarım Reformu Örgütünce tarıma elverişli olmadığı tespit edilen arazi hesaba dahil olunmaz.

Bir aileye ait toprak miktarı, aile üyelerinin nerede olursa olsun tasarruflarında bulunan topraklar toplanarak tespit edilir.

İştirak halinde mülkiyette ortakların, müşterek mülkiyette her paydaşın payına düşen toprak miktarı ayrı hesap edilir ve ortak veya paydaşın toprak miktarına eklenir. Aile üyelerinin paylarına düşen toprakların toplamı, aileye ait toprak miktarına eklenir.

Müşterek mülkiyette payın kamulaştırılması ve toprağın bölüştürülmesi:

MADDE 30. — Birden çok kimsenin müştereken malik bulundukları toprağın tamamının kamulaştırılması gerekmeyen hallerde, ilgili paydaşın payının tamamı veya bir kısmı kamulaştırılır.

Hazinenin yukardaki fıkra uyarınca kamulaştırdığı veya başka nedenlerle paya sahip bulunduğu toprakta, Hazine payına düşen yer, ilgili paydaşlar tarafından Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının bu konudaki yazılı isteminden itibaren iki ay içinde aynen bölüştürülerek ayrılır. Paydaşların bulunamaması veya uyuşamaması halinde aynen bölüştürmeyi Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı yapar. Her paydaş bölüşme haritasının kendisine bildirildiği günden başlamak üzere otuz gün içinde, görevli mahkemeye başvurarak bölüştürmeye karşı dava açabilir. Mahkeme, Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonunun kararını aramadan dava tarihinden başlayarak üç ay içinde konu hakkında karar vermekle yükümlüdür. Mahkeme, bölüştürme ile ilgili itirazı haklı bulursa aynen bölüştürmeyi kendisi yapar.

İştirak halindeki mülkiyetin müşterek mülkiyete çevrilmesi:

MADDE 31. — Toprak ve tarım reformu bölgesinde uygulamaya geçileceğinin duyurulmasından itibaren bir ay içinde mirasçılar, tapuda adlarına intikal işlemini yaptırmak zorundadırlar. Elde olmayan nedenlere dayanan gecikmelerde bu süreyi bir ay uzatmaya Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı yetkilidir.

Mirasçılardan biri veya birkaçı mirasçıların ve hisse miktarlarının tayinini ve iştirak halindeki mülkiyetin, paylarının belli edilmesi suretiyle, müşterek mülkiyete çevrilmesini görevli mahkemeden isteyebilirler.

Miras bırakanın ölümü tarihine göre veraset belgesi aranılmasına gerek olmayan hallerde, bu işlemler, ilgililerce köy veya mahalle ihtiyar kurulundan alınacak belgeye dayanılarak tapu dairelerince yapılır.

İlgililerin süresi içinde yaptırmadıkları bu işlemler, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının, görevli mahkemeden alacağı veraset belgesine ve iştirak halindeki mülkiyetin müşterek mülkiyete çevrilmesi kararına veya ölüm tarihine göre köy veyahut mahalle ihtiyar kurulundan alınacak belgeye dayanan istemi ile tapu daireleri tarafından yapılır. Tapulama bölgesinde, kütükler tapuya devredilinceye kadar tapu dairelerine düşen görev, tapulama müdürlüğü tarafından yerine getirilir.

Arazi ile üstündeki ağaçların mülkiyetinin ayrı kişilere ait bulunması halinde, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı, ilgililerden en geç iki ay içinde anlaşma yolu ile ikili mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini ister.

İlgililer ikili mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini, tanınan süre içinde gerçekleştiremedikleri takdirde maliklerden biri veya Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı, ikili mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini genel hükümlere göre görevli mahkemeden talep edebilir. Görevli mahkeme mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini üç ay içinde karara bağlar.

Kamulaştırmada toprak seçimi:

MADDE 32. — Sahibine bırakılacak topraklar mümkün olduğu kadar toplu bir halde ve işletmeyle ilgili yapı ve tesislerden yararlanmaya en elverişli bir biçimde, toprak sahibi aile üyelerinin hakları da gözetilerek aile başkanı tarafından seçilir.

Seçim hakkı, kamulaştırılacak toprakların düzenli bir biçimde dağıtılmasını ve verimli bir şekilde işletilmasini engelleyecek tarzda kullanılamaz.

Aile başkanı veya toprak sahibi bulunamaz veya seçim hakkını yukardaki fıkralar uyarınca Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının isteminden itibaren onbeş gün içinde kullanmazsa seçim, bu madde esaslarına göre Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca yapılır.

Toprak sahibinin başvurması üzerine kamulaştırma:

MADDE 33. — Kamulaştırılan topraktaki yapı veya tesislerden kahvehane, han, dükkân, değirmen, imalâthane ve fabrika gibi tarımsal işletme ile ilgili olmayan taşınmaz mallar hariç, kamulaştırmaya konu olmayan diğer yerler tek başına yararlanılamayacak duruma giriyor veya kamulaştırma nedeniyle bu taşınmaz mallardan yararlanmak önemli ölçüde azalıyor ise toprak sahibinin kamulaştırma kararının bildiriminden başlayarak bir ay içinde yazılı başvurması üzerine, bu yerlerin de bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılması zorunludur.

Uyuşmazlık bu kanundaki esaslara göre görevli mahkemece çözülür.

Toprak sahibinin isteği halinde miktarı ne olursa olsun toprağın tamamını veya bir kısmını Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, gerekli gördüğü hallerde, bu kanun hükümlerine göre kamulaştırmaya yetkilidir.

Kamu yararı kararı:

MADDE 34. — Bu kanunun 13 üncü maddesine göre toprak ve tarım reformu bölgesinin belirtilip yayınlanması, bu kanun gereğince yapılacak kamulaştırmalar için «kamu yararı kararı» sayılır. Ayrıca kamu yararı kararı alınması ve onaylanması gerekmez.

Kamulaştırmada Karşılık Takdir Komisyonu:

MADDE 35. — Kamulaştırmada arazi ile üzerindeki her türlü yapı veya tesislerin karşılığı; Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca Toprak ve Tarım Reformu Örgütünden, birisi başkan ve biri ziraat yüksek mühendisi olmak üzere görevlendirilecek iki kişi, ilçe ziraat yüksek mühendisi veya ziraat teknisyeni, mahalli odosının seçeceği bir kişi ile köyde ihtiyar kurulunun, beldede belediye encümeninin arazi sahipleri arasından seçeceği bir temsilciden oluşmak üzere, beş kişilik bir komisyon tarafından saptanır.

Köy ihtiyar kurulu veya belediye encümeni temsilcisinin seçilmemesi halinde, Karşılık Takdir Komisyonunun bu üyesi, mahallin en büyük idare amiri tarafından ilçe ziraat odası örgütünden re'sen seçilir.

Bir toprak ve tarım reformu bölgesinde, iş durumuna göre birden fazla Karşılık Takdir Komisyonu kurulabilir.

Komisyon başkan ve üyelerinden birinin her ne sebeple olursa olsun, görevi başında bulunmaması halinde, yeri on gün içinde, geçici veya daimi olarak aynı nitelikte bir kimse ile doldurulur.

Kamulaştırma karşılığının saptanması:

MADDE 36. — Kamulaştırma karşılığı, kamulaştırma tarihindeki alım satım bedelidir. Alım satım (rayiç) bedelinin tespitinde; arazinin iklim bölgesi, kullanma şekli, sulama olanakları, ıslah durumu ve toprak endeksi gibi teknik faktörler ve ulaştırma, pazarlama ve tarımsal gelir gibi ekonomik etkenler gözönünde tutulur.

Toprak üzerindeki yapı veya tesislerin kamulaştırma karşılığı, kamulaştırıldığı yıl içindeki inşaat fiyatlarına göre bulunacak maliyetinden yıpranma payı düşülerek hesaplanır.

Kamulaştırma karşılığı, taşınmaz malın bulunduğu yerin toprak ve tarım reformu bölgesi ilân edilmesinden önce sahibinin bildirdiği Emlâk Vergisi değerini geçemez. Karşılık Takdir Komisyonunca saptanan karşılık bu değerden yüksek ise kamulaştırma karşılığı bu değere indirilir.

Devlet eliyle yapılan sulama şebekesi ve benzeri yatırımlar sebebiyle meydana gelen değer artışları, arazinin kamulaştırma karşılığından düşülür. Ancak, sulama şebekesi ve benzeri yatırımlar yapıldıktan sonra arazi satılmışsa bu takdirde araziyi sonradan satın almış olan kimsenin ödemiş olduğu bedelden az bir değer kamulaştırma karşılığı olarak tespit edilemez.

Karşılık Takdir Komisyonlarının karşılık tespitine, görev ve yetkilerine, çalışmalarına, başkan ve üyelere verilecek tazminata ilişkin esaslar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca düzenlenecek yönetmelikte belli edilir.

Kamulaştırma kararı:

MADDE 37. — Bu kanuna göre yapılacak kamulaştırmalarda, kamulaştırma kararını Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı verir.

Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca kamulaştırılması gerekli görülen toprak ile varsa üzerindeki yapı veya tesislerin sınırlarını, yüzölçümünü, niteliklerini ve takdir edilen karşılıklarını gösteren harita, cetvel, kroki ve tutanaklar kamulaştırma kararı alınmak üzere Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına gönderilir.

Kamulaştırma kararının bildirimi:

MADDE 38. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca kamulaştırılmasına karar verilen toprak ile varsa üzerindeki yapı veya tesislerin sınırlarını, yüzölçümünü, niteliklerini ve takdir edilen karşılıklarını gösteren harita, cetvel, kroki ve tutanakların bir örneği Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca taşınmaz malın bulunduğu ilin valiliğine, bir örneği de tapu siciline şerh verilmek üzere tapu dairesine gönderilir.

Kamulaştırma kararının bir örneği valilikçe, kamulaştırılan toprak ile varsa üzerindeki yapı veya tesislerin bulunduğu köy veya belediyede, herkesin kolaylıkla görebileceği şekilde onbeş gün süre ile asılarak yayınlanır ve varsa mahalli gazete ile ilânın yapıldığı duyurulur. Kararın bir örneği Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca ilgililerin bildirimlerindeki adreslerine gönderilir. İlânın yapıldığı bir tutanakla saptanır. İlân, adresi belli olmayan veya bildirimde yazılı adreslerde bulunmayan ve adres değişikliğini bildirmeyen ilgililere bildiri yerine geçer.

Dava:

MADDE 39. — İlgililer kamulaştırma kararının 38 inci madde uyarınca kendilerine bildirildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kamulaştırma işlemlerine ve ödenecek karşılığa karşı Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonuna başvurmaksızın görevli mahkemede dava açabilirler.

Karşılığın ödenmesi:

MADDE 40. — Kamulaştırmada karşılık, kamulaştırma kararı tarihinden başlamak üzere, yıllık taksitler halinde ödenir. Kamulaştırma karşılığının yüzde onbeşi peşin olarak ödenir ve bu miktar altmışbin liradan az olamaz. Bakiye, bir yıl sonra başlamak ve ondokuz yılda ödenmek üzere ondokuz eşit takside bağlanır. Her taksit otuzbin liradan az olamaz.

Sahibi bulunduğu araziyi doğrudan doğruya işleten çiftçinin arazisinin tamamının kamulaştırılması halinde, kamulaştırma karşılığının peşin ödenecek ilk taksidi ikiyüzellibin liradan az olamaz.

Kamulaştırma karşılığı olarak peşin ödenen miktardan geriye kalan kısım onbeşbin liradan az olduğu takdirde bakiye peşin olarak ödenebilir.

Kamulaştırma karşılığının son taksidi onbeşbin liradan az olduğu takdirde bu meblâğ bir evvelki taksitle birlikte ödenebilir.

Bu kanuna göre küçük çiftçi sayılanların kamulaştırılan toprağının karşılığının tamamı peşin olarak ödenir.

Bakanlar Kurulu mazbut ve mülhak vakıflara ait toprakların kamulaştırma bedelinin Devlet Planlama Teşkilâtınca uygun görülecek sınai yatırım projelerinin finanse edilmesi amaciyle peşin veya uygun göreceği taksitlerle ödenmesini kararlaştırabilir.

Taşınmaz malları kamulaştırılan gerçek ve tüzel kişilerden 16 Şubat 1973 tarihinden önce bu taşınmaz malları için aldıkları tarım kredileri dolayısiyle T. C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine borçları bulunanların taşınmaz mallarının tamamı kamulaştırılmış ise, taşınmaz malların tamamına; taşınmaz mallarının bir kısmı kamulaştırılmış ise, kamulaştırılan kısma isabet eden vadesi gelmiş ve gelecek olan borçlarına tekabül eden kamulaştırma karşılığı T. C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine öncelikle ve peşin olarak ödenir. Kamulaştırma karşılığından T. C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin alacaklarının mahsubedilmesinden sonra bakiye, hak sahibine bu kanunun genel hükümlerine göre ödenir. 16/2/1973 tarihinden sonra alınan tarım kredilerine ait borçların kamulaştırma karşılığına tekabül eden kısmı, kamulaştırma karşılığından T. C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine öncelikle ve bu kanunun genel hükümlerine göre ödenir.

Kamulaştırma karşılığının T. C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin alacaklarından az olması halinde banka ve kooperatiflerin bakiye alacaklar üzerindeki bütün hak ve selâhiyetleri saklıdır.

Tarımsal işletmeyle ilgili olmayan kahvehane, han, dükkân, değirmen, imalâthane ve fabrika gibi yapı ve tesisler, toprak ve tarım reformunun amaçları ve uygulanması bakımından gerekli görüldüğü takdirde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılabilir. Ancak bu yapı ve tesislerin kamulaştırma karşılıklarının tamamı peşin olarak ödenir.

Türkiye Cumhuriyeti adına yapılmış milletlerarası andlaşmalarla, kanundaki özel durumlara ilişkin hükümler saklıdır.

Yabancı uyruklulara ait taşınmaz malların kamulaştırılmasında karşılığın tespiti ve ödenmesi mütekabiliyet esaslarına göre yapılır.

Arazisinin tamamının veya bir kısmının kamulaştırılması sonucu işletmenin gerektirdiği standardın dışında kalan faydalanılabilir nitelikteki tarımsal alet ve makineler, sahibinin istemi üzerine, bedelleri peşin olarak ödenmek suretiyle, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca kamulaştırma tarihinde, bu alet ve makinelerin yenilerinin tespit olunacak fiyatlarından yıllara göre gerekli yıpranma payları düşülerek bulunacak değeri üzerinden satınalınabilir.

Tarımsal alet ve makinelerin işletme büyüklük ve tiplerine göre nitelikleri ve standartlarının tespiti, faydalılabilir nitelikte olup olmadıklarının saptanması, yıpranma paylarının hesaplanması, devralma, devretme ve kullanma usul ve esasları yönetmelikte belirtilir.

Borç senetleri ve faiz:

MADDE 41. — 40 ve 42 nci maddelere göre takside bağlanacak miktar için hak sahiplerine Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca ada yazılı borç senetleri verilir ve borç senetlerine Devletçe vadeli mevduata ödenen miktara kadar faiz ödenir.

Hisse senedi ile ödeme:

MADDE 42. — Hak sahibine istediği takdirde kamulaştırma karşılığının tamamı için, Bakanlar Kurulunca tespit edilecek kamu sınai teşebbüsleri veya iştiraklerinin ada yazılı hisse senetleri verilir. Bu hisse senetlerine, Devletçe ondokuz yıl süreyle yılda yüzde sekiz temettü garantisi tanınır ve yüzde sekiz temettü her türlü vergi, harç ve resimden muaftır. Yüzde sekizin üzerinde temettü dağıtıldığı takdirde yüzde sekizi fazla temettü hakkında vergi, harç ve resim yönünden ilgili kanunî hükümler uygulanır.

Hak sahibi kamulaştırma karşılığının yüzde kırkının toprak ve tarım reformu bölgelerinde veya kalkınmada öncelikli yörelerde kurulacak sınaî teşebbüslerden Bakanlar Kurulunca tespit edilecek olanların hisse senedi ile ödenmesini istediği takdirde, kamulaştırma karşılığının geri kalan kısmı, bir yıl sonra başlamak ve oniki yılda ödenmek üzere oniki eşit takside bağlanır ve taksit otuzbin liradan az olamaz.

Borç ve hisse senetleri ile ilgili hükümler:

MADDE 43. — Borç ve hisse senetlerinin çıkarılması, borçların asılları ile faizlerinin ve hisse senetleri temettüünün ödenme zamanı ve borç ve hisse senetleri ile ilgili diğer hususlar, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte düzenlenir.

Ödeme, elkoyma ve tescil:

MADDE 44. — Kamulaştırma işlemi tamamlanan taşınmaz malların, bu kanuna göre peşin ödenmesi gereken kamulaştırma karşılığı, hak sahipleri adına, T. C. Ziraat Bankasına, bulunmayan yerlerde mal sandıklarına yatırılarak taşınmaz mallara elkonur ve bunlar Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının istemi ile Hazine adına tescil edilir.

Kamulaştırmanın iptali:

MADDE 45. — Kamulaştırma kararının iptalinin kesinleştiği tarihte toprak henüz dağıtılmamış veya bu kanunda saptanan diğer amaçları gerçekleştirmek için bir kamu hizmetine tahsis edilmemişse sahibine geri verilir.

Toprak dağıtılmış veya başkaca bir kamu hizmetine tahsis edilmişse kamulaştırma karşılığı peşin ödenir. Toprak sahibine, istediği ve bulunduğu takdirde, eşdeğerde başka bir toprak verilebilir.

Toprak ve tarım reformu bölgesi dışında kamulaştırma:

MADDE 46. — Toprak ve tarım reformu bölgesi dışında yapılacak kamulaştırmalarda bu kanunla Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığına verilen görevleri taşınmaz malların bulunduğu yerdeki Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca yetkili kılınacak ilgili kamu kuruluşunun il örgütü yapar ve yürütür.

Kamulaştırılan arazinin tahliyesi:

MADDE 47. — Kamulaştırılan arazi, kamulaştırma kararının, 38 inci madde uyarınca tapu siciline şerh verilmesini takibeden otuz gün içinde Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca hasat mevsimi sonu gözönünde bulundurulmak suretiyle tespit olunarak kendilerine tebliğ edilen tarihte malik veya zilyedler tarafından tahliye olunur.

Malik veya zilyedi tarafından tahliye olunmadığı takdirde, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının istemi üzerine arazi, o mahaldeki icra dairesi tarafından 6830 sayılı Kanun gereğince tahliye edilir.

Genel hükümlerin uygulanması:

MADDE 48. — Toprak ve tarım reformu amacı ile yapılan kamulaştırmalarda bu kanuna aykırı olmayan genel hükümler uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TOPRAK DAĞITIMI

Toprak dağıtılacaklar:

MADDE 49. — Dağıtımda toprak aile başkanlarına verilir.

Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca aile dışında kalmayı üstün tuttukları saptanan reşit fürulardan erkek olanlar ile aile sayılan kişilerden vesayet altında olmayan erkeklere toprak verilebilir.

Tüzel kişiler toprak dağıtımından yararlanamaz.

Toprak dağıtımından yararlanma:

MADDE 50. — Toprak dağıtımından yararlanabilmek için aşağıdaki şartları taşımak gerekir:

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Medeni hakları kullanma yeteneğine sahip bulunmak,

c) 52 nci maddenin son fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyle toprak ve tarım reformu bölgesinin ilânına ait duyurunun yapıldığı tarihte en az üç yıldan beri sürekli olarak o bölgede ikamet etmek ve toprak dağıtımından yararlanmak için istemde bulunmak,

d) Bu kanun hükümlerine göre kurulacak Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerine üye olacağını, verilecek toprağı kendisinin işleyeceğini Toprak ve Tarım Reformu örgütüne karşı yüklenmiş olmak,

e) Bu kanun hükümlerine aykırı eylem ve işlemleri dolayısiyle toprağı kamulaştırılmamış olmak,

f) Bu kanuna veya diğer kanunlara göre toprak dağıtımından yararlanıp da verilen toprağı elinden çıkarmamış veya kanun hükmü uyarınca geri alınmamış bulunmak,

g) Kendisinin veya ailesi üyelerinden birinin sahip bulunduğu tarım arazisinin tümünü veya bir kısmını yönetmelikte belirtilecek zorunlu haller dışında 26 Temmuz 1972 tarihinden sonra herhangi bir şekilde elinden çıkarmamış olmak,

h) Bedeni ve fikri kabiliyeti çiftçilik yapmaya elverişli olmak,

Toprak istemi:

MADDE 51. — Bu kanuna göre toprak ve tarım reformu bölgelerinde toprak dağıtımından yararlanmak isteyenler, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilecek esaslara göre, duyuru tarihinden itibaren bir ay içinde istemde bulunurlar. Bu süre içinde istemde bulunmamış olanlar bu kanunun toprak dağıtımı ile ilgili hükümlerinden faydalanamazlar.

Toprak dağıtımında gözetilecek sıra:

MADDE 52. — Toprak dağıtımında aşağıdaki sıra gözetilir:

a) Kendisinin veya ailesi üyelerinin toprak ve tarım reformu bölgesi içinde ve dışında yeter toprağı olmayan çiftçiler ile toprak ve tarım reformu bölgesi içinde ve dışında hiç toprağı bulunmayan veya yeter toprağı olmayan ve reform bölgesinde en az üç yıldan beri başkasının toprağında kiracılık veya ortakçılık yapan çiftçiler,

b) Kendisi ile ailesi üyelerinin hiç toprağı bulunmayan ve toprak ve tarım reformu bölgesinde başkalarının toprağında en az üç yıldan beri geçimini tarım işçisi olarak sağlayan aile başkanları,

c) Toprak ve tarım reformu bölgesinde oturan ailesinden ayrı yaşamayı tercih ettikleri tespit olunan ve çiftçilikle geçinen reşit fürular.

Ziraat ve Veteriner Fakülteleriyle ilgili meslek okullarını bitirenlerden kendisine verilecek arazinin bulunduğu yerde oturmayı ve çiftçilik yapmayı taahhüt edenler ile Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca gerekli görüldüğü takdirde toprak ve tarım reformu bölgelerine naklen yerleştirileceklerden mesleği çiftçilik olan aile başkanlarına yukarıdaki sıraya bağlı kalınmaksızın toprak dağıtılabilir.

Toprak dağıtılacaklardan aynı grup içinde olanlar arasında öncelik sırası:

MADDE 53. — Yukarıdaki maddenin her bendi kapsamına girenler arasında seçme aşağıdaki sıraya göre yapılır:

1. En az yirmibir en çok altmış yaşında olanlar ve Türkçe okuma ve yazma bilenler, 21-60
2. Tarıma ilişkin dallarda en az altı ay eğitim görmüş olanlar,
3. Çocuk sahibi olup da;

a) Evi ve yeter üretim araçları bulunanlar,

b) Evi olup yeter üretim araçları bulunmayanlar,

c) Yeter üretim araçları bulunup da evi olmayanlar.

4. Üçüncü bentteki sıralamaya göre çocuk sahibi olmayanlar.

Dağıtımda verilecek toprak miktarı:

MADDE 54. — Toprak dağıtımından yararlanacak aile başkanlarına ve aile sayılan kişilere bu maddede belirtilen esaslar dahilinde yeter gelir sağlayacak miktarda toprak verilir.

Bir ailenin yeter gelire sahip olması için gerekli arazi miktarı, iklim ve arazi özellikleri ile bölge için öngörülen tarımsal işletme tipleri gözönünde bulundurularak, bir aileye 1971 yılı toptan eşya fiyatları endeksine göre, yılda onbeşbin liralık tarımsal gelir sağlayacak şekilde, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca tespit edilir.

Tarımsal gelir, brüt gelirden işçilik ve arazi borç taksitleri hariç üretim için gerekli diğer masrafların çıkarılmasından sonra kalan miktardır.

Aile nüfusu beşden fazla olursa her fazla nüfus için aile gelirine yüzde on oranında tarımsal gelir payı eklenir. Ancak, fazla nüfus için eklenecek tarımsal gelir payları toplamı, ikinci fıkrada bir aile için öngörülen gelirin yüzde ellisini geçemez.

Topraklandırılacak hiç toprağı olmayan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçi ailelerinin arazisi sulu ise Tablo 3 ve kuru ise Tablo 4 de gösterilen miktarı geçemez. Tablo 3 ve 4 de gösterilen arazi miktarları toprak endeksi elli olan araziler içindir. Toprak endeksi elliden farklı olan arazilerde verilecek toprak miktarı, Tablo 5 deki katsayılar ile o ilçede elli endeksine göre verilecek arazi miktarlarının çarpılması suretiyle bulunacak miktarları geçemez.

Tablo 3 ve 4 de gösterilen miktarlar, ait oldukları ilçelerin hudutları içindeki her araziye uygulanır.

Bir çiftçi ailesine arazi bir miktarı sulu, geriye kalanı kuru olarak verilecekse o yerin Tablo 4 de belirtilen kuru arazi normunun Tablo 3 de belirtilen sulu arazi normuna oranı esas alınarak sulu arazi miktarı kuru arazi miktarına dönüştürülerek işlem yapılır.

İşletmelerin, yoğun kredi uygulanması suretiyle yeter gelirli hale getirilmeleri esasları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikte belirtilir.

Toprak dağıtılırken gözönünde bulundurulacak hususlar:

MADDE 55. — Toprak, imkân ölçüsünde toplu olarak verilir.

Toprak dağıtımının, bölgenin doğal ve ekonomik şartlarına göre çeşitli üretim bölümlerini içine alan işletmeler halinde veya bağcılık, meyvecilik, sebzecilik, tarla ziraati ve hayvancılık gibi bir üretim bölümünde toplanan işletmeler kurulabilecek şekilde yapılması esastır.

Bu esaslara göre yeter toprağı bulunmayan çiftçilere toplu olarak toprak verilebildiği takdirde çiftçinin maliki bulunduğu eski toprak parçaları Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen bu arazilerin bu kanunun kamulaştırma ile ilgili hükümlerine göre saptanacak karşılıkları, toplu olarak verilecek toprak için borçlandırılacak miktardan düşülür.

Başka yerde toprak verilmesi:

MADDE 56. — Dağıtılacak yeter toprak bulunmayan veya kalmayan toprak ve tarım reformu bölgelerinde oturan çiftçi aileleri istemde bulunduklarında, başka bölgelerde bu kanun hükümlerine göre topraklandırılacak tarımsal iskâna tabi tutulurlar.

Başka bir toprak ve tarım reformu bölgesinde kendisine toprak verilenlerin eski yerlerindeki arazileri Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçer ve başkaca hükme hacet kalmaksızın Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının istemi üzerine Hazine adına tescil olunur.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen arazilerin, bu kanunun kamulaştırma ile ilgili hükümlerine göre saptanacak karşılıkları, verilecek toprak için borçlandırılacak miktardan düşülür.

Örnek köy kurulması:

MADDE 57. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca, emrine gecen arazi üzerinde örnek köyler kurulabilir, mevcut köylere eklemeler yapılabilir ve bu kanun gereğince topraklandırılacaklardan istemde bulunanlar buralara yerleştirilebilir.

Örnek köyler kurulurak yapılan toplu tarımsal yerleşimlerde fiziksel planlama esas alınır.

Kurulan örnek köylere veya mevcut köylere eklenen aile işletmelerine yerleştirilecekler 2510 sayılı İskân Kanununun değişik 37 nci ve 38 inci maddesinin (g) bendindeki muaflıktan yararlanırlar.

Borçlandırma:

MADDE 58. — Bu kanun hükümlerine göre dağıtımdan yararlanarak toprağın mülkiyetini iktisap edenler, adlarına tapu siciline yapılacak tescille birlikte, toprak ile üzerindeki yapı ve tesislerin karşılığını Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına bu madde hükümlerine göre borçlanırlar.

Topraklandırmada borçlandırma karşılıkları, bu kanunun 36 ncı maddesi hükümlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca tespit edilir.

Bu Kanun hükümlerine göre tarımsal yerleşime tabi tutulanlar ayrıca kendileri için yaptırılan veya satınalınan konutlar ile kendileri için kurulmuş olan işletmenin gerektirdiği diğer yapı ve tesislerin karşılığını Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca tespit edilecek miktarlar ve esaslara göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına borçlanırlar.

Borçlar, borçlandırmadan sonra gelen yılın Ocak ayını takibeden ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca hasat dönemleri dikkate alınarak tespit edilecek olan aylardan başlamak üzere yirmibeş yılda ve yirmibeş taksitte faizsiz olarak ödenir.

Borçlandırma karşılıklarının tespiti, ödeme zamanı ve şekilleri ile ilgili hususlar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca belirtilir.

Alacaklar, bu kanunun 206 ncı maddesinde saptanan usule göre alınır.

Topraklandırılamayan çiftçilere sağlanacak olanaklar:

MADDE 59. — 56 ve 57 nci maddelerle öngörülen tarımsal yerleşim düzenlemesine rağmen bu kanun hükümlerine göre topraklandırılamayan çiftçi aile başkanlarına, geçimlerini sağlamak maksadı ile bulundukları yerlerde yan gelir temini amacıyle girişecekleri teşebbüslerinde, bu kanun hükümlerine göre kredi verilmesinde veya toprak ve tarım reformu bölgesinde çiftçilik dışında yeniden yaratılacak istihdam olanaklarından yararlanmada öncelik tanınır.

Birinci fıkra gereğince toprak ve tarım refarmu bölgelerinde geçim olanaklarına kavuşturulamayan topraksız çiftçi aile başkanlarından veya aile fertlerinden isteyenler, her türlü masrafları Toprak ve Tarım Reformu Fonundan karşılanmak suretiyle 2510 sayılı İskân Kanununa 1306 sayılı kanunla eklenen ek 3 üncü madde hükümlerine göre eğitilerek tarım dışı sektörlere aktarılmak suretiyle iskân edilebilirler.

İkinci fıkra kapsamına giren çiftçi aile fertlerinden gerekli şartları haiz olan birine, dış ülkelere işçi göndermede öncelik tanınabilir.

ALTINCI BÖLÜM

DAĞITILAN VE SAHİBİNE BIRAKILAN TOPRAKLARA İLİŞKİN HÜKÜMLER

Dağıtılan toprak üzerinde mülkiyetin kazanılması:

MADDE 60. — Dağıtılan toprak ile varsa yapı veya tesislerin mülkiyeti, bunların hak sahiplerine teslimi tarihinden itibaren hesaplanacak üç yıllık deneme süresi sonunda, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının istemi üzerine toprak verilen adına tapuya tescil ile kazanılır.

Tescil için toprak verilenlerin deneme süresi içinde topraklarını bu kanun hükümlerine göre işletmiş olmaları ve üyesi bulundukları Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerine karşı yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmiş bulunmaları zorunludur. Bu zorunluluğu yerine getirmeyenler bu kanunla verilmesi öngörülen haklardan yararlanamazlar.

Üç yıllık deneme süresi içinde arazi aday çiftçi tarafından mukavele ile işletilir.

Aday çiftçiden toprağı kullanma karşılığı alınmaz. Tip mukavele ve kredi verme esaslarıyle aday çiftçinin deneme süresi içindeki yükümlülükleri, ehliyet ve liyakatlerinin tespiti yönetmelikte belirtilir.

Dağıtılan toprak ile verilen ayni kredi ve araçlar üzerinde kayıtlamalar:

MADDE 61. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni olmaksızın dağıtıma konu olan topraklar ile tarımsal yerleşimde sağlanan gayrimenkullerin devir edilemeyeceği veya ayni hakla kayıtlanamayacağı, toprakların hak sahipleri adına tescili sırasında tapu siciline şerhedilir.

Toprak ve Tarım Reformu Örgütü ve Kooperatifleriyle öteki kamu tüzel kişileri tarafından sağlanan ayni krediler ve verilen araçlar başkasına devir ve temlik edilemez ve bunların devir ve temliki vaad olunamaz. Kamu yararı dışında, bunlar üzerinde üçüncü şahıslar lehine ayni haklar kurulamaz. Bu mallar gerçek ve tüzel kişilerin alacakları için haciz olunamaz.

Yeter toprağı bulunmayanlardan toprak verilenlerin dağıtımdan önce, kendilerinin ve ailesi üyelerinin tasarrufları altındaki toprak ile varsa yapı ve tesisler, bunlara sağlanan ayni krediler ve verilen araç ve gereçler hakkında da birinci ve ikinci fıkralar hükmü uygulanır. Bu mallar üzerinde üçüncü kişilerin, bölgenin toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilmesinden önce kazandıkları ayni haklar ve konulan hacizler saklıdır.

Dağıtılan toprak ile varsa yapı ve tesislerden, Toprak ve Tarım reformu örgütü ve Kooperatifleriyle diğer kamu tüzel kişileri tarafından sağlanan kredilerden doğan borçların tamamen ödenmiş veya ödenmeleri yeter teminata bağlanmış olduğu hallerde, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni ve işletme bütünlüğünün bozulmaması kaydıyle bu maddede kayıtlanan temliki tasarruflar yapılabilir.

Bırakılan toprak üzerindeki kayıtlamalar:

MADDE 62. — Bu kanunun 28 inci maddesinde belirtilen miktara kadar toprağı olan veya kendilerine bu miktar toprak bırakılanlar, topraklarının tamamını veya 54 üncü maddeye göre saptanan miktarı aşan parçalarını, sahiboldukları ve bu suretle sahibolacakları toplam toprak miktarı 28 inci maddede belirtilen miktarları aşmayan kişilere devir ve temlik edebilirler.

Bunun dışındaki devir ve temlikler Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının iznine bağlıdır.

Taksim ve ifraz yasağı:

MADDE 63. — Dağıtılan veya sahibine bırakılan topraklar hükmen veya rızaen taksim edilemez veya ifraz işlemlerine konu olamaz.

Ancak bu kanunun 54 üncü maddesinde gösterilen miktarların altına düşmemek şartiyle yukarıdaki fıkrada gösterilen toprakların taksim veya ifrazı caizdir.

Dağıtılan toprağın geri alınması ve bırakılan toprağın kamulaştırılması:

MADDE 64. — Kendilerine toprak verilen veya bırakılanlar, topraklarını bu kanunun öngördüğü biçimde işletmekle yükümlüdürler.

Bu şekilde işletilmeyen veya terk edilen toprak, dağıtım yoluyle verilmişse, üzerindeki yapı veya tesisler ve varsa sağlanan ayni krediler ve verilen araç ve gereçler geri alınır; sahibine bırakılmışsa, bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılır.

Aday çiftçiden arazinin geri alınması:

MADDE 65. — Bu kanun hükümlerine uygun hareket etmemeleri ve 60 ncı maddede öngörülen yönetmelikte tespit edilen yükümlülüklerini yerine getirmemeleri sebebiyle deneme süresi içinde işlediği arazinin kendisinden geri alınmasına Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca karar verilen aday çiftçiler, karar tarihini takibeden otuz gün içinde işlemiş oldukları araziyi Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca hasat mevsimi sonu gözönünde bulundurulmak suretiyle tespit olunarak kendilerine tebliğ edilen tarihte tahliye ederler.

Aday çiftçi tarafından tahliye olunmadığı takdirde, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının istemi üzerine arazi, o mahaldeki icra dairesi tarafından 6830 sayılı Kanun gereğince tahliye edilir.

Geri alma işlemi:

MADDE 66. — Dağıtılan toprak ile varsa üzerindeki yapı veya tesislerin, sağlanan ayni kredilerin ve verilen araç ve gereçlerin geri alınmasına Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının veya Bölge Başkanlığı o bölgeden kaldırıldığı takdirde Tarım Bakanlığının bölgedeki mahalli örgütünün önerisi üzerine Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca karar verilir.

Toprak sahibi bu karara karşı, kendisine bilidirlmesinden itibaren bir ay içerisinde, görevli mahkemeye itiraz ve dava edebilir. Mahkemece bir ay içinde karar verilir. Mahkemenin kararı kesindir.

Geri alma kararı üzerine, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı toprak sahibine başvurarak toprak ile varsa üzerindeki yapı veya tesislerin, sağlanan ayni kredilerin, verilen araç ve gereçlerin kendisine teslimini ister. Toprak, tapuda dağıtılan adına tescil edilmişse tapu kaydı, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının talebi üzerine mahalli tapu dairesince Hazine adına düzeltilir.

Toprak verilenin ödediği karşılık ve taksitler faizsiz olarak, dağıtım giderleri ve elde edilen faydalar mahsubedildikten sonra kendisine geri verilir.

Dağıtlan toprağın geri verilmesi:

MADDE 67. — Bu kanuna göre kendisine toprak verilen kimse herhangi bir özür nedeniyle toprağı işletemezse toprağının, varsa yapı veya tesislerin ve sağlanan ayni kredilerle verilen araç ve gereçlerin geri alınmasını Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığından isteyebilir.

Geri vermede 66 ncı maddenin dördüncü fıkrasına göre işlem yapılır.

Dağıtıma tabi miktara kadar olan topraklarda mirasçıların tasarrufu:

MADDE 68. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde bu kanunun 54 üncü maddesinde gösterilen miktarlara kadar toprağı bulunan çiftçilerin ölümü halinde, tarımla ilgili olmayan taşınır ve taşınmaz malları hariç, sahibi bulundukları toprak ile varsa üzerindeki tarımsal yapı veya tesisler, işletme araç ve gereçleri bir bütün sayılır ve mirasçılar arasında hiçbir şekilde taksim edilemez.

Miras bırakanın ölümünden itibaren en geç iki ay içinde mirasçılar, miras bırakanın bırakmış olduğu, yukarda birinci fıkrada belirtilen tarımla ilgili taşınır ve taşınmaz malları Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Mirasçılar, mirasın açılmasından itibaren en geç altı ay içinde kendilerine intikal eden, yukarda birinci fıkrada belirtilen tarımla ilgili taşınır ve taşınmaz malları, bu kanuna göre toprak dağıtımından yararlanabilecek mirasçılardan birisine devir ve temlik ederek miras ortaklığına son vermedikleri takdirde, dağıtım yolu ile verilen toprak ve diğer mallar bu kanunun 66 ncı maddesinin 1, 2 ve 3 üncü fıkraları hükümlerine göre geri alınır. Mirasçının şahsına ait topraklar ise bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılır. Bu topraklar ile üzerindeki yapı ve tesisler ve taşınır mallar, toprağı işletmek isteyen mirasçılar arasın-

da 52 ve 53 üncü maddelere göre yapılacak sıralamada önde gelenlerden Toprak ve Tarım Reformu örgütünce toprağı en iyi şekilde işleteceği tespit edilene bir bütün halinde bu kanun hükümlerine göre borçlandırılarak verilir.

Eş veya füruun ölümü halinde tahsis ve temlik üçüncü fıkradaki esaslara göre aile başkanına yapılır.

Aday çiftçinin ölümü halinde verilmiş olan toprak ile diğer mallar, ayrıca bir işleme lüzum olmaksızın, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca geri alınır veya varsa aynı ailenin yeni başkanına tahsis edilir. Toprak ile diğer malların yeni aile başkanına tahsis edilmesi halinde yeni aile başkanı ile yeniden mukavele yapılır. Ancak adaylık döneminin başlangıç tarihi olarak, ilk mukaveledeki tarih kabul edilir.

Bu maddenin 3 üncü fıkrası uyarınca dağıtım yoluyla verilen toprakların geri alınmasında, verilen toprağın karşılığı henüz tamamen ödenmemiş ise 66 ncı maddenin 4 üncü fıkrası uygulanır. Verilen toprağın karşılığının tamamen ödenmiş bulunması halinde, geri almada bu kanunun kamulaştırmaya ilişkin hükümleri uygulanır.

Bırakılan miktara kadar olan topraklarda mirasçıların tasarrufu:

MADDE 69. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde bu kanunun 28 inci maddesinde gösterilen miktarlara kadar toprağı olan veya kendilerine bu miktarlarda toprak bırakılan çiftçilerin ölümü halinde, mirasçılar tarımla ilgili olmayan taşınır ve taşınmaz mallar hariç miras bırakanın bırakmış olduğu toprak ve üzerindeki tarımsal yapı ve tesisler ile araç ve gereçleri en geç onbeş gün içinde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Mirasçılar kendilerine intikal eden toprakları bu kanunun 54 üncü maddesinde gösterilen miktarlardan az olmamak üzere, varsa üzerlerindeki tarımsal yapı ve tesisler ile diğer araç ve gerecleri aralarında taksim edebilir veya bu kanuna göre toprak dağıtımından yararlanabilecek olan mirasçılara devir veya temlik ederek miras ortaklığına son verebilirler.

Mirasın açılmasından başlayarak altı ay içerisinde mirascılar arasında devir ve temlik işleminin yapılmaması halinde ve tarımla ilgili taşınır ve taşınmaz mallar Toprak ve Tarım Reformu örgütünce ikinci fıkradaki esaslar dahilinde mirasçılar arasında taksim edilir veya 52 ve 53 üncü maddelere göre yapılacak sıralamada önde gelenlerden Toprak ve Tarım Reformu örgütünce toprağı en iyi şekilde işleyeceği tespit edilen mirasçı veya mirasçılara tahsis olunabilir.

Toprak ile varsa üzerindeki yapı ve tesislerin taksimi mümkün olmadığı takdirde, bunlar bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

TOPRAK VE TARIM REFORMU KOOPERATİFLERİ

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri:

MADDE 70. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde tarımsal işletmelerin tek başlarına yapamayacağı veya birlikte yapılmasında fayda bulunan işleri yapmak, üretimin artırılmasını, değerlendirilmesini ve pazarlanmasını sağlamak, toprak ve tarım reformunun gerçekleştirilmesine yardımcı olmak amacıyle Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı 163 sayılı Kanuna ve bu kanun hükümlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin kurulmasını sağlar.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin görevleri:

MADDE 71. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin görevleri aşağıdaki bentlerde gösterilmiştir:

a) Ortakların ihtiyaçları olan her türlü üretim girdi, araç ve gereçlerini sağlamak,

b) Ortakların tek başlarına yapamadıkları veya birlikte yapılmasında fayda bulunan iş ve hizmetleri yapmak,

c) Ortakların ürünlerinin doğrudan doğruya veya işlenerek pazarlanmasını sağlamak,

d) Ortakların ürünlerini işlemek için tesisler kurmak,

e) Ortakların kredi ihtiyaçlarını karşılamak ve bu kredilerin yerinde kullanılmasını sağlamak ve denetlemek,

f) Ortaklarına tarımsal makine hizmetleri sağlamak, ortakların müştereken yararlanabilecekleri her çeşit makine, ekipman ve tesisler kurmak,

g) Ortaklarına tarımsal üretimin düzenlenmesinde, verimin artırılmasında yardımcı olmak,

h) Ortakların tüketim malları ihtiyacını gidermek,

i) Köy el sanatlarını ve küçük sanatları öğretmek ve geliştirmek,

j) İlgili kuruluşla birlikte hazırlanacak bir tarımsal yayım programı içerisinde modern tarım tekniği ve uygulaması konusunda ortakların eğitimini sağlamak,

k) Ortaklarını kooperatifçilik yönünden eğitmek,

l) Ortakların su kaynaklarından ve elektrik enerjisinden yararlanmasını sağlamak ve düzenlemek,

m) Arazi ıslahı, toprak muhafaza ve tarımsal sulama hizmetlerini yapmak,

n) Mera, yaylak ve kışlakların bakım ve ıslahını sağlamak,

o) Ortakların konut ve tarımsal yapılarının ıslahına yardımcı olmak,

p) Kooperatiflerin amaçlarına ulaşmak için taşınmaz mallar edinmek veya kiralamak ve bunlar üzerinde yapı ve tesisler kurmak ve her türlü tarımsal faaliyette bulunmak,

r) Sigorta acenteliği yapmak ve mevduat kabul etmek.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve Birliklerinin mevduat kabulü ile ilgili esaslar:

MADDE 72. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve Birliklerinin toplayacakları mevduat, üst kuruluşların ve 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile bu kanuna ek 153 sayılı Kanunun teminatı altındadır. Mevduat kabulüne yetkili kılınacak Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve Birlikleri için Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliğince Maliye Bakanlığının önceden müsaadesi alınır. Toplanan mevduatın kullanma yetkisi Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliğine aittir.

Maliye Bakanlığınca yapılacak tetkikler sonunda, mevduat kabul etmelerinde bilahare mahzur görülen koperatif ve birliklerin mevduatı kabul yetkileri Bankalar Kanununun 13 üncü maddesine göre kaldırılır.

Kişilerin bu kuruluşlardaki tasarruf mevduatının üçbin liraya kadar olan kısmı, faizleri hariç haczolunamaz.

Tasarruf mevduatı sahipleri, mevduatlarının yarısı için bu mevduatı kabul etmiş olan Toprak ve Tarım Reformu Koperatifleri ve Birliklerinin aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinden imtiyazlı alacaklıdırlar. Tasfiye halinde, tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmı tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediye olunur.

Mevduat toplamaya yetkili Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve Birliklerinin düzenleyecekleri aylık mevduat cetvelleri ile üç aylık ve yıllık hesap özetleri Merkez Birliğince birleştirilerek birer kopyaları Bankalar Kanununun 51 inci maddesinde tayin edilen süreler içerisinde Ticaret ve Maliye Bakanlıkları ile T. C. Merkez Bankasına verilir.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve Birlikleri topladıkları mevduat üzerinden, 1211 sayılı T. C. Merkez Bankası Kanununun 40/II nci maddesi hükümleri esasları dairesinde munzam karşılık tesis ederler. Bu karşılıklar Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Birlikleri veya Merkez Birliği tarafından T. C. Merkez Bankasına yatırılır.

1581 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince T. C. Merkez Bankasındaki munzam mevduat karşılıklarından zirai finansman için Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliğine verilecek meblâğın tamamı Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliğine verilir.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Birlikleri ve Merkez Birliği kuruluncaya kadar Birliklerin ve Merkez Birliğinin görevlerini Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı yapar.

Tarımsal amaçlı kooperatiflerle işbirliği esasları:

MADDE 73. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ile bölgede mevcut tarımsal amaçlı diğer kooperatifler, bu kanunda öngörülen reform amaçlarını gerçekleştirmek üzere karşılıklı olarak birbirlerini desteklemek ve işbirliği halinde çalışmakla yükümlüdür.

Reform amaçlarına uygun biçimde karşılıklı destekleme ve işbirliği halinde çalışma esasları bu kanunun 86 ncı maddesinde öngörülen yönetmelikte belirtilir.

Ortak olma:

MADDE 74. — Toprak dağıtımından yararlanan çiftçiler, o bölgede kurulmuş veya kurulacak olan Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerine ortak olmak zorundadırlar.

Toprak ve tarım reformu bölgelerindeki diğer çiftçiler de bu kooperatiflere ortak olabilirler.

Kooperatiflerin iştigal konusu olan ürünlerle levazım ve ihtiyaç maddeleri ve girdileri üzerinde ticaret ve komisyonculuk yapanlar bu kooperatiflere giremezler.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerine ortak olanlar, 1581 sayılı Kanuna tabi Tarım Kredi Kooperatiflerine ortak olamazlar.

Yönetim Kurulu :

MADDE 75. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifi yönetim kurulu, biri kooperatif müdürü olmak üzere yedi kişiden oluşur. Toprak dağıtımından yararlanan tarımsal aile işletmesi ve küçük işletme sahipleri, kooperatif yönetim kurulunda en az dört kişiyle temsil olunur. Yönetim Kurulunun başkanını yönetim kurulu üyeleri kendi aralarından seçerler.

Üst örgütlenme :

MADDE 76. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri; amaçlarını gerçekleştirmek, güçlerini artırmak ve ortaklarına daha yararlı olabilmek için Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Birliklerini, en az beş birlik de Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliğini kurarlar.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliği tek üst kuruluş olup, merkezi Ankara'dadır.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve Birliklerinin çalışma alanı içinde birden fazla Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifi ve Birliği kurulamaz.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin Toprak ve Tarım Reformu Koopertifleri Birliğine, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri birlikleri ile birliği olmayan kooperatiflerin Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliğine girmeleri zorunludur.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliği Türkiye Kooperatifler Milli Birliğine girebilir.

Müdürlerin atanması :

MADDE 77. — Toprak ve Tarım Reformu Koopretifleri ve üst örgütlerinin müdürleri Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca atanır. Atamada, işin özelliğine göre Toprak ve Tarım Reformu Araştırma ve Eğitim Enstitüsünde eğitim görmüş ziraat ve orman yüksek mühendislerine ve veteriner hekimlere öncelik tanınabilir.

Toprak ve Tarım Reformu Koopertifleri ve üst örgütleri 13/12/1960 tarihli ve 160 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi kapsamına giren kurumlardan sayılır ve müdürleri 1327 ve 657 sayılı Kanunun ek 1 ve 2 nci maddeleri uyarınca geçici süreli olarak görevlendirilmek suretiyle çalıştırılabilirler.

Kooperatiflerin, Müsteşarlıkça atanan müdürler eliyle yönetilmesine ve desteklenmesine, bu hizmetlerin kooperatif üyelerinin kendileri tarafından yapılabileceğine Müsteşarlıkça karar verilinceye kadar devam edilir. Müdürün işine, atanmadaki usule göre, Müsteşarlıkça son verilir.

Kooperatif müdürlerine ve kooperatiflerin üst örgütlerinde çalışan müdürlere bunlara ait teşebbüslerin yıllık müspet fiyat farklarından pay verilmesi hususunda anasözleşmeye hüküm konulabilir.

Ortaklık kurma :

MADDE 78. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve üst örgütleri kendi aralarında veya kamu tüzel kişileriyle veya Kamu İktisadî Teşebbüsleriyle bu kanunda belirtilen görevlerine uygun ve kooperatiflerin gelişmesini engellemeyecek nitelikte ortaklıklar kurabilirler veya mevcut ortaklıklara katılabilirler.

Kooperatifçilik eğitimi :

MADDE 79. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Araştırma ve Eğitim Enstitüsünde ve buna bağlı eğitim merkezlerinde, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinde ve üst örgütlerinde görev alacaklarla bu kooperatiflerin ortak ve yöneticileri uzun veya kısa süreli eğitime tabi tutulurlar.

Bu konuda Ticaret Bakanlığı ile işbirliği sağlanır.

Denetleme ve onama :

MADDE 80. — Toprak ve Tarım Reformu Koopertifleri ile üst örgütleri Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca denetlenir. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, denetim için gerekli gördüğü hallerde, ilgili bakanlık ve kuruluşların yardımını isteyebilir.

Diğer tarımsal amaçlı kooperatifler ve üst örgütleri toprak ve tarım reformunun uygulanması bakımından gerekli görülen hallerde ve ilgili bakanlık veya kuruluşların mutabakatı üzerine Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca denetlenebilir.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin ve üst örgütlerinin Genel Kurul kararları, tutanakları ile birlikte yedi gün içinde iadeli taahhütlü olarak postayla Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına gönderilir.

Müsteşarlık, teslim alındığı tarihten başlamak üzere, en çok bir ay içinde bu kararları usul, mevzuat, toprak ve tarım reformunun gayeleri yönünden inceleyerek tasdik veya redde yetkilidir. İnceleme neticeleri kooperatife veya üst örgüte bildirilir. Bir ay içinde neticeye bağlanamayan kararlar tasdik edilmiş sayılır.

Seçilen yönetim kurulları seçim gününden itibaren görevlerini yapmaya yetkilidirler.

Kooperatife ödenecek sermaye payı :

MADDE 81. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifinin anasözleşmesine göre belli edilmiş bulunan kurucu ortakların sermayeye katılma paylarının yüzde yirmibeşi Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca Toprak ve Tarım Reformu Fonundan ortaklar hesabına kooperatife ödenerek kooperatifin kuruluş sermayesi sağlanır.

Kooperatiflere karşılıksız yardım :

MADDE 82. — Bu kanun hükümlerine göre kurulan Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerine ve üst örgütlerine, çalışma konularına giren ve kendi güçleri yetmeyen, plan hedeflerine ve toprak ve tarım reformu bölgesi programlarına uygun yatırımlarda, yatırım tutarının yüzde yirmisinden az ve yüzde yetmişinden çok olmamak üzere Toprak ve Tarım Reformu Fonundan karşılıksız aynî ve nakdî yardım yapılabilir.

Bu yatırımlar, kooperatifler ve üst örgütleriyle işbirliği halinde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca planlanır ve uygulanması denetlenir.

Kooperatifler Kanunu, muaflıklar ve uygulanmayacak hükümler :

MADDE 83. — Toprak ve Tarım Reformu Koopretifleri ve üst örgütlerinin kuruluş ve işleyişlerinde, bu kanunda açıklık olmayan hallerde 1163 sayılı Koopertifler Kanunu hükümleri uygulanır.

Toprak ve Tarım Reformu Koopertifleri, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Birlikleri ile Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliği, 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun 19 uncu maddesi ile Tarım Kredi Kooperatifleri, Tarım Kredi Kooperatifleri Bölge Birlikleri ve Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliğine tanınmış olan vergi, harç, resim ve benzeri her çeşit muaflıklardan yararlanırlar.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Birlikleri ile Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliği, on yıldan az olmamak üzere, yatırım fonları ile ilgili her türlü vergi, harç, resim ve benzeri muaflıklar ve haklardan istifade ederler.

Kalkınmada öncelikle yörelerde kurulan Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve Toprak ve Tarım Reformu Koopertifleri Birlikleri için on yıllık muaflık süresi, kooperatifin kurulduğu yörenin sosyo-ekonomik durumu gözönünde bulundurularak Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca uzatılabilir.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerine 1163 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin üçüncü paragrafı ile 87 nci maddesi ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 42 nci maddesi, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Birlikleri ile Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri Merkez Birliğine 1163 sayılı Kanunun 19 uncu madesinin ikinci paragrafı uygulanmaz.

Tip Anasözleşme ve Anasözleşmenin tescili :

MADDE 84. — Toprak ve Tarım Reformu Koopertifleri ile üst örgütlerinin tip Anasözleşmeleri Ticaret Bakanlığının da görüşü alınmak suretiyle Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca hazırlanır.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleriyle üst örgütlerinin Anasözleşmeleri Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca kabul edilerek 1163 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi gereğince kuruluş ve tescil işlemi yapılmak üzere Ticaret Bakanlığına gönderilir.

Alacak senetleri, rehin hakkı, ipotek tesisi ve kaldırılması :

MADDE 85. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin kredi ile ilgili alacak senetleri, kâğıtlar ve her türlü taahhütname ve sözleşmeler, ortağın oturduğu veya Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin bulunduğu köy veya mahalle ihtiyar heyetleri tarafından parasız olarak tasdik olunur. Bu suretle tasdik olunan senet ve belgeler, İcra ve İflâs Kanununun 38 inci maddesinde yazılı belgeler hükmündedir. Senetler vâdelerinde protestoya tabi tutulmaz. Müracaat vukuunda bu tasdik muameleleri noterler tarafından da yapılır.

Ortakların kredilerine mesnet olarak gösterdikleri ürünleri, hayvanları ve üretimleri ile ilgili her türlü makine ve araçları üzerinde ortağı bulundukları Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin mutlak rehin hakları vardır.

Bunlar, borçlu ortaklara yediemin sıfatiyle teslim edilmiş sayılır ve üçüncü şahıslar tarafından hiçbir suretle haciz olunamaz.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri lehine tesis edilecek ipotek işlemleri, köy ihtiyar heyetleri veya noterler tarafından tasdik edilen tahhütnameye istinaden Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin yazılı isteği üzerine gösterilecek değere göre tapu dairelerince takrir alınmadan yapılır. İpoteğin kaldırılmasında da aynı usul uygulanır.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin kuruluş ve işleyiş esasları :

MADDE 86. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ile üst örgütlerinin kuruluş, işleyiş ve görevleri, diğer tarımsal amaçlı kooperatiflerle bunların yapacakları işbirliği ve karşılıklı destekleme esasları ile Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri ve üst örgütlerine yapılacak yardımlar ve yatırımlarla ilgili hususlar, ilgili bakanlıkların görüşleri alınarak Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Arazi toplulaştırılması

Amaç :

MADDE 87. — Arazi toplulaştırılmasının amacı; toprakların, üretim tekniğinin ekonomik olarak uygulanmasını, toprak muhafaza ve zirai sulama tedbirlerinin alınmasını güçleştirecek derecede parçalanmış, dağılmış ve şekillerinin bozulmuş olduğu hallerde, bir şahsa veya çiftçi ailesine ait arazi parçalarını imkân ölçüsünde az sayıda veya tek parça halinde birleştirmek ve şekillerini düzeltmek suretiyle parsellerde gerekli değişikliklerin yapılmasıdır.

İsteğe bağlı toplulaştırma :

MADDE 88. — Toprak sahibi çiftçilerden asgarî dörtte birinin müracaatı halinde, toplulaştırılması istenen toprakların yarısından çoğuna malik bulunan ve sayıca mâliklerin yarısını teşkil eden toprak sahibi çiftçilerin muvafakatı ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının uygun görüşü ile isteğe bağlı toplulaştırma yapılabilir.

Reform amaçları yönünden yararlı gördüğü takdirde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, toprak sahibi çiftçilerin müracaatı olmaksızın, toplulaştırılacak toprakların yarısından çoğuna malik bulunan ve sayıca maliklerin yarısını teşkil eden toprak sahibi çiftçilerin muvafakatı ile isteğe bağlı toplulaştırma yapabilir.

Gerekli çoğunluğun muvafakatı alındıktan sonra hazırlanan plan ve projelere ve bunların uygulanmasına toplulaştırma sınırı içindeki bütün malikler uymak zorundadırlar.

Zorunlu toplulaştırma :

MADDE 89. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde 87 nci maddede belirtilen amacı gerçekleştirmenin zorunlu bulunduğu hallerde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile toprak maliklerinin muvafakatları aranmaksızın toplulaştırma yapılır.

Özel durumlarda toplulaştırma :

MADDE 90. — Bağ, zeytinlik, fındıklık, antep fıstıklığı, çay plântasyonu ve benzerleri ile meyve bahçeleri, kavaklık ve okaliptüslük olarak kullanılan tarım arazileri bu kanunun 87 nci maddesine göre kendi aralarında ayrıca toplulaştırmaya tabi tutulur.

Bir yerin bağ, zeytinlik, fındıklık, antep fıstıklığı, çay plântasyonu ve benzerleri ile meyve bahçesi, kavaklık veya okaliptüslük olarak kabul edilebilmesi için tekniğine göre o yerin beher dönümünde bulunması gereken ağaç sayısının en az üçte ikisi oranında ağaç bulunması gerekir. Bu nitelikte olmayan arazilerle sadece sınırları söğüt ve kavak gibi ağaçlarla çevrili arazide bu madde hükmü uygulanmaz. Ancak ağaçların değeri gözönünde tutularak diğer tarım arazisi ile toplulaştırılabilir.

Arazi ile üstündeki ağaçların mülkiyenin ayrı kişilere ait bulunması halinde, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı ilgililerden en geç iki ay içinde anlaşma yolu ile ikili mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini ister.

İlgililer ikili mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini tanınan süre içinde gerçekleştiremedikleri takdirde maliklerden biri veya Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı, ikili mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini genel hükümlere göre görevli mahkemeden talebedebilir. Görü mahkeme mülkiyetin tek yönde birleştirilmesini üç ay içinde kar bağlar.

Birinci fıkrada belirtilen yerlerin tespiti, bu kanunun 94 üncü mad desinde yazılı derecelendirme ile birlikte yapılır.

Toplulaştırma sınırı :

MADDE 91. — Toplulaştırma; köy, belde veya havza esas alınara o yerin sınırları içinde gerçek ve tüzel kişilere ait tarıma elverişli bü tün topraklarda uygulanır. Bir havzaya bir veya birden çok köy v belde girebilir.

Tapulama işlemleri :

MADDE 92. — Toplulaştırma, tapulaması tamamlanan yerlerde pılır.

Toplulaştırma alanının tapulaması yapılmamış ise bu yerlerin tapu laması, il veya ilçe belediye sınırı içindeki toprakları dahil, Toprak ve Ta rım Reformu Müsteşarlığının istemi üzerine 766 sayılı Tapulama Kanu nun 78 inci maddesine bağlı kalınmadan öncelikle yapılır.

Tapulama yapılırken Devlete, diğer kamu ve özel hukuk tüzel l... lerine ve gerçek kişilere ait topraklardaki girintili ve çıkıntılı olan s nırlar, küçük ve dağınık topraklar, ilgililerin muvafakatı ile değiştiril bilir veya birleştirilebilir.

Toplulaştırma hazırlığı :

MADDE 93. — Toplulaştırma yapılmasına karar verilen yerle gerekli bütün etütler yapılır. Kamu yararına tahsis edilmiş orta mı rının sınırları ve yeri, proje gereği değiştirilebilir. Toplulaştırma yapı cak alanın mülkiyet etütleri yapılarak malikler tespit edilir. Proje ala nına giren parsellerin tapu kütüğü sayfalarının beyanlar hanesine to rakların toplulaştırma alanına girdiği kaydedilir.

Kayıt tarihinden başlayarak proje uygulanmasının sona erdiği rihe kadar proje sahasındaki taşınmaz mallar üzerindeki her türlü n zai devir ve temlik, ifraz ve taksim işlemleri durdurulur. Bu kısıtlam üç yılı geçemez. Ancak, bir kimse proje alanında sahibolduğu arazi tümünü toplu halde üçüncü bir şahsa devir ve temlik edebilir.

Proje uygulanmasını aksatmayacak veya toplulaştırmayı kolayla tıracak tasarruflara Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca izin v rilebilir.

Tapu kütüğündeki kayıt tarihinden sonra toprağı devralan v üzerinde bir hak edinen kimse, eski hak sahibinin yükümlülüklerini a rıca muvafakatı aranmaksızın aynen kabul etmiş sayılır.

Derecelendirme :

MADDE 94. — Toplulaştırma alanında bulunan, Devlete, gerçek tüzel kişilere ait taşınmaz mallar verim ve değerlerine göre derecele dilir ve her derecenin diğer derecelerle olan denkliği tespit edilir.

Derecelendirme işlemi Derecelendirme Komisyonları tarafından pılır. Derecelendirme Komisyonları beş üyeden meydana gelir. Bu dan komisyon başkanı ile bir üye Toprak ve Tarım Reformu Müste lığı tarafından, bir üye mahallî ziraat odası, diğer iki üye arazisi topl laştırılacak çiftçiler arasından mahallin en büyük idare amiri tarafında seçilir.

Komisyonun kuruluş tarzı, üyelerinin atanma ve seçimi usulü, revlendirilmeleri, çalışma şekli, toplanma ve karar yeter sayısı, kara katılamayacakları haller, 96 ncı maddede öngörülen toplulaştırma i ilgili esasların ayrıntıları, borçlandırma ve ödeme usulü Toprak ve rım Reformu Müsteşarlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

Derecelendirmenin ilânı :

MADDE 95. — Derecelendirme Komisyonu tarafından her pars için tespit edilen dereceyi ve her derecenin öteki derecelerle olan d liğini gösterir liste ve derecelendirme haritası veya derecelendirme r muhtarlık veya belediyede herkesin görebileceği yere onbeş gün süre a asılarak ilân olunur. Liste ve haritanın ilânı ve ilândan indirilmesi b tutanakla belgelendirilir.

Liste ve haritanın ilânedildiği, ayrıca köyün veya belediyenin b olduğu ilçe veya il merkezinde alışılmış araçlarla duyurulur.

Derecelendirme liste ve haritasına, ilân tarihinden başlayarak yirm gün içinde arazisi toplulaştırmaya konu olan çiftçilerin yazılı olara Derecelendirme Komisyonu Başkanlığına itiraz hakları vardır. Ko yon bu itirazları inceler ve en geç onbeş gün içinde karara bağlar. rar ilgililere tebliğ olunur. İlgililer bu karara, tebliğ tarihinden başı yarak onbeş gün içinde görevli mahkemede itiraz edebilirler. Mahkeme nin kararı kesindir.

Toplulaştırmada gözönünde tutulacak hususlar :

MADDE 96. — Toplulaştırmada tahsisler aşağıdaki esaslara göre yapılır :

a) Toplulaştırma alanında hak sahibine kendi parsellerinin değeri toplamına eşit değerde ve mümkünse bir parsel halinde toprak tahsis edilir. Tahsis edilen toprağın gelirinin, toplulaştırma öncesinde hak sahibinin toprağından elde ettiği gelirden az olmamasına dikkat edilir.

Tahsis sırasında aile başkanına, eşi ve çocuklarına ait topraklar, Devletçe verilmiş olsa da bir arada toplulaştırılır ve parsellerindeki değerlerine göre hisseli olarak adlarına tesçil olunur.

b) Toplulaştırma alanında ev, ahır, samanlık, ağıl, ambar, kuyu ve irtifak hakkı gibi tesisler bulunursa, yapılacak tahsiste, bu tesislerin bulunduğu yerdeki arazi imkân ölçüsünde hak sahiplerine verilir.

Malsahibinin birden fazla arazi parçası üzerinde yukardaki fıkrada sayılan sabit tesisler bulunduğu takdirde malik, bu arazi parçalarından birinin etrafında toplulaştırma istemek zorundadır.

Bu bendin birinci fıkrasındaki sabit tesislerin tespiti, bu kanunun 94 üncü maddesinde yazılı derecelendirme ile birlikte yapılır.

c) Tahsis edilen toprak değerinde eşitlik sağlanamıyorsa, fazla olan alan, derecelendirmedeki değer üzerinden fazla kısım için borçlandırılır. Verilen toprağın değeri önceki toprağın değerinden az ise aradaki fark toprak sahibine peşin olarak ödenir.

d) (c) bendindeki borçlandırma ve ödemeye esas olan miktarlar, bu kanunun 99 uncu maddesinde yazılı rölöve ölçümü neticesinde bulunan ve tesçile esas olan yüzölçümü ve değerler nazarı dikkate alınarak saptanır.

Kamu hizmetlerine katılma :

MADDE 97. — Toplulaştırma yapılan alanda yol, kanal ve her türlü kamu tesislerinin kaplayacağı yerler dolayısiyle meydana gelecek arazi eksilmeleri Hazinenin özel mülkiyetindeki topraklardan karşılanır. Bu yolla karşılanmayan kısım, toplulaştırmadan doğan kıymet karşılığı toplulaştırmanın sağlayacağı yararlar nedeniyle arazi değerleri ile orantılı olarak maliklerin arazisinden düşülerek karşılanır. Düşülen miktar malikin arazi değerinin yüzde beşinden çok olamaz. Bu miktar teknik zorunluluk nedeniyle yüzde beşi geçerse düşülen fazla kısım bu kanuna göre karşılığı peşin ödenerek kamulaştırılır.

Toplulaştırma alanında uygulama sonucu geriye kalan topraklar bu kanun hükümleri gereğince Hazine adına tesçil olunur.

Tahsis plan ve projelerinin onanması :

MADDE 98. — Toplulaştırmada tahsis plan ve projeleri son şeklini aldıktan sonra Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca onanır ve uygulamaya konur.

Toplulaştırma sonucunda arazisi tamamen veya kısmen alınacak olan, kendisine tahsis edilecek araziyi kabul etmediği takdirde alınan kararlaştırılan arazi bu kanun hükümlerine göre kamulaştırılır ve kamulaştırma bedeli 40 ncı madde hükümlerine göre ödenir.

Uygulama ve tescil işlemi :

MADDE 99. — Proje kesinleştikten sonra araziye uygulanır. Uygulama sonucu meydana gelen yeni durumun rölöve ölçümleri, ilgili kurulların yardımı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce yapılır. Tahsis edilen yeni parseller malikleri adına tapuya tesçil edilir ve eski kütük yaprakları re'sen kapatılır. Bu işlemlerden hiçbir vergi, harç ve resim alınmaz.

Toplulaştırma alanlarında alınacak tedbirler :

MADDE 100. — Toplulaştırma projesinin uygulanmasına başlanacak tarih en az altı ay önce o alandaki çiftçilere alışılmış araçlarla duyurulur.

Toplulaştırma yapılacak alanda uygulamayı geciktirmemek için bitkisel ürünün çeşidi, kaplayacağı alan ve yeri, köy ihtiyar kurulunun görüşü alınarak kararlaştırılır. Çiftçiler bu karara uymak zorundadır. Kararda belirtilen hususlara uymayanlar uygulamadan doğan hangi bir tazminat isteminde bulunamazlar.

Toprak bütünlüğünün korunması :

MADDE 101. — Toplulaştırma sonucunda tahsis olunan parseller, birinci fıkra hükmü saklı kalmak üzere, rızaen veya hükmen taksim edilemez veya ifraz işlemlerine konu olamaz.

Parsellerin rızaen veya hükmen taksimi veya ifrazı hakkında bu kanun 63 üncü maddesi hükmü, toprak sahibinin ölümü halinde toprağın mirasçılara geçmesi ve mirasçıların tasarrufu hususunda bu kanunun 68 ve 69 uncu maddeleri hükümleri uygulanır.

Hakların aktarılması :

MADDE 102. — Toplulaştırılan taşınmaz mallar üzerindeki tapuya kayıtlı ayni ve şahsi haklar ve hacizler toprak sahibinin yeni parselleri üzerine genel hükümlere göre aktarılır.

Toprak ve tarım reformu bölgesi dışında toplulaştırma :

MADDE 103. — Toprak ve tarım reformu bölgesi dışında toplulaştırma, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır.

Bu alanlardaki toplulaştırma işlemlerine ilişkin kararlar, uygulamalar, tasdikler, ilânlar, duyurular, tahsisler, itirazların tetkiki ve anlaşmazlıkların çözümlenmesi, kamulaştırma ve diğer işler bu kanun hükümlerine tabidir. Ancak, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına verilmiş olan görevler ve tanınmış olan yetkiler Topraksu Genel Müdürlüğünce yerine getirilir.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili itirazlar, o mahaldeki tapulama mahkemelerinde, tapulama mahkemelerinin mevcut olmaması halinde il veya ilçe asliye hukuk mahkemelerinde incelenerek karara bağlanır

DOKUZUNCU BÖLÜM

DEVLET SULAMA ŞEBEKELERİNDE TOPRAK VE TARIM REFORMUNUN UYGULANMASI

Tanım :

MADDE 104. — Etüt ve projelerine göre yapım ve geliştirme bedelinin tamamı veya bir kısmı Devletçe yüklenilen sulama şebekeleri, toprak ve tarım reformu uygulanması yönünden Devlet sulama şebekesi sayılır.

Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtme ve ilân :

MADDE 105. — Devlet sulama şebekelerine ilişkin istikşaf projelerinin kapsadığı arazi içine giren köyler de belirtmek suretiyle ilgili bakanlıkça Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına bildirilir. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, yapacağı inceleme sonucuna göre, toprak ve tarım bakımından uygun gördüğü proje alanını, sınırlarını da belirterek toprak ve tarım reformu bölgesi ilân edilmek ve bu yolda karar almak üzere Bakanlar Kuruluna önerir.

Bakanlar Kurulunca toprak ve tarım reformu bölgesi ilân edilen Devlet sulama şebekesi alanlarında bu kanun hükümleri uygulanır.

Sulama projesi alanı içinde kalan arazi ile ilgili işlemler :

MADDE 106. — Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak ilân edilen Devlet sulama projesi alanı içinde kalan toprakların ilân tarihindeki kamulaştırma karşılıkları bu kanundaki esaslara göre takdir edilir. Tespit edilen bu karşılıklar, tapu sicilinin beyanlar hanesinde gösterilmek üzere tapu dairesine bildirilir.

Baraj gölü, regülâtör, pompa istasyonu ve emsali sulama tesisleri ile birinci ve ikinci derecedeki sulama ve drenaj kanalları inşası için gerekli taşınmaz mallar, karşılıkları peşin ödenerek kamulaştırılır. Bu arazi sahiplerine isterlerse ve varsa sulama şebekeleri alanı içinde eski arazisine eşdeğerde toprak verilebilir. Üçüncü ve dördüncü derecedeki kanalların inşası için lüzumlu arazi bu kanunun 97 nci maddesine göre karşılanır.

Sulama projelerinin, etüt, planlama ve uygulama safhalarında şebeke içinde toplulaştırma ilke ve şartlarına uygunluğunun sağlanması için Devlet Su İşleri ve Topraksu Genel Müdürlüğü birlikte çalışır. Bu kuruluşların birlikte çalışmaları ile ilgili esaslar, görev ve sorumlulukları, bağlı bulundukları bakanlıkların mütelâaları alınmak suretiyle Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Sulama şebekesi tamamlandıktan sonra, şebeke içinde toprağı bulunanlara, 94 ve 96 ncı maddelerde gösterilen esaslara göre belirtilecek miktarda mümkün olduğu ölçüde topluca, eski arazisi eşdeğerinde toprak verilir.

Verilen eşdeğerdeki toprağın bu kanunun 54 üncü maddesinde gösrilen miktarları geçtiği takdirde fazlası kamulaştırılır.

Verilen eşdeğerdeki toprağın bu kanunun 54 üncü madesinde gösterilen miktardan az olması halinde, yeter toprak bulunduğu takdirde bu toprak 54 üncü maddede gösterilen miktara tamamlanır. Aradaki değer farkı için toprak sahipleri bu kanundaki esaslara göre borçlandırılır.

Proje alanındaki toprağın işletilmesi :

MADDE 107. — Sulama proje alanı içindeki topraklar sulama şebeke kısımları tamamlanıp sulanıncaya kadar sahiplerince işlenir veya işletilir.

Devlet sulama şebekelerinde tarımsal yerleşim :

MADDE 108. — Toprak ve tarım reformu bölgesi ilân edilen Devlet sulama alanlarından gerekli görülenlerde, Toprak ve Tarım Reformu örgütünce su ve araziden faydalanma şekline uygun tarımsal yerleşim düzeni planlanır ve uygulanır.

Toprağın işletilmesi esasları :

MADDE 109. — Toprak ve tarım reformu bölgesi olarak ilân edilen Devlet sulama şebekeleri içinde uygulanacak tarım şekilleri, nöbetlemeye girecek bitkiler, ekilecek ve yetiştirilecek ürün türleri ile hayvan cins ve ırkları, yetkili kuruluşların araştırma sonuçlarına dayanılarak Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca çiftçilere tavsiye edilir ve uygulama için gerekli teşvik tedbirleri alınır.

Devlet sulama şebekesi alanı içinde toprağı bulunan çiftçilerden bu tavsiyelere uymayanlar bu kanunla öngörülen kredi ve benzeri teşvik yardımlarından faydalanamazlar.

ONUNCU BÖLÜM

KİRACILIK VE ORTAKÇILIK

Kiracılık

MADDE 110. — Toprak sahibi ile kiracı arasında düzenlenen, kiracının toprağı işleyip semerelerini almasını ve buna karşılık toprak sahibine önceden kararlaştırılan nakdî veya aynî veya hem nakdî hem aynî belirli bir miktarı kira olarak ödemesini öngören sözleşmeye dayanan işletme şekline «kiracılık» denir.

Ortakçılık :

MADDE 111. — Toprağın işlenmesi sonucu elde edilecek ürünün belirli bir oranda toprak sahibi ile toprağı işleyen arasında paylaşılmasını öngören sözleşmeye dayanan işletme şekline «ortakçılık» denir.

Ortakçılıkta toprak sahibinin işletmeyi denetim hakkı vardır.

Kira süresi ve kira bedelinin ödenmesi :

MADDE 112. — Kira sözleşmesi süresi dört yıldan aż olamaz. Sözleşmede daha uzun bir sürenin kabul edilmesi mümkündür.

Yıllık kira bedelini ödeme şekil ve zamanı, nakdî ödemelerde yetiştirilen anaürünün satışından, aynî ödemelerde hasadından sonra olmak üzere sözleşmede gösterilir.

Yıllık kira bedelinin yarısından fazlasının peşin olarak ödenmesi kiracıdan istenemez.

Ortakçılık süresi ve ortakçılık payının verilmesi :

MADDE 113. — Ortakçılık süresi dört yıldır. Sözleşmede bir yıldan az olmamak üzere daha kısa bir sürenin kabul edilmesi mümkündür.

Toprak sahibinin payı yetiştirilen her ürünün hasadından sonra verilir.

Kira ve ortakçılık sözleşmelerinin düzenlenmesi :

MADDE 114. — Kira ve ortakçılık sözleşmeleri, bu kanun hükümlerine ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelik ve tip sözleşme esaslarına uygun olarak yazılı şekilde düzenlenir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca düzenlenmemiş olan kiracılık ve ortakçılık sözleşmelerini kiracı veya ortakçı, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren otuz gün içinde toprak sahibine bildirmek kaydı ile ilk hasat mevsimi sonunda feshedebilir. Otuz günlük süre içinde kiracı veya ortakçı mukaveleyi feshedeceğini toprak sahibine bildirmediği takdirde mukavele, bu kanuna ve ilgili yönetmelik ile tip sözleşme esaslarına göre yapılmış sayılır.

Toprak ve tarım reformu bölgelerinde kiracının kiraladığı toprak ile varsa kendi topraklarının toplamı, bu kanunun 28 inci maddesinde gösterilen miktarı aşamaz.

Kiracının veya ortakçının kiraya veya ortağa vermesi :

MADDE 115. — Kiracı veya ortakçı arazi sahibinin izni olmadıkça, kiraladığı veya kendisine ortağa verilen toprağı tamamen veya kısmen başkasına kiraya veya ortağa veremez.

Verginin toprak sahibince ödenmesi :

MADDE 116. — Toprak ile ortağa veya kiraya verilen yerler tesislerle ilgili bina ve arazi vergilerinin kiracı veya ortakçı tarafın ödenmesini öngören açık veya kapalı her şart hükümsüzdür

Toprak sahibinin isteyemiyeceği hususlar :

MADDE 117. — Toprak sahibi, aşağıdaki hususları, kiracılık v ortakçılık sözleşmesine şart olarak koyamaz veya bunların yapılma kiracı veya ortakçıdan isteyemez :

a) Kiracının, ortakçının veya bunların veya bunların aileler lerinin kendi işlerinde karşılıksız olarak çalışmasını,

b) İşletmeden elde edilen kiracı veya ortakçıya ait ürün payı o üründen aynî olarak kendisine veya kendi istediği şekilde ve iş yere satılmasını veya kendi tesislerinde işlenmesini,

c) İşletmeye yahut kiracı veya ortakçı ailesine gerekli ihti madelerinin kendisinden veya kendi göstereceği satış yerlerinden s lanmasını,

d) Borcun teminatı olarak gösterilen ürünlerin paraya çevri hakkı saklı kalmak kaydıyle, yaptığı malî yardım karşılığının elde cek üründen aynî olarak verilmesini.

Toprak sahibinin süre bitiminden önce fesih hakkı :

MADDE 118. — Toprak sahibi; aşağıdaki hallerde kira veya o çılık sözleşmesini, infaz ilk hasat dönemi sonunda icra edilmek üze süre bitiminden önce feshedebilir :

a) Kira bedelinin ödenmesinde veya ortaklık payının verilme mücbir sebepler dışında bir gecikme olmuşsa ve arazi sahibi tarafı verilen otuz günlük ek süre içinde de ödenmemişse veya mücbir sebe lerle de olsa devamlı ödeme imkânsızlığı ortaya çıkmışsa,

b) Kiracı veya ortakçı toprağın verimli şekilde işletilmesini likeye sokmuş yahut kiracının veya ortakçının savsaması yüzünden rağın kullanma kabiliyeti önemli derecede azalmışsa,

c) Kiracı veya ortakçı, sahibinin muvafakati olmaksızın toprağ tamamını veya bir kısmını başkasına kiraya veya ortağa vermişse

Feshi bildirme ve sözleşmenin uzaması :

MADDE 119. — Taraflardan her biri süresinin bitmesinden en üç ay önce sözleşmenin feshini diğer tarafa bildirmekle yükümlüdü Toprak sahibi veya kiracı veya ortakçı feshi bildirmediği takdirde leşme iki yıl süre ile aynı şartlarla uzamış sayılır

Kiracının veya ortakçının ölümü :

MADDE 120. — Sözleşme süresi içinde kiracı veya ortakçının öl mü halinde sözleşme, işletmede kendisi ile birlikte çalışan eşinin reşit çocuklarının üç ay içinde istemleri üzerine aynı şartlarla de eder.

Toprağın el değiştirmesi veya sahibinin ölümü :

MADDE 121. — Sözleşme süresi içinde toprağın el değiştirmesi sahibinin ölümü halinde kira veya ortakçılık sözleşmesi, süresinin mine kadar aynı şartlarla devam eder.

Ancak, toprağın yeni sahibi toprağı kendisi işletmek istiyorsa alı tarihinden itibaren altı ay içinde bildirmek şartiyle sözleşmeyi fesh bilir. Ancak, infaz ilk hasat dönemi sonunda icra edilir.

Ortaklık payı :

MADDE 122. — Toprak sahibine verilecek ortaklık payı, yıllık timden elde edilecek ürünün yüzde ellisini geçmemek üzere, tara arasında serbestçe saptanır.

Öncelikle satın alma hakkı :

MADDE 123. — Toprak sahibi, kiraya veya ortağa verdiği top kiracılık veya ortakçılık sözleşmesi sona ermeden satmak istediği dirde bunu kiracı veya ortakçıya bildirmekle yükümlüdür. Kiracı veya ortakçının işlediği toprağı öncelikle satınalma hakkı vardır ve bu hakkın ittila tarihinden itibaren bir ay içinde kullanabilir.

Satışta, toprak sahibi toprağının kirada veya ortakçıda bulur bulunmadığını tapu dairesine beyana mecburdur. Tapu dairesi, arazi kirada veya ortakçıda bulunduğunun beyan edilmesi halinde satışın yapıldığını kiracı veya ortakçıya bildirmekle yükümlüdür.

Kiracı veya ortakçı toprak sahibinin üçüncü şahsa satmak isted toprağın tamamını satınalmak zorundadır. Ancak, toprağın bulundu yer toprak ve tarım reformu bölgesi ilân edildiğinde, kiracı veya ortakçının bu hakkını kullanmak suretiyle sahibolacağı arazinin, bu kanunun 28 inci maddesinde yazılı miktarları aşan kısmı Toprak ve Tarım Refo mu Müsteşarlığınca kamulaştırılır.

Öncelikle satınalma hakkı, kiracılık veya ortakçılık sözleşmesinin bitiminde ve herhalde toprağın alıcı adına tapuya tescili tarihinden başlarak bir yıl geçmekle düşer.

Kiracı veya ortakçının öncelikle satınalma hakkı, Medenî Kanuna dayanan kanunî şüf'a hakkından sonra, sözleşmeden doğan şüf'a hakkından önce gelir.

Kiracı veya ortakçının, süre bitiminden önce sözleşmeyi fesih hakkı :

MADDE 124. — Kiracı veya ortakçı sözleşmeden doğan yükümlülüklerinin yerine getirilmesini engelleyen mücbir sebeplerin varlığı halinde üç ay önce yazılı olarak bildirmek şartıyle sözleşmeyi süresi bitmeden feshedebilir.

Toprak sahibinin yükümlülükleri :

MADDE 125. — Toprak sahibi, kiracının veya ortakçının toprak üzerindeki tarımsal üretimle ilgili çalışmalarını önleyici veya zorlaştırıcı veya sözleşme süresince kiracıya veya ortakçıyı sözleşmeyi feshe zorlayıcı fiillerde bulunamaz.

Uyuşmazlıkların çözülmesi :

MADDE 126. — Bu kanunun kiracılık ve ortakçılığa ilişkin hükümlerinin uygulanması ile ilgili uyuşmazlıklar, toprak ve tarım reformu bölgelerinde bu kanunun uygulanmasından çıkan uyuşmazlıklara bakan mahkemelerde ve reform bölgesi dışında ise görevli mahkemelerde çözülür.

Uyuşmazlıkların çözülmesinde sözlü yargılama usulü uygulanır. Mahkeme, uyuşmazlık konusundaki kararını başvurma tarihinden itibaren üç ay içinde verir. Değeri beşbin liraya kadar olan uyuşmazlıklarda mahkemenin kararı kesindir.

Toprak ve tarım reformu bölgelerinde kiracılık veya ortakçılıkla işletme yasağı :

MADDE 127. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde kiracılık veya ortakçılık yoluyle toprak işletilemez.

Bu yerlerde kiracılık veya ortakçılık suretiyle işletildiği tespit edilen topraklar kamulaştırılır.

Ancak tamamen veya kısmen kamulaştırmaya tabi toprak, kamulaştırma işlemleri tamamlanıncaya kadar kiracılık veya ortakçılıkla işletilebilir.

128 inci madde hükmü saklıdır.

Toprak ve tarım reformu bölgelerinde kira ve ortakçılık sözleşmelerinin yapılabileceği haller :

MADDE 128. — Toprak ve tarım reformunun uygulanması ile ilgili kamulaştırma işlemleri tamamlanan bölgelerde, aşağıdaki bentlerde yazılı olan kişiler topraklarını kiraya veya ortağa vermek suretiyle işletebilirler :

a) Askerlik, tutukluluk, hükümlülük, uzun süren hastalık veya sakatlık, öğrenim yapmak dolayısıyle toprağını doğrudan doğruya işletemeyenler bu durumları devam ettiği sürece,

b) Velâyet veya vesayet altındaki küçükler, rüştlerini kazanıncaya kadar,

c) Çalışamayacak kadar yaşlı olanlar sürekli olarak,

d) Dul kadınlar, evli olmayan kız çocukları medenî durumlarda değişiklik olmadığı ve topraklarını bizzat işletemedikleri sürece,

e) Başkaca haklı bir özürü olanlar bu özürleri devam ettiği sürece,

f) Meslek, sanat ve görevlerinin icabı olarak ikametgâhlarının başka yerde bulunması nedeniyle sahibi oldukları toprağı doğrudan doğruya işletemeyen veya işletemeyenler, Türkiye'deki toplam arazileri bu kanuna ekli 3 ve 4 numaralı tablolarda gösterilen veya 5 numaralı tabloya göre bulunan miktarların yarısını geçmemek kaydı ile,

g) Çalışmak üzere yurt dışına giden ve Türkiye'deki toplam arazileri bu kanuna ekli 3 ve 4 numaralı tablolarda gösterilen veya 5 numaralı tabloya göre bulunan miktarları geçmeyen işçiler çalışmak için Türkiye'den ilk ayrıldıkları tarihten başlamak üzere, gittikleri ülkede çalıştıkları sürece en çok beş yıl müddetle,

h) Arazi sahibi bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Türkiye'deki toplam arazilerini, bu kanuna ekli 1 ve 2 numaralı tablolarda gösterilen veya 5 numaralı tabloya göre bulunan miktarları geçmemek üzere görev süreleri sonuna kadardır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yurt dışında bulunan işçiler hakkında (g) bendinde öngörülen beş yıllık süre bu kanunun yayımı tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Bu maddeye göre kiracılık veya ortakçılık yoluyla toprağın işletilebilmesi için yukardaki bentlerde yazılı durumları tevsik eden belgelerin Toprak ve Tarım Reformu Örgütünce kabul edilmesi şarttır.

Üçüncü fıkrada yazılı belgeleri vermeye ve onaylamaya yetkili makamlarla belgelerin verilmesine ait diğer esaslar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir.

Yukardaki hallerde kira ve ortakçılık sözleşmesi süresi dört yıldan kısa olabilir.

Kiracılık ve ortakçılıkla işletmenin denetimi :

MADDE 129. — Kiracılık ve ortakçılıkla işletilen arazide, mal sahibi ile kiracı ve ortakçıların, bu kanuna ve sözleşme hükümlerine uyup uymadıkları, toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Örgütü ve toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Tarım Bakanlığı Örgütünce denetlenir.

Kamulaştırılan arazi ile ilgili kira ve ortakçılık sözleşmelerinin sona ermesi :

MADDE 130. — Toprak ve Tarım Reformu Kanununa müsteniden kamulaştırılmasına karar verilen arazi ile ilgili kira veya ortakçılık sözleşmeleri, kamulaştırma kararının verilmesini takip eden hasat mevsiminin nihayetinde kendiliğinden sona erer.

Söz konusu arazi, kiracı veya ortakçı tarafından kendiliğinden tahliye edilmediği takdirde, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının müracatı üzerine, o mahaldeki icra dairesi araziyi tahliye ederek Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığına teslim eder.

Bu kanunun 23 üncü maddesinin (c) bendi gereğince Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından kiraya verilen arazilerden dağıtılmasına karar verilenler, dağıtım kararını takip eden hasat mevsimi sonunda bu maddenin ikinci fıkrası hükümlerine göre tahliye edilir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

MERA, YAYLAK VE KIŞLAKLAR

Tanım :

MADDE 131. — Bir veya birkaç köy veya beldeye münferiden veya müştereken :

a) Hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya öteden beri bu amaçla kullanıla gelen araziye «mera»,

b) Hayvanlarıyla birlikte yaz mevsimini geçirmeleri ve hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya öteden beri bu amaçla kullanıla gelen araziye «yaylak»,

c) Hayvanlarını kış mevsiminde barındırmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya öteden beri bu amaçla kullanılagelen araziye «kışlak»,

Denir.

Umuma ait çayır ve otlakların kullanılmasında ve yararlanılmasında da meralara ilişkin hükümler uygulanır.

Mera, yaylak ve kışlakların hukukî durumu :

MADDE 132. — Mera, yaylak ve kışlaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki menfaati umuma ait yerlerdendir.

Mera, yaylak ve kışlaklardan yararlanma bu kanun hükümlerine tabidir.

Bu kanunun uygulanmasına başlanmamış olan yerlerde 5618 sayılı Kanunun ek 3, 4 ve 5 inci maddeleri gereğince veya il, ilçe idare heyetlerince yapılmış olan tahsislere veya teessüs etmiş teamüllere göre, köy ve belde halkı mera, yaylak ve kışlaklardan münferiden veya müştereken eskisi gibi istifadeye devam ederler.

Tahsis şekli veya yararlanılma olanağı ile mera, yaylak veya kışlak niteliğinde olan arazi üzerinde kazandırıcı zamanaşımı yoliyle mülkiyet ve diğer ayni haklar edinilemez.

Mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilecek yerler :

MADDE 133. — Köyler veya beldeler halkına tespit edilecek ihtiyaca göre aşağıdaki yerler mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilir :

a) Eskiden beri mera, yaylak ve kışlak olarak terk edilen yerlerle bir tahsis kararı uyarınca aynı amaçla köy veya belde halkına bırakılan yerler,

b) Bu kanuna göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı emrine geçen araziden mera, yaylak ve kışlak olarak yararlanılabilecek yerler.

Tespit ve tahsisi yapacak kuruluşlar :

MADDE 134. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahsisi, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının görevlendireceği, Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı toprak komisyonları marifetiyle Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca yapılır.

Toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahsisi zorunlu görülen köyler veya beldelerde mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahsisi işleri Köy İşleri Bakanlığınca yürütülür. Ancak bu yerlerin daha sonra toprak ve tarım reformu bölgesi olarak belirtilmesi halinde, mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahsisi yeniden düzenlenebilir.

Toprak ve tarım reformu bölgeleri içindeki orman tahdidi yapılmamış ormanlık bölgelerde, mera, yaylak ve kışlakların tespiti, birinci fıkra hükümlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı ve Orman Bakanlığınca; toprak ve tarım reformu bölgeleri dışındaki orman tahdidi yapılmamış ormanlık bölgelerde mera, yaylak ve kışlakların tespiti ise Köy İşleri ve Orman Bakanlığınca müştereken yapılır.

Ormanlık bölgelerde yapılacak tespit ve tahsislerde, tespit ve tahsisi yapacak komisyona bir orman yüksek mühendisi veya teknisyeninin üye olarak katılması zorunludur.

İdarî makam ve idarî yargı mercilerindeki dosyaların devri :

MADDE 135. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinin ilânını müteakıp bir ay içinde tespit ve tahsis işleriyle görevli idarî makamların elindeki dosyalar ile idarî yargı mercilerindeki mera, yaylak ve kışlaklarla ilgili uyuşmazlıklara ait bütün dosyalar, bu kanundaki hükümlere göre işlem yapılmak üzere bu kanunla kurulan yeni tespit ve tahsis makamlarına devredilir. Yeni tespit ve tahsis makamları kendilerine devredilen dosyaları en kısa zamanda karara bağlarlar.

Başlama ilân ve tebliği :

MADDE 136. — Mera, yaylak ve kışlakları tespit ve tahsis ile görevli komisyon, tespit ve tahsis edilecek mera, yaylak ve kışlakları, bunların ilgili olduğu köy veya belediyeleri, inceleme gün ve yerini, inceleme gününden en az otuz gün önce bu köy veya belediyelerle bağlı oldukları ilçelerde alışılmış araçlarla ve varsa ayrıca il gazetesinde ilân eder. Durum, ilgili köylerin muhtarlarına ve belediyelerin başkanlarına da tebliğ edilir.

Tespit ve tahsisten önce yapılacak işler :

MADDE 137. — İlgili köylerin muhtarları veya belediyelerin başkanları 136 ncı maddeye göre yapılan tebliğden itibaren otuz gün içinde mera, yaylak ve kışlakların tamamen veya kısmen kendi köylerine veya beldelerine ait olduğunu ispata yarayan bütün bilgileri ve belgeleri komisyona vermek zorundadırlar. Muhtarlar veya belediye başkanları, köylerinde veya beldelerindeki ailelerin sayısını ve bunların hayvanlarının cins ve miktarını da aynı süre içinde yazılı olarak komisyona bildirirler.

Komisyon, mera, yaylak ve kışlak alanlarının tespiti bakımından gerekli bilgi ve kayıt suretlerini tapu dairesinden ve ilgili diğer dairelerden sağlar.

Gösterilen belgeleri ve verilen bilgileri kapsayan tutanak komisyonca düzenlenir.

Mera, yaylak ve kışlaklarla bunlara ait ihtiyacın tespiti :

MADDE 138. — Komisyon, bölgenin ekonomik durumunu, iklim özelliklerini, toprak işletme esaslarını, kullanma şekillerini ve kullanma kabiliyet sınıflarını gözönünde tutarak mevcut veya yeniden mera, yaylak ve kışlak olabilecek alanları sulama ve geçit yerlerini tahdit ve tespit eder, yoksa gerekli haritalarını yapar veya yaptırır.

İlgili köy veya belde halkı, bu alanların karakter ve otlatma gücü, gelecekteki bitkisel ve hayvansal gelişme ve otlatılacak hanvan cins ve miktarı dikkate alınarak o köy veya beldelerin münferiden veya müştereken yararlanacağı, mera, yaylak ve kışlak, ihtiyacı tayin edilir ve bir büyük baş hayvan birimi için tespit edilecek otlatma gücü esası üzerinden o yerlerdeki çiftçi ailelerinin otlatma hakkı bulunur. İhtiyaçtan fazla çıkan mera, yaylak ve kışlak ihtiyaç içinde bulunan en yakın köy, köyler ve beldelerin mera, yaylak ve kışlak ihtiyaçları için bu kanun hükümlerine göre tahsis edilebilir.

Komisyon tahsis kararına esas olmak üzere yukarıda belirtilen hususları kapsıyan bir rapor düzenler.

Mera, yaylak ve kışlak olarak tespit edilen yerlerin bu kanunda gösterildiği üzere sınırlanmasına esas olmak üzere, köy muhtarı veya belediye başkanı da hazır bulunduğu halde arazide sınırı göstermeye yarayacak işaretlerin konması komisyonca sağlanır.

Mera, yaylak ve kışlak alanlarının tespiti, kendilerine mera, yaylak ve kışlak tahsis edilecek köy veya belde halkının ihtiyaçlarının ve otlatma haklarının tayini, hayvanların hangi mevsim ve aylarda nasıl ve ne biçimde mera, yaylak ve kışlaklarda otlatılabilecekleri ve benzeri hususlar, ilgili bakanlıkların mütalaaları alınarak Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

Tahsis kararı :

MADDE 139. — Komisyon alacağı kararla, 138 inci madde gereğince mera, yaylak ve kışlak ve bunlara ilişkin sulama ve geçit yeri olarak tespit edilen alanları, ilgili köy ve beldeler halkının veya toprak ve tarım reformu uygulaması gereğince yerleşime tabi tutulmuş olanların veya mera, yaylak ve kışlaklardan bu amaca göre yapılmış tahsis veya öteden beri devam edegelen kullanma şekline dayanarak yararlanma hakları bulunan çiftçi ailelerinin ortak yararlanmalarına tahsis eder. Kararda tahsis edilen yerin mera, yaylak ve kışlak ve bunlara ilişkin sulama ve geçit yeri olarak tahsis amacı, otlatma gücü ve bu güce göre aile başkanlarının yönetmelikte gösterilecek büyükbaş hayvan birimi üzerinden otlatma hakkı ve otlatabilecekleri hayvan cins ve miktarı belirtilir.

Komisyonun tespit ettiği sınırlar, tahsis kararının kesinleşmesinden sonra, itiraz halinde ancak görevli mahkemelerin kesin hükümlerine göre değiştirilebilir.

Mera, yaylak ve kışlak kütüğü :

MADDE 140. — Tapu sicil muhafızlıkları veya memurluklarınca bölge itibariyle mera, yaylak ve kışlakların kaydı için ayrı bir kütük düzenlenir.

Mera, yaylak ve kışlak, hangi köy veya belde halkı için tahsis edilmişse, o köy veya beldenin sınırları içinde bulunduğu il veya ilçe tapu sicil muhafızlığı veya memurluğunca tutulan kütüğe kaydolunur.

Mera, yaylak ve kışlak, birden fazla il veya ilçenin sınırlarına giriyorsa, büyük kısmın bulunduğu yerin kütüğüne kaydedilir.

Bu kütüğe kaydolunacak hususlar, Köy İşleri Bakanlığı ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün görüşü alınarak, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca tespit edilir.

Tebliğ ve kütüğe kayıt :

MADDE 141. — Tahsis kararı, komisyonca ilgili köy muhtarlarına veya belediye başkanlarına tebliğ olunur. Ayrıca birer örneği, mera yaylak ve kışlak kütüğüne kaydedilmek ve saklanılmak üzere tapu dairesine ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne gönderilir.

Tahsis kararına karşı ilgili köy veya belediyelerin toprak ve tarım reformu bölgesinde bu kanunun uygulanmasından çıkan uyuşmazlıklara bakan mahkemede, toprak ve tarım reformu bölgesi dışında görevli adliye mahkemesinde, kararın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açma hakkı vardır.

Tahsis amacı ve değiştirilmesi :

MADDE 142. — Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaktan bu kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamaz. Ancak, mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilen arazilerden :

a) Kendisine tahsis yapılmış olan köy veya belde halkının ihtiyacından fazla geldiği veya o bölgedeki ekonomik ve sosyal değişmeler dolayısiyle kısmen veya tamamen ihtiyaç kalmadığı anlaşılanlardan işlenmeye elverişli olan,

b) İmar Kanunu hükümlerine göre köy veya belediyelerin imar ve yol istikamet planları yapılırken imar sınırı içine alınması zorunlu olan,

c) Diğer kanunlar dolayısiyle yeni bir yerleşim sahası içine alınması gerekli bulunan,

d) Toprak muhafazası, millî park kurulması, sel kontrolu, akarsular ve kaynakların düzenlenmesinde kamu yararı olan,

Yerlerde, tahsis amacının değiştirilmesi toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Köy İşleri Bakanlığının tasvibi ile olur.

Tahsis kararının ilânı ve istihkak davası :

MADDE 143. — Komisyonun mera, yaylak ve kışlak tahsisi hakkında 139 uncu maddeye göre aldığı karar, ilgili köy veya belediyelerle bağlı oldukları ilçelerde alışılmış araçlarla ve varsa ayrıca mahallî gazetede ilân olunur.

Mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilen yer üzerinde mülkiyet veya diğer bir ayni hak iddia edenler, bu tahsisi öğrendikleri veya öğrenmiş sayılabilecekleri tarihten başlayarak altmış gün ve her halde ilân

tarihinden itibaren bir yıl içinde istihkak davası açabilirler. Bu sürenin geçmesinden sonra açılan istihkak davaları dinlenmez

Uyuşmazlıklar, toprak ve tarım reformu bölgelerinde bu kanunun uygulanmasından çıkan uyuşmazlıklara bakan görevli mahkemede, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında görevli adliye mahkemelerinde çözülür. Tahsis edilen yer, belediye sınırları içinde ise Hazine ile birlikte ilgili belediye, belediye sınırları dışında kalıyorsa Hazine ile ilgili köy, açılacak davada hasım gösterilir.

Bu kanun gereğince aynî hakkı son bulan kişilerin talep hakları bu hakkın son bulduğu tarihteki bedele dönüşür.

Hakları bedele dönüşenler, aynî hakkın son bulduğu tarihten itibaren iki ay içinde bedel davası açabilirler. Açılacak davada yalnız Hazine hasım gösterilir. Bu fıkra gereğince ödenmesi gereken bedele 40, 41 ve 42 nci maddelerin hükümleri uygulanır.

Mera, yaylak ve kışlak üzerinde kazandırıcı zaman aşımı yoluyla yapılmış olan tescillerin durumu :

MADDE 144. — Kamu yararına tahsisli mera, yaylak ve kışlaklarla bu amaca tahsis edilecek aynı nitelikteki arazi üzerinde Hazine ve ilgili kamu tüzel kişileri hasım gösterilmeksizin alınmış olan ve kazandırıcı zaman aşımı sebebine dayanan kararlara göre yapılmış bulunan tescillerin iptalleri talep edilebilir.

Mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahsisi ile görevli komisyonlar görevlerini yaparlarken birinci fıkra hükmüne giren böyle bir durumla karşılaştıklarında, durumu gerekli işlem yapılmak üzere toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Örgütüne, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Hazineye ihbar etmekle yükümlüdürler.

Tahsis kararında değişiklik :

MADDE 145. — Köy veya beldeler halkının mera, yaylak ve kışlak ihtiyaçlarındaki değişme ve gelişmeler gözönünde tutularak toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Köy İşleri Bakanlığı ihtiyaç halinde tahsis kararının değiştirilmesini komisyondan her zaman isteyebilir. Tahsis kararındaki değişiklikler mera, yaylak ve kışlak kütüğüne işlenir.

Komisyonun her kararından sonra aradan en az beş yıl geçmeden ilgili köy veya belediyelerin isteği üzerine tahsis kararı değiştirilemez.

Mera, yaylak ve kışlak iddiasının ispatı :

MADDE 146. — Mera, yaylak ve kışlak kütüklerinin tanziminden sonra bu kanuna göre tahsis yapılmış olan köyler veya beldelerde, bir yerin mera, yaylak ve kışlak olduğu özel kütüğündeki kayda dayanılarak ispat edilir. Bu hususta başkaca delil dinlenmez.

Yararlanma hakkı ve kapsamı :

MADDE 147. — Bir mera, yaylak ve kışlaktan ancak 139 uncu maddeye göre kendilerine tahsis yapılmış olanlardan tahsis yapıldığı tarihte bulundukları köy, köyler ve beldeler sınırı içinde en az üç yıldan beri oturan çiftçi aileleri yararlanır.

Ancak reform bölgesine naklen yerleştirilen çiftçi aileleri için üç yıldan beri oturma şartı aranmaz.

Tahsis kararı kapsamına girmeyen aile başkanlarının köy veya belediye sınırları içinde toprağı olsa da o köye veya beldeye tahsis edilen mera, yaylak ve kışlaktan yararlanma hakkı yoktur.

Başka yere yerleşme kasdı ile köyü veya beldeyi terkeden çiftçi ailesi yararlanma hakkını kaybeder.

Aşırı otlatmanın önlenmesi :

MADDE 148. — Mera, yaylak ve kışlağa komisyonun tahsis kararında tespit edilmiş olan miktardan çok hayvan sokulamaz.

Ancak, daha sonra, bakım, koruma ve ıslah sonucu mera, yaylak ve kışlağın otlatma ve barındırma gücünden bir artış olmuşsa ilgili köy veya belediyelerin teklifi üzerine toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Teknik Ziraat Müdürlüğünün uygun görmesi halinde, 138 inci maddede gösterilen esaslara göre, komisyonca yeniden tespit yapılarak otlatılacak hayvan miktarı artırılabilir.

Yerleşenlerle yeni ailelerin yararlanma hakkı :

MADDE 149. — Köy veya beldede çiftçilikle geçinmek üzere sonradan yerleşenler ile yeni aile kuranlara; bakım, koruma ve ıslah sonucu mera, yaylak ve kışlağın otlatma ve barındırma gücünün artması veya yararlananların sayısının azalması halinde, yerleşme veya aile kurma tarihleri gözönünde tutularak, köy veya belediyenin mera, yaylak ve kışlağından yararlanma hakkı tanınabilir.

Bu hakkın tanınması ile ilgili esaslar yönetmelikte düzenlenir.

Mera, yaylak ve kışlak ürünlerinin paylaştırılması :

MADDE 150. — Köylerde ihtiyar heyeti, belediyelerde belediye encümeni, mera, yaylak ve kışlak birden fazla köylere veya köy ile belediyelere müştereken tahsis edilmiş ise bu kanunun 157 nci maddesinde yazılı karma kurullar; mera, yaylak ve kışlaklardan elde edilen ürünlerden ihtiyaçtan fazla olan kısmını satabilirler. Elde edilen gelir, köylerde köy sandığına ve belediyelerde belediye büçesine maledilir. Bu gelirler öncelikle mera, yaylak ve kışlakların bakım, koruma ve ıslahı için sarfedilir.

Mera, yaylak ve kışlaktan yararlananların yükümlülükleri :

MADDE 151. — Mera, yaylak ve kışlaktan yararlanan ailelerin başkanları, köy veya belediyelere, her yıl köylerde ihtiyar heyetleri, belediyelerde belediye encümenlerince tespit edilecek bir ücreti ödemekle yükümlüdürler. Birden fazla köyler ve köy ile belediyelerin müştereken yararlandıkları mera, yaylak ve kışlaklardan yararlanan aile başkanlarının her yıl ödeyeceği ücretlerin tespitinde çıkacak uyuşmazlıklar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca karara bağlanır ve bu karar kesindir.

Mera, yaylak ve kışlaktan birden çok köy veya belde halkı ortaklaşa yararlanıyorsa, yararlanan aile başkanları bu ücreti bağlı bulunduğu köye veya belediyeye öder.

Bu ücret, köylerde 442 sayılı Köy Kanununun 66 ncı maddesine, belediyelerde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur. Ancak, gecikme zammı tahsil olunmaz.

150 nci madde hükmüne göre fazla ürünlerin satışından elde edilen ve köylerde köy ihtiyar heyetleri, belediyelerde belediye encümenleri tarafından mera, yaylak ve kışlaklara tahsis edilecek paralarla, bu madde gereğince yapılacak tahsilat, mera, yaylak ve kışlakların bakım, koruma, ıslah ve sınırlarının muhafazası işleri için harcanır.

Sınırların İşaretlenmesi :

MADDE 152. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde tespit ve tahsisleri yapılan mera, yaylak ve kışlakların çevreleri daha önce tapulama yapılmış ise Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca, tapulama yapılmamış ise tespiti yapan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında tespit ve tahsis edilen mera, yaylak ve kışlakların çevreleri de Köy İşleri Bakanlığı tarafından belirgin sınır işaretleri ile çevrilir. Her köy ve belediye kendilerine tahsis edilen mera, yaylak ve kışlakların sınır işaretlerinin muhafazası ve sürekliliğinin sağlanması ile yükümlüdür.

Mera, yaylak ve kışlağın ıslahı, bakım ve geliştirilmesi :

MADDE 153. — Mera, yaylak ve kışlakların ıslahı, bakım ve geliştirme projeleri, ilgili köy veya belediyelerin başvurması üzerine veya toprak reformu bölgelerinde, doğrudan doğruya Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının koordinatörlüğünde Tarım ve Köy İşleri Bakanlıklarınca, ormanlık bölgelerde Orman Bakanlığının da katılması ile hazırlanır ve uygulanır.

Mera, yaylak ve kışlağın korunması :

MADDE 154. — Köy muhtarları ve belediye başkanları, köy veya belde halkının yararlanmasına tahsis edilmiş olan mera, yaylak ve kışlakların her türlü tecavüzden korunmasını, tahrip edilmesini, tahsis amacına göre en iyi şekilde kullanılmasını temin etmek ve ıslah ve geliştirme projelerinde önerilen hususların yerine getirilmesinde yardımcı olmakla görevli ve sorumludurlar.

Koruma, sorumlu bir veya birkaç korucu tarafından yapılır. Koruma ve tecavüzlerin men'i ile ilgili işler, korucuların görev ve yetkileriyle seçilme esasları ve ücretleri yönetmelikte gösterilir.

İnşaat yasağı :

MADDE 155. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni alınmak suretiyle mera, yaylak ve kışlaklarda kullanma amacına uygun yapı ve tesisler, umumun istifadesine arz edilecek yapılar ve süreklilik göstermeyen barınak ve ağıllar yapılabilir. Bunların dışında ev, ahır, ağıl ve benzeri inşaat yapılamaz.

Orman bölgelerinden yararlanma :

MADDE 156. — Orman bölgelerindeki köy veya belediyelere tahsis edilen mera, yaylak ve kışlaklardan o köy veya belde halkı bu kanundan başka 6831 sayılı Orman Kanunu ile konulan kayıtlara uymak şartı ile yararlanırlar.

Orman içi ve bitişiğindeki mera, yaylak ve kışlaklardan yararlanma Orman Kanununun öngördüğü kayıt ve şartlarla yapılır.

Birlikte yönetim :

MADDE 157. — Mera, yaylak ve kışlak birden çok köy veya belde halkına tahsis edilmişse muhtar ile köy ihtiyar kuruluna ve belediye başkanı ile belediye encümenine verilmiş olan görev ve yetkiler her köy veya belediyenin ihtiyar kurulları veya encümenlerince, birisi muhtar veya belediye başkanı olmak üzere, kendi aralarından seçecekleri ikişer kişiden oluşacak karma kurullarca yerine getirilir. Karma kurula mahallin en büyük idare amiri başkanlık eder.

Bunların çalışma şekilleri yönetmelikte gösterilir

İdarî sınırlarda değişiklik :

MADDE 158. — Özel kanunları gereğince, köy veya belediye veya diğer mülki idare sınırlarında yapılacak değişiklikler mera, yaylak ve kışlaklara ilişkin tahsis kararlarını etkilemez.

Millî parklar :

MADDE 159. — Mera, yaylak ve kışlaklardaki bitki örtüsünü tespit etmek ve korunması ile zenginleştirilmesini sağlamak için, belirli bölgelerde ve sınırlı alanlarda olmak üzere, toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Tarım Bakanlığının, ormanlık bölgelerde Orman Bakanlığının önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile milli parklar kurulabilir.

Bunların kurulması, korunması ve yönetimi toprak ve tarım reformu bölgeleri içinde ve dışında Tarım Bakanlığınca, ormanlık bölgelerde Orman Bakanlığınca yapılır.

Mera, yaylak ve kışlaklarla ilgili uyuşmazlıklar :

MADDE 160. — Bu kanunun mera, yaylak ve kışlaklara ilişkin hükümlerinin uygulanması ile ilgili uyuşmazlıklar, toprak ve tarım reformu bölgelerinde doğrudan doğruya görevli mahkemede, toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında görevli adliye mahkemesinde, bu kanuna göre çözülür.

Uyuşmazlıkların çözümünde sözlü yargılama usulü uygulanır. Değeri beşbin liraya kadar olan uyuşmazlıklarda mahkemenin kararı kesindir.

5917 sayılı Gayrimenkule Tecavüzün Def'i Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

ONİKİNCİ BÖLÜM

TOPRAK VE TARIM REFORMU UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜLMESİ

Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu :

MADDE 161. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde bu kanunun uygulanmasından doğan veya bu kanunun kapsamına giren uyuşmazlıklar önce Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonunda incelenir.

Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu, biri hukuk fakültesi mezunu, diğeri ziraat yüksek mühendisi olmak üzere Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca görevlendirilen üç kişiden oluşur. Komisyon başkanı görevlendirilen üyeler arasından Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca seçilir.

Bir toprak ve tarım reformu bölgesinde birden çok Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu kurulabileceği gibi aynı Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu birden çok toprak ve tarım reformu bölgesi için görevlendirilebilir.

Komisyonun çalışması ve karar vermesi :

MADDE 162. — Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu, itiraz ve uyuşmazlığın çözülmesi için gerekli gördüğü araştırma, soruşturma, uygulama ve incelemeyi yapar ve karar verir. Bu işlemler komisyonca yapılabileceği gibi, başkan veya üyelerden biri veya ikisi tarafından, gerektiğinde yerinde, ilgililerin dinlenmesi, delillerin toplanması, uyuşmazlığa ilişkin kayıt ve belgelerin sağlanması veya ilgililerden istenilip incelenmesi suretiyle yapılabilir.

Oy birliği sağlanamadığı durumlarda karar çoğunlukla verilir. Aykırı görüş karar altına yazılır.

Başkan veya üyelerin her ne sebeple olursa olsun görevleri başında bulunmamaları halinde, yerleri on gün içerisinde geçici veya daimi olarak aynı nitelikte kimse ile doldurulur.

Komisyon, uyuşmazlıkları en geç altmış gün içinde inceleyip karara bağlamakla yükümlüdür.

Karar üzerine yapılacak işlem :

MADDE 163. — Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonunca verilen karar komisyon başkanlığınca taraflara tebliğ olunur.

Taraflar, kararın tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içinde görevli mahkemede dava açabilirler.

Dava açılmadığı takdirde komisyon kararı kesinleşir ve taraflı dava hakkı düşer.

Görevli mahkeme :

MADDE 164. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde, bu kanun ve ilgili diğer kanunların uygulanmasından doğan adli ve idari yargıya ilişkin her türlü uyuşmazlıklar, o bölgede faaliyette bulunan tapulama mahkemelerinde bu kanun hükümlerine göre çözülür.

Toprak ve tarım reformu ilân edilen bölgede, henüz tapulama mahkemesi kurulmamış ise, 766 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde öngörülen nitelikteki hâkimler arasından atama yapılarak o bölgede ve öncelikle bu mahkemeler kurulur.

Toprak ve tarım reformu bölgelerindeki tapulama işleri tamamlanmış olsa bile bu kanunun uygulanmasından çıkan uyuşmazlıkların çözümesine kadar tapulama mahkemelerinin görev süreleri uzatılabilir ve faaliyeti sona ermiş bölgelerde yeniden bu mahkemeler kurulabilir.

Gerektiğinde toprak ve tarım reformu bölgelerindeki il veya ilçe liye hukuk mahkemesine bu görev verilebilir.

Yargılama usulü :

MADDE 165. — Uyuşmazlıkların çözümlenmesinde sözlü yargılama usulü uygulanır.

Bu kanun kapsamına giren veya uygulanmasından doğan uyuşmazlıklarda 3533 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaz.

Dava açma :

MADDE 166. — Görevli mahkemeye dilekçe ile veya sözlü olarak başvurulabilir. Sözlü başvurma halinde hâkimlikçe dava tutanağı düzenlenir.

Sözlü veya yazılı başvurmalarda davacı, dava ile ilgili bulunan tüm delillerini açıkça bildirir, varsa yazılı olan delillerinin asıllarını veya onaylı örneklerini ibraz eder.

Duruşma günü verilecek davalıya dilekçe veya dava tutanağının örneği gönderilir, yedi gün içinde cevap vermesi ve delillerini bildirmesi belli edilen günde yargılamaya gelmesi, gelmediği takdirde gıyabında yargılama yapılarak karar verileceği tebliğ olunur.

Taraflardan biri belli edilen günde gelmezse gıyabında duruşma yapılır. Mahkemece gıyap kararı tebliğ olunmaz. Davalının cevap süresi içinde başvurması halinde cevabı tutanakla tespit edilerek varsa yeni delillerin asılları veya onaylı örnekleri tutanağa eklenir.

Tarafların birlikte başvurmaları ve iddia ve cevaba göre delillerini bildirmeleri ve bu delillerin hüküm vermeye yeterli bulunması hali dava önlerinde incelenip karara bağlanır.

Genel mahkemelerdeki dava dosyalarının görevli mahkemeye devri :

MADDE 167. — Uygulama bölgesinde genel mahkemelerde görülmekte olan veya mercilerinden bozularak geri çevrilen ve bu kanun veya bu kanunla ilgili diğer kanunların uygulanmasından doğan her türlü uyuşmazlıklara ait dava dosyaları ve bunlara ilişkin kayıt ve belgeler görevli mahkemeye devir olunur.

Genel mahkemelerden devredilen davalarda Toprak ve Tarım reformu Uyuşmazlık Komisyonu kararı aranmaz.

Görevli mahkeme, genel mahkemelerden devir olunan davaları, kaldığı noktadan inceler ve karara bağlar.

Davaya katılma :

MADDE 168. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, gerekli görüldüğü hallerde davaya katılır ve sonuçlanmasını sağlamak için gereken işlemleri yapar.

Gerektiğinde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, kendi hakkını dayanarak taraflara karşı müstakil bir itiraz davası da açabilir. Bu halde iki dava birleştirilerek karara bağlanır.

Görevli mahkemenin bakacağı diğer işler :

MADDE 169. — Görevli mahkeme, görevine giren işlerde veraset uyuşmazlıklarını çözer ve veraset belgesi verir. İştirak halinde mülkiyetin payların tayini suretiyle müşterek mülkiyete çevrilmesine karar ve-

Velisiz, vasisiz küçüklere ve kısıtlılara toprak ve tarım reformu işlerinde yetkili olmak üzere kayyım tayin eder. Hâkimin iznini gerektiren hallerde bu izni verir.

Vekâlet :

MADDE 170. — Görevli mahkemede okur-yazar olmak kaydı ile usûl ve füru ile ikinci dereceye kadar, bu derece dahil, nesepten ve sebepten civar hısımları ve karı veya koca tevkil edilebilir.

Davada birlikte taraf olanlar, aralarından okur-yazar bulunanı vekil tayin edebilirler.

Avukatlık Kanunu ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun tanıdığı imkânlar saklıdır.

Vekâletname ve vekâlet ücreti :

MADDE 171. — Görevli mahkemede köy ihtiyar kurulu, sulh hâkimi veya görevli hâkim tarafından onanan vekâletnameler geçerlidir.

Görevli mahkemede avukat veya davavekili olmayan vekiller yararına vekâlet ücreti hükmedilmez. Avukat veya davavekili ile izlenen davalarda, vekâlet ücreti, avukatlık ücret tarifesine göre tayin ve takdir olunur.

İlâmlar ve tebliğ :

MADDE 172. — Görevli mahkemenin ilâmları, asliye mahkemelerindeki usule göre düzenlenir ve harca tabi olmayanlar re'sen taraflara tebliğ edilir.

Kanun yolları :

MADDE 173. — Görevli mahkemece incelenip karara bağlanan ve değeri ikibin liraya (İkibin lira dahil) kadar olan taşınır mallar ile ilgili davalara ait kararlar kesindir. Bu kararlar aleyhine temyiz yoluna başvurulamaz.

Taşınmaz mallar ve değeri ikibin lirayı geçen taşınır mallar ile ilgili davalara ait kararlar aleyhine kanun yollarına başvurmada davaya bakan görevli mahkemenin tabi olduğu usul uygulanır.

Değeri yirmibin lirayı aşmayan davalar için Yargıtay'da duruşma istenemez.

Görevli mahkemeden verilen kararlar hakkındaki temyiz ve karar düzeltme istekleri Yargıtay'da öncelikle incelenir.

Bu kanunun kamulaştırmaya ilişkin hükümlerinin uygulanmasından ıkan uyuşmazlıklarla ilgili olarak görevli mahkemelerden verilen kararlar Yargıtay'ın kamulaştırmaya ilişkin kararları inceleyen dairesinde karara bağlanır.

Görevi sona eren mahkemelerdeki dava dosyalarının devri :

MADDE 174. — Görevli mahkemenin görevinin sona ermesi halinde, bu mahkemede görülmekte olup karara bağlanmamış dava dosyaları altı ay içinde görevli asliye hukuk mahkemesine devir olunur ve asliye hukuk mahkemesinde bu kanun hükümlerine göre bakılıp sonuçlandırılır. Yargıtay'dan bozularak geri çevrilen davalar hakkında da aynı hüküm uygulanır.

Adlî ara verme :

MADDE 175. — Bu kanun hükümlerine göre yargı mercilerinde görülmekte olan davalara, adlî ara vermelerde de bakılır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunların adlî ara verme nedeni ile sürelerin uzatılmasına ilişkin hükümleri bu uyuşmazlık ve davalarda uygulanmaz. Adlî ara vermelerde Yargıtay'da bu davaları incelemek üzere gerekirse yeni bir nöbetçi daire kurulur. Nöbetçi daire kurulmasını gerektirmeyen hallerde, dosyaların öncelik ve ivedilikle incelenip karara bağlanması için Yargıtay Başkanlığınca gereken tedbirler alınır.

İhtiyatî tedbir ve yürütmenin durdurulması yasağı :

MADDE 176. — Bu kanuna göre açılacak veya görülmekte olan davalar; bu kanun gereğince yapılan veya yapılması gereken kamulaştırma, Hazine adına tescil, toprak dağıtımı, tahsis veya başkaca eylem veya işlemleri etkilemez ve durdurmaz.

Bu kanunla ilgili uygulamalar dolayısiyle ihtiyatî tedbir veya yürütmenin durdurulması kararları verilemez.

Dava sonunda yapılacak işlem :

MADDE 177. — Dava sonunda davacı haklı çıktığı takdirde, dava konusu taşınır veya taşınmaz mal idare elinde bulunursa ve aday çiftçiye henüz tahsis yapılmamışsa kesin hükme göre işlem yapılır.

Davaya konu olan ve hakkında hüküm verilen taşınır veya taşınmaz mal, her ne şekilde ve suretle olursa olsun, idarenin elinden çıkmış bulunursa veya aday çiftçiye tahsis yapılmışsa hükmün konusu bedele dönüşür.

Davanın görülmesi sırasında değer gösterilmediği veya değer üzerinde durulmadığı takdirde ilgilinin bedele ilişkin dava hakkı saklıdır.

Bedel, el koyma tarihi esas alınarak saptanır.

Süreler :

MADDE 178. — Bu kanunda öngörülen sürelerin hesaplanmasında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunundaki müddetlere ilişkin hükümler uygulanır.

Uyuşmazlıklarda harç ve resimden muaflık :

MADDE 179. — Tapulama Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydı ile bu kanun uyarınca Toprak ve Tarım Reformu Uyuşmazlık Komisyonu veya yargı mercilerine yapılacak bütün başvurma, istek ve itirazlar veya açılacak davalar ile verilecek kararlardan hiçbir harç ve resim alınmaz.

Bu kanun uyarınca yapılacak istekler ve açılacak davalardan değeri beşbin lirayı aşanlar hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz.

Birinci fıkrada yazılı işlemlerin gerektirdiği masraflar, haksız çıkana ödetilmek üzere başvuran tarafından karşılanır.

Diğer kanunların uygulanması :

MADDE 180. — Yargılamada, bu kanunda açıklık bulunmayan hallerde, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun sözlü yargılamaya ilişkin hükümleri ile diğer hükümleri ve teşkilât kanunlarının ilgili maddeleri uygulanır.

Hâkimlerin özlük işleri ile aylık ve ödenekleri :

MADDE 181. — Görevli mahkemenin hâkimleri, Hâkimler Kanunu hükümlerine tabi olup kadrolarına göre işgal ettikleri derece ve kademe aylığını alırlar ve ayrıca bu kanun ile diğer özel kanunlarda gösterilen tazminat, ödenek ve benzeri haklardan yararlanırlar.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOPRAK VE TARIM REFORMU ÖRGÜTÜ

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı :

MADDE 182. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, Başbakana bağlı, tüzel kişiliğe sahip ve katma bütçe ile yönetilen bir kuruluştur. Başbakan bu kuruluşun yönetimi ile ilgili yetkilerini bir Devlet Bakanı vasıtasiyle kullanabilir.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı; merkez örgütü, Merkez Koordinasyon Kurulu Araştırma ve Eğitim Enstitüsü ile Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlıklarından oluşur.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı müsteşar tarafından temsil edilir ve Müsteşar, Yüksek Planlama Kurulu ve Krediler Yüksek Nâzım Heyetinin üyesidir. Başbakan, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının yönetimine ait yetkilerini bir Devlet Bakanı vasıtasiyle kullandığı takdirde, o Devlet Bakanı Yüksek Planlama Kurulu ve Krediler Yüksek Nâzım Heyetine asıl üye olarak katılır.

Örgütlenme ve işleyiş :

MADDE 183. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının merkez ve taşrada örgütlenmesi, işleyişi, görevleri, yetkileri, yönetim ve denetimini ilgilendiren hususlar ile bakanlıklara ve diğer kuruluşlara ait merkez ve taşra birimlerinden hangilerinin Müsteşarlığa bağlanacağı ve diğer kamu kuruluşlarından yararlanma usul ve esasları, Müsteşarlıkça hazırlanıp Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikte düzenlenir.

Bakanlıklar ve kamu kuruluşları kendi hizmet alanlarına giren, tohumluk, fidan ve damızlık hayvan yetiştirilmesi gibi üretimleriyle araç, gereç ve benzeri imalâtlarını toprak ve tarım reformunun gerektirdiği araştırma ve planlama ve gerek uygulama safhalarında Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı ile birlikte yapacakları zaman planlamasına uygun olarak gerçekleştirmek ve yerine getirmekle yükümlüdürler.

Merkez Koordinasyon Kurulu :

MADDE 184. — Merkez Koordinasyon Kurulu, toprak ve tarım reformu plan ve programının uygulanması ile ilgili ortak tedbirleri almakla görevli bir danışma organıdır. Başbakan veya yetkili Devlet Bakanının çağrısı üzerine toplanacak olan bu kurula, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarı ve kendi örgütünden göstereceği kimselerle Devlet Planlama Teşkilâtı, Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Tarım

Bakanlığı, Köy İşleri Bakanlığı, Orman Bakanlığı Müsteşarları, Tapu ve Kadastro, Devlet Su İşleri, Harita ve T. C. Ziraat Bankası Genel müdürleri katılırlar. Gerekli görülen hallerde, diğer bakanlık ve kamu kuruluşlarının temsilcileri de üye olarak kurula çağrılabilirler.

Kurula, Başbakan veya yetkili Devlet Bakanı başkanlık eder. Kurulun çalışma esasları ve gündemi Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca düzenlenir.

Araştırma ve Eğitim Enstitüsü :

MADDE 185. — Toprak ve tarım reformu uygulanmasına ilişkin her türlü araştırmaları yapmak ve reformda görev alacak personelin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerini sağlamak amacıyla Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına bağlı bir Toprak ve Tarım Reformu Araştırma ve Eğitim Enstitüsü kurulur. Enstitünün kuruluş ve işleyişi yönetmelikte belirtilir.

Enstitü, er ve erbaşların toprak ve tarım reformu ve kooperatifçilik konularında eğitilmeleri için Milli Savunma Bakanlığı ile işbirliği yapar.

Personel, araç ve gereç sağlama :

MADDE 186. — Toprak ve tarım reformunun etkin bir biçimde başarılması için Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının kendi imkânları yeterli olmadığı takdirde, yardım ve desteğine ihtiyaç duyulan birimlerin bağlı bulundukları bakanlıklar ve genel müdürlükler reform program ve projelerinde öngörülen ölçüde hizmetin gerektirdiği personel, araç ve gereçleri öncelikle Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığına sağlamak için gerekli tedbirleri alırlar.

Sağlanan araç ve gereçler, Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı emrinde hizmet süresince kullanılır. Bunların kayıtları ait oldukları birimlerce tutulmaya devam edilir.

İhtiyaç duyulan araç ve gereçlerin yurt içinden ve yurt dışından sağlanmasında, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca lüzum gösterilmesi halinde, ilgili bakanlık ve genel müdürlüklere öncelik tanınır.

Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının görevleri ve yetkileri :

MADDE 187. — Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı, Müsteşarlıkça belirtilecek esaslar dahilinde, bölge plan ve projelerini hazırlamak veya hazırlatmak, bu plan ve projelere göre; kamulaştırma, dağıtım, mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahsisi, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin kurulması, kredileme, donatım, sulama, arazi ıslahı, altyapı tesisleri, toplulaştırma ve yerleşim işleri ve tarımsal yayım programı içerisinde modern tarım tekniği ve uygulaması hizmetleri ile bu kanunda belirtilen diğer işleri yürütmekle görevlidir.

Bölge Başkanı, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarını toprak ve tarım reformu bölgesinde temsil eder ve ona karşı sorumludur. Taşra örgütünde görevlendirilecek yardımcı hizmetler sınıfı personeli ile geçici personel ve işçilerin atanmaları Bölge Başkanlığınca yapılır.

İşbirliğinin sağlanması :

MADDE 188. — Toprak ve Tarım Reformunun planlanma ve uygulanmasında bütün kamu kuruluşları kendi konularında istenecek işleri öncelikle yapmak yüküm ve zorunluluğundadırlar.

Valiler, toprak ve tarım reformunun planlanması ve uygulanmasını kolaylaştıracak tedbirleri alır ve ilgili birimler arasında gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlar.

İkinci görev :

MADDE 189. — Toprak ve tarım reformu uygulamaları ile ilgili hizmetlerde, bu hizmetlerin devamı süresince ve karşılıkları Toprak ve Tarım Reformu Fonundan ödenmek üzere, Devlet memurları ile diğer kamu görevlilerine Bakanlar Kurulunca tespit edilecek ücret karşılığında ikinci görev verilebilir.

Sözleşmeli ve geçici yevmiyeli personel çalıştırma :

MADDE 190. — Müsteşarlık, Genel Sekreterlik, Genel Müdürlük, Bölge Başkanlığı, Daire Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Danışmanlık, Uzmanlık ve Uzman Yardımcılığı gibi görevlerde sözleşmeli olarak personel çalıştırılabilir. Bunlardan Devlet memurları ile diğer kamu görevlileri aylıksız izinli sayılırlar. Bunların memurlukları ile ilişkileri ve her türlü hak ve yükümlülükleri devam eder. Bu gibilerin izinli oldukları süre, genel hükümler çerçevesinde, kademe ilerlemesinde ve derece yükselmesinde değerlendirilir. Emekli kesenek ve karşılıkları ilgililer tarafından ödenmek şartıyla, bu süreler fiili hizmet olarak emeklilik mükteseplerinde hesaba katılır. Bu memurlara aylıksız izinli olarak çalışmalarından dolayı mecburi hizmet yüklenemez.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı gerektiğinde geçici yevmiyeli personel çalıştırabilir.

Sözleşmeli ve geçici yevmiyeli personele ödenecek ücretlerin miktarı, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu tarafından tespit olunur. Sözleşmeli olarak çalıştırılacak öğretim üyelerinin aylık, tazminat ve diğer mali haklarına halel gelmez.

Köy tarım önderleri :

MADDE 191. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde, tarımsal verimin artırılması, doğal kaynakların en elverişli tarzda işletilip korunması ile ilgili tedbirleri ve bunların uygulanmasını çiftçiye sürekli biçimde göstermek ve öğretmek üzere köy tarım önderleri görevlendirilebilir. Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifi kurulan yerlerde, kooperatif müdürü tarım önderliği görevini de yapar. Köy tarım önderlerinin nitelikleri, çalışma şekil ve esasları Tarım Bakanlığı ile birlikte hazırlanacak bir yönetmelikte düzenlenir.

Tarım önderlerinin askerlikleri :

MADDE 192. — Ziraat ve orman yüksek mühendisleri ile veteriner hekimlerden değerlendirme dışı kalanlar 6/6/1927 tarih ve 1076 sayılı Kanunun 27/7/1970 gün ve 1316 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesinin (e) bendi esaslarına göre mütebaki hizmet sürelerini köy tarım önderi olarak toprak ve tarım reformu bölgelerinde yerine getirirler.

Toprak ve tarım reformunda çalışanların askerlikleri :

MADDE 193. — 21/6/1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 27/7/1970 gün ve 1315 sayılı Kanunla değişik 10 uncu maddesi gereğince kur'a dışı kalanlardan, toprak ve tarım reformu uygulaması ile ilgili işlerde çalışmakta olanların askerlik yükümlülükleri toprak ve tarım reformu bölgelerinde görevlendirilmek suretiyle yerine getirilir.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı bütçesi :

MADDE 194. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının cari harcamaları ile yatırım ve transfer harcamaları katma bütçeden karşılanır. Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlıkları emrine geçecek uygulama birimlerinin giderlerini karşılamak için, Bakanlar Kurulu kararıyla ilgili bakanlık bütçelerinden gerekli kesinti yapılarak aynı miktar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı bütçesine aktarılır.

Proje yaptırma :

MADDE 195. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere, karşılığı Toprak ve Tarım Reformu Fonundan ödenmek üzere inceleme, araştırma ve proje yaptırabilir.

Bu şekilde görevlendirilecek Devlet memurları ile diğer kamu görevlilerine ödenecek ücretler, bu personele kanunlarla sağlanan her türlü mali haklarda (aylık, tazminat, ödenek ve ek gösterge gibi) kısıntı yaratmaz.

İtâ amirliği :

MADDE 196. — Katma bütçe harcamaları ile Toprak ve Tarım Reformu Fonundan yapılacak harcamalarda itâ amiri Müsteşardır. Müsteşar yetkisini yardımcılarına ve bölge başkanlarına saptayacağı esaslar uyarınca devredebilir.

İşgüçlüğü, iş riski ve eleman teminindeki güçlük zammı :

MADDE 197. — Toprak ve Tarım Reformu Örgütünde sürekli veya geçici olarak çalışanlardan kimlere ve ne miktarda işgüçlüğü, iş riski ve eleman teminindeki güçlük zamlarının verileceği, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır. Bu zamların, toprak ve tarım reformu bölgelerinde çalışan diğer kamu kuruluşlarının personeli ile görevli mahkemelerin hâkim ve diğer personelinden kimlere ve ne miktarda verileceği aynı kararda belirtilir.

Uyuşmazlık ve davaların takibi :

MADDE 198. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde, toprak ve tarım reformu uygulanmasıyla ilgili uyuşmazlık ve davalar Hazine avukatı tarafından takibedilir.

Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı gerekli görürse, uyuşmazlık ve davaları vekâlet vereceği veya sözleşme ile istihdam edeceği avukatlara takibettirir.

Kurs olanakları :

MADDE 199. — Yurt içinde eğitim amacıyla düzenlenen kurs, seminer, konferans ve benzeri çalışmalara katılanların, gönderildikleri yer-

lerde bu çalışmalar süresince, kanunla tanınan yolluk ve gündeliklerinin tamamı ödenir ve ayrıca yiyecek ve yatacak ihtiyaçları Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca sağlanabilir.

Arazide çalışan görevlilere sağlanacak olanaklar :

MADDE 200. — Toprak ve tarım reformu bölgelerindeki arazi çalışmalarına katılan görevlilere gerektiğinde araç, gereç ve motorlu taşıtlar ile, arazide kaldıkları sürece yaşamalarını kolaylaştıracak diğer eşya Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca sağlanır.

Yukardaki fıkra hükmünden bölgedeki görevli mahkeme mensupları da yararlanırlar.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili hususlar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte düzenlenir.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali hükümler

Toprak ve Tarım Reformu Fonu :

MADDE 201. — Toprak ve tarım reformu hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak her türlü ödemeleri karşılamak üzere Toprak ve Tarım Reformu Fonu adı ile bir fon kurulur.

Toprak ve Tarım Reformu Fonu aşağıdaki kaynaklardan oluşur :

a) Genel bütçeye her yıl konulacak ödenekler,

b) Arazi Vergisi yıllık gelirinin yüzde yirmisi,

c) 58 inci maddeye göre yapılacak ödemeler,

d) Bu kanunda Toprak ve Tarım Reformu Fonuna aktarılacağı yazılı paralar,

e) Dış yardımlar,

f) Her türlü bağışlar,

g) Çeşitli gelirler,

h) Fondan açılan kredilerin tahsil olunan taksit ve faizleri,

i) Eğitim merkezleri ve kurslarda eğitim amacıyle yapılan temrinler sonunda imal ve istihsal olunan mamul ve mahsullerin satışından elde edilen gelirler.

Fondan karşılanan giderler :

MADDE 202. — Toprak ve Tarım Reformu Fonundan aşağıdaki giderler ve krediler karşılanır :

a) Kamulaştırma ve satınalma bedelleri ile taksitleri, faizleri ve diğer giderler,

b) Kuruluş, işletme, donatım, canlı-cansız demirbaş, destek kredileri ve diğer krediler,

c) Toprak ve tarım reformunun gerektirdiği yatırımların karşılıkları,

d) Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri kurucu ortaklarının sermayeye katılma paylarının yüzde yirmibeşi ve bu kanunun 82 nci maddesine göre yapılacak yardımlar,

e) Motorlu ve motorsuz araç giderleri dahil toprak ve tarım reformu ile ilgili cari giderler,

f) Bankalarca toprak ve tarım reformu bölgelerindeki çiftçilere verilecek kredilerin faiz miktarının belirli bir oranının fondan karşılanması ile ilgili giderler,

g) Eğitim merkezleri ile kurslarda yapılacak temrin çalışmaları ile ilgili her türlü giderler,

h) Arazisi kamulaştırılan kimselerin 26 ncı madde hükümlerine göre makina, alet ve ekipmanlarının satınalınma karşılıkları,

i) 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun uygulanmasından doğup kesinleşen mahkeme ilâmlarına dayalı borçlar,

j) Mera, yaylak ve kışlakların ıslah, bakım ve geliştirilmeleri ve sınırlarının tespiti ile ilgili giderler.

Ancak, geçici veya sözleşmeli olarak çalıştırılanlar dışındaki personelin aylık ve ücretleri bu fondan ödenemez. Bu kanunun 195, 197, 199 ve 200 üncü maddelerindeki harcamalar fondan karşılanır.

Fonun yönetim ve denetimi :

MADDE 203.— Toprak ve Tarım Reformu Fonunun yönetimi ile Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı görevlidir.

Fonun yönetimi, kullanılması, yapılacak harcamaların nitelik ve ayrıntıları, kredilerin miktarları, faiz oranları, süre ve şartları, hesapların tutulması esasları ve fonla ilgili olarak T. C. Ziraat Bankasınca yürütülecek işlemler ve diğer hususlar Toprak ve Tarım Refromu Müteşarlığınca Maliye Bakanlığının ve T. C. Ziraat Bankasının görüşleri alınarak çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Fonun hesap dönemi bütçe yılıdır.

Fonun hesapları ve yıllık bilânçosu 468 sayılı Kanuna göre Ba bakanlık Yüksek Denetleme Kurulunca denetlenir.

Toprak ve Tarım Reformu Fonundan yapılacak harcamalar ve i lemler 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ile 832 sayılı Sayışta ve 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunlarına tabi değildir.

Kredilerin kullanılması :

MADDE 204. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde, Toprak v Tarım Reformu Fonundan sağlanacak her çeşit nakdi ve ayni kredile Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının denetimi altında o köy vey beldedeki, yoksa yakınındaki Toprak ve Tarım Reformu Kooperati eliyle çiftçi ailelerine verilir.

Kredilerin ödenmesinden Toprak ve Tarım Reformu Kooperati borçlu çiftçi aileleri ile birlikte müteselsilen sorumludur.

Kooperatif verilen kredilerin yerine kullanılmasını sağlamakla yi kümlüdür.

T. C. Ziraat Bankasının açacağı kredi :

MADDE 205. — T. C. Ziraat Bankası, Toprak ve Tarım Reform Kooperatiflerinin yapılacak plân ve proje esaslarına göre Toprak v Tarım Reformu Müsteşarlığınca tespit edilecek kredi ihtiyaçlarını öı celikle karşılar. Bu kredilerin teminatı, bu kanunla kurulan Topra ve Tarım Reformu Kooperatiflerinin mesuliyeti ve kooperatif ortaklar nın borç senetlerinin T. C. Ziraat Bankasına devir ve temlik edilmes suretiyle sağlanır. T. C. Ziraat Bankası, Toprak ve Tarım Reform Kooperatiflerine, ortakların genel ihtiyaçları için yatırım kredisi aç tığı ahvalde, krediye konu olan gayrimenkuller ve tesisler banka lehine ipotek edilir ve menkuller rehin alınır.

T. C. Ziraat Bankası, Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerin verdiği kredilerin açılış gayesine uygun olarak kullanılıp kullanılma dığını ve kredi ile ilgili diğer hususları Toprak ve Tarım Reformu Müs teşarlığının muvafakati ile kontrol edebilir.

Kredi verilmesine ilişkin esaslar Toprak ve Tarım Reformu Müs teşarlığı ile T. C. Ziraat Bankası tarafından müştereken hazırlanacal yönetmelikte düzenlenir.

Alacakların tahsili usulü :

MADDE 206. — Toprak dağıtımında ve arazi toplulaştırılmasında dağıtılan toprak ile yapı ve tesislerin bedelleri ve bu kanun hükümleri dairesinde açılan her çeşit kredilerden doğan alacaklar T. C. Ziraat Bankasınca takip ve tahsil olunur. Bu alacaklar vâdesinde ödenmezse T. C. Ziraat Bankası 6183 sayılı Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkında Kanun hükümlerine göre gerekli işlemleri yapar. Ancak, anılan kanunun gecikme zammına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Zor durumda alacakların alınması geriye bırakılabilir. Zor durum hali ve geriye bırakma süresi, T. C. Ziraat Bankasının görüşleri alınarak Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

T. C. Ziraat Bankasına verilen işler bankanın asli görevlerindendir. Bu hizmetlerin ifası ile ilgili masraflarını karşılamak üzere T. C. Ziraat Bankasına, borçlulardan bu madde hükmüne göre yapacağı tahsilâtın yüzde birini geçmemek üzere ödenecek meblâğ, Toprak ve Tarım Reformu Fonundan karşılanır.

Özel amaçlarla kredi verilmesi :

MADDE 207. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Fonundan veya Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasınca, aşağıdaki amaçlar için kredi açılabilir :

a) Mirasçılar veya hissedarlar arasındaki ortaklığın sona erdirilmesinde, miras hissesi tasfiye edilen ortakların miras paylarının ödenmesi,

b) Arazi toplulaştırmasında kendisine, evvelce sahip olduğu araziden daha fazla değerde arazi tahsis edilen arazi sahiplerinin bu değer farkını ödemeleri,

c) Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerince projeye dayalı mera, yaylak ve kışlakların bakım ve ıslahı,

d) Bu kanunun 123 üncü maddesi uyarınca, öncelikle satın almak hakkını kullanmak isteyen kiracı veya ortakçının araziyi satın alması,

Bu maddedeki krediler dolayısiyle T. C. Ziraat Bankası, 3202 sayılı T. C. Ziraat Bankası Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen teminatlardan bir veya birkaçını alır ve bu konudaki kredi verilmesine ilişkin esaslar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı ile T. C. Ziraat Bankası tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Aynî krediler :

MADDE 208. — Tarım Bakanlığı Devlet Üretme Çiftliklerinde, ıslah istasyonlarında, fidanlıklarında, hayvan yetiştirme kurumlarında ve haralarında yetiştirilen tohumluk, fidan ve damızlık hayvanlardan dağıtılacaklar, öncelikle bu kanun gereğince topraklandırılanlara verilir.

Türkiye Ziraî Donatım Kurumu tarımsal üretim araç ve gereçlerini Toprak ve Tarım Reformu Kooperatiflerine taksitle sağlar.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

Türlü hükümler

Toprak ve tarım reformunu kolaylaştırma yükümü :

MADDE 209. — Resmî daire, kurum, kurullar ve gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişileri, toprak ve tarım reformu ile ilgili hususları geciktirmeden yerine getirmek, cevapları vermek, gerekli işlem ve incelemeleri öncelikle yapmak ve her türlü işlerde kolaylık göstermekle yükümlüdürler.

Arazi normunun korunması :

MADDE 210. — Toprak ve tarım reformu uygulanmış olan bölgelerde bu Kanunun 28 inci maddesi hükmüne göre arazileri kamulaştırma dışında tutulmuş olan arazi sahipleri, bu arazilerini 54 üncü maddede öngörülen miktarların altına düşecek şekilde parçalara ayıramaz ve her ne suretle olursa olsun ifraz ve taksim edemez.

Ancak sahiboldukları arazinin tamamı 54 üncü maddede öngörülen normların altındaki arazi sahipleri bu arazileri devir ve temlik edebilirler.

Devletçe dağıtılmış olan topraklar :

MADDE 211. — 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile 4486 sayılı Teknik Ziraat ve Teknik Bahçıvanlık Okulları Kanunu uyarınca dağıtılan topraklar, bu kanunun dağıtılan topraklara ilişkin hükümlerine tabidir.

Bu suretle dağıtılmış olup da kanunlarındaki sebeplerden biriyle geri alınması gereken topraklar için ilgili bakanlığın dava hakkı saklıdır.

Üzerinde turistik, sınaî ve benzeri tesisler kurulması ve iskân üniteleri, gecekondular ve mesken olarak kullanılan yapılar inşa edilmesi sebebiyle bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte tarım arazisi niteliğini kaybetmiş olan ve geri alınmasında toprak ve tarım reformu uygulaması bakımından yarar görülmeyen arazi, yapı ve binanın inşa edildiği veya tesisin kurulduğu tarihteki gerçek karşılığı Hazineye ödenmek suretiyle yapı veya tesis sahibinin mülkiyetine geçirilebilir.

4753 ve 4486 sayılı kanunlara göre dağıtılan arazi, verimli olarak işletilememesi nedeni ile sahibi tarafından kendisi ile aynı köyde veya bitişik köyde ikamet eden diğer bir şahsa ait arazi ile 26 Temmuz 1972 tarihinden önce trampa edilmiş ise ilgililerin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde toprak ve tarım reformu bölgelerinde Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına ve toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında Köy İşleri Bakanlığına başvurmaları ve isteklerinin uygun görülmesi halinde tapu sicilinde yeni duruma göre gerekli düzeltme yapılabilir.

Tarım arazisinin tarım dışı amaçlara tahsisi :

MADDE 212. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde, bu kanunun hükümlerine göre sahibine bırakılan veya dağıtılan arazinin, tarımsal işletme ile ilgili olan yapı ve tesisler hariç, tamamı veya bir kısmı tarım dışı amaçlarda kullanılamaz. Ancak, zorunluluk olan hallerde on dönüme kadar olan arazi, ilgili bakanlığın müracaatı ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni ile, on dönümün üstündeki arazi ise ilgili bakanlığın müracaatı ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının olumlu görüşü alınarak Bakanlar Kurulu kararı ile tarım dışı amaçlarda kullanılabilir.

Toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında köy, kasaba ve şehirlerin kurulması ve geliştirilmesi, endüstri alanları, maden, taş, kum, tuğla ocakları, hava alanları, turistik yerler, sportif alanlar ve millî savunma ihtiyaçları için lüzumlu olan arazi tarıma elverişli olmayanlardan ayrılır. Bu gibi ihtiyaçların karşılanmasında tarım arazisinden faydalanmak zorunluluğu hâsıl olduğu takdirde, on dönüme kadar olan arazi ilgili bakanlığın müracaatı ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni ile, on dönümün üstündeki arazi ise ilgili bakanlığın müracaatı ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının olumlu görüşü alınarak Bakanlar Kurulu kararı ile tarım dışı amaçlarda kullanılabilir.

Yukarıdaki fıkralar gereğince, talepte bulunacak kuruluşlar, projelerini hazırlarken tarıma en az elverişli olan araziyi ön sırada tutarlar.

Orman sınırlarının tespiti :

MADDE 213. — Bu kanun hükümlerinin uygulanması sırasında, uygulama alanı sınırında veya içinde tespit ve tahdidi yapılmamış orman varsa, 6831 sayılı Orman Kanununa göre orman sınırı öncelikle tayin ve tespit edilir.

Toprak ve tarım reformu bölgelerinde tapulama uyuşmazlıklarının incelenmesi :

MADDE 214. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde veya arazi toplulaştırma alanlarında tapulamadan doğan uyuşmazlıklar tapulama komisyonları ve tapulama mahkemelerince öncelikle çözülür. Tapulama hâkimliğince verilen kararların temyiz edilmesi halinde bu kararlar Yargıtayca öncelikle incelenir.

Uyuşmazlıklar toprak ve tarım reformunun veya toplulaştırmanın uygulanması için yapılması öngörülen proje ve planların yapıldığı zamana kadar çözüme bağlanamadığı takdirde, proje ve planlar tapulama tespitleri esas alınarak hazırlanır. Proje ve Planın uygulanmasından sonra çözüme bağlanan uyuşmazlıklar sonunda haklı çıkıldığı takdirde, davaya konu taşınmaz mal varsa haklı olana aynen verilir. Ancak, plan ve projeye aykırı düşen hallerde alacak bedele dönüşür.

Sınırların belirtilmesi ve korunması :

MADDE 215. — Bu kanun hükümlerinin uygulandığı alanlarda çiftçiler topraklarının sınırlarını Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığının bildirdiği tarihten itibaren iki yıl içinde elverişli ve belirgin işaretler ile belirtmek ve bu işaretlerin sürekliliğini sağlamak zorundadırlar.

Sınırların ne gibi oynamaz işaretlerle belirtileceği, belirtilen sınırların korunması ve ilgililerin bu işlerin giderlerine katılma şekli yönetmelikte gösterilir.

Suyu kullanma düzeni :

MADDE 216. — Toprak ve tarım reformu bölgelerinde suların tarıma tahsisi, kullanmada öncelik sırası ve izinler, sulama ücretleri, su tevzi sistemi gibi hususlar Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığınca ilgili bakanlıkların görüşleri alınmak suretiyle çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

Toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında, kuruluş kanunları ile verilen yetkiler çerçevesinde, ilgili bakanlıklarca yönetmelikteki esaslar dahilinde suların tarımda verimli olarak kullanılması ile ilgili tedbirler alınır.

Taşınmaz mallara görevlilerin girmesi :

MADDE 217. — Bu kanunun uygulanmasında; tespit, tahsis, tahliye, proje uygulaması ve açılmış olan davalarla ilgili olarak, görevliler, ellerinde o yerin en büyük idare amirince verilmiş belgeler ve yanlarında belediye meclisi veya köy ihtiyar kurulu üyelerinden biri veya bu heyetler tarafından tevkil edilecek bir kişi bulunmak şartıyle taşınmaz mallara gündüzleri girebilirler. Karşı koyma halinde güvenlik kuvvetlerinin yardımı istenir.

Bilirkişiler ile komisyon başkanı ve üyelerinin yemini :

MADDE 218. — Bu kanuna göre kurulacak komisyonların başkan ve üyelerine ve bilirkişilere, görevlerine başlamadan önce, görevli mahkeme hâkimi veya bulunmadığı takdirde o yer asliye hukuk mahkemesi hâkimi tarafından Hukuk Usulü Mahkemeleri Kanunu gereğince, verilen görevi doğru ve kanunlara uygun biçimde yerine getireceklerine dair yemin ettirilir ve durum tutanakla belgelendirilir. Tutanağın bir örneği, saklanmak üzere, mahkemece Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına gönderilir.

Vergi, harç ve resimden muaflık :

MADDE 219. — Bu kanun hükümlerinin uygulanması dolayısiyle yapılacak başvurmalar, verilecek dilekçe ve bildirimler, düzenlenecek

yüklenme senetleri, tasarruf belgeleri, kira ve ortakçılık sözleşmeleri ve benzeri her türlü kâğıtlar ve resmî mercilerce veya noterliklerce yapılacak işlemler bütün vergi, harç ve resimlerden muaftır. 179 uncu madde hükmü saklıdır.

Gümrük muafiyeti :

MADDE 220. — Bu kanunun uygulanması ile ilgili olarak uluslararası kuruluşlardan ve yabancı devletlerden bağış veya yardım yolu ile gönderilen veya toprak ve tarım reformu projeleri için ithal edilecek her çeşit araç ve gereçlerin yurda sokulması her türlü vergi, harç ve resimlerden muaftır.

Tebligat :

MADDE 221. — Bu kanun gereğince yapılacak tebliğatta 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

Mahkemelerin veya diğer organların yetkili memurları tarafından, özel kişilerle tüzel kişilerin tebellûğa yetkili kimselerine, kimlikleri tespit ve tevsik olunarak yapılan tebligat geçerlidir. Yapılacak tebligat hiçbir ücrete tabi değildir.

Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığı işlerinin devredilmesi :

MADDE 222. — Toprak ve Tarım Reformu Bölge Örgütünün kaldırılması halinde, örgütün bölgedeki tarımsal gelişme hizmetleriyle ilgili görevleri, bu bölgedeki Tarım Bakanlığının örgütü ve bu kanun uyarınca yerine getirilmesi gerekli diğer görevleri ilgili bakanlıkların örgütleri yapar ve kalan işleri yürütür.

Toprak ve Tarım Reformu Fonuna aktarma :

MADDE 223. — 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun 47 ve 48 inci maddelerinde sözü geçen fon bakiyesi ile fonun alacak ve borçları bütün hak ve vecibeleriyle Toprak ve Tarım Reformu Fonuna geçer.

Devlet Memurları Kanununa eklenen hüküm :

MADDE 224. — 1327 sayılı Kanunla değişik 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 237 nci maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir :

f) Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 189, 191, 192, 193, 195, 197, 199 ve 200 üncü maddeleri hükümleri saklıdır.

ONALTINCI BÖLÜM

Ceza hükümleri

Süresinde bildirim vermemenin ve gerçeğe aykırı beyanda bulunmanın müeyyidesi :

MADDE 225. — Bu kanunun 14 üncü maddesinde yazılı bildirimleri belli süre içerisinde ilgili mercilere vermeyenler ile gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar onbeş günden iki aya kadar hafif hapis veya ikiyüz liradan bin liraya kadar hafif para cezasıyle cezalandırılırlar.

Kiracılık ve ortakçılık hükümlerine aykırı davranma :

MADDE 226. — Bu kanunun 125 inci maddesine aykırı davranan arazi sahipleri, fiilleri Türk Ceza Kanununda daha ağır bir cezayı istilzam etmediği takdirde, beşyüz liradan ikibinbeşyüz liraya kadar ağır para cezasına çarptırılırlar.

Mera, yaylak ve kışlak hükümlerine aykırı davranma :

MADDE 227. — Mera, yaylak ve kışlağın tespit ve tahsisi işlemlerini engelleyen veya sınır işaretlerini bozan veya yerini değiştiren veya bu yerlerin tamamını veya bir kısmını eken veya süren veya işgal eden veya bu kanunda gösterilen usullere aykırı olarak hakkı olmadığı halde veya hakkından çok hayvan sokan Türk Ceza Kanununun 513 üncü maddesinde yazılı ceza ile cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkrada açıklanan fiiller cebir ve şiddet veya tehdit ile veya içlerinden birisi silâhlı olan birkaç kişi veya silâhlı olmasa bile on kişiden çok kişi tarafından icra olunmuş ise, fail bir yıldan beş yıla kadar hapis ve bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına çarptırılır.

Mera, yaylak ve kışlaklarla ilgili yararlanma, korunma ve ıslah hükümlerine aykırı davrananlar bir aya kadar hapis veya beşyüz liradan ikibinbeşyüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Ayrıca yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiiller dolayısiyle sebebolunan hasar ve zararın tazminine hükmolunur.

Mera, yaylak ve kışlak korucularının görevleri dolayısiyle işledikleri suçlara, Türk Ceza Kanununun memurlar hakkındaki hükümleri uygulanır. Bunların, ifa ettikleri görevlerinden dolayı kendilerine karşı işlenen suçlar, memurlar aleyhine işlenmiş sayılır.

Sınır belirtmede veya korumada ihmal :

MADDE 228. — Bu kanunun 215 inci maddesinde belirtilen süre içinde ve şekilde arazilerinin sınırlarını belirtmeyen veya sınır işaretlerinin sürekliliğini sağlamakta ihmal gösterenler beşyüz liradan iki binbeşyüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

Son hükümler

Yönetmelikler :

MADDE 229. — Aksi belirtilmeyen hallerde, bu kanunda öngörülen yönetmeliklerin, kanunun yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılması gereklidir.

Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri tip anasözleşmeleri :

MADDE 230. — Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifleri tip anasözleşmeleri bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Kiracılık ve ortakçılık hükümlerinin uygulanması :

MADDE 231. — Bu kanunun kiracılık ve ortakçılıkla ilgili hükümleri toprak ve tarım reformu bölgeleri dışında bu kanunun yürürlüğe girmesinden iki yıl sonra başlamak ve ilk hasat dönemi sonu gözönünde bulundurulmak suretiyle uygulanır.

Ortakçılık ve kiracılıkla ilgili tip sözleşmelerin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde hazırlanması zorunludur.

Mera, yaylak ve kışlak hükümlerinin uygulanması :

MADDE 232. — Mera, yaylak ve kışlaklarla ilgili hükümler bu kanun uyarınca mera, yaylak ve kışlak tespiti yapılan köy ve beldelerde uygulanır.

Kamulaştırmada ve bedele dönüşen diğer haklarda ödeme şekli :

MADDE 233. — Bu kanun uyarınca yapılacak her türlü kamulaştırmalarda ve bedele dönüşen diğer haklarda karşılıklar, 40, 41 ve 42 nci maddelere göre ödenir.

4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun uygulanmasından doğup kesinleşen mahkeme ilâmlarına dayalı borçlar da bu kanunun 40, 41 ve 42 nci maddelerine göre ödenir.

Toprak ve iskân işleri ile ilgili hükümler :

MADDE 234. — Reform bölgesi içinde ve dışında :

4753 sayılı Kanunun uygulanması sırasında 18 No. lu dağıtım cetvellerine göre 24/5/1971 tarihinden önce ilgili valilikçe onaylanmış dağıtım işleriyle evvelce yapılmış dağıtımların Danıştay, mahkeme ve idarî kararlar gereğince tashih ve ıslah işlemleri,

Reform bölgesi dışında :

a) Bu kanunun 11 inci bölümündeki esaslar dahilinde mera, yaylak ve kışlakların tahdit ve tahsisi ve tahsis amacının değiştirilmesi,

b) Toprak ve Tarım Reformu Fonu imkânları ölçüsünde ve Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının izni ile 4753 sayılı Kanun ve eklerine göre evvelce topraklandırılan ailelerin bu kanunun 201 inci maddesiyle kurulan Toprak ve Tarım Reformu Fonundan kredilenmesi,

c) 211 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları hükümleri saklı kalmak kaydı ile, 4753 sayılı Kanun ve eklerine göre evvelce topraklandırılan ailelerden arazisini, topraklandırma tarihindeki mer'i hükümlere uygun bir şekilde işlemeyenlerin arazisinin geri alınması,

d) Bu kanunun 23 üncü maddesi gereğince kiraya verilecek Hazine arazisi genişliğinin ve kiralayacak topraksız ve yeter toprağı olmayan çiftçilerin tespiti,

e) 2510 sayılı İskân Kanunu ile bu kanunun ek ve tadilleri gereğince göçmen, göçebe ve naklen yerleştirilenlerin iskânı, ekonomik ve sosyal ve güvenlik nedenleri ile yerleri kamulaştırılanların iskânı, köysel alanda iç iskânın düzenlenmesi ve köy gelişme merkezlerinin kurulması, tarımdaki fazla nüfusun ilgili kuruluşlarla müştereken hazırlanacak projelere göre diğer sektörlere iskânı,

İle ilgili hizmetler Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğünce yürütülür.

Kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler :

MADDE 235. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren :

a) 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile ek ve tadilleri yürürlükten kaldırılmıştır.

b) 1617 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Kanununun 10, 11, 12 ve 13 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

c) Bu kanunun hükümlerinin uygulanmasında 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 818 sayılı Borçlar Kanununun 6830 sayılı İstimlâk Kanununun, 2510 sayılı İskân Kanununun, 2644 sayılı Tapu Kanununun 5516 sayılı Bataklıkların Kurutulması ve Bundan Elde Edilecek Topraklar Hakkında Kanunun ve bunların ek ve tadillerinin ve yürürlükteki diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

d) 16/4/1972 tarihinden önce kurulmuş olan ve tarımsal faaliyette bulunan ticaret şirketlerine ait arazi, bu kanunun yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içinde Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Kanununun 7 nci maddesi hükmüne tabi olmaksızın ortakları arasında ifraz ve taksim edilebilir.

e) 766 sayılı Tapulama Kanununun 33 üncü maddesini değiştiren 1617 sayılı Kanunun 20 nci maddesi, - Tapulama Kanununun değişik 33 üncü maddesinin son fıkrası hariç - 1617 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tutanakları düzenlendiği halde askı süresi geçmemiş ve itirazlı olup da komisyonca incelenerek karar bağlanamamış tespitlerde uygulanmaz.

Yürürlük :

MADDE 236. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 237. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

12/7/1973

Tablo : 1. Bir çiftçi ailesine bırakılacak sulu arazi miktarı (Toprak Endeksi = 50 için)

İlçe	Dekar
Adana (Merkez), Akçakale, Alanya, Anamur, Antalya (Merkez), Birecik, Bismil, Bodrum, Ceyhan, Cizre, Datça, Dörtyol, Erdemli, Fethiye, Finike, Gazipaşa, Halfeti, İçel (Merkez), İskenderun, Kadirli, Karataş, Kaş, Kızıltepe, Kozan, Köyceğiz, Kumluca, Manavgat, Marmaris, Nizip, Nusaybin, Oğuzeli, Osmaniye, Samandağı, Samsat, Serik, Silifke, Silopi, Suruç, Tarsus, Urfa (Merkez), Yumurtalık.	300
Araban, Aydın (Merkez), Batman, Bayındır, Bergama, Bornova Bozova, Çeşme, Çine, Foça, Germencik, Hatay (Merkez), Hilvan, Islâhiye, İzmir (Merkez), Karaburun, Kınık, Kırıkhan, Kilis, Koçarlı, Kuşadası, Kuyucak, Menemen, Milas, Mut, Nazilli, Ödemiş, Reyhanlı, Salihli, Sarayköy, Saruhanlı, Seferihisar, Selçuk, Söke, Sultanhisar, Tire, Torbalı, Turgutlu, Urla, Viranşehir, Yenipazar.	330
Adıyaman (Merkez), Alaşehir, Altınözü, Beşiri, Bozdoğan, Çermik, Çınar, Denizli (Merkez), Dikili, Diyarbakır (Merkez), Hassa, Kâhta, Karaisalı, Kemalpaşa, Kurtalan, Manisa (Merkez), Mardin (Merkez), Sarıgöl, Soma, Siirt (Merkez), Yavuzeli.	360
Akhisar, Amasya (Merkez), Aralık, Dicle, Derik, İdil, Keban, Kırkağaç, Kiraz, Kahraman Maraş (Merkez), Silvan, Siverek, Türkoğlu.	395
Abana, Afşin, Ağın, Akçaabat, Akçadağ, Akçakoca, Alaçam, Araklı, Arhavi, Ardeşen, Arsin, Ayancık, Ayvalık, Babaeski, Bafra, Bahçe, Balıkesir (Merkez), Balya, Bartın, Besni, Beypazarı, Bozcaada, Bucak, Bulancak, Buldan, Burhaniye, Cide, Çanakkale (Merkez), Çarşamba, Çaycuma, Çayeli, Çemişkezek, Çüngüş, Darende, Delice, Dursunbey, Eceabat, Edirne (Merkez), Elâzığ (Merkez), Enez, Erdek, Ereğli (Zonguldak), Erfelek, Espiye, Eynesil, Ezine, Fatsa, Feke, Gaziantep (Merkez), Gelibolu, Gemlik, Gercüş, Gerze, Gölcük, Gönen, Gördes, Görele, Göynücek, Güdül, Hani, Havsa, Hayrabolu, Hopa, İliç, İpsala, İvrindi, Karacasu, Karamürsel, Karasu, Kartal, Kaynarca, Kemaliye, Kepsut, Keşap, Kırıkkale, Kocaeli (Merkez), Kozluk, Kurucaşile, Malatya (Merkez), Maden, Meriç, Midyat, Mudanya, Muğla (Merkez), Mustafakemalpaşa, Of, Ordu (Merkez), Ömerli, Pazar, Pehlivanköy, Perşembe, Pertek, Pozantı, Samsun (Merkez), Sarıcakaya, Sapanca, Sason, Savur, Sındırgı, Silivri, Sinop (Merkez), Susurluk, Sürmene, Şarköy, Taşova, Terme, Tirebolu, Tokat (Merkez), Trabzon (Merkez), Tunceli (Merkez), Türkeli, Uzunköprü, Ünye, Vakfıkebir, Yatağan, Yomra.	430
Acıpayam, Akyazı, Ardanuç, Bandırma, Baykan, Bayramiç, Beykoz, Biga, Bingöl (Merkez), Bitlis (Merkez), Borçka, Bozkurt, Bursa (Merkez), Çamlıhemşin, Çan, Çatalca, Çatalzeytin, Çerkezköy, Çorlu, Devrek, Düzce, Edremit, Erbaa, Ergani, Eruh, Fındıklı, Gebze, Geyve, Giresun (Merkez), Gölbaşı, Havran, Hazro, Hekimhan, Hendek, Iğdır, İmroz, İznik, Kalkandere, Kandıra, Karacabey, Kemah, Keşan, Kırklareli (Merkez), Korgan, Kulp, Kumru, Lalapaşa, Lâpseki, Lice, Lüleburgaz, Maçka, Manyas, Mazgirt, Muratlı, Orhangazi, Ortaköy (Çorum), Osmaneli, Palu, Pınarhisar, Rize (Merkez), Sakarya (Merkez), Saray, Selendi, Sivrice, Suluova, Şemdinli, Şile, Tekirdağ (Merkez), Tuzluca, Ula, Uludere, Ulus, Vezirköprü, Vize, Yalova, Yenişehir, Yeşilyurt.	5
Ağlasun, Ankara (Merkez), Arapkir, Avanos, Ayaş, Ayvacık, Azdavay, Baskil, Bigadiç, Boyabat, Burdur (Merkez), Çankırı (Merkez), Çekerek, Çiçekdağ, Çifteler, Demirci, Demirköy, Dinar, Elbistan, Elmalı, Emet, Emirdağ, Erzincan (Merkez), Gelendost, Gerger, Göksun, Gölhisar, Gülnar, Gülşehir, Gümüşhacıköy, Gündoğmuş, Havza, Ilgaz, Isparta (Merkez), İkizdere, İncesu, İnebolu, İnegöl, Ispir, Kalecik, Karabük, Kargı, Kayseri (Merkez), Keçiborlu, Kırşehir (Merkez), Konya (Merkez), Korkuteli, Kula, Mahmudiye, Malkara, Mazıdağı, Mecitözü, Niksar, Osmancık, Pazarcık, Polatlı, Safranbolu, Saimbeyli, Savaştepe, Sulakyurt, Sungurlu, Suşehri, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Şefaatli, Şırnak, Şirvan, Ulubey (Uşak), Uşak (Merkez), Yenice, Yerköy, Yığılca, Yusufeli, Zonguldak (Merkez).	5
Afyonkarahisar (Merkez), Almus, Altıntaş, Aksaray (Niğde) Akşehir, Artvin (Merkez), Atabey, Banaz, Bayat, Bilecik (Merkez), Boğazlıyan Bozüyük, Cihanbeyli, Çal, Çaykara, Çivril, Çorum, (Merkez) Dubuk, Çumra, Dazkırı, Doğanhisar, Doğanşehir, Domaniç, Ereğli (Konya), Eskişehir (Merkez), Eşme, Gediz, Genç Gölpazarı, Güney Ilgın, İhsaniye, İskilip Kadınhanı, Karakoçan, Karaman, Karapınar, Kızılcahamam, Kulu, Merzifon Muş (Merkez), Nallıhan, Niğde (Merkez), Oltu, Olur, Reşadiye, Senirkent, Şereflikoçhisar, Seyitgazi, Simav, Taşköprü, Tavşanlı, Turhal, Yalvaç, Yunak.	6
Akseki, Andırın, Çelikhan, Çukurca, Gemerek, Kağızman, Ovacık (Tunceli), Pazaryeri, Pervari, Refahiye, Solhan.	6
Alaca, Araç, Aybastı, Beyşehir, Bolvadin, Bor, Bozkır, Bulanık, Çamlıdere, Çardak, Çay, Çerkeş, Dereli, Develi, Divriği, Durağan, Eldivan, Elmadağ, Eskipazar, Göynük, Hacıbektaş, Hafik, Kale, Kaman, Karahallı, Keskin, Kozaklı, Kurşunlu, Kütahya (Merkez), Mengen, Mucur, Nazimiye, Orhaneli, Ortaköy (Niğde), Pötürge, Pülümür, Sandıklı, Sarayönü, Sarıkaya, Sarıoğlan, Seydişehir, Sarız, Seben, Sivrihisar, Sivaslı, Sorgun, Söğüt, Sultandağı, Suhut, Tavas, Tefenni, Tercan, Tutak, Ulubey (Ordu), Uluborlu, Ürgüp, Van (Merkez), Yeşilhisar, Yeşilova, Zile.	6
Akkuş, Artova, Bolu (Merkez), Daday, Devrekâni, Eflâni, Gölköy, Kastamonu (Merkez), Kavak, Kıbrıscık, Kofçaz, Koyulhisar, Küre, Lâdik, Mesudiye, Mudurnu, Orta, Sincanlı, Sıvas, (Merkez), Tonya, Torul, Tosya, Yozgat (Merkez),	7
Ağrı (Merkez), Çayırlı, Ermenek, Gürün, Hadım, Haymana, Hizan, Horasan, Hozat, Keles, Malazgirt, Mutki, Nevşehir (Merkez), Ovacık (Çankırı), Posof, Şabanözü, Şavşat, Tortum.	830
Akdağmadeni, Arguvan, Arpaçay, Aşkale, Balâ, Beytüşşebap, Bünyan, Çameli, Çatak, Çayıralan, Derinkuyu, Digor, Doğubeyazıt, Erzurum (Merkez), Felâhiye, Hakkâri (Merkez), Hamur, Hınıs, Kangal, Kelkit, Kiğı, Mihalıççık, Muradiye, Narman, Patnos, Susuz, Taşlıçay, Tatvan, Tomarza, Varto, Yahyalı, Yapraklı, Yıldızeli.	91
Adilcevaz, Ahlat, Alucra, Ardahan, Başkale, Bayburt, Çamardı, Çat (Oyluklu), Çıldır, Diyadin, Eleşkirt, Erciş, Gerede, Gevaş, Göle, Gümüşane (Merkez), Gürpınar, Hanak, İmranlı, Karayazı, Karlıova, Kars (Merkez), Özalp, Pasinler, Pınarbaşı, Sarıkamış, Selim, Şarkışla, Şebinkarahisar, Şenkaya, Şiran, Tekman, Ulukışla, Yüksekova, Zara.	1 00

Tablo : 2. Bir çiftçi ailesine bırakılacak kuru arazi miktarı (Toprak Endeksi = 50 için)

İlçe	
Ardeşen, Arhavi, Cide, Çamlıhemşin, Çayeli, Espiye, Eynesil, Fındıklı, Giresun (Merkez), Görele, Hopa, Kalkandere, Keşap, Korgan, Of, Rize (Merkez), Sürmene, Tirebolu.	
Dörtyol, İkizdere, İskenderun, Kadirli, Samandağı.	52
Anamur, Ceyhan, Fatsa, Kozan, Manavgat, Osmaniye, Yumurtalık.	58
Akçakoca, Alanya, Antalya (Merkez), Araklı, Bodrum, Bulancak, Erdemli, Ereğli (Zonguldak), Erfelek, Fethiye, Finike, Gazipaşa, Karataş, Köyceğiz, Kumluca, Kurucaşile, Marmaris, Ordu (Merkez), Serik, Ünye, Vakfıkebir.	64
Abana, Adana (Merkez), Arsin, Ayancık, Bartın, Borçka, Bozkurt, Çaycuma, Datça, Gerze, Hatay (Merkez), Hendek, Kaş, Perşembe, Silifke, Söke, Terme, Trabzon (Merkez), Zonguldak (Merkez).	
Akçaabat, Akyazı, Aydın (Merkez), Bafra, Bayındır, Bergama, Bornova, Cizre, Çarşamba, Çatalzeytin, Çaykara, Devrek, Düzce, Germencik, Kandıra, Karaisalı, Karasu, Kumru, Kuyucak, Maçka Menemen, Milâs, İçel (Merkez), İnebolu, İzmir (Merkez), Ödemiş, Samsun (Merkez), Sapanca, Seferihisar, Selçuk, Silopi, Sinop (Merkez), Sultanhisar, Tarsus, Tire, Torbalı, Turgutlu, Türkeli, Ulus, Yığılca, Yomra.	770
Alaçam, Babaeski, Bismil, Bozdoğan, Çine, Demirköy, Edirne (Merkez), Foça, Hayrabolu, Karaburun, Kaynarca, Kemalpaşa, Kınık, Kocaeli (Merkez), Koçarlı, Kuşadası, Lüleburgaz, Manisa (Merkez), Meriç, Nazilli, Sakarya (Merkez), Salihli, Samsat, Sarayköy, Saruhanlı, Şile, Urla, Yenipazar.	8
Adıyaman (Merkez), Alaşehir, Altınözü, Amasya (Merkez), Azdavay, Bahçe, Batman, Beykoz, Biga, Bozcaada, Çan, Çatalca, Çeşme, Denizli (Merkez), Dikili, Feke, Gebze, Gelibolu, Gemlik, Geyve, Gönen ,Havsa, İpsala, İslâhiye, Karamürsel, Kartal, Keşan, Kırıkhan,	

İlçe	Dekar
K tlareli (Merkez), Kızıltepe, Kilis, Lalapaşa, Malkara, Mudanya, M atlı, Mustafakemalpaşa, Mut, Nusaybin, Orhangazi, Pehlivanköy, P rhisar, Reyhanlı, Sarıgöl, Soma, Tekirdağ (Merkez), Tunceli (Merkez), Uzunköprü, Vezirköprü, Vize, Yalova.	940
Akçakale, Akhisar, Akşehir, Araban, Ardanuç, Artvin (Merkez), Avhastı, Bandırma, Balya, Beşiri, Birecik, Boyabat, Bucak, Bursa (M rkez), Çanakkale (Merkez), Çerkezköy, Çermik, Çınar, Çorlu, D li, Dicle, Dursunbey, Eceabat, Enez, Erbaa, Gölköy, Gördes, G ül, Gündoğmuş, Halfeti, Hassa, Havza, İmroz, İnegöl, İspir, İvrindi, İznik, Karabük, Karacabey. Kars (Merkez), Keban, Kepsut, Kırkağaç, Kiraz, Kozluk, Kurtalan, Lâpseki, Manyas, Muğla (Merkez), Niksar, Nizip, Oğuzeli, Osmancık, Pozantı, Saray, Sarıcakaya, Se n, Selendi, Siirt (Merkez), Silivri, Suruç, Susurluk, Şarköy, T va, Tonya, Tokat (Merkez) Tuzluca, Ulubey (Ordu), Urfa (Merkez), Yenice, Yenişehir.	1 030
Acıpayam, Afyonkarahisar (Merkez), Ağlasun, Akkuş, Almus, Anh , Aralık, Arapkir, Ayaş, Ayvacık, Balıkesir (Merkez), Bayat, Ba amiç, Beypazarı, Bigadiç, Bitlis (Merkez), Bozova, Buldan, Bu aniye, Çankırı (Merkez), Çemişkezek, Darende, Delice, Dinar, Diyarbakır (Merkez), Doğanhisar, Domaniç, Edremit, Emet, Emirdağ, Erdek, Ezine, Gediz, Göle, Göynücek, Gümüşhacıköy. Hani, Havran, Hazro, Hilvan, Ilgaz, Ilgın, Isparta (Merkez), İliç, Kâhta, K a, Keçiborlu, Kemah, Kemaliye, Kızılcahamam, Lice, Maden, M lin (Merkez), Mecitözü, Oltu, Olur, Ortaköy (Çorum), Os li, Pazaryeri, Pertek, Safranbolu, Saimbeyli, Sason, Savşat, Sındırgı, Simav, Suluova, Suşehri, Sütçüler, Şarkîkaraağaç, Taşöprü, Türkoğlu, Ula, Viranşehir, Yatağan, Yavuzeli, Yusufeli.	1 130
f , Ağın, Altıntaş, Ankara (Merkez), Araç, Ayvalık, Banaz, Bayra Bilecik (Merkez), Bingöl (Merkez), Bozüyük, Burdur (Merke Çal, Çekerek, Çiçekdağ, Çorum (Merkez), Çubuk, Demirci, erik, Elâzığ (Merkez), Ergani, Eruh, Erzincan (Merkez), Eskişehir (Merkez), Gelendost, Gercüş, Gölbaşı, Gölhisar. Gölpazarı, İd , İdil, İhsaniye, İncesu, İskilip, Kadınhanı, Kağızman, Kalecik, a casu, Kayseri (Merkez), Kırıkkale, Kofçaz, Korkuteli, Kula, u Küre, Malatya (Merkez), Kahraman Maraş (Merkez), Mazı , Mengen, Merzifon, Midyat, Nallıhan, Ömerli, Palu, Polatlı, Pof, Reşadiye, Savaştepe, Senirkent, Silvan, Siverek, Söğüt, Sulakırt, Seyitgazi, Şemdinli, Şırnak, Tavşanlı, Ulubey (Uşak), Uludere, Ş (Merkez), Yalvaç, Yunak.	1 250
k dağ, Akseki, Ardahan, Atabey, Avanos, Baskil, Besni, Bolu M kez), Bolvadin, Cihanbeyli, Çifteler, Çivril, Çüngüş, Daday, azkırı, Durağan, Eflâni, Elmalı, Eşme, Gaziantep (Merkez), Ger r, Göksun, Gülnar, Gülşehir, Güney, Hekimhan, Kastamonu (Mer Kavak, Kırşehir (Merkez), Kulu, Lâdik, Mahmudiye, Mazı Niğde (Merkez), Orta, Ovacık (Çankırı), Pazar, Refahiye, Sivrice, Sungurlu, Şefaatli, Şirvan, Turhal, Uluborlu, Yerköy, Yeşilyurt.	1 370
tsaray, Arpaçay, Boğazlıyan, Çamlıdere, Çay, Çerkeş, Çıldır, Devkâni, Eskipazar, Elbistan, Eldivan, Elmadağı, Genç, Göynük, a , Horasan, Karakoçan, Karaman, Konya (Merkez), Kurşunlu, ü ya (Merkez), Mudurnu, Muş (Merkez), Ovacık (Tunceli), Pa , Sandıklı, Sarayönü, Selim, Sivrihisar, Sultandağı, Susuz, nkaya, Şereflikoçhisar, Tavas, Tercan, Tortum, Tosya.	1 510
ri (Merkez), Alaca, Artova, Beyşehir, Çardak, Çelikhan, Çumra, , Divriği, Doğanşehir, Doğubeyazıt, Ereğli (Konya), Gemerek, Kaman, Karahallı, Karapınar, Keles, Keskin, Kıbrıscık. Kosar, Mesudiye, Mucur, Narman, Orhaneli, Pülümür, Sarıkamış, rıoğlan, Sarız, Seydişehir, Sincanlı, Sıvas (Merkez) Sivaslı, lhan, Sorgun, Şabanözü, Şuhut, Taşlıçay, Tefenni, Ürgüp, Yeşilso , Yeşilova, Yozgat (Merkez), Zile.	1 660
ğmadeni, Balâ, Bozkır, Bulanık, Çayıralan, Çayırlı, Çukurca, i, Erzurum (Merkez), Hanak, Haymana, Kozaklı, Mihalıççık, a niye, Pervari, Pötürge, Sarıkaya, Torul, Van (Merkez), Yapklı.	1 830
lilcevaz, Ahlat, Alucra. Arguvan, Aşkale, Başkale, Bayburt, Bey bap, Bor, Bünyan, Çamardı, Çameli, Çat (Oyluklu), Çatak, kuyu, Diyadin, Eleşkirt, Erciş, Ermenek, Felâhiye, Gerede, ş, Gölcük, Gümüşane (Merkez), Gürpınar, Gürün. Hacıbektaş, adım, Hakkâri (Merkez), Hamur, Hınıs, Hizan, Hozat, İmranlı, ngal, Karayazı, Karlıova, Kelkit, Kiğı, Malazgirt, Mutki, Nevr (Merkez), Ortaköy (Niğde), Özalp, Patnos, Pasinler, Pınar Şarkışla, Şebinkarahisar, Şiran, Tatvan, Tekman, Tomarza, t, Ulukışla, Varto, Yahyalı, Yıldızeli, Yüksekova, Zara.	2 000

Tablo: 3. Beş veya daha az nüfuslu bir aileye verilebilecek sulu arazi miktarı

(Toprak Endeksi = 50 için)

İlçe	Dekar
lana (Merkez), Akçakale, Alanya, Anamur, Antalya (Merkez), recik, Bismil, Bodrum, Ceyhan, Cizre, Datça, Dörtyol, Erdemli, ye, Finike, Gazipaşa, Halfeti, İçel (Merkez), İskenderun, Karataş, Kaş, Kızıltepe, Kozan, Köyceğiz, Kumluca, Manav Marmaris, Nizip, Nusaybin, Oğuzeli, Osmaniye, Samandağı, nsat, Serik, Silifke, Silopi, Suruç, Tarsus, Urfa (Merkez), Yurtalık.	32
han, Aydın (Merkez), Batman, Bayındır, Bergama, Bornova, va, Çeşme, Çine, Foça, Germencik, Hatay (Merkez), Hilvan, lye, İzmir (Merkez), Karaburun, Kınık, Kırıkhan, Kilis, Ko , Kuşadası, Kuyucak, Menemen, Milas, Mut, Nazilli, Ödemiş, Reyhanlı, Salihli, Sarayköy, Saruhanlı, Seferihisar, Selçuk, Söke, Sultanhisar, Tire, Torbalı, Turgutlu, Urla, Viranşehir, Yenipazar	35
Adıyaman (Merkez), Alaşehir, Altınözü, Beşiri, Bozdoğan, Çermik, Çınar, Denizli (Merkez), Dikili, Diyarbakır (Merkez), Hassa, Kâhta, Karaisalı, Kemalpaşa, Kurtalan, Manisa (Merkez), Mardin (Merkez) Sarıgöl, Soma, Siirt (Merkez), Yavuzeli.	38
Akhisar, Amasya (Merkez), Aralık, Dicle, Derik, İdil, Keban, Kırkağaç, Kiraz, Kahraman Maraş (Merkez), Silvan, Siverek, Türkoğlu	42
Abana, Afşin, Ağın, Akçaabat, Akçadağ, Akçakoca, Alaçam, Araklı, Arhavi, Ardeşen, Arsin, Ayancık, Ayvalık, Babaeski, Bafra, Bahçe, Balıkesir (Merkez), Balya, Bartın, Besni, Beypazarı, Bozcaada Bucak, Bulancak, Buldan, Burhaniye, Cide, Çanakkale (Merkez), Çarşamba, Çaycuma, Çayeli, Çemişkezek, Çüngüş, Darende, Delice, Dursunbey, Eceabat, Edirne (Merkez), Elâzığ (Merkez), Enez, Erdek, Ereğli (Zonguldak), Erfelek, Espiye, Eynesil, Ezine, Fatsa, Feke, Gaziantep (Merkez), Gelibolu, Gemlik, Gercüş, Gerze, Gölcük, Gönen, Gördes, Görele, Göynücek, Güdül, Hani, Havsa, Hayrabolu, Hopa, İliç, İpsala, İvrindi, Karacasu, Karamürsel, Karasu, Kartal, Kaynarca, Kemaliye, Kepsut, Keşap, Kırıkkale, Kocaeli (Merkez), Kozluk, Kurucaşile, Malatya (Merkez), Maden, Meriç, Midyat, Mudanya, Muğla (Merkez), Mustafakemalpaşa, Of, Ordu (Merkez), Ömerli, Pazar, Pehlivanköy, Perşembe, Pertek, Pozantı, Samsun (Merkez), Sarıcakaya, Sapanca, Sason, Savur, Sındırgı, Silivri, Sinop (Merkez), Susurluk, Sürmene, Şarköy, Taşova, Terme, Tirebolu, Tokat (Merkez), Trabzon (Merkez), Tunceli (Merkez), Türkeli, Uzunköprü, Ünye, Vakfıkebir, Yatağan, Yomra.	46
Acıpayam, Akyazı, Ardanuç, Bandırma, Baykan, Bayramiç, Beykoz, Biga, Bingöl (Merkez), Bitlis (Merkez), Borçka, Bozkurt, Bursa (Merkez), Çan, Çatalca, Çatalzeytin, Çerkezköy, Çorlu, Devrek, Düzce, Edremit, Erbaa, Ergani, Eruh, Fındıklı, Gebze, Geyve, Gölbaşı Havran, Hazro, Hekimhan, Hendek, Iğdır, İmroz, Iznik, Kandıra, Karacabey, Kemah, Keşan, Kırklareli (Merkez), Kulp, Kumru, Lalapaşa, Lâpseki, Lice, Lüleburgaz, Maçka, Manyas, Mazgirt, Muratlı, Orhangazi, Ortaköy (Çorum), Osmaneli, Palu, Pınarhisar, Rize (Merkez), Sakarya (Merkez), Saray, Selendi, Sivrice, Suluova, Şemdinli, Şile, Tekirdağ (Merkez), Tuzluca, Ula, Uludere, Ulus, Vezirköprü, Vize, Yalova, Yenişehir, Yeşilyurt.	51
Ağlasun, Ankara (Merkez), Arapkir, Avanos, Ayaş, Ayvacık, Azdavay, Baskil, Bigadiç, Boyabat, Burdur (Merkez), Çankırı (Merkez), Çekerek, Çiçekdağ, Çifteler, Demirci, Demirköy, Dinar, Elbistan, Elmalı, Emet, Emirdağ, Erzincan (Merkez), Gelendost, Gerger, Giresun (Merkez), Göksun, Gölhisar, Gülnar, Gülşehir, Gümüşhacıköy, Gündoğmuş, Havza, Ilgaz, Isparta (Merkez), İncesu, İnebolu, İnegöl, İspir, Kalecik, Kalkandere, Karabük, Kargı, Kayseri (Merkez), Keçiborlu, Kırşehir (Merkez), Konya (Merkez) Korkuteli, Kula, Mahmudiye, Malkara, Mazıdağı, Mecitözü, Niksar, Osmancık, Pazarcık, Polatlı, Safranbolu, Saimbeyli, Savaştepe, Sulakyurt, Sungurlu, Suşehri, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Şefaatli, Şırnak, Şirvan, Ulubey (Uşak), Uşak (Merkez), Yenice, Yerköy, Yığılca Yusufeli Zonguldak (Merkez).	56
Afyonkarahisar (Merkez), Almus, Altıntaş, Aksaray (Niğde), Akşehir, Artvin (Merkez), Atabey, Banaz, Bayat, Bilecik (Merkez), Boğazlıyan, Bozüyük, Cihanbeyli, Çal, Çamlıhemşin, Çaykara, Çivril, Çorum (Merkez), Çubuk, Çumra, Dazkırı, Doğanhisar, Doğanşehir, Domaniç, Ereğli (Konya), Eskişehir (Merkez), Eşme, Gediz, Genç, Gölpazarı, Güney, Ilgın, İhsaniye, İskilip, Kadınhanı. Karakoçan, Karaman, Karapınar, Kızılcahamam, Kulu, Merzifon, Muş (Merkez), Nallıhan, Niğde (Merkez), Oltu, Olur, Reşadiye, Senirkent, Şereflikoçhisar, Seyitgazi, Simav, Taşköprü, Tavşanlı, Turhal, Yalvaç, Yunak.	61
Akseki, Andırın, Çelikhan, Çukurca, Gemerek, Kağızman, Ovacık (Tunceli), Pazaryeri, Pervari, Refahiye, Solhan.	67
Alaca, Araç, Aybastı, Beyşehir, Bolvadin, Bor, Bozkır, Bulanık, Çamlıdere, Çardak, Çay, Çerkeş, Dereli, Develi, Divriği, Durağan, Eldivan, Elmadağ, Eskipazar, Göynük, Hacıbektaş, Hafik, Kale, Kaman, Karahallı, Keskin, Korgan, Kozaklı, Kurşunlu, Kütahya (Merkez), Mengen, Mucur, Nazimiye, Orhaneli, Ortaköy (Niğde), Pötürge, Pülümür, Sandıklı, Sarayönü, Sarıkaya, Sarıoğlan, Seydişehir, Sarız, Seben, Sivrihisar, Sivaslı, Sorgun, Söğüt, Sultandağı, Suhut, Tavas, Tefenni, Tercan, Tutak, Ulubey (Ordu), Uluborlu, Ürgüp, Van (Merkez), Yeşilhisar, Yeşilova, Zile.	74
Akkuş, Artova, Bolu (Merkez), Daday, Devrekâni, Eflâni, Gölköy, İkizdere, Kastamonu (Merkez), Kavak, Kıbrıscık, Kofçaz, Koyulhisar, Küre, Lâdik, Mesudiye, Mudurnu, Orta, Sincanlı, Sivas (Merkez), Tonya, Torul, Tosya, Yozgat (Merkez)	81
Ağrı (Merkez), Çayırlı, Ermenek, Gürün, Hadım, Haymana, Hizan, Horasan, Hozat, Keles, Malazgirt, Mutki, Nevşehir (Merkez), Ovacık (Çankırı), Posof, Şabanözü, Şavkat, Tortum.	89
Akdağmadeni, Arguvan, Arpaçay, Aşkale, Balâ, Beytüşşebap, Bünyan, Çameli, Çatak, Çayıralan, Derinkuyu, Digor, Doğubeyazıt, Erzurum (Merkez), Felâhiye, Hakkâri (Merkez), Hamur, Hınıs, Kangal, Kelkit, Kiğı, Mihalıççık, Muradiye, Narman, Patnos, Susuz, Taşlıçay, Tatvan, Tomarza, Varto, Yahyalı, Yapraklı, Yıldızeli.	97
Adilcevaz, Ahlat, Alucra, Ardahan, Başkale, Bayburt, Çamardı, Çat (Oluklu), Çıldır, Diyadin, Eleşkirt, Erciş, Gerede, Gevaş, Göle, Gümüşane (Merkez), Gürpınar, Hanak, İmranlı, Karayazı, Karlıova, Kars (Merkez), Özalp, Pasinler, Pınarbaşı, Sarıkamış, Selim, Şarkışla, Şebinkarahisar, Şenkaya, Şiran, Tekman, Ulukışla, Yüksekova, Zara.	106

Tablo: 4. Beş veya daha az nüfuslu bir aileye verilebilecek kuru arazi miktarı (Toprak Endeksi = 50 için)

İlçe	Dekar
Ardeşen, Arhavi, Cide, Çamlıhemşin, Çayeli, Espiye, Eynesil, Fındıklı, Giresun (Merkez), Görele, Hopa, Kalkandere, Keşap, Korgan, Of, Rize (Merkez), Sürmene, Tirebolu.	79
Dörtyol, İkizdere, İskenderun, Kadirli, Samandağı.	87
Anamur, Ceyhan, Fatsa, Kozan, Manavgat, Osmaniye, Yumurtalık.	96
Akçakoca, Alanya, Antalya (Merkez), Araklı, Bodrum, Bulancak, Erdemli, Ereğli (Zonguldak), Erfelek, Fethiye, Finike, Gazipaşa, Karataş, Köyceğiz, Kumluca, Kurucaşile, Marmaris, Ordu (Merkez), Serik Ünye, Vakfıkebir.	106
Abana, Adana (Merkez), Arsin, Ayancık, Bartın, Borçka, Bozkurt, Çaycuma, Datça, Gerze, Hatay (Merkez), Hendek, Kaş, Perşembe, Silifke, Söke, Terme, Trabzon (Merkez), Zonguldak (Merkez).	116
Akçaabat, Akyazı, Aydın (Merkez), Bafra, Bayındır, Bergama, Bornova, Cizre, Çarşamba, Çatalzeytin, Çaykara, Devrek, Düzce, Germencik, Kandıra, Karaisalı, Karasu, Kumru, Kuyucak, Maçka, Menemen, Milas, İçel, (Merkez), İnebolu, İzmir (Merkez), Ödemiş, Samsun (Merkez), Sapanca, Seferihisar, Selçuk, Silopi, Sinop (Merkez), Sultanhisar, Tarsus, Tire, Torbalı, Turgutlu, Türkeli, Ulus, Yığılca, Yomra.	128
Alaçam, Babaeski, Bismil, Bozdoğan, Çine, Demirköy, Edirne (Merkez), Foça, Hayrabolu, Karaburun, Kaynarca, Kemalpaşa, Kınık, Kocaeli (Merkez), Koçarlı Kuşadası, Lüleburgaz, Manisa (Merkez), Meriç, Nazilli, Sakarya (Merkez), Salihli, Samsat, Sarayköy, Saruhanlı, Şile, Urla, Yenipazar.	141
Adıyaman (Merkez), Alaşehir, Altınözü, Amasya (Merkez), Azdavay, Bahçe, Batman, Beykoz, Biga, Bozcaada, Çan, Çatalça, Çeşme, Denizli (Merkez), Dikili, Feke, Gebze, Gelibolu, Gemlik, Geyve, Gönen, Havsa, İpsala, İslâhiye, Karamürsel, Kars (Merkez), Kartal, Keşan, Kırıkhan, Kırklareli (Merkez), Kızıltepe, Kilis, Lalapaşa, Malkara, Mudanya, Muratlı, Mustafakemalpaşa, Mut, Nusaybin, Orhangazi, Pehlivanköy, Pınarhisar, Reyhanlı, Sarıgöl, Soma, Tekirdağ (Merkez), Tunceli (Merkez), Uzunköprü, Vezirköprü, Vize, Yalova.	156
Akçakale, Akhisar, Akşehir, Araban, Ardanuç, Artvin (Merkez), Aybastı, Bandırma, Balya, Beşiri, Birecik, Boyabat, Bucak, Bursa (Merkez), Çanakkale (Merkez), Çerkezköy, Çermik, Çınar, Çorlu, Dereli, Dicle, Dursunbey, Eceabat, Enez, Erbaa, Gölköy, Gördes, Güdül, Gündoğmuş, Halfeti, Hassa, Havza, İmroz, İnegöl, İspir, İvrindi, İznik, Karabük, Karacabey, Keban, Kepsut, Kırkağaç, Kiraz, Kozluk, Kurtalan, Lâpseki, Manyas, Muğla (Merkez), Niksar, Nizip, Oğuzeli, Osmancık, Pozantı, Saray, Sarıcakaya, Seben, Selendi, Siirt (Merkez), Silivri, Suruç, Susurluk, Şarköy, Taşova, Tonya, Tokat (Merkez), Tuzluca, Ulubey (Ordu), Urfa (Merkez), Yenice, Yenisehir.	172
Acıpayam, Afyonkarahisar (Merkez), Ağlasun, Akkuş, Almus, Andırın, Aralık, Arapkir, Ayaş, Ayvacık, Balıkesir (Merkez), Bayat, Bayramiç, Beypazarı, Bigadiç, Bitlis (Merkez), Bozova, Buldan, Burhaniye, Çankırı (Merkez), Çemişkezek, Darende, Delice, Dinar, Diyarbakır (Merkez), Doğanhisar, Domaniç, Edremit, Emet, Emirdağ, Erdek, Ezine, Gediz, Göle, Göynücek, Gümüşhacıköy, Hani, Havran, Hazro, Hilvan, Ilgaz, Ilgın, Isparta (Merkez), İliç, Kâhta, Kargı, Keçiborlu, Kemah, Kemaliye, Kızılcahamam, Lice, Maden, Mardin (Merkez), Mecitözü, Oltu, Olur, Ortaköy (Çorum), Osmaneli, Pazaryeri, Pertek, Safranbolu, Saimbeyli, Sason, Şavşat, Sındırgı, Simav, Suluova, Suşehri, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Taşköprü, Türkoğlu, Viranşehir, Yatağan, Yavuzeli, Yusufeli	189
Afşin, Ağın, Altıntaş, Ankara (Merkez), Araç, Ayvalık, Banaz, Baykan, Bilecik (Merkez), Bingöl (Merkez), Bozüyük, Burdur (Merkez), Çal, Çekerek, Çiçekdağ, Çorum (Merkez) Çubuk, Demirci, Derik, Elâzığ (Merkez), Ergani, Eruh, Erzincan (Merkez), Eskişehir (Merkez), Gelendost, Gercüş, Gölbaşı, Gölhisar, Gölpazarı, Iğdır, İdil, İhsaniye, İncesu, İskilip, Kadınhanı, Kağızman, Kalecik, Karacasu, Kayseri (Merkez), Kırıkkale, Kofçaz, Korkuteli, Kula, Kulp, Küre, Malatya (Merkez), Kahraman Maraş (Merkez), Mazgirt, Mengen, Merzifon, Midyat, Nallıhan, Ömerli, Palu, Polatlı, Posof, Reşadiye, Savaştepe, Senirkent, Silvan, Siverek, Söğüt, Sulakyurt, Seyitgazi, Şemdinli, Şırnak, Tavşanlı, Ulubey (Uşak), Uludere, Uşak (Merkez), Yalvaç, Yunak.	208
Akçadağ, Akseki, Ardahan, Atabey, Avanos, Baskil, Besni, Bolu (Merkez), Bolvadin, Cihanbeyli, Çifteler, Çivril, Çüngüş, Daday, Dazkırı, Durağan, Eflâni, Elmalı, Eşme, Gaziantep (Merkez), Gerger, Göksun, Gülnar, Gülşehir, Güney, Hekimhan, Kastamonu (Merkez), Kavak, Kırşehir (Merkez), Kulu, Lâdik, Mahmudiye, Mazıdağı, Niğde (Merkez), Orta, Ovacık (Çankırı), Pazar, Refahiye, Savur, Sivrice, Sungurlu, Şefaatli, Şirvan, Turhal, Uluborlu, Yerköy, Yeşilyurt.	229
Aksaray, Arpaçay, Boğazlıyan, Çamlıdere, Çay, Çerkeş, Çıldır, Devrekâni, Eskipazar, Elbistan, Eldivan, Elmadağı, Genç, Göynük, Hafik, Horasan, Karakoçan, Karaman, Konya (Merkez), Kurşunlu, Kütahya (Merkez), Mudurnu, Muş (Merkez), Ovacık (Tunceli), Pazarcık, Sandıklı, Sarayönü, Selim, Sivrihisar, Sultandağı, Susuz, Şenkaya, Şereflikoçhisar, Tavas, Tercan, Tortum, Tosya.	253
Ağrı (Merkez), Alaca, Artova, Beyşehir, Çardak, Çelikhan, Çumra, Digor, Divriği, Doğanşehir, Doğubeyazıt, Ereğli (Konya), Gemerek, Kale, Kaman, Karahallı, Karapınar, Keles, Keskin, Kıbrıscık, Koyulhisar, Mesudiye, Mucur, Narman, Orhaneli, Pülümür, Sarıkamış, Sarıoğlan, Sarız, Seydişehir, Sincanlı, Sivas (Merkez), Sivaslı, Solhan, Sorgun, Şabanözü, Şuhut, Taşlıçay, Tefenni, Ürgüp, Yeşilhisar, Yeşilova, Yozgat (Merkez), Zile.	278
Akdağmadeni. Balâ, Bozkır, Bulanık, Çayıralan, Çayırlı, Çukurca, Develi, Erzurum (Merkez), Hanak, Haymana, Kozaklı, Mihalıççık, Nazimiye, Pervari, Pötürge, Sarıkaya, Torul, Van (Merkez), Yapraklı.	306
Adilcevaz, Ahlat, Alucra, Arguvan, Aşkale, Başkale, Bayburt, Beytüşşebap, Bor, Bünyan, Çamardı, Çameli, Çat (Oyluklu), Çatak, Derinkuyu, Diyadin, Eleşkirt, Erciş, Ermenek, Felâhiye, Gerede, Gevaş, Gölcük, Gümüşane (Merkez), Gürpınar, Gürün, Hacıbektaş, Hadım, Hakkâri (Merkez), Hamur, Hınıs, Hizan, Hozat, İmranlı, Kangal, Karayazı, Karlıova, Kelkit, Kığı, Malazgirt, Mutki, Nevşehir (Merkez), Ortaköy (Niğde), Özalp, Patnos, Pasinler, Pınarbaşı, Şarkışla, Şebinkarahisar, Şiran, Tatvan, Tekman, Tomarza, Tutak, Ulukışla, Varto, Yahyalı, Yıldızeli, Yüksekova, Zara	337

Tablo: 5. Toprak endekslerine göre katsayılar

Toprak endeksi	Kat sayısı
0 - 25	1,414
30	1,277
35	1,196
40	1,118
45	1,054
50	1,000
55	0,954
60	0,911
65	0,877
70	0,843
75	0,819
80	0,794
85	0,768
90	0,756
95	0,728
100	0,707

GENELGE

Ticaret Bakanlığından:

Dışticaret İşlerine Dair Sirküler
Anlaşmalar (73/19)

Memleketimizle Polonya arasındaki 1973/74 dönemi Ticaret Protokoluna ek «A» listesinin 243 sıra numarasında kayıtlı «Muhtelif» faslından mahsuben, aynı listenin 129 sıra numarasında PM. ifadesi ile yer alan 84.18.10. gümrüg tarife ve istatistik pozisyonlu «Ekremözler (100 litre/saat kapasiteden yukarı olanlar) (Müracaat ve İnceleme Makamı: Tarım Bakanlığı) » için $ 22.000,— lık bir kontenjan ayrılmıştır.

İLÂNLAR

Edirne 2 nci Asliye Hukuk Hâkimliğinden:

E. No.: 1973/381

Davacı Hakkı Göndekin vekili Avukat Abdülhalim Altınel tarafından davalı İsmail ve Hazine aleyhine açılan (Edirne Kadıbedrettin Mah. Cami Sokakta kâin pafta 57, ada 614, parsel 25 de kayıtlı gayrimenkul hakkında) tapu iptali ve tescil davasının yapılan duruşması sırasında:

Davalı İsmail'in adresi meçhul olduğundan kendisine ilânen tebliğat icrasına karar verilmiş olmakla, yukarıda esas numarası yazılı bulunan davanın duruşması 7/9/1973 günü saat 9.30 da muallâk olup davalı İsmail'in duruşma güünde hazır bulunması veya kendisini bir vekille temsil ettirmesi hususu davetiye yerine kaim olmak üzere ilânen tebliğ olunur.

10063

Appendix B

Documents of expropriation of lands of Aşhan Turhanlı

T. C.
BAŞBAKANLIK
TOPRAK ve TARIM REFORMU MÜSTEŞARLIĞI
Kamulaştırma ve Dağıtım Genel Müdürlüğü

SAYI : TTRM-KD-914/910 - 2100
KONU : Kamulaştırma Kararı

Ankara, 12./10./197.6

Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığına
URFA

İlgi : 5.7.1976 gün ve KD.03/6397-7776 sayılı yazı.

Gayrimenkul maliki Ömer kızı -oğlu- Aşhan Turanlı Urfa İli Hilvan İlçesinin Düğer ve Kocabey -köyünde- köylerinde aşağıda numaraları yazılı toplam 51 adet - parselde 2402,294 dönüm arazisinin mevcut olduğu tesbit edilmiştir.

1 — Adı geçen malikin Düğer köyündeki 3,4,6,8,10,12,13,15,22,23,24, 28,31,33,34,36,39,41,42,44,46,47,51, numaralı 24 adet parseldeki hisselerinin tamamına tekabül eden 95,74,46,19, toprak endeksinde 937,437 dönüm ile 48 numaralı parselinde 19 toprak endeksindeki 25,921 dönüm olmak üzere toplam 963,358 dönüm arazisi kendisine bırakılmıştır/~~bırakılacak kesin miktarlar belli olunca kadar kamulaştırma dışı bırakılmıştır.~~
Aynı köyde 45,48,49,53,55,58,60, numaralı parsellerde hissesine tekabül eden/~~malik olduğu~~ 488,944 dönüm arazisi 2382,2388,2389 numaralı kararlar ile ve toplam 110780,04 TL. bedelle; Kocabey köyünde - ~~köylerinde~~ 213,214, 207,208,209,210,211,212 numaralardaki parsellerde hissesine tekabül eden 944,244 dönüm arazisi numaralı kararlar ile ve toplam 274,538,94 TL. bedelle kamulaştırılmıştır. Bunlara ait kamulaştırma dosyası ile 3 adet karar (12 nüsha) ilişikte gönderilmiştir.

2 — 1757 sayılı kanunun 38 nci maddesi uyarınca gereğinin yapılmasını, kamulaştırılan araziye ait tapu kütüğüne verilen şerhin tarih ve numarasının bildirilmesini,

3 — Kamulaştırma kararı alınan parsellerin itirazlı veya takyitli oluşu da dikkate alınarak aynı kanunun 40 ncı maddesine göre ödeme şekillerinin tesbit edilerek gerekli ödemenin yapılmasını, yapılan ödeme ve takdide bağlanan miktarlarının bildirilmesini,

4 — Kamulaştırılan arazinin 1757 sayılı kanunun 44 ncü maddesine göre hazine adına tescilinin yaptırılarak tescil tarih ve sayısının bildirilmesini,

5 — ..... köyünde ..... numaralı parsellere ait tapu kaydı ve vergi değerinde tereddüde düşüldüğünden şimdilik bu parsellerin kamulaştırılmasının yapılmamış olduğunun bilinmesini,

6 — Hisseli arazilere ait 1757 sayılı kanunun 30 ncu maddesinde işaret edilen bildirimlerle ilgili tebligat yapılmasını,

Rica ederim.

MÜSTEŞAR
L... GÖKÇEK
Müsteşar Yardımcısı

Malikin Tesbit Edilen Arazileri

Köyü	Parsel Numaraları	Dönüm
Düğer	3,4,6,8,10,12,13,15,22,23,24,27,28,31,33,34,36,	
	39,41,42,44,45,46,47,48,49,51,53,55,58,60,62,64,	1456,470
Kocabey,	204,207,208,209,210,211,212,213,214,215,216,217,	
	218,219,220,221,222,223	+ 945,824
	Kendisine Kamulaştırma Dışı Bırakılan Araziler	2402,294

Köyü	Parsel Numaraları	Toprak Endeksleri	Dönüm
Düğer	3,4,6,8,10,12,13,15,22,	95,74,46,19,13,53,	963,358
	23,24,27,28,31,33,34,36,39,41,		
	42,44,46,47,48,51,		
	Kamulaştırılan Araziler		

Köyü	Parsel Numaraları	Dönüm
Düğer	48,49,51,53,55,58,60	488,944
Kocabey	204,207,208,209,210,211,212,213,214	+ 944,244
		1433,188

Eki : 1 — ..1..... Adet (...2... nüsha) karar

2 — ..... Adet dosya.

1- Düğer köyünde 62,64 nolu parsellerde toplam 4,168 dönüm arazi ev ve arsa olarak kamulaştırma dışı bırakılmıştır.
2- Kocabey köyünde 215,216,217,218,219,220,221,222,223, nolu parsellerde toplam 1,580 dönüm arazi ev yeri olarak kamulaştırma dışı bırakılmıştır.
3- Cem'an 5,748 dönüm arazi ev ve arsa olarak kamulaştırma dışı bırakılmıştır.

T. C.
BAŞBAKANLIK
TOPRAK ve TARIM REFORMU MÜSTEŞARLIĞI
Kamulaştırma ve Dağıtım Genel Müdürlüğü

K. Cetvel No. : 1

KAMULAŞTIRMA KARARI

Gayrimenkul Malikinin : Soyadı : Turanlı ..... Adı : ..... Aşhen ..... Baba Adı : ... Ömer ..... Karar No. : 2387 .....

Doğum Tarihi ve Yeri : 1930 ADIYAMAN Karar Tarihi : 11.10.1976 ..

İkametgâh Adresi : Ahmet Turanlı eliyle Kahta/ADIYAMAN Dosya No. : ... 914/91a .....

Kamulaştırılan Gayrimenkulün : İli : ... URFA ..... İlçesi : .. Hilvan .....

Sıra No.	K ö y ü	Mevkii	Pafta No.	Parsel No.	Cinsi ve niteliği	Miktarı (Dönüm)	Vergi değeri TL./Dönüm	Rayiç bedeli TL./Dönüm	Kamulaştırma karşılığı TL./Dönüm	Toplam kamulaştırma karşılığı TL.	AÇIKLAMALAR
1	Kocabey	Meyan	M41d18a	204	Tarla	32.312	290.75	700.00	290.75	9394.72	İtirazlı
2	"	"	M41d18b	207	"	12.065	290.75	800.00	290.75	3507.90	"
3	"	"	M41d18ab	208	"	274.725	290.75	700.00	290.75	79876.29	"
4	"	"	"	209	"	474.512	290.75	700.00	290.75	137964.36	"
5	"	"	M41d18a	210	"	5.121	290.75	700.00	290.75	1488.93	"
6	"	"	"	211	"	24.131	290.75	800.00	290.75	7016.09	"
7	"	"	"	212	"	97.075	290.75	700.00	290.75	28224.56	"
8	"	"	"	213	"	16.328	290.75	800.00	290.75	4747.36	"
GENEL TOPLAM						936.269				272220.21	

Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca Müsteşarlığa gönderilen kamulaştırma dosyası incelenmek suretiyle yukarıda maliki, tapu kayıtları ve nitelikleri yazılı gayrimenkullerin ... 1757 ... sayılı yasanın ... 26c/30 ... maddesi gereğince ve toplam . 272.220,21 . TL. (İki yüz yetmiş iki bin iki yüz yirmi ..... lira yirmi bir kuruş .....) bedelle kamulaştırılmasına karar verildi. 11/10/1976

Latif ONAY GÖKÇEK
Müsteşar Yardımcısı
MÜSTEŞAR

Yücel AYDIN
Fikret ERCAN
GENEL MÜDÜR

Kurtuluş BIYIKLI
UZMAN

Nafiz İMAMOĞLU
UZMAN

T. C.
BAŞBAKANLIK
TOPRAK ve TARIM REFORMU MÜSTEŞARLIĞI
Kamulaştırma ve Dağıtım Genel Müdürlüğü

K. Cetvel No. : 1

KAMULAŞTIRMA KARARI

Gayrimenkul Malikinin : Soyadı : .....Turanlı.... Adı : ..Aşhan..... Baba Adı : ..Ömer..... Karar No. : 2389.....

Doğum Tarihi ve Yeri : 1930 Adıyaman Karar Tarihi : 11.10.1976..

İkametgâh Adresi : Ahmet Turanlı Eliyle Kahta ADIYAMAN Dosya No. : ...914.91c.....

Kamulaştırılan Gayrimenkulün : İli : .URFA..... İlçesi : .HİLVAN.....

Sıra No.	K ö y ü	Mevkii	Pafta No.	Parsel No.	Cinsi ve niteliği	Miktarı (Dönüm)	Vergi değeri TL./Dönüm	Rayiç bedeli TL./Dönüm	Kamulaştırma karşılığı TL./Dönüm	Toplam kamulaştırma karşılığı TL.	AÇIKLAMALAR
1	Döger	Döger	-	45	SusuzTarâ	119.418	226.57	400.00	226.57	27056.54	
2	"	"	-	48	"	207.347	226.57	400.00	226.57	46978.61	"
3	"	"	-	49	"	82.775	226.57	400.00	226.57	18754.33	"
4	"	"	-	53	"	7.150	226.57	800.00	226.57	1619.98	"
5	"	"	-	55	"	21.175	226.57	800.00	226.57	4797.62	"
6	"	"	-	58	"	19.937	226.57	900.00	226.57	4517.13	"
7	"	"	-	60	"	31.142	226.57	400.00	226.57	7055.83	"
GENEL TOPLAM						488.944				110780.04	

Toprak ve Tarım Reformu Bölge Başkanlığınca Müsteşarlığa gönderilen kamulaştırma dosyası incelenmek suretiyle yukarıda maliki, tapu kayıtları ve nitelikleri yazılı gayrimenkullerin ..1757..... sayılı yasanın ..26/c..... maddesi gereğince ve toplam ...110780.04.. TL. (.Yuz.on.bin.yediy.iiz.seksen.lira..sıfır... ..Dört kuruş.....) bedelle kamulaştırılmasına karar verildi. 11./10./1976

ONAY
Latif GÖKÇEK
Müsteşar Yardımcısı
MÜSTEŞAR

Yücel AYDIN
GENEL MÜDÜR

Kurtuluş BIYIKLI
UZMAN

Hafız İMAMOĞLU
UZMAN

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ

T.C. Standart Form. No. 1.00.021

İl	İlçe	Mahalle veya köy	Cilt No.	Sayfa No.	Kütük sıra No.
Adıyaman	Kâhta	Hacıbedir	4-1	66	18-265-2

Yakınlık Derecesi	Adı, Soyadı	Baba adı	Ana adı	Doğum yeri	Doğum tar.	Medeni hali	Evlenme tar.	Boşanma tar	Ölüm tarihi
Kendisi	Şükrü Turanlı	Zeynel	Fatma	Kâhta	21.8.926	Evli	-	-	11.6.968 Ölü
Eşi	Aşhan "	Ömer	Zeynep	Adıyaman	7.5.930	"	-	-	Sağ
Oğlu	Ahmet "	Şükrü	Aşhan		23 Kanunsami 1950	"	-	-	Sağ
Kızı	Asiye "	"	"		1.11.955	Bekâr	-	-	Ölür 1959
Oğlu	Mehmet Rıfat Turanlı	"	"		"	"	-	-	Sağ
"	Mustafa Turanlı	"	"		15.12.958	"	-	-	Sağ
"	Asiye "	"	"		3.2.953	"	-	-	"
Kızı	Fatma "	"	"		10.8.963	"	-	-	968/27 Ölü
Oğlu	Zeynel Abidin Turanlı	"	"		182.1965	"	-	-	Sağ

Açıklama

ASLI GİBİ
Mevlût KARABIÇAK
UZMAN

(9) kişinin kaydı kütüğe uygundur.
Yetkilinin adı soyadı, ünvanı, imzası, mühür, tarih

8.4.1976
Mehmet DURU
Kâhta Nüfus Baş Memuru
Resmi Mühür ve İmza

R A P O R

AİLE BAŞKANININ

Adı Soyadı : Aşhan Turanlı
Baba Adı : Ömer
Köyü : Hilvan-Düger - Kocabey
Adresi : Ahmet Turanlı liyle Kâhta/A YAMAN

A M A Ç : 1617 Sayılı ön tedbirler kanunu ve 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu kanunu ile, bu kanunla ilgili yönetmelik gereğince Urfa İli Hilvan ilçesi Düger ve Kocabey köylerinde ar zileri bulunan arazi sahibi aileye ait etüd ve incelemelerin net si aşağıya çıkarılmıştır.

1- AİLE YAPISI : Aşhan Turanlı dul olup 1757 sayılı kanun 5.maddesine göre aile başkanıdır. Çocukları Mustafa ve Zeynel Abi din'le birlikte Kâhta kazasında ikâmet etmektedir.

2- AİLENİN TOPLAM ARAZİ VARLIĞI VE İNTİKAL ŞEKLİ : Aile b kanı Aşhan Turanlı'nın Düger ve Kocabey köylerindeki arazileri k sı Şükrü Turanlıdan miras yoluyla intikal etmiştir. Reşit olmayı Bekâr ve aile üyesi durumunda olan Mustafa Turanlı ile Zeynel Abi din Turanlı'nın yine her iki köydeki arazileride babaları Şükrü T ranlı'dan miras yoluyla intikal etmiştir.

Ailenin toplam arazi varlığı : 1439,271 dönümü Düger köyü ve 944,419 dönümü ise, Kocabey köyünde olmak üzere 2383,690 dönü

3- ARAZİLERİNİ KULLANMA ŞEKLİ : Dosya içersinde mevcut tu naklardanda anlaşılacağı üzere söz konusu arazileri aile üyesi d munda olan Mustafa Turanlı işletmektedir. Aileye ait tarım alet ekipmanlar bulunmaktadır. Arazilerde kuru tarım yöntemleri uygul nır. Kocabey köyündeki parsellerin tamamı tarla arazisidir.(ev y leri hariç), Düger köyündeki 47,51,53,55,58,60 nolu parseller kı men tarla,kısmense bağ arazisidir. Diğer parsellerin tamamı tarl arazisidir.(ev yerleri hariç)

4- ARAZİLERİN HALİ HAZIR DURUMU : Her iki köydeki arazile tamamı müşterek mülkiyettir. Kocabey köyündeki araziler itirazlı Düger köyündeki parsellerin bir kısmında devir işleminin geçersiz olduğuna dair şerh olmakla beraber, bu araziler miras yoluyla int kal etmiştir.

5- AİLEYE BIRAKILACAK ARAZİ MİKTARI VE SEBEPLERİ : Aile kanı dul olup,aileye ait arazileri yine aile üyeleri verimli bir

.../...

şekilde işletmektedir. Aileye ait tarım alet ve ekipmanlar bulunma tadır. Arazilerin işletilmelerinde gerek fikren gerekse bedenen ka kıda bulunmaktadırlar. Bu bakımdan aileye kuru norma ve ortalama 5 endeksine göre 1130 dönüme eşdeğerde olan.....dönüm arazini bırakılması gerekmektedir.

6- KAMULAŞTIRILACAK ARAZİ MİKTARI : 1439,271 dönümü Düger Köyünde ve 944,419 dönümü ise Kocabey köyünde olmak üzere toplam 2383,690 dönüm tarım arazisinden (aile başkanı tebliğat müddeti i-çersinde tercihini kullanmadığı ve Düger köyündeki arazilerininde norm üstü olduğu göz önünde bulundurularak Düger köyündeki arazile den aile üyeleri Mustafa ve Zeynel Abidin'in de haklarını gözetece şekilde) ortalama 50 endeksine göre 1130 dönüme eş değerde olan... .....dönüm tarım arazisinin aileye bırakılması ve geri kalan Düger köyündeki.....dönüm tarım arazisi ile Kocabey köyün-deki 944,419 dönüm tarım arazisinin tamamının 1757 sayılı kanunun ilgili maddeleri ve bu maddelere bağlı yönetmelikleri gereğince ka mulaştırılmasının uygun olacağını saygılarımla arz ederim.4.5.1976

Mevlüt KARABIÇAK
UZMAN

T U T A N A K

1757 Sayılı Toprak ve Tarım Reformu kanunu ile kanunun uygulanmasına ilişkin 1617 sayılı ön tedbirler yasasının uygulandığı Urfa ilinin Hilvan ilçesine bağlı Düger köyüne 23.1.1976 tarihinde gelindi.

Adı geçen köy ve bağlılarındaki toprak sahiplerinin arazi varlıkları ile tasarruf ve işletme şeklinin ve işletmelerle ilgili sair hususların köy ihtiyar kurulu ve hazır bulunanlar huzurunda inceleme sonucunda :

3- ŞÜKRÜ OĞLU MUSTAFA TURANLI : Aile Başkanı olup,Adıyaman'ın Kahta kazasında oturmaktadır.Arazilerini bizzat kendisi işlemektedir Başka yerlerde arazisi olup olmadığı bilinmiyor.Araziler babasından intikal etmiştir.Arazilerin tamamı kurudur.Hububat ziraatı yapar. Ziraat odasına kayıtlıdır.

4- ŞÜKRÜ OĞLU ZEYNEL ABİDİN TURANLI : Durumu yukarıdakinin aynıdır.

5- ŞÜKRÜ KIZI ASİYE TURANLI : Durumu kesinlikle bilinmemektedir.

6- ŞÜKRÜ OĞLU MEHMET RIFAT TURANLI : Durumu 3.numaralı yazının aynısıdır.

7- ŞÜKRÜ OĞLU AHMET TURANLI : Durumu yukarıdakinin aynısıdır.

8- ÖMER KIZI AHŞAN TURANLI : Aile Başkanı olup Adıyaman'ın Kaht kazasında oturur.Bu köydeki arazileri çocukları vasıtasiyla işletir. Hububat ziraatı yapar.Arazilerinin tümü kurudur.Ziraat odasına kayıtlı olup olmadığı bilinmemektedir,

Yukarıdaki hususları mübeyyin iş bu tutanak tarafımızdan tanzim ve imza edildi.23.1.1976

KÖY İHTİYAR HEYETİ

MUHTAR	AZA	AZA	AZA
Bedir ŞAHİN Resmi Mühür ve İmza	Mehmet ŞEKER İmza	İ.Halil KARAKEÇİLİ İmza	Cevher ÇİFTÇİ İmza

HAZIR BULUNANLAR

Muhuttin Karakeçili	Sabri Karakeçili	Abuzer Cihanbeyli
İmza	İmza	İmza

T.T.R.BÖLGE BAŞKANLIĞINDAN

Mustafa KARAKUŞ
UZMAN

ASLI GİBİ.

Mevlüt KARABIÇAK
UZMAN

T U T A N A K

1757 Sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu ile bu kanunun uygulanmasına ilişkin 1617 sayılı ön tedbirler yasasının uygulandığı Urfa ili Hilvan ilçesi Kocabey köyüne gelindi.3.3.1976

Adı geçen köy ve bağlılarındaki toprak sahiplerini arazi varlıkları ile tasarruf ve işletme şeklinin ve işletmelerle ilgil sair hususların köy ihtiyar kurulu ve hazır bulunanların huzurunda yapılan inceleme sonucunda :

48-Şükrü Oğlu Zeynelabidin Turanlı : Kendisi Adıyaman'ın Kâht ilçesinde ikâmet etmektedir. Tahminen on yaşlarındadır. Arazileri abisi Ahmet Turanlı işletmektedir. Kardeşleriyle müşterek hisseli alet ve ekipmanları vardır. Bu araziler babasından miras yoluyla iktisap etmiştir. Ayrıca Hilvan'ın Düğer köyünde arazisi mevcuttu. Ayrıca Adıyaman'ın Kâhta kazasında arazisi olduğu tahmin edilmektedir.

49-Şükrü Oğlu Mustafa Turanlı : Annesiyle birlikte Kâhta kazasında oturmaktadır. Bekârdır,diğer bilgilerde,Şükrü Oğlu Zeynelabdin Turanlı'nın aynıdır.

Yukarıdaki hususlara mübeyyin iş bu tutanak tarafımızdan tanzim ve imza edildi. 3.3.1976

KÖY İHTİYAR KURULU

MUHTAR	A Z A	A Z A
Bekir ENGÜL	Mehmet EMMEK	Mustafa ENGÜL
Resmi Mühür ve İmza	İ m z a	İ m z a

KÖYDE HAZIR BULUNANLAR

Hamit ERTEN	Davud ENGÜL	Mehmet ELDEK
İ m z a	İ m z a	İ m z a

TOPRAK VE TARIM REFORMUNDAN

Mevlüt KARABIÇAK	Uz.Yardımcısı	Şoför
UZMAN	Mehmet Yalçınkaya	Mahmut Ayışığı
İ m z a	İ m z a	İ m z a

ASLI GİBİ
Mevlüt KARABIÇAK
UZMAN

T U T A N A K

1757 Sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu ile bu kanunun uygulanmasına ilişkin 1617 sayılı ön tedbirler yasasının uygulandığı Urfa ili Hilvan ilçesi Kocabey köyüne gelindi.

Adı geçen köy ve bağlılarındaki toprak sahiplerini arazi varlıkları ile tasarruf ve işletme şeklinin ve işletmelerle ilgili sair hususların köy ihtiyar kurulu ve hazır bulunanların huzurunda yapıla inceleme sonucunda :

50- Şükrü Kızı Asiye Turanlı : Kendisi evli olup,kocası ile birlikte Mersinde ikamet etmektedir.Kocası avukatlık yapmaktadır.Kocasının Mersinde arazisinin olduğunu tahmin ediyoruz.Arazi sahibi bu köye hiç gidip gelmez.Buradaki arazileri kardeşi Ahmet kendi namı hesabına işletmektedir.Bu araziler kendisine miras yoluyla iktisap etmi tir.Ayrıca Düger köyünde arazisinin olduğunu tahmin ediyoruz.

52- Ömer Kızı Aşhan Turanlı : Kendisi duldur.Kahtada oturur.Arazilerini oğulları müştereken işletir.Tarım alet ve ekipmanları vardır.Bu araziler kocasından miras yoluyla iktisap etmiştir.Ayrıca Düger köyünde arazisi bulunmaktadır.

59- Hamza Oğlu Mehmet Veysi Kıraç : Millisaray köyünde oturmaktadır.Bu arazileri Mahmut İzol kendi namı hesabına işletmektedir.Söz konusuşahıs köye hiç gidip gelmez. Bu arazilerin ne şekilde iktisap edildiğini bilmiyoruz.Bildiğimiz tek şey,söz konusu arazileri bu şahsın hiç bir şekilde işlememesidir.

60- Sinan oğlu Şehmus Çakmakçı : Siverek'e bağlı Kanükürk köyünde ikamet etmektedir.Buradaki arazilerini hiç bir şekilde işletmemektedirler.Bu arazilerinMahmut ve Sabri İzol kendi nam ve hesaplarına işletmektedirler.Bu arazilerin ne şekilde kendilerine intikal ettiğini bilmiyoruz. Bildiğimiz tek şey bu arazilerin söz konusu şahsın hiçbir şekilde işletmediğidir.

61- Mehmet Oğlu Sinan Çakmakçı : Bu şahıs Siverek kazasının Kanükürk köyünde oturur.Bu köye hiç gidip gelmez.Bu arazileri hiçbir şekilde işletmez.Söz konusu bu arazileri Mahmut ve SabriİZol kendi nam ve hesaplarına işletmektedirler.Bu arazilerin Sinan Çakmakçıya ne şekilde intikal ettiğini bilmiyoruz.Bildiğimiz tek şey, bu şahsın bu köyde çiftçilik yapmadığıdır.

Yukarıdaki hususları ihtiva eden işbu tutanak,tarafımızdan tanzim ve imza edildi.3.3.1976

Köy İhtiyar Kurulu

Muhtar Bekir Engül — Aza : Mehmet Emmek — Aza : Mustafa Engül

Resmi Mühür ve imza — İmza — İmza

Köyde Hazır bulunanlar

Hamid Erten — Davud Engül — Mehmet Eldek

İ m z a — İmza — İmza

Toprak ve Tarım Reformundan

Uzman : Mevlüt Karabıçak — Uz.Yar.Mehmet Yalçınkaya — Şoför:Mahmut

İ m z a — İ m z a — İ m z a -Ayışı

ASLI GİBİ.

Mevlüt Karabıçak

UZM AN

TOP.TARIM REF.BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE

S.URFA

Hilvan ilçesine bağlı düger muhtarlığında mülga 1757 sayılı toprak ve tarım reformu kanunu uyarınca 3-4-6-8-10-12-13-15-22-23-24-27-28-31-33-34-36-39-41-44-45-46-47-48-49-51-53-55-58-60 nolu parsellerdeki kamulaştıran arazilerimin 3083 sayılı Tarım reformu yasasının geçiçi 1.maddesi gereğinçe taksit ve faizleri toplamı defeten tarafımdan ödenmek kaydıyla arazilerimin iadesini emir ve müsaadelerinize arz ederim.

ADRES :

Aşhan TURANLI

Atatürk Mahallesi
Nehir Sok.No:6

KÂHTA/ADIYAMAN

606

TOP.TARIM REF.BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE

Ş.URFA

Hilvan ilçesine bağlı döger Muhtarlığında mülğa 1757 sayılı Toprak ve tarım reformu kanunu uyarınca 3-4-6-8-10-12-13-15-22-23 24-27-28-31-33-34-36-39-41-42-44-45-46-47-48-49-51-53-55-58-60- nolu parsellerdeki kamulaştıran arazilerinin 3083 sayılı tarım reformu yasasının geçici 1.maddesi gereğince taksit ve faizleri toplamı defeten tarafımdan ödenmek kayıdıyla arazilerimin iadesini emir ve müsadelerinize arz ederim.

Aşhan Turanlı

Zeynel TURANLI

ADRES :
Atatürk Mahallesi
Nehir sok.NO:6
KÂHTA/ADIYAMAN

K
boş

T.C.
TARIM ORMAN VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : Kam.Top.Dağ.Şb.Md./987-5355

KONU :

ŞANLIURFA
29/9/198Z

6251

AŞHAN...TURANLI...
Atatürk.mah..Nebi.Sk. No:6
Kâhta/ADIYAMAN

Mülga 1757 Sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu ile İKİLVAN. ilçesi KOCABEY... Köyünde araziniz kamulaştırılmış idi.

3083 Sayılı SULAMA ALANLARINDA ARAZİ DÜZENLEMESİ Kanununa göre kamulaşan arazilerinizin bir kısmı tarafınıza iade edilecektir.

İadeye konu Tercih edeceğiniz parselleri tesbit etmek için 8.10.198Z tarihinde Bölge Müdürlüğümüzde hazır bulunmanızı rica ederim.

İnaî HARTÇA
Bölge Müdürü

Sibel Çolak

İLİ : ŞANLIURFA
İLÇESİ: HİLVAN

PARSEL TOPRAK TANVİL CETVELİ

KÖYÜ : DİĞER
MALİKİ : Ayhan Turhanlı

Parsel No :	CİNSİ	Tapu kay. göre parsel Yüzölçümü (Dk.)	Planimetre Ölç. göre parsel Y.Ölç. (Dk.)	Toprak Sınıfları	Sınıf Y.Ölç. (Dk.)	Tahvil Katsayısı	3.sınıfa tahvil edilmiş Mik.(Dk.)	Hisse Oranı	3.sınıfa göre Hisse Miktarı (Dk.)	AÇIKLAMA
4	Tv-Ta	7.750	7.750	I	7.750	0.707	10.962	5/20	2.740	
6	"	2.250	2.250	I	2.250	0.707	3.182	"	0.796	
8	"	5.500	5.500	I	5.500	0.707	7.779	"	1.945	
10	"	74.500	74.500	I	74.500	0.707	105.375	"	26.344	
12	"	5.500	5.500	I	5.500	0.707	7.779	"	1.945	
13	"	20.650	20.650	I	20.650	0.707	29.208	"	7.302	
15	"	5.750	5.750	I	5.750	0.707	8.133	"	2.033	
22	"	76.750	76.750	I	76750	0.707	108.55	"	27.138	
23	"	407.625	407.625	I	407.625	0.707	576.55	"	144.139	
24	"	31.250	31.250	I	31.250	0.707	44.201	"	11.050	
27	"	12.000	12.000	I	12.000	0.707	16.973	"	4.243	
28	"	12.250	12.250	I	12.250	0.707	17 33	"	4.332	
31	"	7.750	7.750	I	7.750	0.707	10.962	"	2.741	
33	"	2.765	2.765	I	2.765	0.707	3.911	"	0.977	
34	"	24.750	22.400	I	22.400	0.707	31.68	"	7.921	?
36	"	26.080	26.080	I	26.080	0.77	36.888	"	9.222	
39	"	19.600	19.600	I	19,600	0.707	27.723	"	6.931	
41	"	86.500	86.500	I	58.000	0.707	82036	"	20.509	
				II	9.600	0.816	11.765	"	2.941	
				III	18.900	1	18.900	"	4.725	
									28.175	

Cetveli Düzenleyenin Adı Soyadı : İ. Hakkı Kapalı İmzası :

İLİ : ŞANLIURFA

İLÇESİ:

PARSEL TOPRAK TANVİL CETVELİ

KÖYÜ :

MALİKİ :

Parsel No :	CİNSİ	Tapu kay. göre parsel Yüzölçümü (Dk.)	Planimetre Ölç. göre parsel Y.Ölç. (Dk.)	Toprak Sınıfları	Sınıf Y.Ölç. (Dk.)	Tahvil Katsayısı	3.sınıfa tahvil edilmiş Mik.(Dk.)	Hisse Oranı	3.sınıfa göre Hisse Miktarı (Dk.)	AÇIKLAMA
42	Tarla	195.000	195.000	I	2.400	0707	3.395	5/20	0.849	
				II	95.000	0.816	116.422	"	29.106	
				VI	97.600	—	97.600	"	97.600	
									127.555	
44	"	176.250	176.250	VI	176.350	—	—	5/40	176.350	
45	"	434.250	434.250	III	32.400	1	32.400	5/40	4.050	
				VI	401.850	—	—	"	—	401.8
46	"	31.000	31.000	III	31.000	1	31.000	5/20	7.750	
47	"	372.750	372.750	I	88.200	0707	124.75	"	31.188	
				II	120.600	0.816	14779	"	36.948	
				III	34.200	1	34.200	"	8.550	
				VI	129.750	—	—	"	—	129.75
48	"	848.250	848.250	VI	848.250	—	—	5/40	—	848.2
49	"	150.500	150.500	II	24.000	0816	29.412	5/20	7.353	
				III	62.400	1	62.400	"	15.600	
				VI	64.200	—	—	"	—	64.20
51	"	169.250	169.250	II	81.400	0.816	99.755	"	24.938	
				III	51.600	1	51.600	"	12.900	
				VI	36.350	—	—	"	—	36.35
53	"	13.000	13.000	II	13.000	0816	15.931	"	3.983	
55	"	38.500	38.500	I	38.500	0.707	54.455	"	13.614	
58	"	36.250	36.250	I	24.060	0.707	34.021	"	8.508	
				II	12.250	0.816	15.012	"	3.753	

Cetveli Düzenleyenin Adı Soyadı :

İmzası

12 261

İLİ : ŞANLIURFA

İLÇESİ:

PARSEL TOPRAK TANVİL CETVELİ

KÖYÜ :

MALİKİ :

Parsel No :	CİNSİ	Tapu kay. göre parsel Yüzölçümü (Dk.)	Planimetre Ölç. göre parsel Y.Ölç. (Dk.)	Toprak Sınıfları	Sınıf Y.Ölç. (Dk.)	Tahvil Katsayısı	3.sınıfa tahvil edilmiş Mik.(Dk.)	Hisse Oranı	3.sınıfa göre Hisse Miktarı (Dk.)	AÇIKLAMA
60	Tarla	113.250	115.060	I	64.860	0.707	91.739	5/40	11.467	?
				II	90.200	1	90.200	11	11.275	
~~62~~	~~11~~									
3	11	19.100	29.600	I	29.600	0.707	41.867	5/20	10.467	?
	34-3 ve 60 nolu parsellerin yüzölçümü tutmamış oldığından. Tahvili Planimetre değerine göre yapılmıştır.									
									(Genel Top: 806.223)	
	Hüyük — Koçbey.									
28	Tarla	499.500	499.500	VIII	30.200	—	—	274.725	—	30.2
				II	469.200	0.816	575.200	499.500 / 11	316.250	
29	11	862.750	862.750	VII.VIII	62.400	—	—	474.512	—	62.4
				IV	353.000	1.414	293.77	862.750 / 11	161.573	
				II	447.200	0.816	548.039	11	301.421	
	Not= Koçbey köyün tek piper parsellerin tamamı birinci sınıf olduğu için tarla köyü								462.994	
	~~Arazi~~ tarla köyde itibar değerini geçmiyor.								tek toplam	

Cetveli Düzenleyenin Adı Soyadı : İmzası :

Y. İhsan Düpeli

T.C.
TARIM ORMAN VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : Kam.Top.Dağ.Şb.Md/6148

KONU : Arazi İadesi Hk.

ŞANLIURFA

26/10/198?

7113

TAPU SİCİL MÜDÜRLÜĞÜNE
HİLVAN

Mülga 1757 Sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanun uygulamasında .11/10./.1976..... Tarih ve .2387-2388-2389..... Sayılı kamulaştırma kararları ile ..Ömer.....~~xxxx~~/Kızı Aşhan TURANLI.....Diğer- Kocabey..... Köyünde aşağıda numaraları belirtilen parsellerdeki kamulaştırılan toplam 1359.036..... dönüm arazi, 3083 Sayılı Sulama Alanlarda Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununun geçici 1.maddesi gereğince eski maliklerine iade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen arazinin Mülga 1757 Sayılı kanun gereği konan şerhlerde kaldırılarak ilgili adına tescil işlemlerinin yapılması hususunda gereğini rica ederim.

İnal HARTOKA
Bölge Müdürü

İade Edilen Arazinin
Parsel Numaraları : Diğer: 45-48-49-53-55-58-60

Kocabey: Kamulaştırma Kararına bakılmaksızın aşağıdaki miktarlar iade edilecektir.

P.NO	İade Edilecek miktar(DK)
204	29.939
207	10.293
208	254.553
209	439.670
210	4.369
211	20.587
212	89.947
213	13.930
214	6.804

EKİ: 3 Adet Kam. Karar Fotokopisi
M.Ş. İYİGÜN
İ. ERDEMİR Şb.Md.

T. C.
TARIM ORMAN ve KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : Kam.Top.Dağ.Şb.Md./988-6338

ŞANLIURFA

Konu :

13/9/1988

9300

TAPU SİCİL MÜDÜRLÜĞÜNE

HİLVAN

İLGİ : 24.2.1988 gün ve 120 Sayılı yazınız.

Hilvan ilçesine bağlı kocabey köyünde kain 204-207-208-210-211-212-213-214-209 No.lu parsellerde iadesi istenilen hisseler ile Tapu kütüğündeki kamulaşan hisselerin birbirini tutmadığından iadelerin yapılamadığı ilgi yazınız ile bildirilmişt

Söz konusu parsellerden 204-208-209-212 No.lu parsellerde Aşhan TURANLI hissi 15/1040, 207-210-211-213-214 No.lu parsellerde ise 15/2080 olduğu ve bu hissesi kamulaştırıldığı Tapu kütüklerinin tetkikinden anlaşılmış olup, İlgiliye söz konusu parsellerdeki kamulaşan hisselerinin iade edilmesini rica ederim.

Özer ÖZGEN
Bölge Müdür V.

12/9/988 M.Ş.EYİGÜN Müh.
12/9/988 A.SEMERCİ Baş.Müh.
12/9/988 İ.ERDEMİR Şb.Md.

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü

SAYI : **B.12.1.TRG.1.63.00.02..KD.G-1-G-4/** 759 **1738** **ŞANLIURFA**
KONU : 13...05/2006

I.BÖLGE TAPU SİCİL MÜDÜRLÜĞÜNE
ŞANLIURFA

Ş.Urfa İli Merkez ilçe Düger köyünden Şükrü oğlu Mustafa TURANLI ve Zeynel Abidin TURANLI nın Bölge müdürlüğümüze vermiş oldukları 26.09.2005 tarihli dilekçelerinde 1757 sayılı kanuna göre kamulaştırma işlemi Anneleri Ahşan TURANLI ile çocukları Mustafa ve Zeynel Abidin TURANLI hisseleri tek karar ile toplu olarak kamulaştırıldığı,3083 sayılı kanuna göre iade işlemin dede aynı şekilde tek yazı ile iadesinin yapılmasının istendiği ancak ilgili tapu sicil müdürlüğünün Anne Ahşan TURANLININ hisselerini tescil ettiği çocukları Mustafa ve Zeynel Abidin nin hisselerinin ise Maliye hazinesi adına tescil edildiğini belirtmektedirler.

Yapılan dosya incelemesinde Merkez Düger köyünde kain 45,48,49,53,55,58,ve 60 nolu parseller Ahşan TURANLI'nın eşi Şükrü TURANLI ölü olduğundan kamulaştırma esnasında aile reisi olan Ahşan TURANLI ve 18 yaşından küçük olan çocukları Mustafa ve Zeynel Abidin TURANLI nın hisseleri ile birlikte 1757 sayılı yasanın 29.maddesine göre kamulaştırılmıştır.3083 sayılı yasanın geçiçi 1.maddesi gereğince eski maliklerine iade yapılırken Bölge Müdürlüğümüzce Düger köyü 45,48,49,53,55,58 ve 60 nolu parsellerin kamulaştırılan hisselerinin tescili için ilgili tapu sicil müdürlüğüne 26.10.1987 tarih ve 6148/7113 sayılı yazı ile yazılmış,ancak Ahşan TURANLI nın eşi Şükrü TURANLI dan gelen hisseleri tescil edilip çocukları Mustafa ve Zeynel Abidin TURANLI nın hisseleri ise maliye hazinesi adına tescil edilmiştir.

1757 sayılı yasaya göre kamulaştırılıp 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununun geçici I.maddesi gereğince Düger köyünde kain 45,48,ve 60 nolu parsellerdeki Maliye hazinesi adına kayıtlı 6/40 hissenin 3/40 hissesi Şükrü oğlu Mustafa TURANLI ya, 3/40 hissesi yine Şükrü oğlu Zeynel Abidin TURANLI ya, 49 nolu parseldeki Maliye hazinesi adına kayıtlı 6/20 hissenin 3/20 hissesinin Şükrü oğlu Mustafa TURANLI ya, 3/20 hissesinin yine Şükrü oğlu Zeynel Abidin TURANLI ya,114/2 nolu parselin tamamı Maliye hazinesi adına kayıtlı iken 514128/2940747 hissenin Maliye hazinesi adına,1213309/2940747 hissenin Şükrü oğlu Mustafa TURANLI, 1213309/2940747 hissenin de Şükrü oğlu Zeynel Abidin TURANLI ya iade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen arazinin Mülga 1757 sayılı kanuna göre konulan şerhlerinde kaldırılarak, ancak 3083 sayılı yasaya göre konulan şerhlerin devam etmesi kaydı ile ilgililer adına resen tescilinin yapılmasını ve neticeden Bölge Müdürlüğümüze bilgi verilmesini rica ederim

M. Hayri BİLİM
Bölge Müdürü

EKLER : 1) Kamulaştırma Kararı (3 sayfa)
2) Tapu Sicil Müdürlüğü Yazısı (1 sayfa)
3) Nüfus Kayıt Örneği (1 sayfa)

Refahiye Mah. Yunus Emre Cad. No:5 300 Konutlar 63300/Ş:URFA Ayrıntılı Bilgi için irtibat
Telefon : (0414)3132034 Fax: (0414)3127002
e-posta:sanliurfabölge@tarimreformu.gov.tr Elektronik Ağ: www.tarimreformu.gov.tr